PARTİZAN

BOLŞEVİK PARTİZAN

Devrimci teori olmadan devrimci hareket olmaz

Stalin'e karşı tavır Marksist-Leninistlerle her türden Oportunistleri ayıran temel kıstaslardan biridir

KASIM 1981

14/4

İÇİNDEKİLER

Bu sayımız 1

Devrimciler arasındaki çelişkiler
nasıl çözülmeli ? 3

EK: "PEYKAR"ın tavrı 18

Stalin'a karşı tavır, Marksist-Leninistlerle
her türden oportünistleri ayıran
temel kıstaslardan biridir 20

MK Hizibi neleri gizliyor ?
(MK hizibinin "Açık Mektup"unun eleştirisi) .. 104

Yazı Kurulunun açıklaması 113

BELGE:
MK Hizibi enternasyonal alanda
"Mao Zedung Düşüncesi" kervanına katıldı 114

"Olumsuzlukların kaynakları üzerine"
adlı tartışma yazısına Yazı Kurulunun
eleştirisi 120

BİR TARTIŞMA YAZISI:
Olumsuzlukların kaynakları üzerine 122

"PEYKAR"IN AÇIKLAMASI 129

Bu sayımız

Bu sayımızın ağırlığını Stalin'e çeşitli mihraklardan gelen 'eleştiri'lerin incelenmesi oluşturuyor. Gerek uluslararası planda, gerekse ülkemizde Stalin'e bir çok çevreden çoğu ispatsız iddia düzeyinde olan 'eleştiri'ler gelmektedir. Özellikle son dönemlerde Mao'nun yeniden değerlendirilmesiyle ilgili tartışma içinde Stalin hakkında getirilen 'eleştiri'ler, Mao Zedung'u savunduğunu iddia eden çevrelerde yeniden 'moda' olmuştur. Bolşevik Partizan'ın bir çok görüşlerini doğru bulan bir dizi arkadaş da Stalin konusunda Bolşevik Partizan'ın görüşlerini paylaşmamaktadır.

Stalin konusunda tavır, görüşümüze göre dün olduğu gibi bugün de oportunizm ile Marksizm-Leninizm arasında en önemli ayrım çizgilerinden birisi olma niteliğini korumaktadır. İşte bu yüzden bu sorunda tavır takınmak ve yerimizi bir kez daha belirlemek bize önemli göründü. Bu konudaki yazıda, özellikle 1956 SBKP XX. Parti Kongresinden bu yana ve özellikle de ÇKP belgelerinde Stalin'e getirilen 'eleştiri'ler üzerinde durduk. Çünkü bugünkü 'Stalin eleştirisi'nde devrimci çevrelerin dayandığı kaynak genel olarak bu kaynaktır. Daha önceki, Stalin'e Troçki'nin getirdiği eleştiriler üzerinde; Stalin'e sağlığında getirilen 'eleştiri'ler üzerinde durmadık. Çünkü Stalin sağlığında gerek Troçki'den, gerekse diğer 'muhalif'lerden gelen 'eleştiri'lere bizzat cevap vermiştir. Bizim bunlara ekleyecek bir şeyimiz yoktur. Bu konuda eleştirilerin çoğu ve 'eleştiri'lere Stalin'in bizzat verdiği cevapların çoğu Türkçede zaten yayınlanmıştır. Dileyen okuyucu Troçki ile Stalin arasındaki polemiği bizzat orijinal belgelerden izleyebilir. Ve bu kuşkusuz çok yararlı olur.

Stalin öldükten sonra ona getirilen 'eleştiri'ler için durum değişiktir. Bunların cevaplandırılması, bunlara karşı tavır takınılması Marksist-Leninistlerin görevi idi. Bugün de öyledir. Esasında Stalin'in SBKP(B) ve uluslararası Komünist hareket içinde çeşitli hata ve sapmalara karşı yürüttüğü mücadelenin belgeleri; 'bugünkü Stalin eleştirileri'ne karşı da en iyi dayanaktır. Okuyucu bu yazıyı Stalin'in orijinal yazılarını incelemek için bir işaret olarak kavramalıdır. Yazı bütün Stalin 'eleştiri'lerine cevap verme iddiasında değildir. Amacı, yalnızca çok bilinen ve devrimci çevre içinde önemli etkisi olan 'eleştiri'ler karşısında tavır takınmaktır.

Bu sayımızda başyazı olarak "Devrimciler arasındaki çelişmeler nasıl çözülmeli ?" başlıklı yazıyı yayınlıyoruz. Bu yazı da son dönemdeki olumsuz gelişmeler karşısında ertelenemez bir sorun haline gelen bir sorunda tavrımızı belirlemektedir. Bu konuda geçmişte var olan kötü gelenek tespit edilmekte, çıkış yolları için öneriler getirilmektedir. Tüm devrimciler için bu yazının yararlı olacağını, en azından bir tartışmayı başlatacağını ve kendi içimizde bu konuda var olan yanlış görüşlerin aşılmasında yardımcı olacağını umuyoruz. Bunun dışında Merkez Komitesi hizibinin "Mao Zedung Düşüncesi" savunucusu enternasyonal akıma resmen katıldığını gösterir bir belge ile, bu belge konusundaki görüşlerimizi içeren bir yazı yayınlıyoruz. Merkez Komitesi hizibinin belgesini İngilizceden kendi çevirimizle yayınlıyoruz.

Tartışma bölümünde bu sayımızda bir Bolşevik Partizan taraftarının yazdığı bir değerlendirmeden parçalar yayınlıyoruz. Bu yazının da en azından kendi içimizdeki yanlış görüşlere karşı mücadelede yararlı olacağını ve tartışma başlatacağını umuyoruz.

Bu sayımızın son sayfalarını İranlı devrimci örgüt PEYKAR'ın bir açıklamasına ayırdık. Humeyni rejiminin devrimci çevrelerde çokça 'anti-emperyalist' olarak değerlendirildiği bir ortamda; bu açıklama genel tavır olarak bize doğru görünen bir açıklamadır.

Kasım 1981

Devrimciler arasındaki çelişkiler nasıl çözülmeli ?

Son dönemde kendilerine "Yurtdışında Partizan taraftarı" diyen bazı unsurlar Bolşevik Partizan'ı doğru bulup savunan bazı arkadaşlara karşı fiili saldırılara giriştiler.

- 24 Eylül 1981 de Mainz'da Bolşevik Partizan sempatizanı bir devrimci evden işine dönerken yolu Partizan sempatizanı olarak tanınan bazı kişilerce çevrildi. Bu kişiler arkadaşımızı önce tehdit ettiler, sonra üzerine çullanarak dövdüler.

- 26-27 Eylülde, Bolşevik Partizan; Akıma Karşı, Batı Berlinli Komünist ve Kızıl Bayrak Yazı Kurulları ile Birlikte bir Ortak toplantı düzenledi. Mao Zedung'un kazanımları ve hataları üzerine toplantıyı düzenleyen yazı kurullarının görüşlerini ortaya koydukları tartışmalı toplantı sırasında, Partizan taraftarı olarak tanınan üç kişi Augsburg'ta çalışan Bolşevik Partizan taraftarı bir arkadaşın evine -toplantıda bulunan ev sahibi arkadaşın evde bulunan eşine, kocasının tutuklandığını söyleyerek- girdiler; evde bulunan arkadaşa ait bir daktiloyu ve bazı devrimci kitapları çaldılar.

Aynı kişiler, aynı şehirden yine evde olmayan bir arkadaşın evine kapısını kırarak girdiler, bir daktilo, 135 DM ve bazı kitaplar çaldılar.

Bu olaydan altı gün sonra yine Partizan taraftarı kişiler yine Augsburg'ta Bolşevik Partizan taraftarı bir devrimci işçinin evine kapısını kırıp zorla girmeye çalıştılar. Ancak iç kapıyı kıramadıklarından "eylemlerini" ! yarıda bırakmak zorunda kaldılar.

- 30 Eylül'de "Partizan taraftarı" bazı unsurlar karşı devrimci eylemlerinde bir adım daha ileri giderek; Bolşevik Partizan'ın görüşlerini doğru bulan bir devrimci işçiyi demir çubuklarla döverek, hastahanelik ettiler. 30 Eylül gecesi, Bolşevik Partizan Partizan ayrışması sırasında önce Partizan saflarında kalan, daha sonra tartışma sürecinde Bolşevik Partizan'a sempati duyan Duisburg'taki devrimci bir işçinin yolu; gece işten evine dönerken "Partizan" taraftarı oldukları bilinen bazı kişilerce çevrildi. Bu kişiler çevirdikleri arkadaşı demir çubuk aletlerle öldüresiye dövdüler. Arkadaşın kafasına hastahanede beş dikiş atıldı. Arkadaşın kafasını korumak için kafasına koyduğu eli bir kaç yerinden kırıldı.

Bütün bu saldırıların ertesinde, saldırıların olduğu yerlerde Partizan adına konuşan kişiler, bu eylemlerin " örgüt kararı" ile yapıldığını, doğru olduğunu ve sürdürüleceğini söylediler.

Partizan taraftarları bu eylemlerini haklı göstermeye çalışırken, Partizan-Bolşevik Partizan ayrışmasında(1), bugün Bolşevik

---

Dipnot 1:

Partizan-Bolşevik Partizan ayrışması gerçekte TKP/ML içindeki bölünmenin bir yansımasıdır. Bugün Partizan TKP/ML Merkez Komitesi Hizibinin görüşlerini savunmaktadır; buna karşı Bolşevik Partizan TKP/ML Bolşevik'in görüşlerini savunmaktadır.

Partizan saflarında olan arkadaşların elinde "parti malı" kaldığı, bunların alınması için bu gibi eylemlerin mümkün olduğunu savunuyorlar.

Somut durum "Partizan" taraftarlarının bu gerekçelerinin işledikleri karşı devrimci suçu gözlerden gizlemek için kullanılan bahane olduğunu gösteriyor.

Önce şurası açıktır ki; -Bolşeviklerin elinde "Partizan"a ait olan malların varlığı var sayılsa bile- Bolşevik Partizan'a sempati duyan devrimcilerin yollarının gece yarıları çevrilip bunların öldüresiye dövülmesi; lafta sosyalist gerçekte faşist yöntemlerin meşru görülüp Bolşeviklere karşı kullanılması ile "Parti mal"ları geri gelmeyecektir. Bu gibi eylemlerde amaç, istendiği kadar "parti malı" gürültüsü edilsin, gerçekte sosyal faşist şiddet eylemleri ile Bolşevik Partizan taraftarlarını sindirmektir. Özellikle Duisburg'taki eylem aynı zamanda, bugün Partizan saflarında olup da, onun siyasi çizgisini doğru bulmayan, ondan ayrılmak isteyen devrimcilere verilen bir göz dağıdır. Önce Partizan saflarında olup, daha sonra Bolşevikleri destekleyen bir arkadaşın öldüresiye dövülmesi tesadüfi değildir. Bunun dışında bu gibi eylemlerle Partizanın yurtdışındaki küçük burjuva şeflerinin amaçladığı, tabanlarını Bolşevik Partizan'a bütünü ile düşman etmek, her türlü tartışma ortamını ortadan kaldırmaktır. Ve onlar bu amaçlarına varmak yönünde oldukça başarılı olmuşlardır.

İkinci olarak Bolşeviklerin elinde, üzerinde "Partizan"ın hak iddia edebileceği bir şey yoktur. Durum şöyledir: Mart 1981 in ortalarında, TKP/ML ikinci Konferansı sonrası iş başına gelen 2.Merkez Komitesi, parti içinden Marksist-Leninist kanadı tasfiye işlemine girişmiştir. 2.Merkez Komitesi bunun için en adi burjuva yöntemlerine baş vurmuş; Partinin bir bölgesinde ortaya çıkan açık hizipçi faaliyeti desteklemiştir. Bu durumda Marksist-Leninistler tasfiyeci Merkez Komitesinin disiplinini tanımadıklarını ilan etmişlerdir. (Bkz. BP sayı 1) Ayrılıkta Parti teşkilatının (Parti Üye ve Üye adaylarının) %85 i, bugünkü Bolşevik saflarda kalmıştır. Yurtdışındaki tüm parti değerleri bu parti teşkilatı tarafından yaratılmıştı. Bu yüzden eğer sorun "hak" sorununa indirgenecekse, Bolşevikler yurtdışında var olan parti değerlerinin % 85 i üzerinde hak iddia edebilirlerdi. Bölünme sırasında Bolşeviklerin elinde Parti için toplanmış hiç bir aidat ve bağış (nakit) yoktu. Aidat ve bağışlar esasında 1981 in başından itibaren yurtdışında Marksist-Leninist yönetime karşı bir komplo hazırlayan hizibin, yani bugün yurtdışında Partizan'ın başını çeken küçük burjuva unsurların elinde kalmıştı. Bunlar Şubat ayı ortalarından itibaren, henüz aynı parti içinde örgütlü iken, "parti mallarını güvence altına alma" adına bir dizi çapulcu eylemler düzenlemişler, burda parti teşkilatı tarafından yaratılan bir çok değere el koymuşlardı. Bölünme sırasında bugün Bolşevik saflarda olanların elinde kalan değerler, yurtdışında yaratılan değerlerin küçük bir kesimi idi. Bolşevikler ellerinde kalan bu kesimi tasfiyeci Merkez Komitesine devretmeyeceklerini açıkladılar. Olumsuz gelişmelere yol açmamak için de tasfiyeci Merkez Komitesinin desteklediği hizibin elinde kalan değerlerden bir talepte bulunmayacaklarını açıkladılar.

Görüldüğü gibi Partizan taraftarlarının karşı devrimci eylemlerinde dayanak olarak kullandıkları "parti malları" yaygarası

gerçekte içi boş, ve yalnızca Partizan tabanını kışkırtmak için kullanılan bir araçtır. Partizan taraftarlarına, Bolşeviklere saldırı işaretini veren küçük burjuva şefler bu konuda, bir çok diğer konuda olduğu gibi "yavuz hırsız" konumundadırlar.

Bugün yurtdışındaki Partizan taraftarlarının, Bolşeviklere karşı başlattığı ve kışkırttığı fiili saldırılar, ancak Bolşeviklerin sorumlu davranmaları sonucu teşkilatlar arası çatışmalara, -Türkiye devrimci hareketi içinde ne yazık ki çokca görülen- "kan davası"na dönüşmemektedir. Partizan taraftarlarının bu provokatif saldırıları Türkiye'de faşist diktatörlüğün, B. Almanya da B.Alman emperyalizminin işine yaramaktadır. Bolşevikler bu bilinçte oldukları için, Partizancıların provokasyonlarını boşa çıkarmak yönünde her çabayı göstermektedir.

Bugüne dek -Augsburg'ta evi basılan arkadaşların ev basılmasına Partizan'ın eylemlerine benzer eylemle cevap vermesi dışında(2) daha olumsuz gelişmelerin önünün alınmış olması Bolşevik saflarda yer alanların devrimci sorumlulukların ve disiplinlerinin sonucudur.
Yurtdışındaki Partizan taraftarları adına yapılan ve karşıdevrimin eline bulunmaz malzeme ve fırsat sağlayan bu eylemlerin sürmesi, kuşkusuz, Türkiye devrimci hareketine daha fazla zarar verecektir. Ve bu eylemler, sürmeleri halinde, bugünkünden çok daha vahim sonuçlara da gebedir.
Daha vahim sonuçların engellenmesi yalnızca Bolşeviklerin değil kendine devrimci diyen tüm örgütlerin ve kişilerin de görevidir. Çünkü bugüne kadarki tüm tecrübeler bu gibi sorumsuz provokatif eylemlerin önünün alınmasının bir tek yolu olduğunu göstermektedir: Provokasyon eylemleri ve bu eylemleri yapanların en geniş devrimci kamu oyu içinde teşhiri; tecriti; provokasyon eylemlerine ve bu eylemleri yapanlara karşı ortak tavır.

Yurtdışındaki Partizan taraftarlarının -Bolşeviklere karşı girıştiği provokatif eylemler karşısında ne yazık ki şimdiye dek diğer devrimci teşkilatlar ya susma, ya da "ikiniz de haksızsınız" yollu bir tavır takınma yolunu tutmuşlardır. Duisburg'taki karşı devrimci saldırı sonrasında yapılan bir toplantıda, katılan devrimci teşkilat temsilcileri Partizan'cıların karşı devrimci eylemini şu veya bu şekilde mahkum etmişlerdir. Bu tabii ki olumludur. Ama yeterli değildir. Çünkü bir çokları eylemi mahkum ederken, yine "ikiniz de haksızsınız" yollu tavrını sürdürmeye çalışmıştır. Bunun sebebi nedir? Bunun sebebi Türkiye'deki devrimci teşkilatların bu soruna genelde öteden beri ilkesiz ve faydacı yaklaşmalarıdır. Bu konuda hemen hemen tüm devrimci teşkilatlar içinde şu veya bu ölçüde yanlış görüşler varlığını sürdürmekte; bir çoğunda -şimdiki "yurtdışı Partizan taraftarlarında olduğu gibi- bu konudaki yanlış anlayışlar karşı devrimci eylemlere kadar varabilmektedir. Kısacası sorun yalnızca Partizan taraftarlarının bugünkü yukarda saydığımız biçimdeki karşı devrimci eylemlerinin teşhiri ve mahkum edilmesi değildir. Sorun onun da ötesinde Türkiye devrimci hareketi içinde, devrimciler arasındaki çelişmelerin ele alınması konusunda var olan ve gelişen kötü geleneğin yıkılması yönünde tutarlı adımlar atmaktır. (Bkz. Ek 1)

Dipnot 2:

Bu eylem Bolşeviklerin saflarında eleştirilmiş; bunun provokasyona gelmek olduğu; ve son çözümlemede karşı devrime hizmet ettiği tespit edilmiş; eylemi yapanlar özeleştiri yapmışlardır.

Bu konuda var olan ve Türkiye devrimci hareketine çok ağır zararlar veren yanlış anlayışları iki bölümde ele alarak inceleyeceğiz:

DEĞİŞİK DEVRİMCİ TEŞKİLATLARA KARŞI TAVIR

Bugün Türkiye'deki hemen hemen tüm devrimci teşkilatlar teorik olarak, devrimci teşkilatlar ve kişiler arasındaki çelişmelerin şiddet kullanılmadan, barışçı yöntemlerle çözülmesinden yana olduklarını yazmakta, söylemektedirler. Yine devrimci teşkilatlar teorik olarak, devrimciler arasındaki şiddet kullanımının karşı devrime hizmet ettiğini de kabul etmektedirler.

Ama iş pratiğe, uygulamaya geldi mi değişmekte; teorik olarak savunulanlar geçerliliğini yitirmektedir. Bunun bir dizi örnekleri vardır. Bütün örnekler birbirine benzediğinden biz sadece bir kaç örnek verip; tümünün ortak noktalarını ortaya koymaya çalışacağız:

Devrimci teşkilatlar arasındaki çatışmalarda adından en çok söz edilen, bu konudaki en kötü örnek olan örgüt kuşkusuz PKK (UKO ya da Apocular diye de biliniyorlar. YN) dır. Bu örgüt kendi dışındaki hemen hemen bütün devrimci teşkilatlardan devrimcilere karşı şiddet eylemleri yürütmüş, bu karşı devrimci eylemlerde onlarca devrimci hayatlarını kaybetmiştir.

Bu örgüt TDKP (HK),TKP/ML Hareketi (DHB), KUK gibi örgütlerle resmen savaşa girmiş, bu örgütlerle PKK arasındaki çatışmalar karşılıklı olarak birbirlerine sistemli şekilde pusular kurup kadrolarını yok etmeye yönelmiştir.

PKK'nin eylem çizgisinde sistemleşen bir şekilde kendini gösteren diğer devrimci teşkilatlara fiili saldırı, kendi dışındaki tüm devrimci teşkilatlara karşı şiddet kullanma, bu teşkilatın aşırı milliyetçi görüşlerinden kaynaklanmaktadır. Bu teşkilat Kürdistan'ı sömürge; kendisi dışındaki tüm devrimci güçleri ise ya sosyal-şoven (eğer örgütlenmede millîyet ayrımı yapmıyor ve tüm Türkiye'de milliyet temelinde değil, sınıf ayrımı temelinde örgütlenmeyi savunuyorsa) ya da milli hain (eğer PKK gibi milliyet ayrımı temelinde örgütlenmeyi savunuyor ve fakat PKK dışında örgütleniyorsa) görmekte idi. (Şimdiki görüşlerini tam bilmiyoruz)

Bu örgütün kuruluş bildirisinde bu konuda şunlar söylenmekte idi:

> "PKK'nin yerine getirmesi gereken görevlerden biri de halkımızı kendi ulusal özüne (abç) suç işlettirecek hale getiren faşist, sosyal-şoven ideolojileri ve güç mihraklarını ne pahasına olursa olsun ivedi olarak dağıtmaktır. PKK bu güçlerle savaşmayı bir şiddet sorunu olarak ele alır. Ve ikna yöntemi ile çözülmesi gereken halk saflarındaki sorunlardan ayırır."

Burda "halk saflarında" görülmeyen ve "ivedilikle dağıtmak" için "şiddet" kullanılacağı bildirilen örgütler; gerçekte PKK dışındaki devrimci örgütlerin hemen hemen tümüdür. PKK'nın pratiği kendi programını doğru bulmayan herkesi düşman gören bir pratik olmuştur. Ve PKK çeşitli devrimci örgütlerle çatışmasında bu örgütlerin "sosyal-şoven" "ajan provokatör" vs. olduğunu iddia ederek karşı devrime hizmet eden, devrimciler arasında çatışma körükleyen tavrını teorik olarak gerekçelendirmeye çalış-

mıştır.

PKK'nın HK ile giriştiği ve Türkiye devrimci hareketine çok ağır zararlar veren çatışmaları sırasında çıkardığı bir bildiri bu konudaki anlayışlarını sergilemek açısından ilginçtir. PKK sözü geçen bildiride şu iddiaları ileri sürüyordu:

> "Diğer sosyal şoven akımlar gibi, ajan provokatörlerin yönetimindeki (abç) HK hareketinin de ülkemizdeki varlık nedeni Türk sömürgeciliğidir. Efendilerine karşı görevlerini, çıkarlarını her alanda tam anlamıyla savunarak yerine getiren bu ajan provokatörler..."
>
> "Bir çok köylerimizde taş ve sopalarla kovulan bu MİT örgütlenmesi..."
>
> "Yalnızca 1979 yılı içinde dört devrimcinin katli bile "HK"nu yöneten ajan provokatörlerin cezalandırılmadıkça saldırılarını sürdüreceklerini açığa koymaktadır. Ama devrimciler onlara anladıkları dilden ve hak ettikleri cezayı vereceklerdir." (Nisan 1979 da dağıtılan "Yurtsever Kürdistan Halkına" başlıklı bildiriden. Bildiri Ulusal Kurtuluşçular imzası ile dağıtılmıştı)

Görüldüğü gibi PKK'nın karşı devrimci eylemlerini haklı göstermek için kullandığı mantık basit, anlaşılır bir mantıktır. Onlara göre HK'nun yöneticileri ajan provokatördür. HK 1979 yılı içinde dört devrimci öldürmüştür. Bu ajan provokatörler cezalandırılmadıkça saldırılarını sürdüreceklerdir. Onun için cezalandırılmaları gerekir. Bu "cezalandırma" pratikte kendini HK'dan kişilere pusu kurup, katletmek biçiminde gösteriyordu.

Hiç bir ispat gereği duyulmayan iddialar (ajan provokatör-MİT vs) ve feodal-küçük burjuva intikamcılık (onlar dört devrimci öldürdü - biz de onlardan öldüreceğiz!). İşte bu iki unsur, PKK nın aşırı milliyetçiliği ile birleşince PKK'nın kendi dışındaki devrimci örgütlere karşı uyguladığı eylem çizgisi çıkıyordu ortaya.

Kendi dışındaki devrimci örgütlere karşı böyle tavırlar takınan PKK ne yazık ki bu konuda yalnız değildi. PKK bu konuda yalnızca en olumsuz örnek olarak diğerlerinden ayrılıyordu.

PKK ile çatışmaya giren örgütlerden bir olan TDKP (HK) da bu konuda önemli olumsuzluklar içinde idi (hala da öyledir). PKK ile çatışmasında HK'na; PKK'nın HK'na saldırması ve şiddet uygulaması, PKK'yı "MİT ajanı teşkilat" "ajan provokatör teşkilat" ve "karşı devrimci"ilan etmek için yetti. Onlar bu tezlerinin "ispatı" olarak PKK'nın HK taraftarlarına ve diğer devrimcilere saldırılarını gösterdiler. İspatlamadıkları bir çok dedikodu yaydılar. Biz, HK ile PKK (UKO) arasındaki çatışmanın nasıl başladığı konusunda tam bir bilgiye sahip değiliz. Bu konuda her iki taraf ta önce karşı tarafın kendisine saldırdığını, saldıranların cezalandırılmasının doğru olduğunu savundular. Bizce önce kimin saldırdığı önemlidir ama tayin edici değildir. Devrimci tavır, -eğer devrimcilerin birbirlerine saldırmaları, birbirlerini kırmaları gerçekten yanlış görülüyorsa- devrimci görülen bir teşkilattan fiili bir saldırı gelmesi halinde, daha sonra ona fiili saldırı ile cevap vermek, intikam almak değildir. Yapılması gereken sorumluluğunun bilincinde davranarak girişilen

saldırıyı karşı devrimci eylem olarak eldeki bütün araçları kullanarak teşhir etmek, eylemi yapanları, bunu savunanları tecrit etmeye çalışmaktır. Yapılması gereken intikam uğruna provoke edilen çatışmayı daha da genişletmek ve körüklemek değil, çatışmanın gelişmesini önlemek için elden geleni yapmaktır. HK-önce PKK'nın HK'na saldırdığını var saysak bile- yanlış davranmış, intikamcı bir şekilde çatışmayı körüklemiştir. HK da teorik olarak "halk saflarındaki çelişmelerin şiddet yöntemlerine baş vurmadan çözülmesi"ni savunduğundan, PKK ile girdiği çatışmayı haklı göstermek için PKK'nın "karşı devrimci" olduğunu ilan etti.

Onlar bu tespiti yaparken, esasta PKK'nın izlediği siyasi çizgiden çok, PKK'nın HK'na karşı tavrını kıstas olarak aldılar. Böyle bir kıstas tabii ki herhangi bir teşkilatın genel niteliğini belirlemek için yeterli bir kıstas değildir.

HK bu hatalı, kolaycı, ispat gereği duymadan "provokatör" "karşı devrimci" vs. yaftaları asan tavrını yalnızca PKK'ya karşı kullanmadı. Onun bu tavrı siyasi-ideolojik ayrılıkları olan diğer devrimci teşkilatlara karşı da kendini gösterdi.

Mesela HK, Partizan'la tabanı arasına bir duvar çekebilmek; ve tartışmayı engelleyebilmek için önce Partizan'ın "provokatif" eylemlerinden söz etti, daha sonra yer yer Partizan'dan arkadaşlara saldırma yolunu tuttu; bu saldırılar bir olayda bir Partizan sempatizanının HK taraftarlarınca pusu kurup öldürülmesine dek vardı. Sorunun HK -Partizan arasında bir çatışmaya dönüşmemesi, ancak Partizan'ın görüşlerini savunduğu teşkilatın bundan önceki yönetiminin sorumlu tavrı sonucudur.

Yukarda PKK'nın kendi dışındaki devrimcilere karşı eylem çizgisini belirleyen üç unsurun aşırı milliyetçilik, feodal-küçük burjuva intikamcılık, ve ispatsız iddialar ileri sürmek olduğunu belirtmiştik. HK'da bu üç unsurdan ikisi, ispatsız iddialar ileri sürmek, bunlar üzerine siyaset inşa etmek ve intikamcılık kendini göstermektedir.

HK bugün de olumsuz tavırlarını sürdürmekte,PKK'dan sonra şimdi de Devrimci Halkın Yolu'nu "provokatör" teşkilat olarak değerlendirmekte; ama iddialarını ispatlama gereği duymamaktadır.

Devrimci teşkilatların birbirlerine karşı tavırları, birbirleriyle ilişkileri konusunda Dev Yol da geçmişte olumsuz bir tavır izlemiştir. Dev Yol taraftarları yer yer 'ioeolojik-siyasi' görüş ayrılıklarını şiddet yöntemleri ile çözmeye kalkmışlardır. Geçmişte H.Yolu dergisi ve Kurtuluş dergisinin görüşlerini savunan devrimcilere Dev Yol taraftarları silahla saldırmış; bu gruplardan bazı devrimciler bu saldırılarda hayatlarını kaybetmişlerdir.

Elazığ'da bir miting sonrasında bütün devrimci grupların devrimci olarak değerlendirdikleri Ali Rıza Koşar adlı devrimci , Dev Yol taraftarı bir unsur tarafından katledilmiştir.

Kars'ta TKP/ML'in görüşlerini savunan Ergun Altun yine Dev Yol taraftarlarınca katledilmiştir.

Dev Yol'un yöneticileri bu gibi, kendi taraftarlarınca düzenlenen karşı-devrimci eylemleri hiç bir dönemde ve hiç bir şekilde mahkum etmemişlerdir. Bu eylemleri yapanlar ise, bu eylemleri doğru eylemler olarak savunmuşlar; ve eylemlerin yönelidiği kişiler hakkında ispatsız, ipe-sapa gelmez iddialar ileri sürmüşlerdir.

Ama aynı Dev Yol yöneticileri, diğer grupların taraftarlarından kendi gruplarına sempati duyan herhangi bir kişiye bir tek saldırı bile gelse, bunu o grubu 'provokatör teşkilat' olarak nitelemek için yeterli gerekçe saymışlardır.

Bu konuda Dev Yol'un tavrı için tipik bir örnek olarak Hasan Çakmak adlı Dev Yol taraftarı bir devrimcinin 15 Ocak 1979'da Tunceli'de Partizan taraftarı bir devrimci tarafından önce işkence edilmesi, sonra katledilmesi olayıdır.

Bu olay önce bölgesel olarak; sonra da merkezi olarak TKP/ML I. Merkez Komitesi tarafından derhal 'karşı-devrimci bir katliam eylemi' olarak nitelendirilmiş; bu olayın failleri ile bağlar kesilmiş; ve olayın faili devrimci çevre içinde teşhir ve tecrit edilmiştir. TKP/ML I. Merkez Komitesi, karşı-devrimci bu eylemin failini hala devrimci gördüğünden, "kısasa kısas", "intikam" anlayışına da karşı çıkmış; bu olayın failinin karşı-devrimci bir eylemin sorumlusu olarak devrimci çevre içinde teşhir ve tecrit edilmesi yolunu tutmuştur. TKP/ML I. Merkez Komitesinin bu tavrı, Dev Yol tarafından 'kısmi olarak savunma' şeklinde nitelendirilmiş; ve Dev Yol bizzat TKP/ML tarafından mahkum edilen bu olaydan yola çıkarak "Partizan grubu"nun (TKP/ML'yi kastediyorlar) "devrimci bir örgüt" olarak değil, "adi bir cinayet örgütü olarak" değerlendirildiğini ilan etmiştir. Onlar "Partizan grubu" dedikleri TKP/ML'in yönetici kademelerinin bu konuda takındığı tavrı "sorumsuzluk" olarak değerlendirmişler (bkz. "Halk güçlerinin birliği önündeki engeller yıkılacaktır", Partizan Yayınları, No: 6); Hasan Çakmak'ın katledilmesi karşı-devrimci olayının failinin 'cezalandırılması'nı talep etmişlerdir. Onların 'cezalandırma'dan anladığı ise 'kısasa kısas', yani Hasan Çakmak'ı öldürenin öldürülmesidir. Bu anlayış proleter devrimcilerin değil, feodal kafalıların ya da küçük burjuvazinin anlayışıdır. Bu şekilde bir davranış; devrimcilerin halk içinde zaten yaygın olan feodal intikamcılık, kan davası anlayışlarına teslim olması, ve bu anlayışları daha da yaygınlaştırması demektir. Bunun da ötesinde, Dev Yol'un, TKP/ML'i ve Partizan'ı doğru bulup savunan bir kişinin yaptığı karşı-devrimci bir eylemden yola çıkarak, bütün bir devrimci teşkilatın niteliği konusunda sonuca varması, gayri-ciddi bir tavırdır. Bu tavrın temelinde, her devrimci grubun kendi tabanını elinde tutabilmek için diğer devrimci gruplarla arasına kalın düşmanlık duvarları örme çabası yatmaktadır. Devrimci grupların büyük çoğunluğu, diğer devrimci grupları 'karşı-devrimci' ilan edebilmek, eylem birliklerinden dıştalayabilmek, tabanları arasında tartışmayı engelleyebilmek için dört gözle fırsat kollar durumdadır. Ve "ilk fırsat"ta da 'cinayet örgütü', 'provokatör', 'ajan', 'MİT'le işbirliği', vb. damgalar yapıştırılmaktadır. Devrimci çevre içinde ispatsız iddialar konusunda duyarlı olma, ispatsız iddiayı kesinlikle kabul etmeme, ispatsız iddianın iftira olarak reddedilmesi yönünde bir anlayış ve eğitim de olmadığından, bu gibi gayri-ciddi yaftalar, küçük-burjuva şeflerin hedeflediği doğrultuda 'başarıya' ulaşmakta, devrimci örgütlerin tabanı birbirine düşman olmaktadır.

İspatsız iddialarla çalışma, ve feodal intikamcılık duygularını körükleme konusunda bir başka olumsuz örnek Devrimci Halkın Birliği'dir. Bunlar da aynı HK gibi, PKK ile çatışmaya girmişlerdir, ve iki taraf birbirinden onlarca devrimci katletmiştir.

DHB de PKK'yı karşı devrimci ilan etmiş, bunda da kıstas PKK'nın DHB'ye fiili saldırısı olmuştur. DHB, PKK(UKO) bizzat DHB'ne karşı fiili saldırıya geçmeden önce onun karşı devrimci olduğunu söylemiyordu. Tersine, doğru bir şekilde HK'nu PKK(UKO) ile çatıştığı noktasından eleştiriyordu. Ne zaman ki PKK DHB'den de devrimcilere karşı silah çekti, işte o noktada DHB PKK'yı karşı devrimci ilan etti. DHB için de devrimciliğin kıstası görüldüğü gibi "kendi grubuna karşı" tavırdır.

Geçmişte devrimci teşkilatlar arasındaki ilişkiler konusunda olumsuz örnekler daha uzatılabilir. Ama buna gerek yoktur. Çünkü bu tavırların hepsi birbirine benzetmektedir.

Geçmişte bu konuda bizim tavrımıza gelince:

TKP/ML henüz bölünmediği dönemde, TKP/ML'in birinci Konferansta (şubat 1978) seçilen birinci Merkez Komitesi döneminde, devrimciler arasındaki ilişkilerin nasıl ele alınması gerektiği konusunda gerek teorik olarak gerekse pratik olarak esasta doğru bir tavır ortaya konmuştu. Bu tavır devrimci gruplar arasındaki çatışmaların karşı devrime hizmet edeceği anlayışından yola çıkarak, mümkün olduğunca provokasyondan kaçınma, diğer gruplarla çatışma ortamı yaratacak eylemlerden kaçınma; intikamcı davranmama şeklinde bir tavırdı. Gerek Halkın Kurtuluşu'nun, gerek Dev-Yol'un olumsuz tavırları karşısında aynı sorumsuzluk içine girilse idi, bu gruplarla TKP/ML arasında çatışma mümkün ve muhtemeldi. Bu gruplarla TKP/ML arasında bir çatışmanın çıkmamış olması, o dönemdeki -içinde bugünkü Bolşeviklerin bulunduğu- TKP/ML'in yönetiminin doğru yaklaşımı ve tavrı sonucudur.

Partizan Yayınları 6'da, TKP/ML'in bu tavrı belgeleri ile ortaya konmaktadır. Nitekim TKP/ML yönetiminin bu doğru tavrı sonucunda Dev-Yol'un "adi cinayet örgütü" suçlaması geri çevrilmiş, Dev-Yol bu tespiti kaldırmak zorunda kalmıştır. Aynı şekilde HK nun "Partizan" adı altında TKP/ML'i "provokatör teşkilat" olarak değerlendirme yönündeki gelişmesi sonuçlanmamıştır.

Bizim geçmişte bu konudaki tavrımız temelde doğru bir tavır olmasına rağmen, yeterli değildi. Sorun yer yer yalnızca bizimle diğer gruplar arasında çatışma çıkmasının engellenmesi olarak kavrandı. Diğer grupların kendi aralarındaki çatışmalarda yer yer tavırsız kalındı.Devrimci görülen gruplar çatışmama yönünde yeterince zorlanmadı. Dışımızdaki devrimci grupların çatışmalarını adeta "oh olsun" tavrı ile seyredenler bizim içimizde de vardı. Bu konuda ne içimizde ve ne de dışımızda yeterli bir eğitim yapılmadı. Nitekim TKP/ML'in bir sempatizanının Dev-Yol sempatizanı bir devrimciyi katletmesi olayı bu konuda yanlış görüşlerin bizim içimizde de olduğunun belgesi oldu.

Bizim bu konuda tek eksik ve yanlışımız bu olmadı. Bunun dışında TKP/ML 1.Merkez Komitesi 8.toplantısında (1979 sonu) PKK'nın "ajan provokatör örgüt" olduğu tespitini yaptı. Bu tespit yapıldığında PKK'nın kendi belgeleri yeterince incelenmemişti, eylemleri konusunda da yeterli bilgi yoktu. Eldeki belge ve verilerle PKK'nın "ajan provokatör örgüt" olduğunu ispatlamanın imkanı yoktu. İspatlanabilir olan bir tek şey vardı: PKK, kendi dışındaki devrimci örgütlere karşı şiddet yöntemlerini kullanmayı red etmiyor, tersine bunu doğru bulup uyguluyor. Bu yöndeki eylemleri karşı devrimci niteliktedir.

İspatlanabilir olan şeyi savunacak yerde; ispatlanamaz bir id - dia ileri sürülerek, PKK'nın genel niteliği hakkında böyle bir sonuca varmak, ciddi Marksist-Leninist bir tavır değildi. 1.Mer kez Komitesinin bu tavrı, diğer örgütlerin hemen tümü PKK'nı karşı devrimci olarak değerlendirmesi karşısında yalnız kalma - nın getirdiği baskı; ve diğer yandan da PKK'nın yer yer bizzat bizim arkadaşlarımıza karşı saldırı eylemlerinin gelişmesi sonu cu ortaya çıkan bir tavırdı. Bu tavır, bugün Bolşevik saflarda olan yoldaşlar tarafından eleştirilen bir tavır oldu. Bugün Bol şevik saflarda olan yoldaşlar 1.Merkez Komitesinin PKK konusun- da aldığı bu kararın Marksist-Leninist yöntem açısından ilkesel sakatlığa sahip olduğunu (araştırma yapmadan sonuç koyma) savun dular. Bu kararın kaldırılması yönünde bir mücadele yürüttüler. buna rağmen karar çoğunluk kararı olarak yürürlükte kaldı. Böy- lece "ispatsız iddia" ileri sürmede TKP/ML 1.Merkez Komitesi de diğer devrimci gruplarla en azından bu konuda aynı paralele düş müş oldu. Geçmişte devrimci gruplar arasında var olan çelişme lerin çözümü konusunda TKP/ML tarafından yapılan en önemli hata lardan biri bu idi.

Biz geçmişte devrimci grupların arasındaki çelişmelerin ele alınmasında ortaya çıkan olumsuzluklar konusunda yukarda verdi- ğimiz örneklerden yola çıkarak, bu olumsuzlukların nasıl önlene bileceği sorusuna şu cevapları veriyoruz:

1. Bütün devrimci gruplar, devrimci gruplar arasındaki çeliş- melerin barışçı yöntemlerle, şiddet kullanılmadan çözülmesini ilkesel bir sorun olarak gördüklerini açıklamalıdır.

2. Bütün devrimci gruplar, kimden gelirse gelsin, kim başlatır- sa başlatsın, devrimci gruplar ve devrimciler arasındaki çatış- maların karşı devrime hizmet ettiğini ilkesel olarak kabul et- meli ve açıklamalıdır.

3. Bütün devrimci gruplar, bu sorunu "ilkesel bir sorun olarak görmeyen" gruplara karşı ortak tavır almalı; onları en geniş çevrede eldeki bütün araçlarla teşhir ve tecrit etmelidir.

4. Tüm devrimci gruplar, kendi dışlarındaki devrimci gruplar arasındaki çatışmalarda da tavır takınmalı; çatışan grupları ça tışmaya son verme yönünde zorlamalıdır.

5. Herhangi bir devrimci grubun, bir diğer devrimci gruba; ya da herhangi bir devrimci gruptan kişilerin, bir diğer devrimci gruptan kişilere yaptığı fiili saldırılar karşısında; bizzat saldırı sırasında saldırıya uğrayanların kendini koruması, sa - vunması en tabii hakkıdır. Saldıranlar, saldırı içinde karşı devrimci konumdadırlar. Saldırı esnasında olan olayların sorum- lusu, saldırıyı düzenleyenlerdir. Ancak saldırıya, intikamcı bir şekilde karşı saldırı ile cevap verilmesi red edilmelidir.

6. Devrimci gruplar, kendi dışlarındaki devrimci grup ve kişile re fiili saldırılarını haklı çıkarmak için; saldırılanlar hak - kında "ajan" "ajan provokatör" "MİT'le işbirliği" "ajan provoka tör örgüt" "karşı devrimci" vs. gibi değerlendirmeler yapmakta- dırlar. Bu değerlendirmeler genellikle gerekçelendirilmemekte, en iyi halde sözü geçen kişi veya örgütün, bu değerlendirmeyi yapanlara yaptığı saldırı gerekçe olarak gösterilmektedir. Bu tavır red edilmelidir.

İlke olarak, ispatlanmayan iddialar red edilmeli; ispatlanmayan iddiaları yargı olarak ileri sürüp, bunun üzerine siyaset inşa edenler, iftiracı ve gayrı ciddi olarak değerlendirilmeli, bu tavır içinde olanlara karşı ortak tavır takınılmalı; bunlar teşhir, tecrit ve mahkum edilmelidir.

7. Herhangi bir teşkilat veya kişinin "karşı devrimci" "ajan provokatör" vs. olarak değerlendirilmesi için, o kişi veya örgütün belli karşı devrimci eylemler yapması yeterli değildir. Şurası bilinmelidir ki, yer yer devrimciler de karşı devrimci nitelikte eylemler yapabilirler. Sorun onların bunu düzeltip düzeltmeyeceği sorunudur.
Herhangi bir örgüt veya kişinin "karşı devrimci" olduğunu söylemek için, o kişi ve örgütün, hakim sınıflarla birleştiğini; düzeni savunduğunu; ya da herhangi bir emperyalist gücün ajanı olarak hareket ettiğini ispatlamak gerekir.

8. Herhangi bir teşkilat, bir diğer devrimci teşkilat hakkında yaptığı "karşı devrimci" değerlendirmesi konusunda tüm devrimci harekete karşı sorumludur. Böyle bir değerlendirme, suçlama karşısında tüm devrimci teşkilatlar, değerlendirmeyi yapan teşkilatı, iddiasını ispatlama yönünde zorlamalı, gerekçe, delil talep etmelidir. Bu yapılmazsa, suçlamayı getiren örgüt hakkında ortak tavır takınılmalı, teşhir ve tecrite yönelinmelidir.

9. Saldırıya uğrayan örgüt ya da kişi açısından tutulması gereken yol; saldırana aynı şekilde cevap vermek olmamalıdır. Tutulması gereken yol en geniş devrimci kamu oyu içinde teşhir ve tecrit yolu olmalıdır.

10. Bu konuda eğitime önem verilmeli. Devrimciler arasında, kamu oyu önünde -en ağır ve fakat gerçekten temelli polemiği de içeren- açık ideolojik mücadelenin ve eylem birliğinin önündeki engeller yıkılmaya çalışılmalıdır.

BİR DEVRİMCİ TEŞKİLATIN BÖLÜNMESİNDE VE AYRILMALAR KONUSUNDA TAVIR:

Birbirinden değişik devrimci teşkilatlar arasındaki çelişmelerin ele alınması konusunda en azından teorik planda belli bir birlik söz konusu iken, bu ikinci konuda bu birlik de yoktur.Bu sorun bilince çıkarılmış bir sorun değildir. Ve şimdiye dek bu konuda Türkiye devrimci hareketi içinde çok olumsuz örnekler vardır. Biz aşağıda bölünme öncesi, sırası ve sonrasında tavırlara bir kaç örnek verip, yine ortak noktaları tespit etmeye çalışacağız:

İlk olumsuzlukları daha 60'lı yılların sonunda, Proleter Devrimci Aydınlık / Aydınlık Sosyalist Dergi bölünmesinde gözlemlemek mümkündür.
Bu bölünme sırasında Aydınlık'ın mahkemede kayıtlı resmi sahipliği sıfatına sahip olanlar; bu belgeye dayanarak diğerlerinin Aydınlık adını kullanmaya hakları olmadığını mahkemelerde ispatlamaya kalkmışlar, PDA'nın büroları basılmış; ve bunlar "devrimci şiddet" örnekleri olarak satılmaya çalışılmıştır.

Daha sonra PDA / TİİKP içinden "sol" Çaru Mazundar'ın görüşlerini doğru bulan bir grup (1. Tasfiyeciler);daha sonra ise İbrahim Kaypakkaya yoldaş önderliğinde TKP/ML ayrılmıştır. TKP/ML'

den yoldaşlar TİİKP içinde iken Marksist-Leninist muhalefet önce çeşitli burjuva ayak oyunları ile bastırılmaya çalışılmış; ayrılığın gündeme geleceği kesinleştikten sonra TİİKP'nin şefleri İbrahim Kaypakkaya'ya silahlı komplo düzenlemişlerdir. Komplo, komplonun uygulamasında görevlendirilen kişinin İbrahim Kaypakkaya'yı tanıması sonucu gerçekleşmemiştir.

TİİKP içinden TKP/ML'den önce ayrılan grup kendi içinde siyasi görüş ayrılıkları nedeni ile bölünmüş; bölünme sırasında bölünmede bir tarafın başını çeken devrimci, diğer kanadın başını çekenlerin planı ve kararı ile pusuya düşürülüp, hunharca katledilmiştir. Bu adi cinayet "görüş ayrılıklarının böyle hal edilmesi" hakim sınıfların eline bulunmadık fırsat ve koz vermiş; onlar bu cinayeti aylarca "Sandık cinayeti" adı altında tefrika ederek devrimci hareketi karalamak için ustaca kullanmışlardır.

1970'lerin ikinci yarısında grupların yeniden örgütlenmesi sırasında bölünmelerde yine benzer olumsuzluklar ortaya çıkmış; bölünmelerde her iki taraf ta, yalnızca kendisinin "bölünen örgütün kendisi" olduğunu iddia etmiş; diğer gruba -onu devrimci de görse- fiili saldırılarda bulunmuştur.

Mesela bu 1976 sonlarında TKP/ML içinde KK Hizibi ile, diğer grubun ayrışmasında böyle olmuş; iki taraf ta diğerine yaşama hakkı tanımamaya çalışmış, karşılıklı saldırılar olmuştur. (O dönemde bugün Bolşevik saflarda olan bizler de KK Hizibinin hiç bir hakkı olmadığını düşünüyor, bizden gelen saldırıları onaylıyorduk.)

Daha sonraki gelişmeler içinde de TKP/ML'den ayrılan grup ve kişilere karşı tavır düşmanca; gerektiğinde şiddet kullanmayı red etmeyen bir tavır idi.
Mesela en son olarak ayrılan Kır Kaçkını hizip elinde kalan mallar ve değerler konusunda Merkez Komitesi 9.toplantısında alınan karar gerektiğinde şiddet kullanılarak bunların alınması yönünde bir karardı. Ve bugün Bolşevik saflarda bulunan yoldaşlar da bu karara katılmışlardı. Diğer teşkilatlara karşı ilişkide red edilen şiddet; sorun gelip, kendi içimizden ayrılanlara dayanınca; red edilmiyor, "bu özel durumda" kullanılabilir bir araç haline geliyordu. Kır Kaçkını hizip hakkında alınan bu kararın uygulanması bir bakıma hakim sınıflar tarafından imkansız kılındı. Gerek bizim, gerek Kır Kaçkını hizibin hakim sınıfların karşısında aldığımız yaralar deyim yerinde ise "birbirimizi yememizi" imkansız kıldı.

Aynı anlayış, bugün Bolşevik saflarda olan yoldaşların denetiminde 20 Şubat 1981'de, yurtdışında ortaya çıkan hizibe karşı çıkarılan genelgede de vardır. Orda da bu hizip elinde tuttuğu ve çoğunu çapulcu eylemlerle ev basarak ele geçirdiği parti mallarını 1 Marta dek geri vermeye çağrılmakta; aksi halde bu malların alınacağı söylenmekte idi. Burda söylenenler sözü geçen hizip malları geri vermezse onlara karşı şiddet uygulanmasını mümkün gören anlayışın ürünüdür. Burada da yine, genelde ilke olarak red edilen "devrimciler arasında şiddet uygulanması" özelde mümkün görülmekte, gündeme getirilmektedir. Bunun tutarsızlığı, yanlışlığı, zararlılığı bizim bugün gördüğümüz, herkese de göstermeye çalıştığımız bir şeydir.

Bizde kendini bu şekilde gösteren olumsuzluklar kendini diğer devrimci gruplarda çok daha kötü bir şekilde ortaya koyuyordu.

Bu konuda da olumsuzluk rekorunu yine PKK elinde tutuyordu. Bunlar kendi içlerinden ayrılanları "hain" olarak değerlendiriyor, buna uygun olarak da bu "hainlere karşı!" şiddet kullanmayı meşru görüyordu. PKK'nın bu konudaki tavrı kesinlikle devrimci olmayan ve devrimcilerin birliğinin gönüllüğü ilkesini ortadan kaldıran bir anlayışın ürünüdür. PKK'dan ayrılan onlarca devrimci, bu anlayışın sonucu olarak katle uğramış; kendilerini yalnızca faşist hakim sınıflardan değil, eskiden birlikte mücadele ettikleri "yoldaşları"ndan da korumak zorunda kalmışlardır. Bu devrimciler açısından yüz karası bir tavırdır.

Halkın Kurtuluşu da kendinden ayrılanları "ajan" "ajan provokatör" vs. olarak niteleme ve şiddet uygulama konusunda olumsuz örneklerle doludur. Halkın Kurtuluşu ile ondan ayrılan TİKB arasındaki çatışmalarda bir çok devrimci ölmüştür.

Dev-Yol Dev-Sol ayrışmasında da taraflar birbirlerine karşı şiddet uygulamışlardır.

Devrimci Halkın Birliği, kendi içinden ayrılmalar olduğunda, ayrılan ister kişi, ister grup olsun "devrimci olmadığı" "karşı devrimci" olduğu yönünde propaganda yapmış; kendi içinden ayrılan kişilerin diğer gruplar tarafından da "karşı devrimci olarak" değerlendirilmesini eylem birliklerinin şartı olarak öne sürmüştür.

Örnekler bu konuda da çoğaltılabilir. Ama gereksizdir. Çünkü şimdiye kadarki örneklerden bu konudaki olumsuzlukları ve yanlış anlayışları bulup çıkarmak mümkündür. Nedir bu konudaki yanlışlar?

* Herhangi bir bölünme sırasında, genel olarak bölünen taraflardan her ikisi de kendini daha önce içinde çalışılan teşkilatın gerçek, tek, meşru temsilcisi olarak görmekte; diğer bölüme yaşama hakkı tanımak istememektedir.

* Bölünmenin ertesinde genellikle bölünen taraflar birbirlerini baş düşman olarak görmekte; bazan bölünme sırası ve sonrasında karşılıklı saldırılar, hakim sınıflara karşı mücadelenin önüne bile geçebilmektedir.

* Bölünmelerde, bölünen taraflar genellikle birbirlerine karşı şiddet uygulamayı normal, kullanılabilecek bir yöntem olarak görmekte; görüş ayrılıkları üzerine devrimci kamu oyu önünde yürütülmesi gereken ilkeli, açık ideolojik mücadelenin yerini, birbirini fiziken bastırmaya, sindirmeye, korkutmaya, yok etmeye yönelik şiddet eylemleri almaktadır. Şiddet eylemleri karşılıklı katliamlara kadar varabilmektedir.

* Devrimci örgütler; bölünme sırasında iki tarafın birbirine uyguladığı şiddet eylemlerini haklı göstermek için "özel durum" gerekçesini öne sürmektedir. "Özel durum"dan anlaşılan; saldırılan kesimin özel olarak "teşkilatı" yıkma görevi ile ortaya çıktığıdır!

* Bölünme sonrasında bölünen taraflar için, diğer tarafı yok etmek esas amaç haline geldiğinden en adi burjuva yöntemleri meşru görülmekte; etrafı ispatlanmayan bir dizi karşılıklı suçlama kaplamaktadır. Bu suçlamalar "ajanlık" suçlamasına kadar varmaktadır. Daha düne kadar aynı teşkilat içinde omuz omuza hareket edenler; siyasi görüş ayrılıkları nedeni ile bölündüklerinde birbirleri hakkında en ipe sapa gelmez, en adi dedikoduları yaymakta; devrime böyle de zarar vermektedirler.

*Bölünmelerde, genel olarak yukarda da belirttiğimiz gibi her iki taraf ta kendini bölünen teşkilatın tek meşru, gerçek temsilcisi ve devamı olarak görüp, diğer tarafı yok etmeyi (ideolojik mücadele ile değil , fiziken saldırıp sindirme ile yok etme) amaç haline getirdiğinden, bölünme sırasında ve ertesinde; daha önce birlikte çalışılan teşkilatın bütün değerlerine sahip çıkmaya çalışmakta, bunun için karşılıklı saldırılar düzenlemektedir. Bu değerlerin birlikte yaratıldığı, bölünmede her iki tarafında bu değerlerin bir bölümü üzerinde hak sahibi olduğu gerçeği unutulmaktadır. Sonuçta bu değerleri ele geçirme eylemleri için yaralanmalar, ölümler ortaya çıkmakta; halkın örgütlü olmayan demokrat ve devrimci kesimleri haklı olarak bu gibi "birbirini" kırma eylemlerini nefretle izlemekte, devrim ağır zarar görmektedir.

Bölünmeler sırasında ortaya çıkan ve devrime çok ağır zarar veren bu olumsuzlukları aşmak için görüşümüze göre şöyle davranılması gereklidir:

1. Herhangi bir bölünme sırasında, tarafların birbirlerine karşı şiddet yöntemleri kullanması ilke olarak red edilmelidir. Bölünmedeki "özel durum" gerekçesi ile, değişik devrimci teşkilatlar arasındaki ilişkilerde teorik olarak red edilen şiddet kullanımının, bölünmede ortaya çıkan devrimci gruplar için kabul edilmesi tutarsızlıktır. Karşılıklı şiddet eylemlerini haklı göstermek için kullanılan "onların durumu değişiktir, onlar teşkilatımızı yıkmak istiyorlar" gerekçesi red edilmelidir. İdeolojik planda birbirinden ayrı tüm devrimci teşkilatlar birbirlerini yıkmak, ideolojik, siyasi, örgütsel, pratik etkilerini kırmak için çaba göstermektedirler. Eğer bu gerekçe şiddet eylemlerini haklı gösteren bir gerekçe olarak kabul edilirse, devrimci teşkilatların tümü arasında ideolojik mücadelenin yerini karşılıklı şiddet eylemleri; "çete savaşı" alması gerekir.

2. Bölünme sırasında birbirlerine karşı şiddet eylemi kullananları teşhir ve tecrit etmek; bu gibi eylemlerin karşı devrimci eylemler olduğunu açıklamak tüm devrimcilerin görevidir. Bu sorunu ilkesel değil, taktik bir sorun olarak gören teşkilatlar karşısında ortak tavır takınılmalıdır.

3. Bölünme sırasında tarafların birbirleri hakkında getirdikleri tüm suçlamalar hakkında ilke olarak "suçlama getiren taraf suçlamasını belge ve delillerle ispatlamalıdır" tavrı takınılmalı; ispatsız iddialar iftira olarak red edilmeli, ispatsız iddiaların yayılması karşısında ortak tavır takınılmalıdır. İddia getirenin, iddiasını ispatlamasını talep etmek; ispatlamaması halinde iddia sahibine karşı tavır takınmak kural haline getirilmelidir. Dedikodunun, yalanın, adi burjuva yöntemlerinin yayılmasını engellemenin tek yolu budur. İspat için kontrol edilebilecek yazılı belge talep edilmelidir. "Demiş-dememiş" tartışmasına girilmemelidir. Tartışmaları dedikodu düzeyinden ideolojik tartışma düzeyine çıkarmanın tek yolu budur.

4. Bölünme sırasında her iki tarafın da kendinin geçmişte içinde birlikte çalışılan teşkilatın tek, meşru temsilcisi olduğunu iddia etmesi durumunda; böyle bir tartışmaya girilmesi red edilmelidir. Bu bir bölünme olduğunu gözlerden gizleyen bir tavırdır. Eğer bir bölünme söz konusu ise, kuşkusuz artık bölünen taraflardan hiç biri tek başına eskiden içinde birlikte çalışılan teşkilat değildir, artık daha önceki teşkilatın tümünü değil, yalnızca kendini temsil etmektedir. Bölünme sonrasında hangi bö

lümün, daha önce birlikte çalışılan teşkilatın ideolojik-siyasi anlamda gerçek temsilcisi olduğunu; kimin eskiden beraber çalışılan teşkilatın görüşlerini ilerlettiğini; hatalarını aşma yönünde ilerlediğini; kimin daha önce birlikte çalışılan teşkilatın olumlu, iyi yönlerini geliştirdiğini süreç içinde pratik gösterecektir.

5. Bir bölünme olması halinde, daha önce birlikte çalışma sırasında yaratılan teşkilatın maddi değerleri karşılıklı anlaşılarak bölünen taraflar arasında paylaşılmalıdır.(3) Çünkü sözü geçen değerlerin yaratılmasında bölünme sırasında ortaya çıkan her iki tarafın da çabası olmuştur. Bölünmede bir tarafın daha önce beraber yaratılan değerlerin tümüne sahip çıkmaya kalkması hatta bunun için şiddet eylemlerini haklı göstermeye çalışması devrimcilere değil, lumpenlere yakışır bir tavırdır. Bu tavır da ilke olarak red edilmeli, bu tavrı takınanlar teşhir ve tecrit edilmelidir.

6. Eğer yaratılan değerlerin pay edilmesi konusunda bölünen taraflar kendi aralarında anlaşamıyorlarsa; o zaman bu paylaşma her iki tarafın da devrimci olarak değerlendirdiği diğer bazı teşkilatların temsilcilerinden oluşturulacak bir komisyon tarafından yapılabilir.(4)

7. Bu konuda da var olan yanlış görüşlere karşı mücadele edilmeli, eğitime önem verilmelidir.

Bununla bağıntılı bir başka sorun; devrimci bir teşkilattan grup olarak değil, ama kişi olarak ayrılan devrimciler sorunudur.

Herhangi bir devrimci teşkilattan ayrılan devrimci kişilere -bunlar grup olarak değil, kişi olarak ayrıldıklarında- karşı da şimdiye kadarki genel tavır çok olumsuzdur. Bu genel tavrı belirleyen, ayrılan kişinin -hangi gerekçe ile ayrılmış olursa olsun- "kaçtı" damgasını yemesidir. Ayrılan kişiler hakkında ipe sapa gelmez, gerçekle ilgisi olmayan dedikodular yaymak, veya yayılmasına göz yummak; ayrılan kişi devrimci çalışmaya devam etse bile, onu devrim kaçkını olarak göstermek şimdiye kadar hemen hemen bütün teşkilatlarda kendini gösteren (bu arada bugün Bolşevik saflarda olan yoldaşların önemli bir bölümünün de geçmişte kullandığımız) yaygın bir yöntemdi. Bunun da ötesinde, özellikle profesyonel çalışan,devrimci çalışma için ve dev-

---

Dipnot 3:
Burada bölünmede her iki tarafın da devrimci çalışmaya devam ettiğini varsayıyoruz. Diğer bir durum; bölünmede bir kesimin devrimci çalışmadan vazgeçmesi durumu zaten tartışmayı gerektirmez bir durumdur.

Dipnot 4:
Geçmişte Dünya Komünist hareketinin tarihinde buna örnekler vardır. Mesela henüz Bolşeviklerle Menşeviklerin aynı parti içinde birlikte ve fakat ayrı ayrı hizipler olarak çalıştıkları bir dönemde, Ocak 1910'da, Bolşevikler diğer hiziplerle anlaşarak kendi ellerindeki tüm değerleri Merkez Komitesinin denetimine sokmuş; daha sonra diğer hizipler anlaşmaya uymadığı için, Merkez Komitesinin denetimine verdiği kendi hizip değerlerini geri istemiştir. Hizipler arasında anlaşma olmadığı için, Kautsky, Mehring ve Zetkin'den oluşan bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyon önce 1 Kasım 1911'e kadar değerlerin (öncelikle paranın) bir kısmının içinde Bolşeviklerin; uzlaşmacıların ve Polonyalıların yer aldığı Teknik komisyona ve yurtdışındaki örgütleme komisyo-

rimci çalışma içinde normal legal hayatla bağını koparan devrimci kişilerin ayrılmasında; bunlar hakim sınıfların saldırı hedefi olsalar bile, ve çalıştıkları teşkilattan başka sığınacak bir yerleri olmasa bile, bu kişilerin deyim yerinde ise "dımdız lak sokak ortasında bırakılması" da Türkiye devrimci hareketi içinde çokca görülen bir olaydı. Bu tavır sonucunda ortaya çıkan baskı unsuru, gerçekte devrimci, hele kendine komünist diyen örgütlerde var olması gereken "gönüllü birlik" ilkesini ortadan kaldırmaktadır. Normal legal hayatla bağını kesmiş kadroların, içinde çalıştığı teşkilattan başka dayanağı olmayan kişilerin teşkilat içinde hakim olan çizgiye eleştiri getirmesi, ve hatta görüş ayrılıkları sonucunda teşkilattan ayrılması böylece olağanüstü zorlaşmakta; sözde gönüllü birlik, çoğu kez "zorunlu birlik"e dönüşmektedir. Birliğin gerçekten gönüllü olmadığı bir devrimci teşkilat ise yozlaşma yoluna girmiş demektir.

Bu önlenmek isteniyorsa, o zaman içinde çalıştıkları teşkilattan başka dayanakları olmayan devrimci kişilerin (açıktır ki burda tartıştığımız sorun karşı devrim saflarına geçen kişiler değil, ayrıldıktan sonra da devrimci pozisyonlarda duran ve devrimci çalışma yapmak isteyen kişilerin sorunudur) ayrılmaları halinde de, bir süre daha -en azından kendi kendini koruyabilecek, saklayabilecek, ayakları üzerinde durabilecek hale gelene dek- ayrıldığı teşkilatın imkanlarından yararlanması ilke olarak kabul edilmeli, buna göre davranılmalıdır. İdeolojik ayrılıklar; ayrılan kişiye karşı ideolojik mücadele; onun ideolojik siyasi görüşlerine karşı mücadele, onun pratikte desteklenmesini engellememelidir. Yine ayrılan kişinin, ideolojik planda ayrıldığı teşkilata getirdiği eleştiriler, onu sokak ortasında yalnız başına, korumasız bırakmak için gerekçe olmamalıdır.

İşte bizim devrimci teşkilatlar ve devrimciler arasındaki çeşitli çelişmelerin nasıl ele alınması gerektiği ile ilgili görüşlerimiz kabaca böyledir. Kuşkusuz bu görüşlere başından itibaren sahip değildik. Ve ancak süreç içinde bugün doğru gördüğümüz bu görüşlere vardık. Daha önce burda eleştirdiğimiz bir dizi görüşü biz de savunduk ve uyguladık. Bizim bu görüşlerimizin bir çoğu Türkiye devrimci hareketi içinde tartışılmamış, bir çok devrimci grup için yeni olan görüşlerdir. Biz bütün devrimcileri ve devrimci grupları bizim bu görüşlerimizi incelemeye, bu konuda tartışmaya, tavır belirlemeye çağırıyoruz. Geçmişte bu konudaki olumsuzlukların tüm devrimci harekete verdiği ve bugün de hala vermeye devam ettiği zararlar bu konudaki tartışmayı ertelenemez bir sorun haline getirmektedir.

Kasım 1981

Dipnot 4 (devam):

nuna aktarılmasını kararlaştırmış; ve bu paranın nasıl kullanıldığı konusunda hesap verilmesi şartını getirmiştir. Daha sonra 1911 Ekiminde Mehring ve Kautsky komisyondan geri çekilmiş, komisyon çalışamaz hale gelmiştir. Bolşevikler 2 Kasım 1911'den itibaren hizip değerlerini yine kendileri için kullanmaya başlamışlardır. (Bkz. Lenin Toplu Eserler Almanca cilt 17 s. 354/355)

Tabii ki burada 2. Enternasyonalin herkes tarafından kabul edilen otoritesi; aynı parti içinde ayrı fraksiyonların varlığı; her fraksiyonun kendine ait değerlerin varlığı vb. gibi bir dizi özel şartın varlığı göz önüne alınmalı, yanlış benzetmeler yapılmamalıdır. Bizim burda dikkat çekmek istediğimiz şey, devrimci grupların kendi aralarında anlaşamamaları halinde, tarafların devrimci olarak değerlendirdiği üçüncü şahıslara başvurması olgusudur.

Ek: "Peykar"ın tavrı

Devrimciler arasındaki çelişmelerin ele alınmasında olumsuz tavırların yalnızca Türkiye'deki devrimci harekete ait bir şey olmadığını aşağıda Peykar sempatizanlarının çıkardığı "Bugünkü İran"sayı 4 ten çevirdiğimiz belge göstermektedir; yani sorun yalnızca bize ait olan bir sorun değil; bütün dünya devrimci hareketi içinde var olan ve uluslararası planda da açıklığa kavuşturulması gereken bir sorundur. Belgeden görüleceği gibi Mücahitler örgütü bölündüğünde; bugün Peykar'ı oluşturan kanadın yöneticilerinin çoğunluğu bu soruna yanlış yaklaşmaları sonucu; diğer kanadın yöneticilerini imhaya kalkmışlar; ve bu çok ağır zarar vermiştir. Bu konuda özeleştiri yapılması olumludur; iyidir. Ama yapılan hatanın verdiği zararı ortadan kaldırmak mümkün değildir.
Peykar'dan arkadaşlar Humeyni yönetiminin Şahram'ı mahkum edip idam etmesinin amacının "Mücahitlerin öldürülmesini cezalandırmak olmadığını doğru olarak tespit etmektedir. Nitekim bugün Mücahitler de; Peykar da Humeyni rejiminin en ağır saldırılarına uğramaktadır.

Bizde de cuntanın mahkemelerinin devrimciler arasındaki çatışmalarda ölenlerin "suçlularını" cezalandırma adına diğer devrimcileri idam etmesi mümkündür. Nitekim daha şimdiden bu konuda idam cezası talebi ile yargılanan bir çok devrimci vardır.

"Taghi Şahram 24 Temmuz 1980'de göstermelik bir mahkemeden sonra idam edildi. O tecrübeli bir savaşçı, faşizmin ve emperyalizmin kararlı bir düşmanı idi.

19 yaşına vardıktan sonra Şah rejimine karşı verilen mücadeleye katıldı. 1969 yılında Halk Mücahitleri örgütüne katıldı. Şah rejiminin saldırıları sırasında bu örgütün bir çok üyeleri, bu arada Taghi Şahram da tutuklandı. Bir çok diğer tutuklu ile birlikte "mahkeme önüne çıkartıldı ve 10 yıl zindan cezasına mahkum edildi. Zindandaki eylemleri, direniş örgütlemesi, zindan kurallarına uymaması nedeni ile bir süre sonra Sari şehrindeki zindana nakledildi.,

Orada da var olan şartları değiştirme mücadelesini sürdürdü. Ve zindan yönetimi ile temasa geldi.

Zindanın yönetiminde genç bir subay bulunuyordu. Taghi Şahram sürekli ajitasyonu ile bu kişiye Şah rejimine karşı mücadele etmeninin gerekliliğini kavrattı ve onun yardımı sonucu, bir diğer siyasi tutuklu ile birlikte 5 Mayıs 1973'de zindandan kaçtı. Büyük üne kavuşan bu kaçış sırasında zindandaki tüm silahlar ve telsizlere de el kondu. Bu kaçış Şah rejimi için önemli bir darbe oldu. Kaçış olayından hemen sonra geniş arama taramalar yapıldı. Ama Taghi Şahram bulunamadı.

Şahram derhal Mücahitler örgütü ile temas aradı. O sıralarda Mücahitler örgütünün Merkez Komitesinin bir üyesi olan Rezai sokak ortasında katledilmişti. Örgüt kötü bir durumda bulunuyordu. Tüm yöneticiler ya tutuklu ya da katledilmiş idi. Üyeler arasında bağlar kopmuştu. İyi bir örgütleme yeteneğine sahip olan Şahram örgütü yeniden inşa etti. Ve örgütün Merkez Komitesine girdi. O andan itibaren örgütün kaderinde tayin edici bir rol oynamaya başladı.

Faşist şartlarda yapılan illegal çalışma ve bir gerilla örgütünün örgütsel yapısı örgütün yönetiminin elinde büyük bir gücün yoğunlaşmasına yol açtı. Pratikte böyle bir örgütün Merkezinin kararının kontrolü çok güçtür. Üyelerin körcesine güvenleri sonucu da örgüt içi demokrasinin işlemesi büsbütün güçleşmektedir.

Zindanda bulunduğu sırada dini inançları kuvvetle sarsılan Şahram örgütün siyasi çizgisi ve mücadelenin perspektifleri üzerine bir tartışma başlatmak için insiyatifi ele aldı. O bu konuda kendi görüşlerini içeren yazılarını örgüt içinde dağıttı. Örgüt içinde 2 yıl süren ideolojik tartışmalar sonucu Şahram büyük ikna gücü ile kadroların çoğunu kendi yanına almayı ve onları Marksist-Leninist dünya görüşünün doğruluğu konusunda ikna etmeyi başardı. Bu gerçeğin bilinmesi çok önemlidir. Çünkü bugünkü iktidar sahipleri örgütlü ideolojik dönüşümünde yer alan uzun ideolojik mücadeleyi göz ardı edip, bu dönüşümü "darbe" olarak göstermeye çalışmaktadırlar.

Bu sırada kadroların ve üyelerin bir bölümü bu ideolojik dönüşüme karşı çıktı ve gizliden gizliye yönetime karşı bir komplo hazırlamaya girişti. Örgütün yönetimi ise, siyasi çizgisine uygun olarak örgüt içindeki çelişmelerin çözümü konusunda yanlış görüşlere sahipti. Bu yanlış görüşlerin ortaya çıkmasında özgürlük savaşçılarının içinde bulunduğu gizli ve Şah rejiminin ağır baskıları altındaki çalışma şartları; ve bir de örgütten çıkarılanlar tarafından ihanete uğrama korkusu önemli rol oynuyordu. Bu durumda yönetim, örgütün diğer bölümünü bazı yöneticilerini imha edilmesi kararını aldı. Bu karar üzerine (diğer kesimin) yöneticilerinden biri imha edildi. Bir diğeri SAVAK'ın eline geçti ve idam edildi. Şah'ın gizli polis örgütünün bu cinayeti; ve bunun dışında bir çok kaybolan (öldürülen) özgürlük savaşçısının sorumluluğu bundan böyle Şahram'a yüklenmeye başlandı. (...)"

Stalin'e karşı tavır ML'lerle her türden oportünistleri ayıran temel kıstaslardan biridir !

Stalin! Bu isim dün olduğu gibi bugün de tüm dünyada gericileri yerinden oynatıyor. Stalin bütün dünyada karşı-devrimciler açısından "Komünizm hayaleti"nin tüm "kötü özelliklerinin!" simgeleşmiş biçimi olarak kavranıyor. Stalin dün olduğu gibi bugün de karşı-devrimin Komünizme karşı 'haçlı seferi'nde temel saldırı hedeflerinden biri olma özelliğini koruyor.

Bu anlaşılır bir şeydir. Dünyadaki tüm karşı-devrimcilerin Stalin'den nefret etmeleri normaldir. Onların Stalin düşmanlıklarının sebebi sınıfsaldır. Ama onlar bu nefret ve düşmanlıklarının sınıfsal özünü gizlemek için ellerinden geleni yaparlar. Bütün dünyada karşı-devrimciler için Stalin bir 'despot', bir 'kan emici cani', 'özgürlük ve demokrasi düşmanı bir katil' vs.dir. Onların Stalin'e bunca kızmasının yeterli sebebi vardır. Stalin önderliğinde Sovyet proletaryası Sovyetler Birliği'nde burjuvaziyi ezip sınıf olarak tasfiye etmiştir. Stalin önderliğinde Sovyet halkı ve dünya halkları Hitler faşistlerini yerle bir etmiştir. Stalin önderliğinde emperyalizme ağır darbeler vurulmuştur. Bunlar tüm dünyada gericilerin Stalin'e düşmanlık beslemesi için yeterli sebeptir.

Stalin'e açıkça karşı-devrim saflarından gelen ideolojik saldırılar; karşı-devrimin onun şahsında Marksizm-Leninizme, Komünizme yönelttiği saldırılardır; barikatın karşı tarafında olanların kendi sınıf çıkarlarını korumak için yönelttikleri saldırılardır. Bu saldırılar karşısında takınılacak tavır; bunları kökten reddetmek; sınıfsal özünü ortaya koyup teşhir etmektir. Stalin'e açıkca karşı-devrim saflarından gelen ideolojik saldırılarla tek tek uğraşmak, bizim için zaman kaybından başka bir şey değildir.

★ ★ ★

Ama ne yazık ki, Stalin'e ideolojik saldırılar yalnızca açık karşı-devrim saflarından gelmemektedir. Stalin'e çeşitli dönemlerde ideolojik alanda (ve çoğunlukla pratikte de!) burjuvazinin işçi sınıfı hareketi içindeki uzantısı olan oportunizmin ve revizyonizmin her türünden Marksizm-Leninizm adına! saldırılar gelmiştir. Bunlar çeşitli dönemlerde şu veya bu ölçüde işçi sınıfı ve devrimci hareket içinde yaygınlaşabilmiştir.

Stalin Lenin'in ölümünden sonra, onun tutarlı ve sağlam bir öğrencisi olarak; her türlü muhalefetin (Marksizmi savunma adına ortaya çıkan her türlü muhalefetin) esas saldırı hedefi haline gelmiştir. Gerçek saldırıya uğrayan onun şahsında Leninizm olmuş, o, Leninizmi 'muhalifleri'ne karşı savunmuştur. Stalin'in sağlığı döneminde; 'muhalif'lere karşı verilen ideolojik mücadele ile, bütün bu 'muhalifler' Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP) ve dünya Komünist hareketi içinde teşhir ve tecrit olmuşlar; bir dizi ideolojik mücadele Stalin önderliğinde Leninizmin zaferi ile sonuçlanmıştır.

Stalin'in (ve dolayısı ile onun savunduğu Leninizmin) kuşkusuz en önemli muhalifi olan Troçki (ve Troçkizm), verilen uzun ideolojik mücadele sonucu dünya Komünist hareketi içinde önemsiz bir akım haline gelmiş; giderek karşı-devrimle pratik olarak da birleşerek, dünya komünist ve devrimci hareketi içinde 1940'lardan itibaren hemen hemen tüm etkisini yitirmiştir. Bu dönemde Troçki'nin Stalin'e 'eleştirileri' ve Stalin'in bu eleştirilere verdiği cevaplar belgesel olarak ortadadır. Mücadelenin seyri üzerine de yeterli belge vardır. Bu dönemde Stalin, kendine getirilen 'eleştirilere' kendi cevap verme; saldırıları bizzat geri çevirme durumunda idi.

Kuşkusuz bu olgu, Troçkizmin 'eleştirileri'nin etkisinin o dönemde belli dar sınırlar içinde tutulabilmesinin en önemli nedenlerinden biri olmuştur. Yine Stalin'in sağlığı döneminde Troçki ve Troçkistler dışındaki 'muhalifler'e, onların 'Marksizm-Leninizm' maskeli yanlış görüşlerine karşı da Stalin ve onun önderliğindeki komünistler amansız bir ideolojik mücadele yürütmüşler; ve bu görüşlerin etki alanını genişletmesini engelleyebilmişlerdi. Öyle ki Stalin ölene dek tartışmasız bütün dünya Komünist hareketinin önderi durumunda idi. Bu kendi kendine verilmiş bir paye değil; Leninizme düşman her sapma ve akıma karşı verilen ideolojik mücadele sonucu kazanılmış haklı bir yer idi.

Biz, Stalin'in kendine gelen eleştirilere bizzat cevap verdiği bu dönem üzerinde, bu yazıda ancak bu dönemdeki eleştirilerin şimdi yeniden piyasaya sürüldüğü durumlarda duracağız. Eğer Stalin'in sağlığında getirilen --cevap verilmiş ve halledilmiş-- eleştirilerin bir bölümü bugün yeniden piyasaya sürülüp, bugün devrimci çevreler içinde etki yapıp, taraftar bulabiliyorsa; o zaman bu eleştiriler karşısında bugün tavır takınmak gerekli hale geliyor demektir.

★ ★ ★

Stalin'in sağlığı döneminde, yukarıda da belirttiğimiz gibi, 'Stalin sorunu' diye bir sorun dünya Komünist hareketi içinde yoktu. Stalin Leninizmin her türlü muhalifine karşı yürüttüğü ideolojik mücadelede Leninizmin zaferine önderlik etmişti. Ve dünya Komünist hareketinin tartışmasız önderi idi.

STALİN NASIL 'SORUN' HALİNE GETİRİLDİ?

Stalin'in sağlığında böyle olan durum, o öldükten sonra süreç içinde önemli ölçüde değişti. Bu değişmede SBKP XX. Kongresi önemli bir dönüm noktası oldu.

Stalin hayatının son yıllarında gerek SBKP, gerekse uluslararası alanda yayılma eğilimi gösteren revizyonizme karşı bir mücadele başlatmıştı. Tito revizyonizmine karşı onun önderliğinde yürütülen mücadelenin belgeleri; SBKP içindeki revizyonist görüşlere karşı mücadelesinin 'Son Yazılar'ında toplanan belgeleri buna tanıktır.

Ancak Stalin öldükten sonra bu mücadele sürdürülmedi. Tersine, Stalin'in hayatının son döneminde mücadele ettiği revizyonist görüşler adım adım geliştirilerek SBKP içinde hakim kılınma yolunda ilerlendi.

Stalin'in ölümünden üç yıl kadar sonra, 1956 yılının 14 Şubat'ında SBKP XX. Parti Kongresi toplandı. Stalin'in ölümünden sonra yapılan bu ilk parti kongresinde, SBKP Merkez Komitesi adına Siyasi Raporu sunan Nikita Kruşçev, bu raporda 'şartlar değişti' gerekçesi ile sistemli bir revizyonist çizgi savundu. (Bkz. 'TKP/ML içindeki iki çizgi mücadelesinin belgeleri II', sf.234-257) Bu raporda savunulan çizgi, bu kongreden dört yıl önce yapılan ve Stalin'in katıldığı son kongre olan XIX. Parti Kongresi çizgisine taban tabana zıt olmasına rağmen; raporda ne XIX. Parti Kongresinin çizgisi, ne de Stalin açıkça eleştirilmiyordu. SBKP XX. Parti Kongresinin resmi çalışmaları içinde de Stalin'e ismi verilerek herhangi bir açık eleştiri getirilmedi. Kruşçev'in sunduğu siyasi raporda sadece üstü kapalı olarak "son dönemde parti içinde kollektif yönetimin ve demokrasinin; toplumda Sovyet kanuniyetinin çokça çiğnendiği" söyleniyordu. 24 Şubat 1956-da Merkez Komitesi ve Merkezi Denetim Komisyonu seçimleriyle XX. Parti Kongresinin resmi çalışmaları sona erdi.

Ancak delegeler aynı gece bir 'gizli toplantı'ya çağırıldılar. Bu toplantıda N. Kruşçev XX. Parti Kongresinin seçtiği Merkez Komitesi adına XX. Parti Kongresi delegelerine "Kişiye tapma ve sonuçları" başlıklı 'gizli!' raporunu okudu. (Bkz. "SBKP XX. Parti Kongresi ve sonuçları", Almanca, Suhrkamp Verlag 609, s.26)

'Gizli rapor'da Stalin hakkında şu görüşlere yer veriliyordu:

"Şimdi sunduğumuz raporun amacı, Stalin'in hayatı ve eylemleri hakkında tam bir değerlendirme yapmak değildir. Onun yaşadığı dönemde, onun başarıları ve kazanımları hakkında yeterince araştırma, broşür, kitapta ortaya konmuştur. Sosyalist devrimin hazırlanması ve sosyalist devrim sırasında iç savaş ve sosyalizmin inşası sırasında Stalin'in rolü hepimizce bilinmektedir. Şimdi üzerinde durmamız gerekli ve partimiz için hayati önemdeki konu, Stalin etrafında yaratılan ve gelişen; bir dizi parti ilkesinin, parti içi demokrasinin ve devrimci yasaların çiğnenmesine kaynak olan kişiye tapma sorunudur." (A.g.e., s.487)

"Lenin döneminde de var olan Stalin'in kötü karakter özellikleri sürekli gelişti, ve hayatının son yıllarında Stalin'in iktidarı kötüye kullanmasına yol açtı. Bu partiye ağır zarar verdi." (s.488)

"Stalin yönetimde ve yaptığı işte hiç dostluk tanımazdı. Yalnızca kendine direnenlere karşı değil; despotik ve keyfi görüşlerine karşı çıktığı zehabına kapıldığı kişilere karşı da şiddet uygulardı.

Stalin, kişileri ikna etme diye bir sorun tanımazdı. Görüşlerinin mutlak şekilde kabul edilmesini isterdi. Onun görüşlerinin yanlış olduğunu söylemeye cesaret edenler önce yönetimden uzaklaştırılır, ardından manevi ve maddi olarak yok edilirdi. Bu kendini özellikle XVII. Parti Kongresinden sonra gösterdi. Bu dönemde, komünizm davasına bağlı birçok ünlü parti yöneticisi ve basit parti üyeleri Stalin'in despotizminin kurbanı oldular." (s.491)

"Halk düşmanı kavramı, Stalin'in kavramıdır. Bu kavram , bu kavramın yapıştırıldığı kişinin ideolojik hatalarını araştırmayı gereksiz kılan bir kavramdı.

Bu dönemde, bütün hukuk kurallarının tersine, suçlanan kişiler fiziki baskı, işkence altında verdikleri ifadelerle mahkum edildiler." (s.492)

"Stalin Leninist ikna ve eğitim metodundan vazgeçti, bunun yerine idari şiddet uygulamasını geçirdi." (s.493)

"Stalin Lenin'in tersine, şiddete, sosyalist üretim ilişkilerinin kurulduğu, sömüren sınıfların ortadan kaldırıldığı bir ortamda başvurdu.

Onun birçok somut durumda hoşgörüsüz ve gayet sert davrandığı, ve iktidarını kötüye kullandığı açıktır."(s.495)

"Stalin savaş çıktığında paniğe kapıldı. Morali bozuldu" (s.497)

"1937-1938 yıllarında halk düşmanı ilan edilen birçok kişi gerçekte namuslu komünistlerdi." (s.498)

"Stalin kendisi dışındaki kişilerden, onların kendi dediklerini kabul etmesini ve kendisini alkışlamasını isterdi." (s.499)

"Stalin 1937 yılında yazdığı "Troçkistler ve diğer ikiyüzlülerin tasfiyesi metodları, ve Parti çalışmasının eksiklikleri" adlı makalesinde, kitlelere karşı uygulanan terörü teorik olarak temellendirmeye çalıştı. Gerekçe olarak, sosyalizm inşası sırasında sınıf mücadelesinin sertleşeceği tezini ileri sürdü.

... Halbuki Lenin bunun tam tersini öğretir." (s.501)

"Stalin, parti ve devletin güvenlik organlarını, sömürücü sınıfların yok edildiği, ve kitle terörü uygulamasına gerek olmadığı bir dönemde, kitle terörü uygulamak yolunda kullandı." (s.502)

"Ben şahsen, en zor yıllarda partiyle birlikte hareket eden kişilerin 1934 yılında Troçkistlere katılacağına inanmıyorum." (s.503)

"Gerçekler tüm bunların Stalin'in emri ile, ve parti kuralları ile Sovyet kanunlarının çiğnenmesi ile gerçekleştirildiğini göstermektedir. Stalin çok çabuk kızan, ve hastalık derecesinde güvensiz olan bir insandı. Biz bunu onunla ortak çalışmamızdan biliriz. Mesela o durup dururken "Söyle bakalım, neden gözlerini kırpıştırıp duruyorsun, neden bugün gözlerimin içine bakmıyorsun?"derdi. Hastalık derecesinde güvensizlik, onu herkese karşı, yıllardan beri tanıdığı parti fonksiyonerlerine karşı da güvensizliğe itiyordu. Her şeyde, herkeste 'düşmanlar', 'casuslar' görüyordu. Sınırsız iktidarını despotça kullanıyor, herkesi manevi ve maddi olarak ezebiliyordu. Böylece, kişinin düşündüğünü açıkça ifade edemediği bir ortam doğuyordu.

Stalin, bir şey şöyle olacaktır diye buyurdu muydu, o şey öyle olurdu." (s.512)

"Stalin Almanların saldıracağına inanmıyordu. Savaşın başındaki yüksek kayıplar bu yüzden doğdu." (s.513)

"1937-1941 yılları arasında çok sayıda yüksek rütbeli askeri kadronun Stalin'in duyduğu güvensizlik ve iftiralar sonucu haksız yere tasfiyesi, savaşın başında orduyu çok güç durumda bıraktı." (s.515)

"Savaş başladıktan sonra da Stalin'in sinirli ve isterik hali sürdü. O anlamadığı halde askeri harekatlara karışarak ağır zarar verdi. Onun cephenin gerçek durumundan hiç mi hiç haberi yoktu. ... O askeri hareketlerini bir küre üzerinde planlardı." (s.516)

"Savaştan sonra durum daha da ciddileşti. Stalin çok daha keyfi, çok daha güvensiz hale geldi. Takip edilme fobisi, çılgınlık derecesine vardı. Herkesi casus görmeye başladı. Stalin böylece savaştan sonra kollektif yönetimden iyice uzaklaştı. Hiç kimseye danışmadan, her şeye tek başına kendi karar vermeye başladı." (s.521)

"Stalin'in keyfiliği kendini yalnızca iç politika sorunlarında göstermemektedir. Merkez Komitesi Temmuz toplantısı, Yugoslavya ile olan çatışmayı en ince noktasına kadar inceledikten sonra şu sonuçlara vardı: Stalin bu konuda rezil bir rol oynamıştır. Yugoslavya olayında, yoldaşlar ve partiler arası görüşmelerle çözümlenemeyecek hiç bir sorun yoktu. Olayı büyütecek hiç bir sebep yoktu. İlişkileri kesmeyi gerektirecek bir sebep yoktu." (s.523)

"Stalin hayata yabancı idi. O ülkenin ve tarımın durumunu yalnızca filmlerden tanırdı." (s.531)

Bunca küfürden sonra Kruşçev revizyonisti, Stalin'in bütün bunları aslında işçi sınıfının yararına olduğu düşüncesinde olarak yaptığını söylüyor, şöyle diyordu:

"O sorunlara, işçi sınıfının menfaatleri açısından yaklaşırdı. Emekçilerin, sosyalizm, komünizm davasının zaferi açısından yaklaşırdı. Onun yaptıklarını, ne yaptığını bilmeyen bir despotun eylemleri olarak değerlendiremeyiz. O yaptıklarının, işçi sınıfının ve partinin yararına olduğunu düşünüyordu. Zaten onun trajedisi de budur." (s.535)

İşte Kruşçev revizyonistinin "kişiye tapmaya karşı mücadele" den anladığı bu idi. Marksizm-Leninizmin özüne yapılan bir dizi saldırı, "iyi niyetli" ama biraz "çılgınca" bir "despot" olan Stalin'in, bu büyük Marksist-Leninistin kişiliğine yapılan bir dizi suçlama ile tamamlanıyordu.

Bu 'gizli rapor' SBKP XX. Parti Kongresi delegelerine okunduktan birkaç gün sonra batı basınında, 'rapor'da yer alan tezler yayınlandı. Bir ay kadar sonra ise Kruşçev'in konuşmasının tam metni ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından ingilizce olarak yayınlandı.

Ama ne Sovyet halkının, ne de diğer ülkelerde Partilerde çalışan komünistlerin Stalin'e getirilen suçlama ve eleştiriler hakkında kesin bilgisi yoktu. (Hala da bu rapor SBKP tarafından resmen yayınlanmamıştır!) Batıda Komünist Partileri yöneticileri bu 'rapor'un CIA'nin olduğu masalı ile kendi

kadrolarını uyutmaya çalışıyordu. SBKP adına N. Kruşçev de böyle bir raporu 'tekzip' ediyordu.

İşte "Stalin sorunu" Kruşçev revizyonistlerinin bu kötü ünlü 'Gizli Rapor'u ile ortaya çıktı. Bütün dünyada karşı-devrimciler Kruşçev'in bu gizli raporuna ganimet bulmuşcasına sarıldılar. Onlar uzun süreden beri komünistlerin 'cani', 'katil', 'manyak' olduklarını söylüyorlardı. İşte şimdi bizzat komünistler! Stalin'in böyle olduğunu belirterek, burjuvazinin haklı olduğunu ortaya koymuşlardı. Kruşçev'den önce Yugoslav-Tito revizyonistleri de Stalin'e Gizli Raporda kine benzer suçlamalar getirmişlerdi. Gizli Rapor onların da "haklı" olduğunu! göstermek için dayandıkları bir belge oldu.

Kruşçev'in bu raporu dünya Komünist hareketi içinde önemli çalkantılara yolaçtı. Rapordan gerçekten haberi olan ve doğru bulanlar duruma göre tavır takınmaya başladılar. Stalin'i savunma eğilimi gösterenlere karşı, böyle bir raporun olmadığı; bunun CIA'nin uydurması olduğu yönünde bilgi veriliyor; Stalin'e getirilen saldırılara katılacakları umulanlara karşı raporun varlığı anlatılıyordu. Adım adım Stalin'in tümden reddi için zemin bilinçli olarak hazırlanıyordu. (Bkz. Stalin Toplantısı Dokümanları, Franz Strobl'ün konuşması)

Yirminci Parti Kongresinden sonra istisnasız bütün komünist partileri XX. Parti Kongresinin 'büyük bir zafer' olduğu ve benzeri değerlendirmeler yaptılar.

Stalin konusunda XX. Parti Kongresinden sonra ilk açık tavrı Çin Komünist Partisi takındı. 5 Nisan 1956'da "Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine" başlıklı bir makale yayınlandı. Makale ÇKP Merkez Komitesi Siyasi Bürosu Genişletilmiş Toplantısının görüşlerini yansıtıyordu. ÇKP bu makalede Stalin konusunda, Stalin'in eleştirilmesi gerektiği; ancak onun genel değerlendirmede büyük bir Marksist-Leninist olduğu şeklinde tavır takındı.

ÇKP aynı tavrını, aynı yılın 29 Aralık'ında yayınlanan "Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine biraz daha" başlıklı makalesinde sürdürdü. İki makalede de Stalin' e herhangi bir şekilde ispatlanmayan iddia düzeyinde bir dizi eleştiri getiriliyordu. (Bu yazılar için bkz. "TKP/ML içinde ki iki çizgi mücadelesinin bazı belgeleri II", s.148-152)

Arnavutluk Emek Partisi bu dönemde Stalin'i mahkum etme kampanyasına katılmamakla yetindi.

Kruşçev'in Stalin'e bu saldırısı, bir dizi diğer revizyonist ve karşı-devrimci için Komünizme karşı açık saldırının işareti oldu. Macaristan ve Polonya'da ayaklanmalar oldu. Tito revizyonistleri ve batıdaki revizyonistler ise Kruşçev'in başlattığı saldırınını/lerletilmesi, "Stalinizm'in kökünün kurutulması" gerektiği şeklinde propagandaya başladılar.

1961 Ekim'inde SBKP XXII. Parti Kongresine gelene kadar dünya Komünist hareketi içinde durum işte böyle idi.

Yani bir yanda açık Stalin düşmanları. Bunlar kendi içlerinde ikiye ayrılıyorlardı: Bir bölümü XX. Parti Kongresinin 'gizli Rapor'unda ortaya konan çerçeve içinde kalıyorlardı. Kruşçev revizyonistleri, ve geleneksel komünist partilerinin çoğunluğu bu tavır içinde idi; bir bölümü ise bundan da ileri gidilmesini talep ediyorlar; yer yer Kruşçev revizyonistlerini 'Stalinist yöntemler' kullanmakla suçluyorlardı. Bun-

ların başında Tito revizyonistleri, ve bazı batı Avrupa komünist partileri geliyordu.

Diğer yanda ise Stalin'in bu şekilde değerlendirilmesine karşı çıkanlar; Stalin'in genel olarak Marksist-Leninist değerlendirenler vardı. Bunlar çok değildi. Bu tavrı takınan sadece iki parti vardı. Bunlardan ÇKP XX. Kongrenin hemen ardından, Stalin'e bir dizi ispatsız eleştiri getirmişti. AEP, ÇKP gibi Stalin'e açık bir eleştiri getirmemişti. Onun tavrını belirleyen, 1961'lere kadar Stalin'i mahkum etme kampanyasına katılmamakla yetinmekti.

(ÇKP'nin getirdiği resmi eleştirilerin ötesinde, Çinli revizyonistlerin Mao'nun ölümünden sonra yayınladıkları 5. cilt-teki yazıların bazılarında da Stalin'e bazı eleştiriler vardır; ayrıca Mao'nun olduğu iddia edilen "Sovyet İktisadının Eleştirisi" adlı bir kitapta da bazı eleştiriler vardır. Mao'ya ait olup olmadığı bizce kesinlikle bilinmeyen bu yazılardaki eleştiriler, ÇKP'nin resmi tavrını belirleyen "Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine", "Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine biraz daha" makalelerinde getirilen eleştirilerle hem içerik, hem yöntem açısından uyum içindedir. Ancak bu eleştiriler biraz daha geniştir.)

SBKP'nin XXII. Parti Kongresi Stalin'e yapılan saldırılarda yeni bir dönüm noktası oluşturdu. Ekim 1961'de toplanan, ve esas amacı Programı değiştirmek olan XXII. Parti Kongresinin ağırlığını, "Stalin'in cürümleri" üzerine "açıklamalar" oluşturdu. Bu kongrede Stalin döneminde suçlanmış ve cezalandırılmış bir dizi kişinin itibarları geri verildi. İlk defa bir parti kongresinin resmi çalışması içinde, ve açık olarak Stalin 'cani' olarak damgalandı. Stalin'e saldırı, Parti Kongresinin Stalin'in (mumyalanmış) cesedini Lenin Mozolesinden uzaklaştırma kararı ile de şeklen uç noktasına vardırıldı. Kruşçev revizyonistleri artık kendilerini Stalin konusunda görüşlerini açıkça savunacak kadar güçlü hissediyorlardı. XXII. Parti Kongresinin bu konuda aldığı kararda şöyle deniyordu:

> "Stalin'in cesedinin mozolede tutulması doğru değildir. Çünkü o ciddi bir şekilde Lenin'in vasiyetini çiğnemiş, iktidarı kötüye kullanmış, namuslu Sovyet insanlarına karşı kitlesel biçimde şiddet uygulamış, ve kişiye tapmayı körüklemiştir. Onun tabutunun V.I.Lenin'in mozolesinde tutulması doğru değildir." (XX. Parti Kongresi ve sonuçları", Suhrkamp Verlag, s.46)

Bu karar 30 Ekim sabahı alınıp, 31 Ekim gecesi uygulandı.

Bu karardan bir yıl kadar sonra, 23.10.1962'de Pravda'da yayınlanan Y. Yevtuşenko adlı Sovyet şairinin şu dizeleri; revizyonistlerin o günkü ruh halini, Stalin'in ölüsünden bile nasıl korktuklarını; ona duydukları sınıfsal nefretin derinliğini iyi yansıtmaktadır:

"Mermer suskundu.
Cam suskun parıldıyordu.
Bronz renkli nöbetçi suskun
duruyordu rüzgarda.

Tabutun yanında soluk bile almıyordu insanlar.

Onu, mozolenin kapısı dışına taşırlarken,
bir soluk aktı tabutun aralıklarından.

Sessizce kıpırdadı, kaydı tabut-
uçları ile süngülere sürtünerek.

O da sessizlik içine gömülmüştü
O da!
suskundu!

Ama tehditkar bir suskunluktu onunki.

Kızgın,
mumyalanmış yumrukları sıkılmış,
Kulaklarını dayamış tabutun aralıklarına
dinliyor ve
ölü numarası yapıyordu.

Onların hepsini,
kendini dışarı taşıyanları,
kazımak istiyordu belleğine:
- Rajanlı ve Kursklu gencecik erleri -
ki,
daha sonra
yeniden güç toplayınca
ve mezardan kalktığında
onlarla hesaplaşabilsin.

Onun mutlak bir bıldığı var,
oyun yapıyor o.
O yalnızca dinlenmeye yattı, bilesiniz.

Ve ben hükümetimize yalvarıyorum:
Ne olur, ne olur;
bu mezarın başındaki nöbetçileri
iki mısli, üç misli arttırın.
Arttırın ki -
Stalin,
-ve onunla birlikte geçmiş-
yeniden ayağa kalkmasın ! "

İşte Kruşçev tipi modern revizyonistlerin XXII. Parti Kongresi ve sonrasında Stalin'e yaklaşımı böyle idi. Stalin ile ilgili ne varsa yok edilmeli idi ki, Stalin bir kere daha 'ayağa kalkamasın'. Onlar SBKP tarihini, ikinci Dünya Savaşında Sovyetler Birliği'nin savaştaki rolünü, vb. Stalin adını bir kez bile anmadan yazacak kadar "becerikli" davrandılar.

Onların bu tavrına karşı ÇKP, 1963 ve 1964 yılları içindeki "Büyük Polemik" sırasında Stalin konusunda daha önceki genel tavrını (yani Stalin'e ispatsız eleştiriler getiren, ve fakat genelde Stalin'i büyük Marksist-Leninist olarak değerlendiren tavrını) sürdürdü.

ÇKP'nin "Büyük Polemik"inin ikinci yorumu "Stalin meselesi üzerine" başlığını taşıyordu, ve bu yorum ilk defa 13 Eylül 1963'te Halkın Günlüğü ve Kızıl Bayrak gazetelerinde yayınlandı. (Bkz. "Uluslararası komünist hareketin genel çizgisi I, s.169-189, Aydınlık Yayınları No. 59)

Bu yazı 'Stalin sorunu' açısından, Kruşçev'in Stalin'e getirdiği eleştirilerden, ve karşı-devrimin Stalin'e saldırılarından çok daha önemli bir role sahiptir. Çünkü bu yazıdaki yaklaşım yıllarca Marksist-Leninist ve devrimci saflarda, bir - çok devrimci ve Marksist-Leninistin Stalin'e yaklaşımını belirlemiştir. 1963-1964'teki "Büyük Polemik"ten sonra dünya Komünist hareketi içindeki ideolojik ayrılık, örgütsel ayrılığa dönüşmüş; modern revizyonistler SBKP etrafında; Marksist-Leninistler ise ÇKP ve AEP etrafında kümelenmeye başlamışlardır. Bu kümelenmede ideolojik olarak "Büyük Polemik" belgeleri temel alınmıştır. Hemen her konuda olduğu gibi, Stalin konusunda da o dönemdeki Marksist-Leninistler, ÇKP'nin Polemik'teki tavrını tartışmasız kabul edip savunmuşlar; Stalin'e karşı tavrı genelde uzun dönem bu yazıdaki tavır belirlemiştir.

Mao'nun ölümüne ve ÇKP içinde revizyonistlerin kesin hakimiyetine kadar, Stalin konusunda dünya Komünist ve devrimci hareketi içinde genelde tavrı belirleyen, ÇKP'nin yaptığı gibi onu ispatsız bir biçimde iddialar düzeyinde eleştirmek, ve fakat büyük bir Marksist-Leninist olarak da savunmak oldu. Sovyetler Birliği'nde geri dönüşün sorumluluğunu önemli ölçüde Stalin'in 'hataları'na yüklemek bu dönemde dünya Marksist Leninist hareketi içinde 'moda' idi. Biz de uzun süre Stalin 'sorunu' konusunda ÇKP'nin tavrını eleştirisiz olarak benimsedik; Stalin'e ÇKP'nin getirdiği iddia düzeyindeki eleştiri ve suçlamaları araştırma gereğini bile duymadık. Mao'nun ölümünün hemen ardından, revizyonistlerin ÇKP'de kesin hakimiyeti ele geçirmesi; ardından AEP'nin Mao'nun eserinin yeniden değerlendirilmesini gündeme getirmesi, 'Stalin sorunu'nda! tartışmayı da kaçınılmaz olarak beraberinde getirdi. Tar

tışma içinde AEP ve çevresi %150 Stalin savunucusu pozlarda ortaya çıkıp, kendi revizyonist görüşlerini Stalin'e maletme ye çalışırken; Mao Zedung Düşüncesi savunucusu akım da Mao Zedung'u savunma adına Stalin'e 'eleştiri'lerini 'derinleştirmeye' ! başladı.

Bugün gelinen aşamada Stalin'i gerçekten savunan Marksist-Leninistler bir avuçtur. Devrimci çevre içinde Stalin'e yaklaşımda yaygın olan iki tavır vardır. Birinci tavır AEP' nin tavrıdır. Bu tavır, Stalin'i savunma adına ona saldırma tavrıdır. İkinci tavır ise, Mao Zedung Düşüncesi savunucuları - nın tavrıdır. Bu tavrın belirleyici özelliği, Stalin'e iddia düzeyinde eleştiri getirmek; iddialara dayanarak Stalin'i mahkum etmektir. Biz bu yazımızda bu tavırlardan ikincisi üzerinde durup, bu ikinci akımın Stalin'e getirdiği eleştirilerin yaygın olanlarının her birini tek tek ele alıp incelemeye çalışacağız. Bunu yaparken, eleştirildiği noktalarda bizzat Stalin'in kendisine başvurarak, onun orijinal yazılarından alıntılarla kendi gerçek görüşlerini ortaya koymaya çalışacağız. Stalin'in gerçek görüşlerinin tanınması, aynı zamanda , onu savunma adına ortaya çıkıp onun görüşlerini çarpıtan birinci akıma da en iyi cevap olacaktır.

Neden biz bu yazıda aslında ciddi olmayan bir takım iddia düzeyindeki eleştirileri ele alıp inceliyoruz? Bu iddia düze - yindeki eleştirilere 'bunlar iftiradır, bunlar geri çevril - meli, reddedilmelidir' deyip geçsek olmaz mı?

Stalin, "Bolşevik tarihinin bazı sorunları üzerine" başlıklı bir yazısında, nelerin üzerinde tartışılması gerektiği konusunda bütün Marksist-Leninistlere yolgöstermesi gereken bir tavır takınmıştır. "Proletarya Devrimi" adlı Parti dergisinde, 1930'da Slutski'nin"Savaş-öncesi bunalımı döneminde Al - man sosyal-demokrasisi dolayısıyla Bolşevikler" başlıklı bir yazısı yayınlanmıştır. Bu yazıda Slutski Lenin'in (Bolşeviklerin) Alman sosyal-demokrasisinde merkezcilik tehlikesini yeteri kadar önemsemediği; II. Enternasyonal oportunistleri ile ayrılmaya yönelmediğini, vb. iddia etmektedir. Ve bunların üzerine tartışılması gerektiğini belirtmektedir. Stalin, bu yazıyı yayınlayan Yazı Kuruluna yazdığı mektupta, yazının yayınlanmasını protesto eder ve şunları söyler:

Böyle-ce, Lenin'in, savaş-öncesi donemde henuz gerçek bir bolşevik olmadığı, ancak emperyalist savaş sırasında, hatta bu savaştan çıkıldığı sıralarda gerçek bir bolşevik olduğu gibi bir sonuç çıkıyor. Slutski, boyle konuşuyor yazısında Ve siz, bu çiçeği burnunda "tarihçiyi" bir iftiracı olarak, gerçekleri değiştiren bir kalpazan olarak damgalayacağınız yerde onunla tartışmaya giriyorsunuz, ona bir kurşu veriyorsunuz Slutski'nin yazısının derginize, tartışma yazısı olarak girmesine ses çıkarmamazlık edemem, çunku Lenin'in bolşevikliği uzerine, Lenin'in oportunizmin yuzlerce çeşitlemesinden biri olan merkezciliğe (ortayolculuğa) karşı bir ilke mucadelesi, uzlaşmaz bir mucadele *yurutup yurutmediği* sorunu uzerine, Lenin'in gerçek bir bolşevik *olup olmadığı* uzerine tartışma açılamaz

20 Ekimde, Merkez Komitesine yollanan "Yazıkurulunun Notu"nda, yazıkurulunun, Slutski'nin yazısını bir tartışma yazısı olarak dergiye sokmakla hata işlediğini kabul ediyorsunuz. Yazıkurulunun bu notu, buyuk bir gecikmeyle yayınlanmış da olsa, elbette ki iyi bir şeydir. Ne var ki, bu notta, "derginin *Proletarya Devrimi*'nin sutunlarında, bolşeviklerin savaş-oncesinin II Enternasyonal ile ilişkilerine değgin bütün bir sorunlar çemberinin yeni bir incelemesinin yapılmasını son derece guncel ve politik bakımdan zorunlu gormekte" olduğunu açıklamakla, yeni bir yanlış daha yapıyorsunuz. Bu demektir ki, insanları, yeniden, bolşevikliğin aksiyomları olan sorunlar üzerine tartışmaya sürüklemek niyetindesiniz Bu demektir ki, Lenin'in bolşevikliği sorununu, aksiyom niteliğindeki bu sorunu, "yeni bir inceleme" gerektiren bir sorun haline çevirmek istiyorsunuz. Niçin? Hangi nedenle? Leninizmin, her çeşit oportünizme karşı, Batının merkezciliğine (Kautsky) ve bizdeki merkezciliğe (Trotski ve otekiler) karşı amansız bir mücadeleden doğduğunu ve bu mücadeleyle buyuyup güçlendiğini herkes bilir. Bolşevikliğin en açık düşmanları bile, bunu yadsıyamazlar Bu, bir aksiyomdur Oysa siz, bizi geri geri çekiyorsunuz, bu aksiyomu, "yeni bir inceleme" konusu olmak zorunda bir sorun haline getirmeye çalışıyorsunuz....

.....

Slutski, Lenin'in (bolşeviklerin), Alman sosyal-demokrasisinin oportünistleri ile, savaş-öncesinin II. Enternasyonalinin oportünistleri ile bir ilişiği kesmeye, bir ayrılmaya yönelmemiş olduklarını ileri sürüyor. Slutski'nin bu trotskist tezine karşı tartışmaya girişmek istiyorsunuz? Peki ama tartışacak ne var bunda? Slutski'nin, Lenin'e, bolşeviklere, kısaca iftira ettiği açık değil mi? İftirayı damgalamak gerek, yoksa tartışma konusu yapmak değil.

(Stalin, Bolşevik tarihinin bazı sorunları üzerine,1931, "Leninizmin sorunları", s.435/436, Sol Yayınları)

Görüldüğü gibi Stalin a) Leninizmin aksiyomları üzerine tartışmayı, b) iftiralar üzerine tartışmayı reddetmektedir. Kuşkusuz bu tavır genelde takınılması gerekli olan tek doğru tavırdır.

Ama ne yazık ki, dünya Komünist hareketi içinde Marksist-Leninist güçler, Kruşçev'in saldırısı karşısında bu doğru tavrı takınmamışlar; iftiraları geri çevirmemişler, iftiraları damgalamamışlar; tersine birçok noktada kendileri Stalin'e iddialar düzeyinde 'eleştiri' getirmişler; ve bugün gelinen aşamada, Stalin'in Lenin'in en iyi öğrencilerinden biri olduğu, onun Marksizm-Leninizmi savunup geliştirdiği; dünya Komünist hareketine doğru bir önderlik verdiği; Marksizm-Leninizmin klasiği olduğu gibi Marksizm-Leninizmin aksiyomları üzerine tartışılır hale gelmiş; Marksist-Leninistlerin Stalin e saldırı başladığı dönemde takındıkları liberal tavır sonucu, 'Stalin meselesi' yaratılmıştır. Stalin'e iddia düzeyinde getirilen bir dizi 'eleştiri', dünya devrimci ve Marksist Leninist hareketi içinde doğru görüşler olarak olağanüstü bir yaygınlık kazanmıştır. O kadar ki, bu görüşler bugün bizim içimizde ve çevremizde bile varlığını sürdürmekte, bir çok yoldaşımızı etkilemektedir. Bu yüzden bu özel durumda bazı yaygın 'iftiralar' üzerinde de durmak, bunların iftira olduğunu ortaya koymak görevi Marksist-Leninistlerin önüne çıkmıştır.

İşte bu yüzden bu yazıda biz, Stalin konusunda bugün devrimci hareket içinde en yaygın olan eleştirileri tek tek ele alıp incelemeye çalışacağız.

STALİN'E SOSYALİZMİN İNŞASINDA SINIFLAR, SINIF MÜCADELESİ, PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ ALTINDA DEVRİMİN SÜRDÜRÜLMESİ İLE İLGİLİ OLARAK GETİRİLEN 'ELEŞTİRİ'LER

Stalin'e, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşası deneyiyle ilgili olarak getirilen 'eleştiri'ler, Stalin 'eleştirileri' içinde kuşkusuz en yaygın olanlardır. Bütün bu 'eleştiri'ler Sovyetler Birliği'nde geri dönüş olayını bilimsel açıklama adına ortaya çıkmakta; ve geri dönüşün teorik kaynağı olarak Stalin'in 'teorik hatalarını', pratik sebebi olarak ise Stalin döneminde yapılan 'yanlış uygulamaları' tespit etme noktasında birleşmektedirler. Şimdi bu eleştirileri, teorik alanda getirilen 'eleştiri'ler ile; uygulamaya ait 'eleştiri'ler şeklinde ikiye ayırarak inceleyelim:

"STALİN SOSYALİZMDE SINIFLARIN, DOLAYISIYLA SINIF MÜCADELESİNİN VARLIĞINI REDDETTİ" 'ELEŞTİRİSİ' ÜZERİNE

Stalin'in en önemli teorik hatalarından biri olarak, onun 'eleştirici'leri, Stalin'in sosyalizmde sınıfların ortadan kalktığını savunduğunu, dolayısıyla da sınıf mücadelesinin ortadan kalktığını savunduğunu söylemekte; onun bu yaklaşımının leninist olmadığını söylemektedirler. Bu Stalin 'eleştirmen'lerine göre, sosyalizmde sınıfların varlığının reddi, geri dönüşün en önemli teorik temellerinden biri olmuştur.

Bu 'eleştirmen'lere göre Mao Zedung:

> "Sosyalist toplum oldukça uzun bir tarihi dönemi kapsar. Sosyalizm tarihi döneminde hala sınıflar, sınıflar arasında çelişmeler ve sınıf mücadelesi vardır" diyerek, (Aktaran ÇKP IX. Parti Kongresi Raporu, s.16, Aydınlık Yayınları, Aralık 1970)

"Stalin'in hatasını düzeltmiş",Sovyetler Birliğinde geri dönüşten "doğru dersler çıkarmış"tır.

Bu 'eleştiri'lerin tümünün kaynağı, ÇKP'nin "Polemik"te bu konuda Stalin'e getirdiği 'eleştiri'dir. 14 Temmuz 1964 tarihli, "Kruşçev'in sahte komünizmi ve dünya için tarihi dersler" başlıklı dokuzuncu yorumda ÇKP Stalin'e şu 'eleştiri'yi getirmektedir:

> "Büyük Ekim Sosyalist Devriminin zaferinden sonra Sovyetler Birliği'nde proletaryanın diktatörlüğü kuruldu. Sanayiin devletleştirilmesi ve tarımın kollektifleştirilmesi ile kapitalist özel mülkiyet kaldırıldı ve sosyalist kamu mülkiyeti ve kollektif mülkiyet yaratıldı. Son on yıllarda sosyalizmin inşasında büyük başarılar elde edildi. Bunlar Sovyet halkının Lenin ve Stalin önderliğinde kazandığı ve tarihi olarak büyük öneme sahip, hiç kimsenin dünyadan silemeyeceği, büyük zaferlerdir.
>
> Ama Sovyetler Birliği'nde sanayi devletleştirilmiş, tarım kollektifleştirilmiş olmasına rağmen hala eski burjuvazi ve diğer sömürücü sınıflar hala vardır.(abç!)(Bu sınıflar --ÇN) devrilmiştir ama bütünü ile yok edilmemiştir. Burjuvazinin ideolojik ve siyasi etkileri de hala vardır. Kentte ve kırda kendiliğinden kapitalizme yönelen güçler mevcuttur. Yeni burjuva unsurlar ve Kulaklar durmaksızın türemektedir. Siyasi, iktisadi ve ideolojik alanda burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf mücadelesi, sosyalizm yolu ile kapitalizm yolu arasındaki mücadele kesintisiz sürmektedir.
>
> Sovyetler Birliği, sosyalizmi inşa eden ilk ülke idi, ve o dönemde tek ülke idi; deneylerinden yararlanılıp ders çıkarılabilecek bir başka sosyalist ülke yoktu. Bundan başka Stalin, sosyalist toplumda sınıf mücadelesinin yasalarını incelerken, Marksist-Leninist diyalektikten uzaklaştı. Bu yüzden o, Sovyetler Birliği'nde tarımın kollektifleştirilmesi esas olarak tamamlandıktan sonra, henüz çok erken olmasına rağmen, Sovyetler Birliği'nde artık "antagonist sınıfların" olmadığını (Stalin, Anayasa taslağı üzerine, --ÇKP'nin dipnotu), ve Sovyet toplumunun "sınıflar arasındaki çatışmalardan özgür"(Sta -

lin, XVIII. Parti Kongresine Rapor, --ÇKP'nin dipnotu) olduğunu ilan etti. Stalin tek yanlı olarak sosyalist toplumdaki birliği vurguladı ve fakat çelişmeleri göz ardı etti."
(Dünya komünist hareketinin genel çizgisi üzerine polemik, Oberbaum Verlag, s.477/478. Bu yazı Türkçede Eylem Yayınlarının çıkardığı "Dünya işçi sınıfına tarihi dersler" broşüründe de vardır. Bkz. a.g.b. s.117/118; ancak çeviri hatalıdır.--YN)

ÇKP'nin 1964'te Stalin'e getirdiği bu 'eleştiri' bugün hala devrimci saflarda yaygınlığını ve etkisini korumaktadır. Uluslararası alanda 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucusu akım, aynı 'eleştiri'yi daha da bayağılaştırarak; Stalin'in 'sınıflar kalmadı' dediğini söyleyerek getirmektedir. TKP/ML içinde de bölünme öncesinde FÜ'ler, bugün de tasfiyeci MK hizibi aynı 'eleştiri'yi tekrarlamaktadır.

II. Konferans raporunda, güya Kruşçev'i eleştirme adına, Kruşçev revizyonistlerinin savunduğu revizyonist tezlerin sorumluluğu 'ustaca' Stalin'e yüklenmektedir. Orada şöyle denmektedir:

"Stalin'e azgınca saldıran bu hayinler (Kruşçev revizyonistleri kastediliyor --YN) Stalin'in bu meseleye ilişkin (Komünizme geçiş meselesi --YN) geçmişte işlediği hatalara dört elle sarıldılar."
(II. Konferans raporu, s.21)

Stalin'in hatalarının ne olduğu konusunda burada doğrudan bir şey söylenmemektedir. Ama daha sonra "Rapor"da yer verilen şu görüşler, Stalin'in bu konudaki 'hatasının' ne olduğu konusunda bilgi vermektedir:

"Bugün saflarımızdaki bazı yoldaşlar üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması ile, daha doğrusu özel mülkiyetin sosyalist kamu mülkiyetine dönüştürülmesiyle sınıfların ortadan kaldırılacağı anlayışındadırlar. Bu sınıf mücadelesini, sınıfların ortadan kaldırılması meselesini anlamamaktır. Sınıf mücadelesi deyince, sınıfların birbirine karşı bir sınıfın diğer bir sınıfa, mesela burjuvazinin proletaryaya karşı her alanda (siyasi ideolojik, kültürel, ekonomik, askeri vs.) verdiği bir mücadele akla gelir. Aynı şekilde sınıfların tamamen ortadan kaldırılması deyince onların her alanda ortadan kaldırılması akla gelir. Sömürücü sınıfların üretim araçları üzerindeki mülkiyetin(in --YN)kaldırılması, onların mülksüzleştirilmesi, sınıf olarak tamamen ortadan kaldırılmaları demek değildir."
(II. Konferans belgeleri, s.21)

Görüldüğü gibi, yukarıda birkaç satır üstte genel olarak sınıfların ortadan kaldırılmasından söz edilip; 'özel mülkiyetin kamu mülkiyetine dönüştürülmesi ile sınıfların ortadan kalkmayacağı' söylenirken (ki bu doğrudur); hemen ardından konu değiştirilip "sömürücü sınıfların" mülksüzleştirilmesi ile onların ortadan kalkmayacağı söyleniyor.(Bu yanlıştır.) Bu şekilde sınıf mücadelesinin varlığı, sömürücü sınıfların sınıf olarak varlığına bağlanıyor!

Bu yönde getirilen 'eleştiri'lere daha çok örnek verilebilir. Ama bunların hepsi özde aynı olduğundan biz bu kadarla yetiniyoruz.

Şimdi önce teorik olarak 'sınıf' ve sosyalizmde 'sınıflar' sorununu inceleyelim:

SINIF NEDİR?

Bu soruya Lenin'in verdiği cevap şöyledir:

> "Tarihi olarak belirlenmiş bir üretim sistemi içindeki yerlerine (abç), üretim araçları ile olan ilişkilerine (abç) (bu ilişkiler çoğunlukla yasalarda tespit ve formüle edilmiştir) emeğin toplumsal örgütlenmesinde oynadıkları rollere ve dolayısı ile toplumsal zenginlikten aldıkları payın büyüklüğüne ve bu payı alırken kullandıkları yollara (abç) göre birbirlerinden ayrılan büyük insan gruplarına sınıf denir."
> (Lenin, Toplu Eserler, cilt 29, Almanca, s.410, "Büyük İnsiyatif", 28 Haziran 1919; Türkçesi için bkz. Lenin, "Kültür ve kültür ihtilali üzerine", Koral Yayınları, s.109/110)

Görüldüğü gibi bu tanım yoruma açık olmayan, berrak bir tanımdır. Ve yine görüldüğü gibi Marksizm-Leninizm için sınıf kavramı ekonomik kategoriler içinde ele alınan; üretimdeki yerleri, üretim araçları ile olan ilişkileri vs.ne göre birbirinden ayrılan insan gruplarını ifade eden bir kavramdır. Marks, Engels, Lenin, Stalin sınıf kavramını siyasi tavıra, ideolojik tavıra vs. göre belirlememişlerdir. Eğer siyasi tavır, ideolojik tavır herhangi bir bireyin, ya da grubun dahil olduğu sınıfı belirlemek için tayin edici olsa idi; o zaman bizim yalnızca komünistlere proleter dememiz gerekirdi. Bunun saçmalığı, siyasi sonuçları açısından varacağı yer ortadadır.

Sınıf kavramı insanların üretimdeki yerine göre belirleniyor ise, bundan çıkan sonuç nedir? Bundan şu sonuç çıkar:

Herhangi bir sınıfın ekonomik temelini ortadan kaldırdığınız zaman o sınıf, sınıf olarak tasfiye olmuş, ortadan kalkmış demektir. Çünkü artık o sözkonusu sınıfın üretim sistemi içindeki yeri, üretim araçları ile olan ilişkileri; emeğin toplumsal örgütlenmesinde oynadığı rol, toplumsal zenginlikten aldığı pay, bu payı alırken kullandığı yollar değişmiştir! Yani onu daha önce dahil olduğu sınıf yapan bütün etkenler değişmiştir. O tasfiye edilmiş sınıftan geri kalan artıklar; ve gerek o tasfiye edilen sınıf mensuplarının kafasında, gerekse diğer sınıf ve tabaka mensuplarının kafasında yaşayan tasfiye edilmiş, ortadan kaldırılmış sınıfın düşüncelerinin varlığı; o sınıfın hala sınıf olarak varlığını sürdürdüğü anlamına gelmez.

Biraz somutlaştırırsak: Burjuvaziyi burjuvazi yapan ekonomik özellikleri ortadan kaldırdığınız zaman; yani esas olarak burjuvaziye işçi sınıfını sömürme imkanını veren üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırıp; sosyalist mülkiyete dönüştürdüğünüz zaman (bu tabii proletarya diktatörlüğünün varlığını gerektirir), burjuvazi sınıf olarak tasfiye edilmiş olur.

İşte sorun teorik olarak böyledir. Yani bir sosyalist ülkede 'burjuvazinin sınıf olarak tasfiye olduğunu' ya da 'sömürücü sınıfların tasfiye olduğunu' söylemek teorik bir yanılgı değildir. Teorik yanılgı bunun imkansız olduğunu, burjuvazinin (genel olarak sömürücü sınıfların) sınıf olarak bütün sosyalizm dönemi boyunca varlığını sürdüreceğini söylemektir.

Bu teorik yanılgının pratik siyasi sonucu, ya sömürücü sınıflar tasfiye edildikten sonra sınıf mücadelesini yavaşlatmak (Buharinci sağ sapma), ya da eğer sınıf mücadelesi sürdürülmek isteniyorsa sömürücü sınıfları sakın ha! tasfiye etmemektir! İkisinin de gericiliği açıktır.

SINIFLAR ARASINDAKİ ÇELİŞMELER / SINIFLARIN TÜMÜ İLE ORTADAN KALKMASI SORUNU

İnsanın insan tarafından sömürülmesine dayanan bütün toplumlarda insanlar çok kesin hatlarla karşılıklı iki ana grupta toplanırlar: Sömürücüler / Sömürülenler. Gerek sömürücüler, gerek sömürülenler; toplumsal üretim sisteminin yapısına uygun olarak, üretim araçları ile olan ilişkilerine, emeğin toplumsal örgütlenmesindeki yerlerine, toplumsal zenginlikten aldıkları payın büyüklüğüne, ve bu payı nasıl aldıklarına göre kendi aralarında da çeşitli sınıf ve tabakalara ayrılırlar.

Sömürücü sınıflar ile sömürülen sınıflar arasındaki çelişmeler (antagonist) uzlaşmazdır. Bunlar ancak (er veya geç) büyük çatışmalarla çözülebilecek çelişmelerdir. Sömürücü sınıflar ile sömürülen sınıflar arasındaki çelişmeler ancak büyük altüst oluşlarla; ancak devrimle (ya da karşı-devrimle!) çözülebilirler. Buna karşı gerek sömürücü sınıfların kendi aralarındaki çelişmeler; gerekse sömürülen sınıfların kendi aralarındaki çelişmeler antagonist değildir; ama bunlar çeşitli şartlarda antagonizmaya dönüşebilir; ancak büyük çatışmalarla çözülebilecek duruma gelebilirler.

(Sömürücü sınıflar açısından, daha ileri bir üretim sistemini temsil eden sömürücü sınıf ile; daha geri bir üretim sisteminin temsilcisi olan sömürücü sınıf arasındaki çelişmelerin antagonizmaya dönüşmesi buna örnektir, ve bu genel kural olarak böyledir.)

Komünistlerin nihai amacı, bayrağında "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar" yazan; "kendine özgü temeller üzerinde gelişmiş" (K. Marks, "Gotha programının eleştirisi" aktaran Lenin; Devlet ve Devrim, TE, Almanca, c.25, s.479) bir toplum yaratmaktır. Bu toplumun özellikleri ne olacaktır? Bu konuda Engels, bu komünist toplumun:

> "İnsanlığın zorunluluk aleminden; özgürlük alemine geçtiği" bir toplum olduğunu söyler. Bu ne demektir? Bu:
>
> "kendine özgü temeller üzerinde gelişmiş" komünist toplum "bireylerin işbölümüne köleleştirici bağımlılığı ve onunla birlikte kafa ve kol emeği arasındaki karşıtlığın kaybolduğu" (bu bilimin, kültürün küçük bir azınlığın malı olmaktan çıkıp, bütün toplumun malı haline gelmesini; herkesin kendini geliştirmek istediği her konuda gelişme imkanının toplum tarafından sağlanmasını; herkesin kendi yeteneğine uygun, kendi seçtiği işi yapabilecek imkanın olmasını; işbölümünün zoraki değil, bilinçli bir işbölümü olmasını gerekli kılar --YN)

"Çalışmanın yalnızca bir yaşama aracı olmaktan çıkıp;bizzat kendisinin (severek, istenerek yapılan) yaşamanın ilk önemli ihtiyacı durumuna geldiği" (bu, çalışmasa bile yaşayabilecek durumda olan bir insanın, buna rağmen çalışmak isteyeceği bir bilinci gerektirir --YN);
"Bireylerin çok yönlü gelişmesi ile birlikte üretim güçlerinin de (olağanüstü bir şekilde) arttığı; ve tüm kollektif zenginlik kaynaklarının bollukla fışkırdığı" (bütün üyelerinin ihtiyacını rahatlıkla karşılayabilecek bir üretim düzeyine sahip -- ki bu yüksek derecede bir üretim tekniğini ve örgütlenmesini gerektirir --YN) bir toplumdur.
(K. Marks, "Gotha programının eleştirisi", aktaran Lenin, Devlet ve İhtilal, Bilim ve Sosyalizm yayınları, s.106)

Böyle bir toplumun bütün bireylerinin "üretim araçları ile olan ilişkileri" özünde birdir. Üretim araçları ile ilişkilerinde tüm toplumun bireylerinin tavrını belirleyen iki şey vardır: a) Bütün üretim araçları tüm toplumun mülkiyetidir. b) Üretim araçları artık kesinlikle üreticilerin doğrudan denetimine girmiştir, insanlar bilinçli bir şekilde üretim araçlarına hükmetmektedir. Şu toplum üyesinin şu üretim aracını kullanması; bir başka toplum üyesinin bir başka üretim aracını kullanması bilinçli özgür işbölümünün tabii sonucudur. Ayrı ayrı üretim araçları kullanmaktan doğan farklılıklar toplumda çatışmalara yol açmaz.

Böyle bir toplumun bütün üyelerinin emeğin toplumsal örgütlenmesinde oynadıkları rol de özünde birdir. Çünkü bu rol yeteneğe göre, ve özgür irade temelinde oynanan; ve istendiğinde değiştirilebilecek bir roldür.

Bu toplumun tüm üyeleri toplumsal zenginlikten, ihtiyaçları kadar pay alırlar. İhtiyaçlardaki farklılıklar da toplumda çatışmalara yol açmaz; herkes kendi ihtiyacını kendisi tespit edecek bilinçtedir.

O halde, "kendi özgül temelleri üzerinde gelişmiş" olan bu toplum /Ya da Lenin'in deyimiyle "Komünist toplumun üst evresi ("Devlet ve İhtilal", BSY, 1976, s.106)/ sınıfların (sadece sömürücü sınıfların değil, genel olarak sınıfların) bütünü ile ortadan kalktığı bir toplumdur. Bu toplum devletin tamamen sönmüş olduğu bir toplumdur.

İşte bu yüzden Lenin "sınıfların (yalnızca sömürücü sınıfların değil, genel olarak tüm sınıfların --YN) ortadan kaldırılması ne demektir?" sorusuna şu cevabı veriyor:

"Sınıfları bütünü ile ortadan kaldırmak için yalnızca sömürücüleri, toprak ağalarını ve kapitalistleri devirmenin ve yalnızca onların (a.ç.L) mülkiyetini ortadan kaldırmanın yetmeyeceği açıktır. Bunun ötesinde üretim araçları üzerindeki her özel mülkiyeti (a.ç.L) kaldırmak; kırla kent arasındaki farkı ve kafa emeği ile kol emeği arasındaki farkı da kaldırmak gereklidir. Bu çok uzun süreli bir meseledir. Bunu başarabilmek için üretici güçlerin geliştirilmesinde çok büyük adımlar atmak gerekir; (çoğunlukla inatçı ve üstesinden gelinmesi çok zor olan pasif direniş içine giren) sayısız küçük üretim

kalıntılarının direncini kırmak gerekir; bu kalıntılara bağlı olan alışkanlık ve tutuculuğun olağanüstü gücünü yenilgiye uğratmak gerekir."
("Büyük insiyatif", TE, Almanca, c.29, s.410/411;"Lenin Kültür ve kültür ihtilali üzerine", Koral Y., s.110)

Görüldüğü gibi, burada Lenin yalnızca sömürücü sınıfların değil; genel olarak sınıfların tamamıyla (bütünü ile) ortadan kaldırılmasından söz ediyor. Bu gerçekten ancak Komünizmin üst evresinde gerçekleşebilecek bir olgudur.

Peki bu üst evreye kadar ne olacaktır? Marks ve Engels'in "Komünizmin ilk evresi" ya da "alt evresi" dedikleri dönem boyunca, sınıf ilişkilerinde nasıl değişiklikler olacaktır? Şimdi de bu soruya cevap arayalım. Bunun için önce Lenin'in "Komünist toplumun ilk evresi" hakkında söylediklerine bakalım:

3. KOMÜNİST TOPLUMUN BİRİNCİ EVRESİ

Gotha Programının Eleştirisi'nde, Marx, Lassalle'ın, sosyalist rejimde işçinin, emeğinin "budanmamış" ürününü, ya da "tüm ürününü" alacağı yolundaki düşüncesini inceden inceye çürütür. Gösterir ki, toplumsal fonların tümünden, bir yedeklik fonu, üretimi artırmaya ayrılmış bir fon, "yıpranmış" makinelerin değiştirilmesine ayrılmış bir fon vb. çıkarmak gerekir. Sonra, tüketim nesnelerinden de: yönetim giderleri, okullar, hastaneler, yaşlılık yurtları vb. için bir fon çıkarmak gerekir.

Lassalle'ın ("emeğinin tüm ürünü işçiye" biçimindeki), bulanık, karanlık ve genel formülü yerine, Marx, sosyalist toplumun işleri nasıl yöneteceğini açıklıkla gösterir. Marx, kapitalizmin varolmayacağı bir toplumdaki yaşama koşullarının *somut* çözümlemesine girişir ve düşüncesini şöyle açıklar:

"Burada [işçi partisi programının incelenmesinde] uğraştığımız şey, kendine özgü temeller üzerinde *gelişmiş* bulunduğu biçimiyle değil, tersine, kapitalist toplumdan *çıkmış* bulunduğu biçimiyle bir komünist toplumdur, o halde, ekonomik, törel, entellektuel bütün bakımlardan henüz bağrından çıktığı eski toplumun izlerini taşıyan bir toplum"

İşte kapitalizmin bağrından henüz çıkmış bulunan ve bütün alanlarda eski toplumun izlerini taşıyan bu komünist toplumu, Marx, komünist toplumun "birinci", ya da alt evresi olarak adlandırır.

Üretim araçları, daha şimdiden, artık bireylerin özel mülkiyetinde değildir. Tüm toplumun malıdır. Toplumsal bakımdan gerekli çalışmanın belirli bir parçasını tamamlayan her toplum üyesi, toplumdan, sağladığı çalışmanın niceliğini gösteren bir bono alır. Bu bono ile, kamusal tüketim nesneleri mağazalarından, çalışmasına denk düşen bir nicelikte ürün alma hakkını elde eder. Sonuç olarak, toplumsal fona ödenen çalışma tutarı çıktıktan sonra, her işçi, toplumdan, ona vermiş olduğu kadarını alır.

"Eşitlik"in egemenliği denebilir buna.

Ama, (çoğunlukla sosyalizm denilen ve Marx'ın komünizmin birinci evresi adını verdiği) bu toplumsal düzenden sözeden Lassalle, bu düzende "hakkaniyetli bölüşüm", "eşit emek ürünü üzerinde herkesin eşit hakkı" olduğunu söylerken yanılır ve Marx bu yanılmanın nedenini açıklar.

Marx, "eşit hak" der; gerçekten, burada eşit hak vardır; ama burada sözkonusu olan şey, *henüz* "burjuva hukuku"dur; her hukuk gibi, *eşitsizliği öngerektiren* burjuva hukuku. Her hukuk, *farklı* insanlara, gerçekte ne özdeş ne de eşit olan farklı insanlara, *tek* bir kuralın uygulanmasına dayanır. Bundan ötürü, "eşit hak", aslında eşitliğe bir saldırı, bir adaletsizlik demektir. Gerçekte, herkes toplumsal üründen, kendisi tarafından sağlanan toplumsal çalışmanın eşit bir parçası için, (yukarıda belirtilen çıkarmalarla) eşit bir pay alır.

Oysa, bireyler birbirine eşit değillerdir: biri daha güçlü, öteki daha güçsüzdür; biri evli, öteki değildir; birinin çocuğu çok, ötekinin azdır vb..

"... Emek eşitliğinde ve dolayısıyla toplumsal tüketim fonuna katılma eşitliğinde, demek ki biri gerçekte ötekinden çok alır, biri ötekinden daha zengindir vb.. Bütün bu sakıncalardan kaçınmak için, hakkın eşit değil eşitsiz olması gerekirdi" diye bağlar Marx.

Öyleyse komünizmin ilk evresi, adalet ve eşitliği gerçekleştiremez; zenginlik bakımından insanlar arasındaki farklılıklar, hem de haksız farklılıklar sürecektir, ama insanın insan tarafından *sömürülmesi* de olanaksız olacaktır, çünkü *üretim araçları*, yani fabrikalar, makineler, toprak vb. üzerinde, özel mülkiyet olarak, egemenlik kurulamayacaktır. Lassalle'ın *genel olarak* "eşitlik" ve "adalet" üzerindeki karışık ve küçük-burjuva formülünü çürüterek, Marx, *yalnız* üretim araçlarının bireyler tarafından maledilmesi "haksızlığını" yıkmakla başlamak zorunda olan, ama öteki haksızlığı: tüketim nesnelerinin (gereksinimlere göre değil) "emeğe göre" bölüşümü haksızlığını birdenbire yıkmakta *yeteneksiz* bulunan komünist toplumun *gelişme akışını* gösterir.

Sıradan iktisatçılar, ve onlar arasında, "bizim" Tugan [Tugan Baranovski -ç.] dahil, burjuva profesörler, sosyalistleri sık sık insanlar arasındaki eşitsizliği unutmak ve onun ortadan kaldırılmasını "düşlemek" ile kınarlar. Bu kınamanın ancak ve ancak, burjuva ideolog bayların aşırı bilgisizliğini tanıtladığı görülüyor.

Marx, yalnızca insanlar arasındaki kaçınılmaz eşitsizliği değil, üretim araçlarının tüm toplumun ortak mülkü haline dönüşümünün (sözcüğün alışılmış anlamında "sosyalizm"in), tek başına bölüşümdeki kusurları, ve, ürünler "emeğe göre" dağıtıldığına göre, *egemen olmakta devam eden* "burjuva hukuku"nun eşitsizliğini *ortadan kaldırmayacağı* gerçeğini de, sıkısıkıya hesaba katar.

" Ama, diye sürdürür Marx, bu kusurlar, uzun ve sancılı bir doğum döneminden sonra, kapitalist toplumdan henüz çıkmış bulunduğu biçimiyle, komünist toplumun birinci evresinde kaçınılmaz şeylerdir. Hukuk, ekonomik durum ve ona karşılık düşen uygarlık derecesinden hiçbir zaman daha yüksek olamaz..."

Demek ki, komünist toplumun (genellikle sosyalizm adı verilen) birinci evresinde, "burjuva hukuku" tamamen *değil*, ancak kısmen, ancak ekonomik devrimin yapılmış bulunduğu ölçüde, yani ancak üretim araçlarıyla ilgili olarak yürürlükten kaldırılmıştır. "Burjuva hukuku", bireylerin üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetini tanıyordu.

Sosyalizm üretim araçlarını *ortaklaşa* bir mülkiyet haline getirir. İşte *bu ölçüde*, ama ancak *bu ölçüde* "burjuva hukuku" yürürlükten kaldırılmış olur.

Ama bunun dışında, ürünlerin bölüşümü ve çalışmanın toplum üyeleri arasındaki dağılımının düzenleyicisi olmak bakımından [burjuva hukuku] yürürlükte kalır. "Çalışmayan yemez": Bu sosyalist ilke, şimdiden [komünist toplumun ilk evresinde -ç.] gerçekleşmiştir; "eşit nicelikte emeğe, eşit nicelikte ürün": bu öteki sosyalist ilke de, *şimdiden* gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, bu henüz komünizm değildir, ve henüz, eşit olmayan insanlara eşit olmayan (gerçekte eşit olmayan) bir emek tutarı için, eşit bir nicelikte ürün veren "burjuva hukuku"nu ortadan kaldırmaz.

İşte bu bir "sakınca"dır, der Marx; ama bu sakınca, komünizmin ilk evresinde kaçınılmaz bir şeydir, çünkü, kapitalizm yıkıldıktan hemen sonra, insanların, *hiçbir tür hukuk kuralı olmaksızın* toplum için çalışmayı hemen öğrenecekleri, ütopyaya düşmeden düşünülemez; kaldı ki, kapitalizmin ortadan kalkışı, *boylesine* bir değişikliğin ekonomik öncüllerini *hemencecik vermez*.

Oysa "burjuva hukuku" kurallarından başka hukuk kuralı yoktur.

Bir yandan üretim araçlarının ortaklaşa mülkiyetini korurken, bir yandan da emek eşitliğini ve ürünlerin bölüşümündeki eşitliği korumakla yükümlü bir devletin zorunluluğu, bu nedenle sürer.

Bundan böyle, kapitalistler olmadığı, sınıflar ve dolayısıyla *tepesine binilecek* bir sınıf olmadığı için, devlet soner.

Ama, fiili eşitsizliği onaylayan "burjuva hukuku" korunmaya devam edildiğine göre, devlet henüz büsbütün yokolmamıştır. Devletin büsbütün sonması için, tam komünizmin gerçekleşmesi gerekir.

("Devlet ve İhtilal", Bölüm V, '3. Komünist toplumun ilk evresi', BSY, 6. baskı, Aralık 1978, s.121-125)

Lenin 'tam Komünizm' dediği Komünizmin üst evresi ile; sosyalizm dediği 'Komünizmin birinci evresi' arasındaki farklılıkları belirttikten sonra şunu da söyler:

> "Ama Sosyalizmle Komünizm arasındaki bilimsel ayrım açıktır. Genel olarak sosyalizm diye adlandırılan şeyi, Marx Komünist toplumun 'ilk' ya da alt evresi olarak adlandırmıştır. Üretim araçları kamu mülkiyeti durumuna geldiği ölçüde, bunun tam Komünizm OLMADIĞINI unutmamak koşuluyla 'komünizm' sözcüğü bu evre için de kullanılabilir. Marks'ın açıklamalarının büyük değeri burada da materyalist diyalektiği, evrim teorisini tutarlı biçimde uygulamak ve Komünizmi Kapilatizmden çıkarak gelişen bir şey olarak düşünmektir. (Sosyalizm nedir? Komünizm nedir? üzerine) "düşünülmüş" skolastik yapay tanımlamalarla ve verimsiz kelime oyunlarıyla uğraşma yerine Marks, komünizmin ekonomik olgunluğunun basamakları denebilecek şeyi çözümlemiştir."
> (a.g.e., BSY, s.109; L, TE, almanca, c.25, s.485)

Şimdi burada söylenenleri kısaca toparlayalım:

- "Komünizmin ilk evresi", "tam Komünizmin tersine" "henüz kendine özgü temeller üzerinde gelişmiş"biçimiyle bir Komünist toplum değil, kapitalist toplumdan çıkmış biçimi ile bir Komünist toplumdur.
- Bu toplum ekonomik, törel, entellektüel bütün ilişkilerinde, içinden çıktığı eski toplumun izlerini taşır.
- Bu toplumda üretim araçları bireylerin özel mülkiyetinden çıkarılır, toplumsal mülkiyet haline gelir. (Zaten bu topluma Komünist toplumun birinci evresi denmesinin temel sebeplerinden birisi budur.)
- Bu toplumda sömürücü sınıflar yok edilecek, insanın insan tarafından sömürülmesi olanaksız hale getirilecektir.

Sorunun Leninizmde teorik konuşu böyledir. Şimdi bunu biraz daha somutlaştırarak daha anlaşılır hale getirmeye çalışalım.

Devrimin çözmesi gereken ilk sorun, her devrimin en temel sorunu siyasi iktidar sorunudur. Proletarya sömürücü sınıflara karşı, sömürülenleri kendi etrafında birleştirerek; sömürücülerin iktidarını yıkar; yerine kendi sınıf iktidarını, proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirir. (Fazla karışmaması için proletarya diktatörlüğüne gidişte gerekli olabilecek ara aşamalar üzerinde durmuyoruz. --YN)

Proletarya diktatörlüğünün gerçekleştirilmesi demek, siyasi iktidarın ele geçirilmesi demektir. Burjuvaziyi, diğer sömürücü sınıfları, hele hele küçük üretimi, proletarya diktatörlüğünün kurulması ile aynı anda ortadan kaldırmak mümkün değildir. Bu --ekonomik alanda tasfiye-- ülkenin yapısına göre şu veya bu kadar uzunlukta süren bir süreç işidir.

Proletarya iktidarı ele geçirdiği andan itibaren üretim araçları üzerinde özel mülkiyeti adım adım kaldırma; üretim araçları üzerinde kamu mülkiyetini adım adım gerçekleştirme yoluna girer. Endüstride devletleştirme; tarımda kooperatifleştirme; giderek komünleştirme, bu konuda tutulacak yoldur.

Proletarya diktatörlüğü altında siyasi iktidardan uzaklaştırılan burjuvazinin mülkü elinden çeşitli yollarla alınır; kamu mülkü haline dönüştürülür. Bu gelişme içinde hem endüstride hem tarımda kamu mülkiyetinin çeşitli biçimlerinin kesin hakimiyetinin kurulduğu; artık insanın insan tarafından sömürülmesinin imkanlarının ortadan kaldırıldığı an, sömürücü sınıfların tasfiye edildiği; sömürücü sınıfların ortadan kaldırıldığı andır.

Peki, sömürücü sınıfların ortadan kaldırılması bütünü ile sınıfların ortadan kaldırılması mı demektir? Bunun cevabının 'hayır' olduğunu yukarıda gördük. Sömürücü sınıflar ortadan kaldırıldığında, toplumun sınıf yapısı nasıldır?

Sömürücü sınıfların tümü mülksüzleştirilmiş; ellerinden sömürü imkanları alınmış; sömürücü sınıflar tasfiye edilmişlerdir.

Daha önceki toplumda sömürülen sınıf durumunda olan sınıfların durumunda da önemli değişiklikler olmuştur.

Daha önceki toplumda işgücünü kapitaliste satmak zorunda olan; artı-emeğine kapitalist tarafından elkonulan proletarya da kaybolmuştur. Bu yeni toplumun işçileri önce 'iktidara sahip olmaları' açısından 'proletarya'dan bütünü ile ayrıdırlar. İkinci olarak, işgüçleri artık meta olmaktan çıkmıştır. Artık işgüçlerini meta olarak 'pazara' taşıyıp, diğer 'proleterler ile rekabete girmelerine' gerek kalmamıştır. Artık işgücünü satınalabilecek 'sermaye sahipleri' yoktur işgücünün karşısında. Bu yeni toplumdaki 'işçi'ler toplumsal ürüne yetenekleri ölçüsünde katkıda bulunurlar. Bu katkının bir bölümü toplumsal fonda birikip bütün toplum için proletarya iktidarı tarafından kullanılır. 'İşçi' toplumsal üründen, kendisi tarafından sağlanan toplumsal çalışmanın eşit bir parçası için (toplumsal fona ayrılan kısım çıktıktan sonra) eşit bir pay alır. Bu toplumun 'işçi'leri üretim araçları ile ilişkileri açısından hala bir sınıf teşkil etmektedirler. Çünkü bunlar bu toplumda üretim araçları ile olan ilişkileri açısından toplumsal mülkiyetin en üst biçiminde kendini gösteren ilişkiler içindedirler. Üretim tekniği açısından; emeğin toplumsal örgütlenmesi açısından da en ileri düzeydeki ilişkiler içindedirler.

Daha önceki toplumda belirleyici özelliği dağınık, küçük çapta üretim olan emekçi köylülük de bu yeni toplumda kaybolmuştur. Tarımda çalışan emekçiler bu yeni toplumda artık her biri kendi küçük toprak parçası üzerinde; kendi bildiği üretimi yapan, hayatı dış şartlara bağlı olan 'küçük üreticiler okyanusu' durumunda değildir. Bunlar sömürünün kaldırılmış olduğu bu toplumda kolhoz ve sovhoz biçiminde örgütlenmiş büyük üretim birimlerinde; sosyalist mülkiyetin çeşitli biçimleri üzerinde 'planlı büyük çaplı üretimin' parçaları olarak çalışan emekçilerdir. Ancak bunların ilişkide bulunduğu üretim araçlarının mülkiyeti (çoğunlukla) henüz tam olarak kamu mülkiyeti değil; kollektif mülkiyettir. Yani Kollektif'in (toplumun yalnızca küçük bir parçasının) mülkiyetidir. Kollektif, ürettiği ürünler üzerinde önemli ölçüde söz sahibidir. Bu yapıları ile bu tarım emekçilerinin (ya da kollektif köylülerin) sanayi emekçilerinden (ya da sovyet işçilerinden) (başka kavramlar da bulunabilir), üretim araçları ile ilişkileri bakımından hala farklılıkları vardır. Ve bunlar işçilerden ayrı bir sınıftırlar hala. Önemli bir farkla; artık bu iki sınıf arasındaki farklılıkların ortadan kaldırılması için mutlaka bu iki sınıfın çatışmasına gerek yoktur.

Bunlar arasında antagonizma yoktur. Çünkü birinin varlığının sebebi diğerinin onun tarafından sömürülmesi değildir. Bunlar arasındaki farklılıklar azalmakta, yok olma yönünde (üretimin iki ayrı kolunda çalışmaktan doğan farklılıklar dışında, ki bunları bütünü ile ortadan kaldırmak zaten mümkün olmayacaktır) gelişmektedir. Kollektif çiftliklerin geleceği, sovhozlar (ya da komünler), yani tarımda da kamu mülkiyetinin en üst biçimi hakim kılınacaktır. Bu durumda sanayide çalışanlar ile tarımda çalışanlar arasındaki sınıf ayrımı da yok olmuş olacak; bunların her ikisi de aynı sınıfın değişik işler ile uğraşan üyeleri haline geleceklerdir. Ama bu durumda da insanlar arasındaki tüm farklılıklar ortadan kalkmış olmayacaktır.

İşte bunlar 'sömürücü sınıflarını tasfiye etmiş' sosyalist toplumun (ya da Komünist toplumun birinci evresinin) iki ana sınıfıdır. Bunun dışında hala belli ölçüde küçük üretim olabilir. Ama bu 'küçük üreticiler' de emekçiler durumundadır ; ve bunların diğer insanları sömürmesinin imkanları ve gelişme imkanları yoktur. Bunlar artık sınıf olma özelliklerini yitirmiş, yok olmakta olan eskinin artıkları durumundadır.

Bunun dışında bu yeni toplumda 'yeni tipte aydınlar'; işçi sınıfı iktidarının hizmetlileri olarak çalışan aydınlar vardır. Bunlarla, içinde yaşadıkları toplumun 'işçileri ve köylüleri' arasında köklü çıkar çelişmeleri, mutlaka çatışmayla halledilmesi gereken antagonizmalar yoktur. Bunlar yeni tipte kafa emekçileridir. Bunlarla 'işçiler ve köylüler' arasında hala var olan farklılıklar da bilimin, tekniğin, kültürün giderek tüm toplumun malı olması sürecine paralel olarak silinme yoluna girmiştir; ve süreç içinde silinecektir.

İşte sınıfların bütünü ile ortadan kalkması böyle olacaktır.

Önce işçi sınıfının siyasi iktidarı kurulacak ve sömürücü sınıflar yok edilecektir. Geriye, aralarında farklılıklar (çelişmeler) olan ve fakat antagonizma olmayan dost sınıflar kalacaktır. Buradan itibaren 'komünist toplum (ekonomik alanda)

kendine özgü temeller üzerinde gelişmeye başlayacak'tır. Gelişme içinde bütün üretim araçları üzerindeki mülkiyet mükemmelleşmiş en üst düzeyde kamu mülkiyetine dönüştürülecek; kafa ile kol emeği, kır ile kent arasındaki farklar kalkacak, bu dost sınıflar da yok olacaklar; sınıflar bütünü ile ortadan kalkacaklar; bütün bireyler özgür bir toplumun özgür bireyleri haline gelecektir.

Şimdi bu açıklamalardan sonra yeniden Stalin'e getirilen 'eleştiri'lere dönelim:

Stalin'in bu konudaki 'eleştirilen' görüşleri, 25 Kasım 1936'da yaptığı 'Anayasa Konuşması'nda ve 10 Mart 1939'da XVIII. Parti Kongresine sunduğu rapordaki görüşlerdir. Bu görüşlerin ne olduğunu kavramak için bunları olduğu gibi aktarmakta yarar görüyoruz. 'Anayasa taslağı' üzerine yaptığı konuşmada, Sovyetler Birliği'nde daha önceki anayasanın kabul edilmiş olduğu 1924 ile, yeni anayasanın hazırlanıp oya sunulduğu 1936 arasındaki gelişmeleri, değişmeleri inceliyor ve Stalin şunları söylüyor:

II 1924-1936 DÖNEMİ BOYUNCA SSCB'NİN YAŞAMINDA MEYDANA GELEN DEĞİŞMELER

SSCB'nın yaşamında, 1924-1936 dönemi içinde gerçekleştirilmiş olan ve Anayasa Komisyonunun hazırlayacağı anayasa tasarısında yansıtması gereken değişiklikler nelerdir?

Bu değişikliklerin özü, temeli nedir?

1924'te neyimiz vardı?

Bu dönem NEP'in birinci dönemiydi, Sovyet iktidarının, bir yandan sosyalizmi geliştirmek için elinden gelenin azamisini yaparken, kapitalizme de bir ölçüde yeniden yaşama hakkı tanıdığı, iki ekonomi sistemi arasındaki —kapitalizm ile sosyalizm arasındaki— yarışma sırasında sosyalist sistemin kapitalist sistem üzerindeki üstünlüğünü örgütlemeyi kendine iş edindiği dönemdi. Görev, bu yarışma sırasında sosyalizmin mevzilerini sağlamlaştırmak, kapitalist unsurların tasfiyesini sağlamak ve sosyalist sistemin, ulusal ekonominin temel sisteminin zaferini tamamlamak idi.

O zaman sanayimiz, özellikle ağır sanayimiz, pek istenen bir tablo göstermiyordu. Yavaş yavaş toparlanmakta olduğu doğrudur, ama üretimini savaş-öncesi düzeyine getirmekten henüz uzak bulunuyordu. Eski, geri ve yoksul bir teknik üzerine kurulu idi. Elbette ki, sosyalizme doğru gelişiyordu. Sanayimizin sosyalist kesim payı, o zaman, yaklaşık olarak %80 kadardı. Bu arada kapitalist kesim, sanayiin %20'sinden az değildi.

Tarımımız daha içaçıcı bir tablo sunmuyordu. Büyük toprak sahipleri sınıfının daha o zamandan tasfiye olduğu doğrudur, ama buna karşın, tarım kapitalistleri sınıfı, yani kulaklar sınıfı, hâlâ bir hayli önemli bir gücü temsil ediyordu. Bütünü içinde tarım, geri, ortaçağa yaraşır teknikleri ile, bireysel küçük köylu işletmelerinden oluşmuş koskoca bir okyanus gibiydi. Bu okyanus içinde kolhozlar ve sovhozlar birtakım noktalar, birtakım adacıklar oluşturuyordu; bunların, ulusal ekonomimizde, ciddiye alınacak ölçüde, sözü edilebilecek bir önemleri yoktu henüz. Kolhozlar ve sovhozlar zayıftı, oysa kulaklar hâlâ kuvvetli idiler. O zaman, biz, kulaklar sınıfının tasfiyesinden değil, sınırlandırılmasından sözediyorduk.

Ülkede metaların dolaşımı bakımından da aynı şeyleri söylemek gerekir. Değişimler alanında sosyalist kesim %50-60'ı temsil ediyordu, fazlasını değil ve faaliyet alanının tüm geri kalan kesimini, tacirler, spekulatörler ve başka ticaret erbabı tutuyordu.

1924'te ekonomimiz böyle bir tablo gösteriyordu.

Şimdi, 1936'da ne durumdayız?

O zaman NEP'in birinci döneminde, NEP'in başlangıcında, kapitalizmin bir ölçüde yeniden yaşama olanağı bulması döneminde olmamıza karşın, şimdi, NEP'in son döneminde, NEP'in sonunda, kapitalizmin ulusal ekonominin tüm alanlarından tasfiye edilmesi döneminde bulunuyoruz.

Demek ki böylece, örneğin sanayimiz, bu dönem süresince dev bir güç haline gelmiştir. Şimdi, sanayimize, zayıf bir sanayi, teknik olarak kötü donatılmış bir sanayi denilemez. Tersine, sanayimiz, şimdi çok gelişmiş bir ağır sanayi ile, daha da çok gelişmiş bir makine yapım sanayii ile yeni, zengin ve modern bir teknik üzerine oturmaktadır. Ama en önemlisi, kapitalizmin, sanayimizden tamamıyla kapıdışarı edilmiş olması ve sosyalist üretim biçiminin, sanayimizde, bugün için, ortağı olmaksızın egemen durumda bulunmasıdır. Bugünkü sosyalist sanayimizin, savaş-öncesi sanayiini yedi katından fazla aşması olayı önemsememezlik edilemez.

Tarımda geri teknikleriyle bireysel küçük köylu işletmeleri okyanusu ve kulakların etkinliği yerine, şimdi, dünyanın en büyük makineli ve modern bir teknikle silahlanmış üretimine, geniş bir kolhozlar ve sovhozlar sistemine sahibiz. Herkes biliyor ki, kulaklar sınıfı tarımda tasfiye edilmiştir ve geri, ortaçağdan kalma tekniğiyle bireysel küçük köylu işletmeleri kesimi şimdi önemsiz bir yer tutmaktadır; tarımdaki payı, ekili alan genişliği olarak en çok %2-3 tutmaktadır. Kolhozların emrinde bugün 5.700.000 beygirgücünde 316.000 traktör bulunduğu ve sovhozlarla birlikte hepsi 7.580.000 beygirgücünde 400.000 traktöre vardığı görmemezlikten gelinemez.

Ülkedeki değişimlere gelince, tacirler ve spekulatörler bu alandan tamamıyla kapıdışarı edilmişlerdir. Bütün ticaret, bugün devletin, kooperatiflerin ve kolhozların elindedir. Yeni bir ticaret, sovyetik ticaret, spekulatörsüz, kapitalistsiz ticaret doğmuş ve gelişmiştir.

Böylece, sosyalist sistemin ulusal ekonominin tüm alanlarındaki eksiksiz zaferi bundan böyle kazanılmış bir olgudur.

Peki bu ne anlama gelir?

Bu, insanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kaldırıldığı, tasfiye edildiği ve üretim alet ve araçlarının sosyalist mülkiyetin bizim sovyetik toplumumuzun dokunulmaz temeli olarak gerçekliğini ortaya koyduğu anlamına gelir. [*Sürekli alkışlar.*]

SSCB'nın ulusal ekonomisindeki bu değişiklikler, bugun, bunalımları ve işsizliği tanımayan, yoksulluğu ve yıkımı bilmeyen ve yurttaşlara kolaylıkla ve kültür ortamında yaşamanın tüm olanaklarını sunan yeni bir ekonomiye, sosyalist

ekonomiye sahip olmamızı sağladı.

Ekonomimizde 1924'ten 1936'ya kadar meydana gelen değişiklikler, özünde, bunlardır

SSCB'nin ekonomisindeki bu değişmeler toplumumuzun *sınıfsal yapısında* da değişmelere neden oldu.

Bilindiği gibi, büyük toprak sahipleri sınıfı, içsavaştaki son ve kesin yenilmiz sonucu zaten tasfiye olmuştu Öteki sömürücü sınıflar da aynı yazgıyı paylaştılar. Sanayide artık kapitalistler sınıfı yok. Tarımda artık kulaklar sınıfı yok Ticarette artık tacirler ve spekülatörler yok. Öyle ki, tüm sömürücü sınıflar tasfiye edilmiş bulunuyor

Geriye işçi sınıfı kaldı.

Köylüler sınıfı kaldı.

Ve aydınlar kaldı.

Ama, bu toplumsal grupların da ele alınan dönem boyunca hiç bir değişikliğe uğramadıklarına ve eskiden, kapitalizm zamanında diyelim, nasıl idiyseler öyle kaldıklarına inanmak yanlış olurdu.

Örneğin, SSCB'nin işçi sınıfını ele alalım. Eski alışkanlıkla, çok kez proletarya denir ona Ama proletarya nedir? Proletarya, üretim alet ve araçlarının kapitalistlerin elinde bulunduğu ve kapitalistler sınıfının proletaryayı sömürdüğü ekonomi sisteminde üretim alet ve araçlarından yoksun bir sınıftır. Proletarya, kapitalistlerin sömürdüğü bir sınıftır. Ama ülkemizde, bilindiği gibi, kapitalistler sınıfı zaten tasfiye edilmiş bulunuyor, üretim alet ve araçları kapitalistlerin elinden alınmış ve devlete teslim edilmiştir, devletin yönetici gücü ise işçi sınıfıdır. Şu halde, işçi sınıfını sömürebilecek kapitalistler sınıfı yoktur artık. Şu halde, işçi sınıfımız, yalnız üretim alet ve araçlarından yoksun olmamakla kalmıyor, onlara tüm halkla birlikte ortaklaşa sahip bulunuyor. Ve mademki, işçi sınıfı üretim alet ve araçlarına sahiptir ve kapitalistler sınıfı ortadan kalkmıştır, her türlü, işçi sınıfını sömürme olanakları da ortadan kalkmıştır. Bundan sonra işçi sınıfımıza proletarya denilebilir mi artık? Denilemeyeceği açıktır. Marx şöyle diyordu: kurtulmak için proletarya, kapitalistler sınıfını ezmeli, üretim alet ve araçlarını kapitalistlerin elinden almalı ve proletaryayı yaratan üretim koşullarını ortadan kaldırmalıdır SSCB'nin işçi sınıfının, kurtuluşunun bu koşullarını gerçekleştirdiği söylenebilir mi? Söylenebilir ve söylenmelidir de, karşı çıkılmaz bir biçimde. Peki bu ne anlama gelir? Bu, SSCB proletaryasının, yepyeni bir sınıf, kapitalist ekonomi sistemini yıkan, üretim alet ve araçlarının sosyalist mülkiyetini pekiştiren ve sovyet toplumunu komünizme doğru yönlendiren SSCB işçi sınıfı haline geldiği anlamına gelir.

Gördüğünüz gibi SSCB işçi sınıfı, sömürüden kurtulmuş tamamen yepyeni bir sınıftır, insanlık tarihinin hiç bir zaman tanımamış olduğu bir işçi sınıfıdır.

Köylülük sorununa geçelim. Köylülük bir küçük üreticiler sınıfıdır, bu sınıfın dağılmış ve tüm ülke yüzeyine saçılmış üyelerinin herbiri, kendi küçük işletmelerinde geri teknikleri ile çalışır dururlar, özel mülkiyetin kölesidirler, büyük toprak sahipleri, kulaklar, tacirler, spekülatörler, tefeciler, vb. tarafından umutsuzca sömürülürler demeye alışılmıştır. Gerçekten de, kapitalist ülkelerin köylülüğü, temel kitlesi gözönünde bulundurulursa, eksiksiz bu sınıftır. Bizim bugünkü köylülüğümüzün, sovyetik köylülüğün, büyük kitlesiyle bu köylülüğe benzediği söylenebilir mi? Hayır söylenemez. Böyle bir köylülük yok bizde artık. Bizim sovyetik köylülüğümüz, yepyeni, kesin olarak yepyeni bir köylülüktür. Bizde artık köylüleri sömürecek, ne büyük toprak sahipleri, ne kulaklar, ne tacirler, ne de tefeciler vardır. Şu halde bizim köylülüğümüz sömürüden kurtulmuş bir köylülüktür. Sonra bizim sovyet köylülüğümüz, büyük çoğunluğu ile, kolhozcu köylülüktür, yani onun çalışması ve onun varı-yoğu bireysel çalışmaya ve geri bir tekniğe dayanmaz, kolektif çalışmaya ve modern bir tekniğe dayanır. Bir de, köylülüğümüzün ekonomisi, özel mülkiyet üzerine değil, kolektif çalışma temeli üzerinde büyüyen kolektif mülkiyet üzerine kurulmuştur

Gördüğünüz gibi, sovyet köylülüğü, kesin olarak yepyeni, insanlık tarihinin henüz tanımadığı bir köylülüktür.

Son olarak da aydınlar, mühendisler, teknisyenler, kültür cephesi emekçileri, genel olarak memurlar vb. sorununa geçelim. Geçtiğimiz dönem içinde, aydınlar da büyük değişikliklere uğradılar. Aydınlar, artık, sınıflar üstü olmak iddiasındaki ama aslında büyük toprak sahiplerine ve kapitalistlere hizmet etmekte olan o eski örümcek kafalı aydınlar değiller. Bizim sovyet aydınlarımız, bütün kökleri ile işçi sınıfına ve köylülüğe bağlı, kesin olarak yepyeni aydınlardır. Her şeyden önce aydınların toplumsal bileşimi değişmiştir. Soylulüktan ve burjuvazıden gelme aydınlar, bizim sovyet aydınlarımızın küçük bir yüzdesini temsil etmektedirler Sovyet aydınlarının %80-90'ı işçi sınıfından, köylülükten ve öteki çalışan kategorilerden çıkmadırlar Nihayet, aydınların eylem biçimleri bile değişmiştir. Eskiden aydınlar zengin sınıflara hizmet etmek zorundaydılar, çünkü başka çıkar yolları yoktu. Şimdi halka hizmet etmek durumundadırlar, çünkü artık sömürücü sınıflar yoktur. Ve işte tam bu yüzden, aydınlar da, bugün sovyet toplumunun, işçiler ve köylülerle birlikte aynı işe koşulmuş eşit üyeleridirler ve yeni bir toplumun, sınıfsız sosyalist toplumun kuruluşuna çalışmaktadırlar.

Gördüğünüz gibi onlar da, yeryüzünün başka hiç bir ülkesinde bulamayacağınız kesin olarak yepyeni kafa emekçileridirler.

Sovyet toplumunun sınıfsal yapısında, geçtiğimiz dönem boyunca meydana gelen değişmeler bunlardır işte

Bu değişmeler, neyi gösterir neye tanıklık eder?

İlk olarak, işçi sınıfı ile köylülük arasındaki, aynı şekilde bu sınıflar ile aydınlar arasındaki sınır çizgisinin silindiğini (Almancası "verwischen", 'silinme' değil, 'birbirine karışma'), ve eski sınıf tekelciliğinin (Almancası "Abgeschlossenheit", 'kendi içine kapanıklık' anlamındadır) yok olduğunu gösterir. Bu demektir ki, bu toplumsal gruplar arasındaki mesafe gitgide azalıyor.

İkinci olarak, bu değişmeler, bu toplumsal gruplar arasındaki ekonomik çelişkilerin yok olduğunu, silindiğini gösterir.

Ve son olarak, aynı şekilde, bu toplumsal gruplar arasındaki politik çelişkilerin de yok olduğunu, silindiğini gösterir.

SSCB'nin *sınıfsal yapısında* meydana gelen değişiklikler böyle.

(Stalin, "Leninizmin sorunları", s.620-625, Sol Yayınları)

Onsekizinci Parti Kongresine sunduğu raporun çok eleştirilen bölümünde ise Stalin şunları söylüyor:

"Her türlü KAPİTALİST TOPLUMDAN FARKLI OLARAK bugünkü (Sol Yayınları 'çağdaş' olarak çevirmiş) SOVYET TOPLUMUNDA özel olan şey şudur ki; bu toplumun bağrında, ARTIK ANTAGONİST (Sol Yayınları 'karşıt' olarak çevirmiş) DÜŞMAN SINIFLAR YOKTUR, SÖMÜRÜCÜ SINIFLAR TASFİYE EDİLMİŞLERDİR (Sol Yayınları 'ortadan kaldırılmışlardır' diye çevirmiş) ve Sovyet toplumunu oluşturan işçiler, köylüler ve aydınlar dostça işbirliği temelinde yaşayıp çalışmaktadırlar. Kapitalist toplum işçilerle kapitalistler; köylülerle büyük toprak sahipleri arasında barıştırılamaz zıtlıklar (karşıtlıklar) tarafından parçalanmış bir durumda bulunurken, SÖMÜRÜ BOYUNDURUĞUNDAN KURTULMUŞ SOVYET TOPLUMU BÖYLE ZITLIKLAR BİLMEZ; ONA SINIF ÇATIŞMALARI YABANCIDIR, o işçiler, köylüler, aydınlar arasında dostça bir işbirliği görüntüsünü sunar. Sovyet toplumunun siyasal ve manevi birliği, Sovyetler Birliği halklarının dostluğu, Sovyet yurtseverliği gibi itici güçler işte bu toplumun temelinde gelişmiştir."
(Stalin, TE, Almanca, c.14, s.209; Stalin, Leninizmin Sorunları, SY, s.713)

★ ★ ★

Görüldüğü gibi birinci yazıda Stalin Sovyetler Birliği'nde 1924-1936 arasında olan somut değişiklikleri, verilerle ortaya koyarak incelemekte ve sonunda şu tespitleri yapmaktadır:

★ **Bu dönem içinde sanayide ve tarımda burjuvazi ekonomik alanda yok edilmiş; üretim araçları üzerinde burjuvazinin özel mülkiyeti kaldırılmış; üretim araçları üzerinde sosyalist mülkiyet (çeşitli biçimlerde) gerçekleştirilmiştir. Sovyetler Birliği'nde bu dönem içinde sömürücü sınıflar ekonomik olarak yok edilmiş; yani sınıf olarak varlığına son verilmiştir!**

(FÜ'ler ve tasfiyeci II. Merkez Komitesi, ve bir dizi 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucusu, bu tespite somut tespit olarak değil; teorik olarak karşı çıkıyorlar. Onlara göre "Sömürücü sınıfların üretim araçları üzerindeki mülkiyetinin kaldırılması, onların mülksüzleştirilmesi sınıf olarak tamamen ortadan kaldırılmaları demek değildir." (II. Konferans belgeleri, s.21) Görüldüğü gibi bu dehşetengiz! Stalin 'eleştirmen'lerinin kullandığı sınıf kavramı, Marksist-Leninist sınıf kavramı değildir. Sınıfı ekonomik ilişkilerde değil, düşünce alanında arayan idealist bir yaklaşımın ürünüdür bu sınıf kavramı.)

★ Sovyetler Birliği'nde sömürücü sınıflar tasfiye edilmiştir, ama henüz DOST SINIFLAR hala vardır.

(Stalin 'eleştirmen'leri Stalin'e yer yer 'sınıfların' kaldırıldığından söz ettiği 'eleştiri'sini getiriyorlar. Stalin bir bütün olarak sınıfların değil, yalnızca sömürücü sınıfların tasfiyesinden söz ediyor. 'Eleştirmen'lerin 'iftiracı'lığı ortadadır.)

★Sovyetler Birliği'nde 1936'daki emekçi sınıflar, sömürü üzerine kurulu bir düzendeki emekçi sınıflardan nitelik olarak farklıdır. Bunlar arasındaki sınır çizgisi giderek kaybolmakta; bunlar arasındaki mesafe giderek azalmaktadır. Bunlar arasındaki ekonomik çelişkiler; ve siyasi çelişmeler giderek kaybolmaktadır.

(Stalin 'eleştirmen'leri burada Stalin'in 'siyasi mücadele'nin, iktidar mücadelesinin giderek yok olduğunu söylediğini (bkz."TKP/ML içindeki iki çizgi mücadelesinin bazı belgeleri I", s.138) iddia ediyorlar. Hayır, Stalin'in burada söylediği açıktır. O genel olarak siyasi mücadelenin yok olduğundan söz etmiyor. O yalnızca Sovyet toplumunu oluşturan dost toplumsal grupların arasındaki 'siyasi çelişmelerin' giderek silindiğini söylüyor. Bu, 'siyasi mücadele'nin durdurulması demek değil, sivri ucunun bu dost sınıflar dışındaki hedeflere yönlendirilmesi anlamına gelir.)

Burada Stalin'in söyledikleri görüldüğü gibi Leninist görüşlerdir, doğrudur. 'Eleştirmen'lerin getirdiği 'eleştiri' ler onların kafa karışıklığının, Stalin'i 'anlamamış olmak'la suçladıkları 'sınıflar ve sınıf mücadelesi' meselesini kendilerinin anlamamışlıklarının ürünü ve belgesidir.

★ ★ ★

Onsekizinci Parti Kongresinde Stalin, esasında bu kongreden iki yıl önce Anayasa konuşmasında yaptığı tespitleri vurgulu yor. Ve bu kez soruna toplumdaki çelişmeler açısından yaklaşıyor. Burada Stalin:

★Sovyet toplumunda (1938'deki sömürücü sınıfların yok edilmiş olduğu toplumda) aralarında uzlaşmazlık (antagonizm) olmayan, düşman sınıfların kalmadığını söylüyor.

Bunu eleştirenler ikiye ayrılıyorlar: Bir bölümü teorik olarak bütün sosyalizm dönemi boyunca bunun imkansız olduğunu söylüyor. (Bizde ve dünyada 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucuları soruna böyle yaklaşıyorlar.) Sınıflar arasında uzlaşmazlık sorununu açıklarken ortaya koyduğumuz gibi, uzlaşmazlık normal şartlarda sömürücü sınıflar ile sömürülen sınıflar arasında sözkonusudur. Sömürücü sınıfların tasfiye edildiği bir toplumda uzlaşmazlığın ortadan kalkacağı ortadadır. Uzlaşmazlık kalkacak, ama çeşitli sınıf ve tabakalar arasında farklılıklar, çelişmeler sürecektir. Bunlar esasta dost sınıf ve tabakalar arasındaki; süreç içinde sınıfların birbirini yoketmeye yöneldiği büyük çatışmalara gerek kalmadan çözülebilir çelişmelerdir.

Stalin'e böyle 'eleştiri' getirenler, ya proletarya diktatörlüğü şartlarında burjuvazinin yok edilebileceğine inanmamaktadırlar; ya da emekçiler arasında antagonizma olduğu düşüncesindedirler. Bunların ikisi de yanlıştır.

Bu gruptaki 'eleştirmen'lerden bir bölümü basitçe Stalin'in buradaki sözlerini 'Stalin sınıfların kalktığını savundu' diye çarpıtıp eleştirmektedirler. Bu eleştirinin ciddiyetsizliği ortadadır.

İkinci grup eleştiri somut duruma yönelir görünmektedir. ÇKP yukarıda alıntı yaptığımız "Kruşçev'in sahte komünizmi ve dünya için dersler" başlıklı yorumunda, Stalin'in bunu söyle

diğinde 'hala eski burjuvazi ve diğer sömürücü sınıfların' var olduğunu söylemektedir. Ama Stalin'in verdiği veriler kar şısına veriler koymamaktadır. Böyle bir 'eleştiri'nin de ciddiye alınacak yeri yoktur.

Stalin aynı yerde Sovyet toplumuna 'sınıf çatışmalarının' yabancı olduğu tespitini yapmaktadır. O bu tespiti Sovyet toplumunu kapitalist toplumla karşılaştırarak yapıp, aradaki derin farklılığı ortaya koymaktadır. Gerçekten de sömürünün tasfiye edilmiş olduğu bir ülkede 'sınıf mücadelesi' artık o ülkedeki 'dost' sınıfların siyasi iktidarı ele geçirmek ve diğerini yoketmek için yürüttüğü karşılıklı büyük çatışmalar şeklinde yürümeyecektir. Bu da açık bir meseledir.

Görüldüğü gibi 'sınıflar' ve 'sınıf mücadelesi' konularında haklı olan, Marksist-Leninist pozisyonlarda duran, 'eleştirici'ler değil, Stalin'dir.

Bu sorunla ilgili olarak Stalin'e daha bir dizi 'eleştiri' getirilmektedir. Şimdi de bu 'eleştiri'lere bakalım:

KOMÜNİZME GEÇİŞ SORUNU

Stalin'e çokça yöneltilen 'eleştiri'lerden biri, onun Komünizme geçiş sorununu kavramadığı; Sovyetler Birliği'nde 'Komünizme kerte kerte geçiş'ten sözederek, bir ülkede Komünizmin mümkün olduğu şeklinde bir anlayış yaydığı; bunun ise yanlış olduğu şeklinde 'eleştiri'lerdir.

Bu noktada 'eleştirici'lerin 'eleştiri'lerini dayandırmaya çalıştığı alıntılar şunlardır:

> "Anayasa bu yolla SSCB'nin yeni bir gelişme aşamasına(a.b.ç.), Sosyalist toplumun inşasının tamamlanması ve toplum hayatının yolgösterici ilkesinin 'Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre' şeklindeki Komünist ilkenin olacağı Komünist topluma tedricen (kerte kerte, almanca 'allmählich', 'süreç içinde' --ÇN) geçiş aşamasına GİRMİŞ OLDUĞUNU belirtiyor ve dünya çapında tarihi olguya (Aydınlık 'çağ açan' diye çevirmiş) yasal bir nitelik kazandırıyordu."("SBKP(B) Tarihi/Kısa Ders", Aydınlık Yayınları, s.405; Almanca, s.431)

(Bunu bizde FÜ'ler eleştirdiler; onlar burada söylenenleri o kadar yanlış buluyorlar ki, bunun neresinin yanlış olduğunu göstermeye bile gerek görmüyorlardı.)

> "Belli başlı kapitalist ülkeleri sanayiin üretim teknikleri ve gelişme hızı açısından geçmiş bulunuyoruz. Bu çok iyidir. Ama yetmez. Onları ekonomik bakımdan da geçmeliyiz. Bunu yapabiliriz ve yapmalıyız da. Ancak en önemli kapitalist ülkeleri ekonomik bakımdan geçtikten sonra, ülkemizin ihtiyaç maddeleri (açısından --ÇN) tam doygunluğa ulaşacağını; ürünler açısından büyük bir bolluğa ulaşacağımızı ve böylece Komünizmin birinci aşamasından, Komünizmin ikinci aşamasına geçmek için imkana kavuşacağımızı hesaplayabiliriz." (Stalin, "XVIII. Par-
> (Stalin, "XVIII. Parti Kongresine Rapor", TE, Almanca , c.14, s.198; Stalin, "Leninizmin sorunları", SY, s.702; çeviri bizden)

Stalin'in burada söylediklerini Kıbrıs Komünist Partisi/Marksist-Leninist (Örgütleme Komitesi)'nden arkadaşlar şöyle eleştiriyorlardı(*):

> "Görüldüğü gibi Stalin yoldaş burada yanılgıya düşmektedir. Daha önce ulusal planda Komünizmin ikinci safhasına ancak en azından birçok ülkede proletarya devriminin zaferi ile ulaşılacağını söylerken, şimdi ekonomik olarak en büyük ülkeleri geride bırakırsa SSCB'nde Komünizmin ikinci safhasına geçilebileceğini söylüyor. Açıktır ki bu yanlıştır. Bu noktada Stalin yoldaş yanılmıştır." (Bkz. 15 Aralık 1979'da Stalin'i anma toplantısının dokümanları, s.64)

Şimdi bu alıntıları ve 'eleştiri'leri biraz yakından inceleyelim:

Birinci alıntıda SBKP(B) Tarihinde Anayasanın kabulü ile yasal bir nitelik kazanan değişiklikler tespit ediliyor. Ve Sovyetler Birliği'nde yeni bir gelişme aşamasına girildiği söyleniyor. Nedir değişen, yeni aşamanın özellikleri nelerdir? Değişenin ne olduğu konusunda somut bilgi gerek SBKP(B) Tarihi'nde, gerekse bizim yukarıda alıntı yaptığımız Anayasa konuşmasında ortaya konmaktadır.

Değişen şudur: Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğü altında, bütün sömürücü sınıflar yok edilmişler; insanın insan tarafından sömürüsü ortadan kaldırılmış; üretim araçları üzerinde sosyalist mülkiyetin kesin hakimiyeti sağlanmıştır.

Proletarya diktatörlüğü sosyalist inşadaki ekonomik görevleri esas olarak çözmüştür. Bu bütün dünyada ilk defa gerçekleşen bir olgu idi. Şimdi artık sovyet proletaryasının önünde duran görev sosyalist inşayı tamamlamak (hala var olan küçük üretim artıklarını da temizlemek, sosyalist mülkiyetin biçimleri arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmak, tüm üretim araçlarını kamu mülkiyeti haline getirmek, üretim tekniğini daha da geliştirmek, emekçilerin bilinç ve kültür düzeyini ilerletmek, şehir/kır, kafa/kol emeği arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmak için çalışmak) idi. Sosyalist inşanın tamamlanması yönünde atılan her adım, Komünist topluma doğru atılan bir adımdır. Tabii ki bir ülkede iktidarı elinde bulunduran proletarya, kendi ülkesinde sömürücü sınıfları tasfiye ettikten sonra yerinde saymayacak; o ülkede gelişme durmayacaktır. Gelişme sosyalist toplumda var olan komünist faktörlerin süreç içinde giderek ağırlık kazanması, hakim olması şeklinde olacaktır. Sosyalizmden Komünizme geçiş (ya da Komünizmin birinci evresinden, Komünizmin üst evresine geçiş); süreç içinde, tedricen olacaktır. Birinci aşamadan ikinci aşamaya geçiş bir süreçtir. Bu geçiş sürecinin başlangıç noktası ise, sömürücü sınıfların tasfiye olduğu noktadır. Bu Sovyetler Birliği'nde 1934'te gerçekleşmiş bir olgudur. 1936 Anayasası işte bu olgunun yasal ifadesidir. İşte bu yüzden SBKP(B) Tarihi'nde doğru bir şekilde sosyalist toplumun inşa

---

(*) Bildiğimiz kadarı ile Kıbrıs KP/ML(ÖK)'nden yoldaşlar Stalin'e getirdikleri 'eleştirileri' daha sonra geri çektiler. Bu konularda yeterli tartışmadıklarını, böyle eleştiri getirmenin yanlış olduğunu gördüklerini açıkladılar.

sının tamamlandığı, ve Komünist topluma geçiş aşamasına gi - rilmiş bulunduğu (1936'da) tespit ediliyor. Burada SBKP(B) Ta rihi'nin yaklaşımı doğrudur. Bu yaklaşımda eleştirilecek bir şey yoktur. Bunu 'eleştirenler' Sosyalizmle Komünizm arasında Çin seddi olmadığını; birinden diğerine geçişin süreç i - çinde, tedricen olacağını kavramamışlardır; SBKP(B) Tarihi'n de 1936 yılındaki Sovyetler Birliği için söylenilen, 'herkes ten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre' ilkesinin hü - küm sürdüğü bir Komünist toplumun gerçekleştirildiği iddiası değildir. Hayır, söylenen yalnızca bu topluma doğru gelişen bir sürecin, bir geçiş sürecinin içine girildiğidir -- ki bu doğrudur. Sömürünün ortadan kaldırılmış olduğu; sömürücüle - rin yok edilmiş olduğu bir toplum, kendinden önceki tüm toplumlardan nitelik olarak farklı; Komünizme geçiş sürecinde bir dönüm noktasında olan bir toplumdur. SBKP(B) Tarihi'nde de tespit edilen budur. Başka bir şey değil.

İkinci alıntıda Stalin Komünizme geçiş için gerekli olan eko nomik önşartların ne olduğu sorununu tartışıyor. Ve buna cevap olarak 'en önemli ülkeleri ekonomik olarak geçmek'in gerektiğini söylüyor. En ileri kapitalist ülkelerin ekonomik yönden geçilmesi pratikte 'toplumun bütün ihtiyaç maddelerinin karşılanmış olduğu; toplumsal ürün bolluğunun olduğu,top lumun tüm üyelerinin 'ihtiyaçlarının' toplumun ürünü tarafın dan fazlası ile karşılanabilecek duruma' gelinmesi demektir. Ki Stalin bunu alıntıda açıklıyor. Gerçekten de 'Komünist toplumun' (Komünizmin üst aşaması) geri bir ekonomik temel ü zerinde kurulması mümkün değildir. Bayrağında 'herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre' yazan bir toplum, ekonomik açıdan yalnızca eğer o toplum gerçekten de herkese 'ihtiyacına göre' verebilecek ürün bolluğuna sahipse mümkündür. Komünizm bazı küçük-burjuva ütopyacılarının sandığı gibi 'yoksullukta eşitlik' değildir. Bunu Marks ve Engels çok açık bir biçimde ortaya koymuşlardır.

Stalin'in burada söylediklerine karşı çıkan, bunu yanlış bulan Kıbrıslı arkadaşlar, ona şu eleştiriyi getiriyorlar:

> "Stalin yoldaş önemli bir meselede çelişkiye düştü. Aralık 1924'te yayınlanan "Ekim devrimi ve Rus komünistlerinin taktikleri"adlı eserinde Lenin'in tek ülkede sosyalizmin zaferirin olanaklı olduğu yolundaki tezini açıklayıp geliştiren Stalin, sorunu iki planda ele alıyordu: ulusal ve uluslararası planda. Ulusal planda sorun sosyalizmi kuran SB'nde sınıf ilişkilerini içeriyordu.SSCB işçi ve köylüleri SB içindeki çelişkileri rahatlıkla halledebilirlerdi; kendi burjuvazilerini ekonomik olarak yok edip tamamıyla sosyalist bir toplum kurabilirlerdi. Ama SB kapitalist bir dünya tarafından çevrildikçe,kapitalist müdahale ve kapitalizmin restorasyonu tehlikesi de var olacaktı. Bu tehlikeyi ortadan kaldırmak için kapitalist kuşatmayı ortadan kaldırmak gerekiyordu; bunun da yolu en azından birçok ülkede proletarya devrimlerinin zafere ulaşmasıydı. Ancak o zaman SSCB'de sosyalizmin zaferi tam ve kesin olarak düşünülebilirdi.
>
> Ama Stalin yoldaş daha sonra yukarıda ortaya koyduğumuz görüşleri ile çelişen görüşler ortaya koydu."
> ("Stalin'i anma toplantısından dokümanlar", s.64)

Kıbrıslı arkadaşlar bunları söyledikten sonra, Stalin'den yukarıda yaptığımız alıntıyı alıp, bunun daha önce söylenenler ile çeliştiği ve yanlış olduğu tespitini yapıyorlar.

Şimdi Stalin'in bir ülkede sosyalizmin zaferi konusunda ne dediğini tam olarak anlamak için yine Stalin'e başvuralım. Bu konuya Stalin "Leninizmin Sorunları" adlı broşürde bir bölüm ayırmıştır. Orada şunları söylemektedir:

VI BİR TEK ÜLKEDE SOSYALİZMİN ZAFERİ SORUNU

Leninizmin İlkeleri broşüründe (Nisan 1924, Birinci Baskı) bir tek ülkede sosyalizmin zaferine ilişkin iki formül vardır. birinci formül şöyledir:

"Eskiden devrimin bir tek ülkede başarıya ulaşması olanaksız sayılmaktaydı, çünkü burjuvaziyi yenmek için bütün ileri ülkelerin, hiç değilse bu ülkelerin çoğunluğunun proletaryasının, ortak eyleminin gerekli olduğuna inanılıyordu. Şimdi bu görüş artık gerçeğe uymamaktadır. Şimdi, devrimin bir tek ülkede zaferini olanak dahilinde görmek gerekir, çünkü emperyalizm koşulları içinde çeşitli kapitalist ülkelerin birbirine eşit olmayan sıçramalı gelişmesi; emperyalizmin bağrında kaçınılmaz savaşlara neden olan felâketli çelişkilerin gelişmesi, bütün dünya ülkelerinde devrimci hareketin büyümesi, bütün bunlar, proletaryanın tek tek ülkelerde zaferini yalnız olanaklı değil, hatta zorunlu kılmaktadır." (*Leninizmin İlkeleri.*)*

Bu tez, tamamıyla doğrudur ve hiç bir yorumu gerektirmez. Bu tez, öbür ülkelerde devrim başarıya ulaşmadan, proletaryanın *bir tek ülkede* iktidarı ele almasını bir hayal olarak kabul eden sosyal-demokratların teorisine karşı yöneltilmiştir.

Ama *Leninizmin İlkeleri* broşüründe bir ikinci formül daha vardır. Bu formülde şöyle denilmektedir:

"Bir tek ülkede burjuva iktidarını devirmek ve proletarya iktidarını kurmak demek, henüz sosyalizmin tam zaferini sağlamak demek değildir. Sosyalizmin başlıca görevi —sosyalist üretimin örgütlendirilmesi— henüz geleceğin sorunudur. Bu sorun çözüme bağlanabilir mi, birçok ileri ülkenin proleterlerinin ortak çabaları olmadan bir ülkede sosyalizmin kesin zaferine ulaşılabilir mi? Hayır, ulaşılamaz, burjuvaziyi devirmek için *bir tek* ülkenin çabaları yeter, devrimimizin tarihi buna tanıklık eder. Sosyalizmin kesin zaferi için, sosyalist üretimin örgütlendirilmesi için *bir tek* ülkenin, özellikle Rusya gibi bir köylü ülkesinin çabaları yetmez; bunun için birçok ileri ülke proleterlerinin çabaları gerekir." (*Leninizmin İlkeleri*, Birinci Baskı.)

Bu ikinci formül, öbür ülkelerde zafer olmadan *bir tek* ülkede proletarya diktatörlüğünün "tutucu Avrupa'ya" karşı koyamayacağını söyleyen leninizm eleştiricilerinin, trotskistlerin iddialarına karşı ileri sürülmüştü.

İşte bu ölçüde —ama ancak bu ölçüde— bu formül, o zaman (Nisan 1924) yeterliydi ve kuşkusuz belirli bir yararı oldu.

Ama sonradan, leninizme karşı bu noktada yapılan eleştirilerin üstesinden gelinince, ve bir yeni sorun, dıştan yardım olmadan sadece ülkemizin güçleriyle, sosyalist toplumun tam olarak kuruluşu olanağı sorunu gündeme alınınca, ikinci formülün açıkça yetersiz olduğu ve bundan dolayı doğru olmadığı meydana çıktı.

Bu formülün eksikliği nedir?

Bu formülün eksikliği, farklı iki soruyu tek bir soru içinde birleştirmesidir: *bir tek* ülkenin güçleriyle sosyalizmin tam olarak kurulması *olanağı* sorusu —ki bu soruyu, evet diye yanıtlandırmalıdır—; başka birkaç ülkede devrim zafere ulaşmadan proletarya diktatörlüğünü kurmuş olan ülkenin müdahalelere karşı ve bunun sonucu olarak da eski düzenin hortlatılmasına karşı kendini tam güvenlik içinde sayıp sayamayacağı sorusu —ki bu soru da olumsuz olarak yanıtlanmalıdır— Üstelik, bu formül, *bir tek* ülkenin güçleriyle sosyalist toplumu örgütlendirmenin olanaksız olduğu düşüncesine neden olur ki, bu, elbette yanlıştır.

Buna dayanarak, *Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktiği* (Aralık 1924) adlı broşürümde, bu sorunu ikiye bölerek düzelttim: *bir tek ülkede burjuva düzeninin hortlatılmasına karşı tam güvenlik* sorunu ve böyle bir ülkede *sosyalist toplumun tam olarak kurulması olanağı* sorunu. Birincisi, "sosyalizmin tam zaferini" "eski düzenin hortlatılmasına karşı tam güvenlik", yalnız "birçok ülkelerin proleterlerinin ortak çabalarıyla" mümkün olacak güvenlik gibi ele alarak, ve ikincisi Lenin'in *Kooperatifçilik Üzerine* broşüründe sosyalist toplumu tam olarak kurmak için gerekli her şeye sahip bulunduğumuz şeklinde ifade edilmiş olan tartışma götürmez gerçeği benimseyerek, bu sonuca vardım. (Bkz: *Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktiği**)

XIV. Parti Konferansı tarafından kabul edilmiş olan ve kapitalizmin istikrar bulması ile (Nisan 1925) ilişkili olarak bir tek ülkede sosyalizmin zaferi sorununu ele alan ve yalnız ülkemizin güçleriyle de sosyalizmin kurulabileceği ve bunun gerekli olduğu görüşüne varan "Üçüncü Enternasyonalin ve Rus Komünist Partisinin Görevleri Üzerine" karar, sorunun bu yeni tarzda formülleştirilmesine dayanmaktadır.

Bu, aynı zamanda, Mayıs 1925'te, bu konferanstan hemen sonra yayınlanmış olan *XIV. Parti Konferansı Çalışmalarının Sonuçları Üzerine* adlı broşürüme de dayanak olmuştur.

Bu broşürde bir tek ülkede sosyalizmin zaferi sorunu konusunda şöyle denmektedir:

"Ülkemiz iki grup çelişki göstermektedir. Birinci grup, proletarya ile köylülük arasındaki iç çelişkileri içerir [burada sözkonusu olan şey, *bir tek* ülkede sosyalizmin kuruluşudur, —*J. St.*], öteki, sosyalist ülke olarak bizim ülkemizle, kapitalist ülkeler olarak kesinlikle bütün öbür ülkeler arasındaki dış çelişkileri içerir [burada sözkonusu olan şey, sosyalizmin kesin zaferidir, —*J. St.*]. ... Bir tek ülkenin çabalarıyla kesinlikle üstesinden gelinebilen birinci grup çelişkileri, çözümlenmesi için, birçok ülkenin proleterlerinin çabalarını gerektiren ikinci grup çelişkilerle karıştırmak, leninizme karşı en kaba hatalardan birisine düşmek, ya bir şaşkın ya da onmaz bir oportünist olmak demektir.

Bu broşürde, ülkemizde sosyalizmin *zaferi* konusunda şöyle denilmektedir:

"Sosyalizmi sonuna kadar kurabiliriz ve işçi sınıfının önderliği altında köylülükle birlikte sosyalizmi kuracağız. ... Çünkü bizde proletarya diktatörlüğü koşulları altında her çeşit iç zorunlulukların tümünün üstesinden gelecek (ve kendi öz güçlerimizle onların üstesinden gelebiliriz) tam bir sosyalist toplumu kurmak için gerekli bütün önkoşullar vardır." (*Ibidem.*)

Sosyalizmin *kesin* zaferi sorununa gelince, broşürde şöyle denmektedir:

"Sosyalizmin kesin zaferi, müdahale ve dolayısıyla restorasyon denemelerine karşı tam güvenlik demektir, çünkü ciddiye alınabilecek bir restorasyon girişimi ancak dışardan ciddi bir destekle, uluslararası sermayenin desteği ile meydana gelebilir. Bundan dolayıdır ki, devrimimizin bütün ülkelerin işçileri tarafından desteklenmesi ve hele hiç değilse birkaç ülkede, bu işçilerin zaferi, ilk muzaffer ülkenin müdahaleye ve restorasyon denemelerine karşı tam güvenlik altında bulunması için zorunlu önkoşuldur, sosyalizmin kesin zaferi için zorunlu önkoşuldur." (*Ibidem.*)

Bu, açıktır sanırım.

Bu sorun, bilindiği gibi, *Sorular ve Yanıtlar* broşüründe (Haziran 1925) ve SSCB Komünist Partisi XIV. Kongresinde (Aralık 1925) Merkez Komitesinin Siyasal Raporunda da aynı şekilde ele alınmıştır.

Gerçekler işte böyledir.

Bu gerçekler, Zinovyev de dahil, bütün arkadaşların bildiği şeylerdir sanırım.

Eğer şimdi, parti içinde ideolojik mücadeleden hemen hemen iki yıl sonra ve XIV Parti Konferansında (Nisan 1925) alınan karardan sonra Zinovyev, XIV. Parti Kongresindeki (Aralık 1925) bağlayıcı konuşmasında, Stalin'in Nisan 1924'te yazılmış broşüründeki tamamıyla yetersiz olan eski formülünü ele alıp, *bir tek* ülkede sosyalizmin zaferi sorunu gibi çoktan çözüme bağlanmış bir sorunu çözmek için ondan yararlanırsa, bu şaşılacak davranış, sadece Zinovyev'in bu sorunda tamamıyla şaşkınlığa düştüğünü gösterir. İler-

ledikten sonra partiyi geriye çekmek, Merkez Komitesi plenumunda onaylandıktan sonra XIV. Parti Konferansının kararını yok sayarak atlamak, çelişkiler batağına tam bir umutsuzlukla saplanmak demektir. Sosyalizmin kuruluşu davasına inanmamak, Lenin'in yolundan ayrılmak ve kendi yenilgisini belgelemek demektir.

Bir tek ülkede sosyalizmin zaferi *olanağı* ne demektir? Proletarya ile koyluluk arasındaki çelişkileri, ülkemizin iç güçleriyle gidermek olanağı demektir. Proletaryanın iktidarı eline alabilmesi ve öteki ülkelerin proleterlerinin sevgi ve desteği ile tam sosyalist toplumu kurmak üzere, ama proleter devrimi öteki ülkelerde önceden muzaffer olmadan, bu iktidardan yararlanabilmesi olanağı demektir.

Böyle bir olanak olmadan, sosyalizmin kurulması, perspektiften ve sosyalizmi sonuna kadar kurmak güveninden yoksun bir kuruluş olurdu. Sosyalizmi kurmanın mümkün olduğuna inanılmazsa, ülkemizin teknik gerilığının sosyalist toplumun tam olarak kurulması için *aşılmaz* bir engel olmadığına inanılmazsa, sosyalizm kurulamaz. Bu olanağı yadsımak, sosyalizmin kuruluşu işine inanmamak, leninizmden ayrılmak demektir.

Öbür ülkelerde devrim muzaffer olmadan *bir tek* ülkede sosyalizmin kesin zaferinin *olanaksızlığı* ne demektir?

Bu, hiç değilse bir sıra ülkede devrim muzaffer olmadan, müdahaleye karşı ve dolayısıyla burjuva düzeninin restorasyonuna karşı tam güvencenin olanaksızlığı demektir. Bu tartışma kabul etmez tezi yadsımak, enternasyonalizmden ayrılmak, leninizmden ayrılmak demektir.

"Biz, yalnız bir devlette değil, bir *devletler sisteminde yaşıyoruz —diyor Lenin—*, ve emperyalist devletler yanında Sovyetler Cumhuriyeti'nin uzun süre varolması düşünülemez. Sonunda biri ya da öteki yenecektir. Ama, bu sonuca varılmadan önce, Sovyetler Cumhuriyeti ile burjuva devletleri arasında kaçınılmaz pek korkunç bir sıra çatışmalar olacaktır. Bu, egemen sınıf, proletarya, egemen olmak istiyorsa ve egemense, bunu, askeri örgütü ile de tanıtlamalıdır demektir." (RKP(B) VIII Kongresi Merkez Komitesi Raporu", c XXIV, s. 122, Rusça)

"Son derece istikrarsız olmakla birlikte, *—diyor bir başka yerde Lenin—* yadsınamaz ve tartışma götürmeyen belirli bir denge ile karşı karşıyayız. Uzun zaman için mi böyle olacaktır, bilmiyorum ve bunun bilinemeyeceğini sanıyorum. Bundan dolayı, partimiz için azami önlem ve ihtiyat gerekir. Politikamızın ilk kuralı, bir yıldan beri hükumet olarak faaliyetimizden çıkan ve bütün işçilerle köylülerin kavramak zorunda oldukları ilk ders, bize karşı en büyük kini duyduklarını açıkça söyleyen insanlar, sınıflar ve hükumetlerle çevrilmiş bulunduğumuzu anımsamaktır. Bir istilâdan kıl payı uzaklıkta bulunduğumuz hiç unutulmamalıdır." ("Rusya Sovyetleri IX. Kongresine Sunulan Cumhuriyetin İç ve Dış Politikası Üzerine Rapor", c. XXVII, s. 117, Rusça.)

Açıktır sanıyorum

Zinovyev, *bir tek* ülkede sosyalizmin zaferi sorununu nasıl anlıyor?

Dinleyiniz:

"Sosyalizmin kesin zaferi denilince, en azından şunları anlamak gerekir: 1) sınıfların ortadan kaldırılması ve dolayısıyla, 2) *bir tek* sınıfın diktatorluğunun kaldırılması; burada sözkonusu olan proletarya diktatörlüğüdür. .. " "Bizde, SSCB'nde, 1925'te sorunun nasıl konduğunu daha iyi anlamak için *—diye devam ediyor Zinovyev—*, iki şeyi birbirinden ayırdetmek gerekir: 1) sosyalizmi kurmak *olanağının* güvence altına alınmış olması — sosyalizmi kurmanın bu olanağı elbette *bir tek* ülke çerçevesi içinde de düşünülebilir, ve 2) sosyalizmin kesin kuruluşu ve sağlamlaştırılması, yani sosyalist düzenin, sosyalist toplumun gerçekleştirilmesi."

Bütün bunlar ne anlama gelebilir?

Bir tek ülkede sosyalizmin kesin zaferi denilince, Zinovyev'in müdahaleye ve restorasyona karşı güvenceyi değil de, sosyalist toplumu kurmak olanağını anladığı anlamına gelir. Ve *bir tek* ülkede sosyalizmin zaferi denilince, Zinovyev, sosyalizmin tam olarak kurulmasına varamayan ve varmaması gereken bir kuruluşunu anlamaktadır. Gelişigüzel, perspektiften yoksun bir kuruluş; sosyalist toplumu sonuna kadar kurmak olanağı olmaksızın sosyalizmin kuruluşu; işte Zinovyev'in durumu budur.

Sosyalizmi gerçekten kurmak *olanağı olmaksızın* sosyalizmi kurmak, *sosyalizmi sonuna kadar kurmayacağını bile bile* sosyalizmi kurmak, Zinovyev bu saçmalıklara kadar varmıştır.

Ama bu, sorunu çözume bağlamak değildir, sorunla alay etmektir!

İşte, Zinovyev'in XIV. Parti Kongresindeki bağlayıcı konuşmasından bir parça.

"Bakınız, örneğin, Yakovlev yoldaş, Komünist Partisi Kursk Eyaleti son kongresinde nasıl bir sonuca varıyor: 'Her yandan kapitalist düşmanlarla çevrilmişken, bu koşullar altında *bir tek* ülkede sosyalizmi kurabilir miyiz?' Ve şu yanıtı veriyor: 'Şimdiye kadar bütün söylenenlerden güç alarak, sadece sosyalizmi kuruyoruz demekte değil, ama şu anda yalnız olsak da, henüz bırıcık sovyet ülkesi olsak da, dünyada bırıcık sovyet devleti olsak da, — sosyalizmi sonuna kadar kuracağız demekte de haklıyız.' (*Kurskaya Pravda*, n° 279, 8 Aralık 1925.) *Bu, sorunun leninistçe bir konuluşu mudur? Burada bir ulusal sınırlılık kokmuyor mu?*"*

Zinovyev'e göre, *bir tek* ülkede sosyalizmi kurmak olanağını kabul etmek demek, ulusal sınırlılığa düşmek demektir; bu olanağı yadsımak ise, enternasyonalizm görüşüne bağlı olmak demektir.

Ama bu doğru ise, genel olarak, ekonomimizdeki kapitalist unsurları yenmek için savaşmak zahmete değer mi? Buradan, böyle bir zaferin olanaksız olduğu sonucu çıkmaz mı?

Ekonomimizin kapitalist unsurlara teslimi — Zinovyev'in muhakemesinin iç mantığı buna varıyor.

Ve leninizm ile hiç bir ilişkisi olmayan bu tutarsızlığı Zinovyev, bize, "enternasyonalizm", "yüzde-yüz leninizm" olarak sunuyor!

Sosyalizmi kurmanın pek önemli konusunda, Zinovyev, leninizmden uzaklaşmakta ve menşevik Suhanov'un görüşüne doğru kaymaktadır.

Lenin'in hakemliğine başvuralım. Lenin, Ekim Devriminden önce, 1915 Ağustosunda, *bir tek* ülkede sosyalizmin zaferi hakkında şöyle diyordu:

"Eşit olmayan ekonomik ve siyasal gelişme, kapitalizmin mutlak yasasıdır. Böylece, sosyalizmin zaferi, önce birkaç, ya da hatta yalnızca bir tek kapitalist ülkede olanaklıdır. Bu ülkenin başarılı proletaryası, kapitalistleri mülksüzleştirdikten ve *kendi ülkesinde sosyalist üretimini örgütledikten sonra,** öteki ülkelerin ezilen sınıflarını kendi davasına çekerek, bu ülkelerde kapitalistlere karşı ayaklanmalara yolaçarak, ve somurucu sınıflara ve onların devletine, gerektiğinde silahlı kuvvetlere bile karşı koyarak, dünyanın geri kalanının, kapitalist dünyanın *karşısına* çıkacaktır."** ("Avrupa Birleşik Devletleri Sloganı Üzerine", c. XVIII, s. 232-233, Rusça.)

Lenin'ın "kendi ülkesinde sosyalist üretimi örgütledikten sonra" şeklindeki altını çızdığımız tümcesi ne anlama gelir? Şu anlama gelir ki, muzaffer ülkenin proletaryası iktidarı aldıktan sonra, kendi ülkesinde sosyalist üretimi *örgütlendirebilir* ve *örgütlendirmelidir*. Ve "sosyalist üretimi örgütlemek" ne demektir? Sosyalist toplumu kurmak demektir. Lenin'ın bu açık, belirli tezinin hiç bir yorum gerektirmediği besbellidir. Yoksa, Lenin'ın 1917 Ekiminde proletaryanın iktidarı ele geçirmesi için yaptığı çağrılar, anlaşılır olmaktan çıkardı.

Görüyorsunuz ki, Lenin'in bu duru tezi, Zinovyev'in karmakarışık, sonuna kadar kurmak *olanağı olmaksızın* "*bir tek* ülke çerçevesinde" sosyalizmin kurulabileceğini ileri süren karmakarışık anti-leninist tezinden ak ile karanın birbirinden farklı olduğu kadar farklıdır.

Lenin, bu sözleri, 1915'te, proletaryanın iktidarı almasından önce söylemişti. 1917 Nisanında iktidarı ele geçirmenin deneyimlerinden sonra, acaba bu konudaki görüşü değişti mi? Lenin'in 1923'te yazdığı *Kooperatifçilik Üzerine* adlı broşürüne bakalım:

"Gerçekten *—diyor Lenin—* başlıca üretim araçları üzerinde devlet iktidarı, ve devlet iktidarının proletaryanın elinde oluşu, bu proletaryanın milyonlar ve milyonlarca küçük ve küçücük köylüyle olan ittifakı, köylülüğün proletarya tarafından yönetiminin güvenlik altına alınmış bulunması vb., eskiden bezirgânlık saydığımız ve bugün de, NEP düzeninde bazı bakımlardan öyle saymakta haklı olduğumuz kooperatifçilikten, sadece kooperatifçilikten hareket ederek, *tam bir sosyalist toplumu kurabilmemiz için bize gerekli olan her şey değil mi?* Bu, henüz sosyalist bir toplumun kuruluşu değildir, ama *bu kuruluş için gerekli ve yeterli olan her şeydir.*'" (c. XXVII, s. 392, Rusça.)**

Bir başka deyişle, tam sosyalist toplumu kurabiliriz ve kurmalıyız, çünkü kuruluş için gerekli ve yeter olan her şeye sahibiz.

Öyle sanıyorum ki, fikrini bundan daha açık ifade etmek zordur.

Lenin'in bu klasik tezini, Zinovyev'in Yakovlev'e verdiği anti-leninist yanıtı ile karşılaştırınız; Yakovlev'ın, sadece Lenin'in *bir tek* ülkede sosyalizmi kurmak olanağına ilişkin sözlerini yinelemiş Zinovyev ise, bu teze karşı çıkıp Yakovlev'i eleştirerek, Lenin'den uzaklaşmış ve menşevik Suhanov'un görüşünü, ülkemizin teknik geriliği dolayısıyla ülkemizde sosyalizmi kurmayı olanaksız sayan görüşünü paylaşmıştır.

O zaman kendimize şunu sormamız gerekir: Sosyalizmi kurmayacak idiysek, 1917 Ekiminde iktidarı ele geçirmekteki amacımız ne idi?

1917 Ekiminde iktidarı almamalıydık Zinovyev'in muhakemesinin iç mantığının vardığı sonuç işte budur.

Sonra, sosyalizmin zaferi esas sorununda, Zinovyev, partimizin belirli kararlarına karşı, XIV. Parti Konferansında "Üçüncü Enternasyonal Yürütme Komitesi Genişletilmiş Oturumunda Üçüncü Enternasyonalın ve RKP(B)'nin Görevleri Üzerine" alınmış olduğu bilinen kararda saptanan kararlara karşı savaş açmıştır.

Bu karara bir bakalım. Orada *bir tek* ülkede sosyalizmin zaferi konusunda söylenen şudur.

"Doğrudan doğruya birbirine karşıt iki toplumsal düzenin varlığı, sürekli bir kapitalist kuşatmayı, başka iktisadi baskı biçimlerini, silahlı müdahaleyi, restorasyon tehlikesini tahrik eder. *Sosyalizmin kesin zaferinin* biricik güvencesi, yani restorasyona *karşı güvence,** bir sıra ülkede sosyalist devrimin zaferidir. . ." "Leninizm, burjuva ilişkilerinin restorasyonuna karşı tam güvence anlamında sosyalizmin *kesin zaferinin* ancak uluslararası ölçüde mümkün olabileceğini öğretmektedir. Buradan, ekonomik ve teknik bakımdan en fazla gelişmiş ülkelerin 'devlet yardımı' (Trotski) olmaksızın Rusya gibi pek geri bir ülkede *tam sosyalist bir toplum* kurmanın olanaksız olduğu sonucu *asla çıkmaz.**" (Karar metnine bakınız.)

Görüyorsunuz ki, karar metni, sosyalizmin kesin zaferini, Zinovyev'in *Leninizm* adlı kitabındaki yorumunun tam tersine, müdahale ve restorasyona karşı bir güvence olarak yorumlamaktadır

Görüyorsunuz ki, ekonomik ve teknik bakımdan en fazla gelişmiş ülkelerin, "devlet yardımı" olmaksızın, Rusya gibi geri bir ülkede de tam sosyalist toplumu kurmak olanağını tanıyan karar, Zinovyev'in XIV. Parti Kongresinde bağlayıcı söylevinde Yakovlev'i yanıtlarken ileri sürdüğü karşıt fikirle *tam çatışma halindedir*

Bunu, Zinovyev'in XIV. Parti Konferansı karar suretine karşı mücadelesi olarak değil de nasıl adlandırmalı?

Elbette parti kararları bazan kusurlu olabilir, parti kararlarının hatalar içerdiği olur. XIV. Parti Konferansı kararının da bazı hatalar içerdiği de genel olarak varsayılabilir. Zinovyev'in bu kararı yanlış bulması mümkündür Ama o zaman, bunu, bir bolşeviğe yakışacak biçimde açıkça ve dupeduz söylemek gerekir. Ama nedense, Zinovyev böyle yapmıyor. O, bir başka yolu seçti, bir yandan XIV. Parti Konferansı kararını hiç anmadan ve o karara en küçük bir açık eleştiride bulunmadan arkadan saldırma yolunu seçti. O, besbelli, bu yolun, hedefe ulaşmak için en uygun yol olduğuna inanıyor. Oysa bir hedefi olabilir: kararı "düzeltmek" ve "birazcık" da Lenin'in yanlışını düzeltmek. Zinovyev'in hesaplarında aldanmış olduğunu tanıtlamaya gerek yoktur.

Zinovyev'in hatası nereden gelmektedir? Bu hatanın kökü nerededir?

Bu hatanın kökü, bence, Zinovyev'in ülkemizin teknik geriliğinin tam sosyalist toplumu kurmak için *aşılamaz* bir engel olduğuna; ülkemizin teknik geriliği yüzünden, proletaryanın sosyalizmi sonuna kadar kuramayacağına inanmamasındadır. Zinovyev ile Kamenev, bir gün bu iddiayı Komünist Partisi Nisan Konferansından önce partinin merkez komitesi toplantılarından birinde açıklamayı denediler. Ama sert bir karşılık gördüler. Kendilerine karşı olan görüşe, Merkez Komitesi çoğunluğunun görüşüne *şeklen* uyarak gerilemek zorunda kaldılar. Ama Zinovyev, bu görüşe şeklen uyduğu için, ona karşı durmadan mücadeleye devam etti. SBKP(B) Merkez Komitesinde meydana gelen bu "olay" hakkında partimizin Moskova Komitesi Leningard Eyaleti Parti Konferansının mektubuna "yanıtında" şöyle demektedir:

"Henüz kısa bir süre önce, Zinovyev ile Kamenev, uluslararası devrim bizi kurtarmazsa, tekniğimizin ve ekonomimizin geriliğinden dolayı iç güçlüklerin üstesinden gelemeyeceğimiz görüşunu, Politburo önünde savunuyorlardı. Oysa biz, Merkez Komitesi çoğunluğu ile birlikte, teknik geriliğimize karşın, sosyalizmi kurabileceğimiz, onu kurmakta olduğumuz ve sonuna kadar kuracağımız görüşündeyiz. Bu kuruluşun dünya zaferi koşullarında olabileceğinden elbette çok daha yavaş olacağı görüşündeyiz, ama yine de ileriye doğru yürüyoruz ve yürüyeceğiz. Aynı zamanda, Kamenev ile Zinovyev'in görüşünün işçi sınıfımızın ve onun arkasından giden koylu kitlelerinin iç güçlerine karşı inançsızlıklarını ifade ettiği görüşündeyiz. Bu görüşün, leninist mevziden ayrılmak demek olduğuna inanıyoruz." (*Yanıt*'a bakınız.)

Bu belge, XIV. Parti Kongresinin ilk toplantıları arasında basında yayınlandı. Zinovyev, kongrede, bu belgeye karşı çıkma olanağına elbette sahipti. Ama dikkate değerdir ki, ne Zinovyev, ne de Kamenev, partimizin Moskova Komitesinin kendileri aleyhine ileri sürdüğü bu ağır suçlamaya karşı bir savunma kanıtı bulamamışlardır Bu, rastlantı mıdır? Bence değildir. Suçlama, hedefi bulmuştur. Zinovyev ile Kamenev susarak "yanıt vermişlerdir", çünkü bu suçlamayı "çürütmek" için söyleyecek hiç bir şeyleri yoktu.

"Yeni muhalefet", Zinovyev'in ülkemizdeki sosyalist kuruluşun zaferine inanmamakla suçlanmasını, ayıplamaktadır Ama, eğer, *bir tek* ülkede sosyalizmin zaferi sorunu tam koca bir yıl tartışıldıktan sonra, Zinovyev'in görüşü Merkez Komitesi Politburosu tarafından reddedildikten (Nisan 1925) sonra; parti bu konuda belirli bir görüşe vardıktan ve bu görüş bilinen XIV. Parti Konferansı kararıyla (Nisan 1925) kesinleştikten sonra, eğer bütün bunlardan sonra, Zinovyev, *Leninizm* adlı kitabında (Eylül 1925), partinin bu görüşüne karşı saldırıya karar verirse ve daha sonra XIV. Kongrede aynı doğrultuda yeniden saldırıya geçerse, bütün bunları, bu ısrarı, hatasını savunmaktaki bu inadı. Zinovyev'in ülkemizdeki sosyalist kuruluşun zaferine karşı inançsızlıkta onmaz bir şekilde kangrenleşmiş olmasıyla değil de, nasıl açıklamalı?

Zinovyev, inançsızlığı, enternasyonalizm olarak yorumlamaktan zevk duyuyor. Ama bir ana konuda, leninizmden ayrılmak, bizde ne zamandan beri enternasyonalizm sayılıyor?

Buradan enternasyonalizme ve dünya devrimine karşı günah işleyenin parti olmadığını, tersine, Zinovyev olduğunu söylemek daha doğru olmaz mı? Çünkü, "kuruluş halinde sosyalizm" ülkesi olan ülkemiz, dünya devrimi için bir temel değildir de nedir? Ama bu ülke, sosyalist toplumu kurmak yeteneğinden yoksun ise, dünya devrimi için gerçek bir temel olabilir mi? Kendi içinde, ekonomimizdeki kapitalist unsurlara karşı zafer kazanma yeteneğinden, sosyalizmin kuruluşunu başarma yeteneğinden yoksun ise, bugün olduğu gibi, bütün ülkelerin işçileri için güçlü bir çekim merkezi olarak kalabilir mi? Sanıyorum ki hayır. Ama sosyalist kuruluşun zaferine inanmamak, bu inançsızlığı yaymak, dünya devriminin temeli olarak ülkemizin saygınlığını sarsmaya varmaz mı? Ülkemizin saygınlığını sarsmak da dünya devrimi hareketinin zayıflamasına neden olmaz mı? Şu sosyaldemokrat baylar, işçileri bizden uzaklaştırmak için nasıl uğraştılar? "Rusların hiç bir sonuç alamayacaklarının" propagandasını yaparak. Şimdi ülkemize işçi temsilci heyetleri çektiğimiz ve böylelikle bütün dünyada komünizm mevzilerini takviye ettiğimiz bu sırada, sosyal-demokratları teoride ne ile yenilgiye uğratıyoruz? Sosyalist kuruluşumuzun başarılarıyla. Buna göre, sosyalizmi kurma işindeki başarılarımıza karşı inançsızlığın propagandasını yapan bir adamın dolaylı olarak sosyal-demokratlara yardım ettiği, uluslararası devrim hareketinin atılım gücünü zayıflattığı, enternasyonalizmden kaçınılmaz şekilde ayrıldığı açık değil midir?

Görüyorsunuz ki, Zinovyev'in "enternasyonalizmi", *bir tek* ülkede sosyalizmin kuruluşu konusunda "yüzde-yüz leninizm"inden hiç de daha iyi bir şey değildir. Bu bakımdan, Komünist Partisi XIV. Kongresi, "yeni muhalefetin" görüşlerini, "sosyalizmin kuruluşuna inançsızlık" ve "leninizmin tahrifi" olarak tanımlamakta haklıydı.

(Stalin, "Leninizmin sorunları", s.173-185, SY)

Görüldüğü gibi Stalin burada bir ülkede proletaryanın kendi gücü ile neyi başarıp, neyi başaramayacağı sorununu detaylı bir şekilde tartışıyor. Ve bu sorunda şu tavrı takınıyor:

★ Bir ülkede 'sosyalizmi sonuna kadar kurmak', 'tam bir sosyalist toplumu kurmak', 'her çeşit iç zorlukların üstünden gelmek' mümkündür.

★ Ama kendi gücümüzle bütün iç zorlukların üstünden gelinse bile, bu 'geri dönüşü mümkün olmayan' anlamında 'kesin zafer' demek değildir.Bu anlamda kesin zafer ancak 'restorasyon denemelerine karşı tam güvenlik' olduğu zaman mümkündür. Bu ise ancak bir dizi ülkede sosyalist devrimin muzaffer olmasını gerektirir.

Bir ülkede, o ülkenin kendi iç olanakları ile, tam bir sosyalizmi kurmak mümkün ise, bir ülkenin kendi iç zorluklarını --etrafı çevrili olsa da-- kendi gücü ile halletmesi mümkün ise; o zaman sosyalizmin tam kuruluşundan sonra, o ülkenin kendi gücü ile Komünizme doğru ilerlemesi; Komünizme geçiş için ekonomik ve ideolojik, kültürel şartları yaratma yönünde çalışması mantıki bir şeydir. Bunun aksini savunmak, proletaryayı sosyalizmin tam kuruluşundan sonra hareketsizliğe mahkum etmek; gelişmenin bir noktada durmasını savunmak demektir.

Diğer yandan, burada da Stalin'in tartıştığı gibi, sosyalizm bir tek ülkede olduğu sürece, sosyalizmden Komünizme geçiş sürecinde de o ülke kendi gücü ile istediği kadar ilerlemiş olsun, geri dönüşe karşı güvence yoktur. Ülkenin etrafı düşman sınıflar ve devletler tarafından sarılı olduğu sürece de bu güvence olmayacaktır. İşte bu anlamda --ama yalnızca bu anlamda-- kesin zafer henüz kazanılmamıştır.

Stalin'in burada savundukları ile; daha sonra (Kıbrıslı arkadaşların 'eleştirdiği' yerde) savunduğu şeyler birbiriyle çelişen şeyler değildir. 'Eleştirilen' yerde Stalin 'kesin zafer' kazanıldığından, yani artık 'restorasyon tehlikesinin bütünü ile ortadan kalktığından', vs. söz etmiyor. Arkadaşların 'eleştirdiği' yerde Stalin başka bir sorunu, Komünizme geçiş için ekonomik önşartların ne olduğu sorusunu tartışıyor. Bundan da Sovyetler Birliği için ekonomik alanda görev tespitine varıyor:
Komünizme gidilmek isteniyorsa ekonomik alanda 'en ileri kapitalist ülkeler geçilmelidir', yani 'toplumsal ihtiyaçlar fazlası ile karşılanacak duruma gelinmeli; toplumsal ürün bolluğu yaratılmalıdır'. Stalin'in burada söyledikleri doğru,ML tespitlerdir; eğer iktidarı elinde tutan proletarya, ülkede burjuvaziyi tasfiye ettikten sonra ekonomik alanda önüne görev olarak bunu koymazsa, neyi koyacaktır ?

Stalin Komünizme geçiş için yalnızca ekonomik şartların yeterli olduğu anlayışında değildir. Burada tartıştığı sorun, Komünizme geçiş için şartların tümünün ne olduğu sorunu değil, Komünizme geçiş için hangi ekonomik önşartların gerekli olduğu şeklinde sınırlı bir sorundur. Stalin'in ekonomik şartları Komünizme geçiş için tek şart olarak görmediğini; onun aynı döneme ait, yine Kıbrıslı arkadaşlar tarafından haksız bir biçimde eleştirilen bir başka yazısı belgelemektedir. Kıbrıslı arkadaşlar şöyle diyorlar:

> "Örneğin Sovyetler Birliği'nde Stahanov hareketini değerlendirirken de (1935-1936) Stalin yoldaş bu hareketin Komünizme yolu açtığını ve bu şekildeki teknik ilerleme

ile (a.b.ç.) kol ile kafa emeği arasındaki farkın ortadan kalkacağını ve Komünizme --ikinci safhasına-- geçişin olanaklı olduğunu söylüyor."
(Stalin'i anma toplantısı dokümanları, s.64)

Şimdi 'eleştirilen' yazıda Stalin'in ne dediğine bakalım:

Ama bununla sınırlı kalmıyor stahanovist hareketin önemi. Sosyalizmden komünizme geçiş için gerekli koşulları hazırlaması bakımından da önemlidir.

Sosyalizmin ilkesi şudur: sosyalist toplumda herkes yeteneklerine gore çalışır ve tuketim nesnelerini, gereksinmesine gore değil de, topluma kattığı emeğe gore alır. Bu demektir ki, işçi sınıfının teknik ve kulturel düzeyi henuz fazla yukselmemiştir, kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlık surmektedir, emeğin uretkenliği henuz tuketim nesnelerinin bol olmasını sağlayacak kadar yuksek değildir — bu da toplumu, tuketim nesnelerini toplum uyelerının gereksinmelerine gore değil de, topluma verdikleri emeğe gore uleştirmeye zorunlu kılar.

Komunizm, daha ust bir gelişme duzeyidir. Komunizmin ilkesi de komunist toplumda herkesin yeteneklerine gore çalışması ve tuketim nesnelerinden, sağladığı emeğe gore değil de kulturlü insanın gereksinmelerine gore alması biçimindedir. Bu demektir ki, o zaman, işçi sınıfının teknik ve kultur duzeyi, kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlığın temellerini yıkacak kadar yukselmiştir, kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlık daha onceden ortadan kalkmış olacaktır, çunku emeğin uretkenliği oyle yuksek bir duzeye varmıştır ki, buyuk bir tuketim nesneleri bolluğu sağlayabilmektedir. Bu da, toplumun, bu nesneleri, uyelerinin gereksinmelerine gore uleştirmesi olanağını sağlar.

Kimileri, muhendislerin, teknisyenlerin, kafa emekçilerinin kultur ve teknik duzeylerini orta derecede yetişmiş işçilerin duzeyine kadar indirerek kafa emekçileri ile kol emekçileri arasında kultur ve teknik yonunden bir çeşit eşitleştirme ile kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlığın ortadan kaldırılması sonucuna varılabileceğini duşunuyorlar. Bu kesin olarak yanlıştır. Yalnız küçuk-burjuva gevezeler, komunizm hakkında boyle bir duşunceye sahip olabilirler. Gerçekte, kol emeği ile kafa emeği arasındaki karşıtlığın yokedilmesine, ancak işçi sınıfının teknik ve kultur duzeyinin, muhendis ve teknisyenlerin duzeyine yukseltilmesi ile varılabilir. Bunun gerçekleşmez bir şey olduğunu duşunmek gulunçtur. Sovyetik duzen koşullarında, ulkenin uretici guçlerinin kapitalizmin zincirlerinden kurtulmuş olduğu, emeğin, somurunun boyunduruğundan kurtulmuş bulunduğu, işçi sınıfının iktidarda olduğu ve genç işçi kuşağının yeterli bir teknik eğitim ve öğrenim gormenin her turlu olanaklarına sahip bulunduğu bu koşullarda kultur ve teknik duzeyinin yukseltilmesi pekâlâ tamamıyla gerçekleşebilir. Ancak işçi sınıfının bu kulturel ve teknik atılımının, kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlığın temellerini yerinden oynatacağı; yalnız bunun, sosyalizmden komunizme geçmeye başlamak için gerekli olan yuksek bir emek uretkenliğini ve tuketim nesneleri bolluğunu sağlayabileceği, her turlu kuşkunun dışındadır.

Bu bakımdan, stahanovist hareketin dikkate değer yonu: ulkemizin işçi sınıfının bu kulturel ve teknik atılımının ilk tohumlarını, henuz cılız, doğru, ama gene de ilk tohumlarını içinde taşımasıdır.

(Stalin, "Leninizmin Sorunları", SY, s.605)

Görüldüğü gibi Kıbrıslı arkadaşların eleştirisinin tersine, Stalin yalnızca 'teknik ilerleme' ile Komünizme geçileceğini savunmuyor. Hayır, o "işçi sınıfının teknik ve kültür düzeyinin kafa ile kol emeği arasındaki karşıtlığın temelini yıkacak kadar yükselmiş" olmasının gerekli olduğunu; ve Stahanovist hareketin, bu "kültürel ve teknik hareketin ilk tohumları" olduğunu söylemektedir.

Komünizme geçişi hiç de basit bir 'ekonomik büyüme olarak' görmediğini, Stalin'in "Son Yazılar"ında da görmek mümkündür. Komünizme geçişin şartlarının ne olduğu sorusuna verdiği cevapta Stalin:

"Komünizme geçişi hazırlamak için, lafla değil gerçek geçiş için, önce hiç olmazsa üç önşartın yerine gelmesi gerekmektedir" demekte, ve bu şartlardan birincisi olarak;
"bütün sosyal üretimin devamlı gelişmesini sağlamak", ikinci şart olarak;
"tedricen kolhoz mülkiyetini bütün halkın mülkiyeti haline dönüştürmek ve aynı şekilde kademeli aşamalarla meta dolaşımının yerine ürünlerin mübadelesini getirmek"i saydıktan sonra şunları söylüyor:

3. Üçüncu olarak, toplumun bütün uyelerine fiziksel ve zihinsel yeteneklerinin butun alanlarda gelişmesini sağlayacak toplumsal ve kulturel bir gelişme sağlamak gerekir ki, toplum uyeleri, toplumsal gelişmenin faal yapıcıları olabilecek biçimde yeterli bir eğitim alabilsinler ozgurluk içinde bir meslek sağlayabilsinler ve mevcut işbolumu uyarınca butun yaşamları suresince tek bir mesleğe perçinlenmiş bulunmasınlar.

Bunun için ne yapmak gerekir?

Toplum uyelerinin bu kadar onemli kulturel bir ilerleyişinin, emeğin bugunku durumunun ciddi biçimde değişmeden sağlanabileceğini sanmak yanlış olur. Bunun

için önce işgününü en azından altı saate ve daha sonra beş saate indirmek gerekir. Toplumun bütün bireylerinin geniş bir öğretime sahip olmaları için yeterince boş zamanları olmasını sağlamak bakımından bu gereklidir. Bunun için, aynı zamanda, zorunlu politeknik eğitim sağlanmalıdır, toplumun bütün bireylerinin özgür olarak bir meslek seçmesi ve yaşamları boyunca herhangi tek bir mesleğe bağlı kalmaması için bu gereklidir. Bu amaçla, konut koşullarını da koklu bir biçimde iyileştirmek gerekir, en azından işçilerin ve memurların gerçek gündelikleri iki katına ve belki de daha fazlaya çıkartılmalı, bu, gerçek gündeliklerin miktar olarak artması ile, ve hele geniş tüketim maddelerinin fiyatlarını sistemli olarak düşürmeye devam etmekle, sağlanmalıdır.

Komünizme geçişi hazırlayacak olan temel koşullar bunlardır.

Ancak bütün bu önkoşullar, tüm olarak ele alınarak yerine getirildikleri zaman, toplum üyelerinin gözünde çalışma bir angarya olmaktan çıkacak, ve "*varlığının ilk gereksinmesi*" (Marx) olacaktır, ve "*çalışma bir yük değil, bir zevk olacaktır*" (Engels); toplumsal mülkiyet, toplumun bütün üyeleri tarafından toplumsal varlığın değişmez ve dokunulmaz temeli sayılacaktır.

Ancak tüm olarak alınan bütün bu önkoşullar yerine getirildikleri zaman, "herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre" sosyalist formulunden, "herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinmesine göre" komünist formulüne geçilebilecektir.

Bu, bir ekonomiden, sosyalizm ekonomisinden, başka, üstün bir ekonomiye, komünizm ekonomisine tümden geçişi oluşturacaktır.

Sosyalizmden komünizme geçişin, Yaroşenko yoldaşın hayal ettiği kadar kolay bir şey olmadığı görülüyor

(Stalin, "Son yazılar", SY, Kasım 1970 baskısı, s.127/128; Stalin, TE, almanca, c.17, s.318/319)

Görüldüğü gibi Stalin'in Komünizme geçiş ile ilgili görüşleri berraktır. Ve bu görüşler onları eleştirenlerin bu konudaki kafa karışıklığını da açık bir biçimde belgelemektedir.

KOMÜNİZM VE DEVLETİN YOK OLMASI SORUNU

Stalin'e çokça getirilen eleştirilerden biri de onun Marksist-Leninist devlet teorisini çarpıttığı yönünde bir 'eleştiri'dir. Bu 'eleştiri'ye göre; Marksist-Leninist teoriye göre 'sınıfların ortadan kalkması ile devlet ortadan kalkacaktır, Stalin sınıfların ortadan kalktığını savunmasına rağmen (Bu konuda Stalin'in gerçekte ne savunduğunu yukarıda gördük!), devletin varlığını sürdüreceğini söylemiş ve Marksizm Leninizmden uzaklaşmıştır'. Bu konuda Kıbrıslı arkadaşlar şöyle diyorlar:

> "Stalin ... komünizmde --ikinci safhasını anlatmak istiyoruz-- eğer kapitalist kuşatma devam ediyorsa, devletin varlığını sürdürmesi gerektiğini ortaya koydu. Bu açıktır ki Lenin yoldaşın devlet tahlilleri ile çelişen bir tespitti. Çünkü Komünizmin ikinci aşaması sınıf farklılıklarının ortadan kalktığı, kol/ile kafa emeği arasındaki farkın ortadan kaldırıldığı, köy ile kent arasındaki farkın ortadan kaldırıldığı ... kısaca sınıfların ortadan kalktığı tarihsel dönemdir. Ve devlet sınıfların, sınıf çelişkilerinin varlığının zorunlu sonucudur. Komünizmde sınıflar ortadan kalkıyorsa, devlet nasıl yaşamaktadır? Bu açık bir çelişkidir. Ve Stalin yoldaşın bir yanılgısıdır. Ama daha önce de ortaya koyduğumuz gibi yanlışın esas kökü Sovyetler Birliği'nde Komünizmin ikinci safhasına geçmenin ekonomik gelişme ile olanaklı olduğu şeklindeki tespittir."
> ("Dokümanlar", s.64) ("Yanlışın kökü" konusunda gerçek durumu yukarıda ortaya koyduk! --YN)

Bu konu aslında yeni değildir. Sovyetler Birliği'nde sömürücü sınıflar ortadan kaldırıldıktan sonra, 'neden devlet ortadan kalkmıyor' sorusunu soranlar çıkmıştır. Bu konuyu Stalin XVIII. Parti Kongresine sunduğu raporda şöyle tartışmaktadır:

Bazan şöyle soruluyor: "Bizdeki sömürücü sınıflar ortadan kaldırıldı; artık ülkede düşman sınıflar yok; artık ezilecek kimse yok; öyleyse devlet artık zorunlu değil; ortadan kalkması gerekir. Öyleyse neden sosyalist devletimizin ortadan kalkması için çalışmıyoruz? Neden onunla işimizi bitirmek için uğraşmıyoruz? Bütün bu devlet ıvır-zıvırını kapıdışarı etmenin zamanı gelmedi mi?"

Ya da şöyle: "Sömürücü sınıflar ülkemizde yokedilmiş bulunuyor; sosyalizm ana çizgileri ile kuruldu; komünizme gidiyoruz. Oysa, devlet üzerindeki marksist öğreti, komünist

rejimde devletin olmaması gerektiğini soyler. Neden sosyalist devletimizin ortadan kalkması için çalışmıyoruz? Devleti asar-ı atika müzesine kaldırmanın zamanı gelmedi mi?"

Bu sorular, onları soranların, Marx ve Engels'in devlet üzerindeki öğretisinin bazı tezlerini büyük bir özenle öğrenmiş bulunduklarına tanıklık ediyor. Ama bu sorular, öte yandan, bu yoldaşların, bu öğretinin özünü anlamamış, bu öğretinin bazı tezlerinin hangi tarihsel koşullar içinde hazırlandıklarını ayırdetmemiş bulunduklarını da; özellikle güncel uluslararası durumu anlamamış bulunduklarını da; kapitalist kuşatmayı ve sosyalizm ülkesi için bu kuşatmadan doğan tehlikeleri unutmuş bulunduklarını da gösteriyor. Bu sorular, sadece kapitalist kuşatmanın bir küçümsenmesini açıklamakla kalmazlar. Burjuva devletlerin ve onların ülkemize casuslar, katiller ve sabotajcılar gönderen, ve ona askeri saldırı için uygun zaman kollayan organlarının rol ve öneminin bir küçümsenmesini de açıklarlar; aynı biçimde, bizim sosyalist devletimizin, onun dışarının saldırılarına karşı sosyalizm ülkesinin savunması için zorunlu askeri, cezalandırıcı organlarının, haberalma örgütlerinin rolü ve öneminin küçümsenmesini de açıklarlar. Bu küçümseme yanlışlığını, sadece bu yoldaşların göstermediklerini de kabul etmek gerekir. Belli bir ölçüde, biz tüm bolşevikler, istisnasız hepimiz, bu yanlışlığa düşüyoruz. Trotskist ve buharinci elebaşıların, belgelerin gösterdiği gibi, bu baylar, Ekim Devriminin daha ilk günlerinden beri, yabancı casusluk örgütleri ajanları oldukları ve ona karşı komplolar düzenledikleri halde, casusluk ve komplocu etkinliklerini ancak, şu son zamanlarda —1937 ve 1938 yıllarında— öğrenmiş bulunmamız şaşırtıcı değil mi? Nasıl oldu da bu kadar ciddi bir şeyi göremedik? Bu düşüncesizliği nasıl açıklamalı? Bu düşüncesizlik, dörtbir yandan çevrilmiş bulunduğumuz burjuva devletler mekanizmasının, ve onların, sovyetik devlet organlarını sarmak istedikleri casusluk ağları içine almak için, insanların güçsüz yanlarından, kendini gösterme meraklarından, gevşekliklerinden yararlanmaya çalışan casusluk örgütlerinin güç ve öneminin bir küçümsenmesi ile açıklanır. Bu düşüncesizlik, bizim sosyalist devlet mekanizmamızın ve onun haberalma örgütlerinin rol ve öneminin küçümsenmesi ile, haberalma örgütlerinin küçümsenmesi ile; sovyetik devlet içinde haberalma örgütlerinin bir ayrıntı, bir ıvır-zıvır olduklarını, sovyetik haberalma örgütlerinin, tıpkı sovyetik devletin kendisi gibi, çok geçmeden asar-ı atika müzesine kaldırılacaklarını ileri süren gevezelikler ile açıklanır.

Bu küçümsemenin kökeninde ne var?

Marksizmin devlet konusundaki öğretisinin sonuna değin işlenmemiş bulunan bazı genel tezlerinin yetersiz oldukları. Bu küçümseme yayıldı, çünkü biz, devlet teorisi sorunları karşısında bağışlanmaz bir kaygısızlık gösterdik. Hem de, devletimizin yönetiminde, teorik genellemeler için zengin bir belgeler dizisi sağlayan yirmi yıllık bir deneyime karşın. Hem de, eğer isteseydik, bu teorik eksikliği başarı ile doldurma olanağına sahip bulunmamıza karşın. Biz, Lenin'in, marksizm teorisini daha da geliştirmeye aday Rus marksistlerinin, teori alanındaki ödevleri üzerindeki çok önemli uyarmalarını unuttuk. İşte Lenin'in bu konuda dediği:

"Biz Marx'ın teorisine hiç bir zaman bitmiş ve dokunulmaz bir şey olarak bakmıyoruz; biz, tersine, bu teorinin, sadece, eğer yaşamın gerisinde kalmak istemiyorlarsa, sosyalistlerin her yönde daha ileri götürme *zorunda bulundukları* bilimin temelini atmış bulunduğuna inanıyoruz. Biz, Rus sosyalistleri için, Marx'ın teorisinin *bağımsız* bir işlenmesinin özellikle zorunlu olduğunu düşünmüyoruz; çünkü bu teori, İngiltere'ye *özel olarak* Fransa'dan, Fransa'ya Almanya'dan, Almanya'ya Rusya'dan başka biçimde uygulanan genel *yönetici* ilkelerden başka bir şey vermez." (Lenin, "Programımız", c II, s. 492, Rusça.)

Örneğin, sosyalist devletin gelişmesinin, Engels tarafından verilmiş bulunan klasik formülünü alalım:

"Baskı altında tutulacak hiç bir toplumsal sınıf kalmayınca; sınıf egemenliği ve üretimdeki güncel anarşi üzerine kurulu yaşama mücadelesi ile birlikte, bunlardan doğan çatışma ve aşırılıklar da ortadan kalkınca, artık baskı altında tutulacak hiç bir şey yok demektir ve özel bir baskı iktidarı, bir devlet, zorunlu olmaktan çıkar. Devletin gerçekten tüm toplumun temsilcisi olarak göründüğü ilk eylem, yani üretim araçlarına toplum adına elkonması, aynı zamanda onun devlete özgü son eylemidir de. Devlet iktidarının toplumsal ilişkilere müdahalesi, bir alandan sonra bir başkasında gereksiz duruma gelir ve sonra kendiliğinden uykuya dalar. Kişilerin hükümeti, yerini şeylerin idaresi ve üretim sürecinin yönetimine bırakır. Devlet "ilga" edilemez, *söner*." (F. Engels, *Bay Eugen Duhring Bilimi Altüst Ediyor*.)*

Engels'in bu tezi doğru mudur?

Evet, doğrudur, ama şu iki koşuldan biriyle: *a*) *eğer* sosyalist devlet, uluslararası etken önceden bir yana bırakılarak ve, çözümleme kolaylığı bakımından, ülke ve devlet uluslararası konjonktür dışında gözönünde tutularak, sadece ülkenin iç gelişmesi açısından irdelenirse, ya da *b*) *eğer* sosyalizmin tüm ülkelerde, ya da ülkelerin çoğunda zafer kazanmış bulunduğu; kapitalist kuşatma yerine sosyalist kuşatma olduğu; artık dıştan saldırı tehlikesi bulunmadığı, ordu ve devleti pekiştirmenin artık gerekmediği varsayılırsa.

Ve eğer sosyalizm ancak tek başına alınmış bir tek ülkede zafer kazanmışsa, ve bunun sonucu, uluslararası durumu bir yana bırakmak kesinkes olanaksızsa — böyle bir durumda ne yapmalı? Engels'in formülü bu soruya yanıt vermez. Öte yandan, Engels, bu soruyu sormaz bile, bunun sonucu, onda bu soruya bir yanıt bulunamaz. Engels, sosyalizmin bütün ülkelerde ya da ülkelerin çoğunda azçok aynı zamanda zafer kazandığı varsayımından yola çıkar. Öyleyse, Engels, burada, tek başına alınmış şu ya da bu ülkelerin şu ya da bu somut sosyalist devletin değil, ama: "Sosyalizmin ülkelerin çoğunda zafer kazandığını kabul edelim; o zaman bu durumda, proleter, sosyalist devlet nasıl bir değişikliğe uğrayacak?" formülüne göre, sosyalizmin ülkelerin çoğunda zafer kazanmış bulunduğunu kabul ederek, genel olarak sosyalist devletin gelişmesini çözümler. Sosyalist devlet sorununun çözümlenmesinde, Engels'in, uluslararası durum, uluslararası konjonktür gibi bir etkeni neden tamamen bir yana bıraktığını, sadece sorunun bu genel ve soyut niteliği açıklar.

Öyleyse bundan, Engels'in genel formülünü, genel olarak sosyalist devletin yazgısı üzerine, sosyalizmin, kapitalist ülkelerle çevrilmiş, dıştan askeri bir saldırı tehdidi altında bulunan, tek başına alınmış bir ülkedeki, dolayısıyla uluslararası konjonktürü bir yana bırakmayan ve iyi hazırlanmış bir ordu, iyi örgütlenmiş cezai organlar ve sağlam haberalma örgütleri sahibi olması gereken bir ülkedeki, dolayısıyla sosyalizmin kazanımlarını dış saldırılara karşı savunabilmek için yeterince güçlü bir devlete sahip olması gereken bir ülkedeki özel ve somut zaferi durumuna yayılmaması gerektiği sonucu çıkar.

Marksizmin, çağımızdan 45-55 yıl gibi bir süre ile ayrılmış bulunan klasiklerinden, tarihin tek başına alınmış her ülkedeki tüm zikzaklarını uzak bir gelecek için önceden görmüş bulunmaları istenemez. Marksizm klasiklerinin bizim için, sonraki kuşakların rahat rahat yutabilmesi ve hazırlop çözümleri sakız gibi çiğneyebilmesi ereğiyle, elli ya da yüz yıl sonra ayrı ayrı her ülkede çıkabilecek tüm teorik sorunlar üzerine hazırlop çözümler hazırlamış olmasını istemek gülünç olur. [*Kahkahalar*.] Ama biz, çağımız marksist-leninistlerinden, marksizmin bu gibi genel tezlerini ezbere öğrenmekle yetinmemelerini; marksizmin özüne varmalarını; ülkemizdeki yirmi yıllık sosyalist devlet deneyimini gözönünde tutmayı öğrenmelerini; nihayet, bu deneyime dayanarak ve marksizmin özünden esinlenerek, marksizmin bu gibi genel tezlerini somutlaştırmayı, belginleştirmeyi, yetkinleştirmeyi öğrenmelerini isteyebiliriz ve istemeliyiz de. Lenin, ünlü yapıtı *Devlet ve Devrim*'i 1917 Ağustosunda, yani Ekim Devrimi ve sovyetik devletin kuruluşundan birkaç ay önce yazdı. Lenin, bu kitabın baş görevinin, Marx ve Engels'in devlet üzerindeki öğretisini değşiren ve bayağılaştıran oportunistlere karşı, bu öğretiyi savunmak olduğunu düşünüyordu. Lenin, *Devlet ve Devrim*'in, 1905, ve 1917 Rus devrimleri deneyiminden başlıca sonuçları çıkarmayı düşündüğü ikinci bölümünü yazmak istiyordu. Lenin'in, kitabının ikinci bölümünde, ülkemizdeki sovyetik iktidar deneyimine dayanarak, devlet teorisini işleyip daha da geliştirmeyi düşündüğünden hiç kuşku yok. Ölüm bu işin yapılmasını engelledi. Ama Lenin'in yapma zamanı bulamadığı şey, öğrencileri tarafından yapılmalıdır. [*Canlı alkışlar*.]

Devlet, toplumun düşman sınıflara bölünmesinden doğdu; sömürülen çoğunluğun sömürücü azınlık yararına baskı altında tutulması için doğdu. Devlet iktidarının bellibaşlı aletleri, ordu, cezai organlar, casusluk örgütleri, hapisane-

ler idiler. Devlet etkinliğini iki özsel işlev niteler: bir iç (baş) işlev — sömürülen çoğunluğu baskı altında tutmak, ve bir de dış (baş olmayan) işlev — kendi sınıfının, egemen sınıfın topraklarını, başka devletlerin toprakları zararına genişletmek, ya da kendi devletinin topraklarını başka devletlerin saldırılarına karşı savunmak. Kölelik ve feodalizm rejiminde bu böyle idi. Kapitalist rejimde bu böyledir.

Kapitalizmi alaşağı etmek için, sadece kapitalistleri mülksüzleştirmek değil, ama burjuvazinin devlet makinesini, onun eski ordusunu, bürokratik memurlar topluluğunu, polisini tamamen kırıp parçalamak, ve bu makine yerine, yeni, proleter bir devlet biçimi, yeni, sosyalist bir devlet geçirmek de gerekmişti. Bolşevıklerin yaptıkları da tastamam budur. Ama bundan, yeni proleter devletin, eski devletin proleter devlet gereksınmelerine gore değişmiş bazı işlevlerini koruyamayacağı sonucu çıkmaz. Hele bizim sosyalist devlet biçimlerimizin değişmez kalacakları, devletimizin başlangıçtaki işlevlerinin, gelecekte de oldukları gibi korunacakları sonucu hiç çıkmaz. Gerçeklikte, devletimizin biçimleri ülkemizin gelişmesi ile birlikte ve dış durumun değişmesi ile aynı zamanda değişirler ve değişeceklerdir.

Lenin şoyle derken yerden goğe kadar haklıdır:

"Burjuva devletlerinin biçimleri son derece çeşitlidir, ama ozleri birdir: tüm bu devletler, şu ya da bu biçimde, ama son çozümlemede zorunlu olarak bir *burjuva diktatorluğu*durler Kapitalizmden komunizme geçiş de siyasal biçimlerin engin bir bolluk ve çeşitliliğini gostermekten elbette geri kalamaz ama ozleri kaçınılmaz bir biçimde aynı olacaktır *proletarya diktatorluğu*" (Lenin, *Devlet ve Devrim*, c XXI, s 393, Rusça.)

Ekim Devriminden bu yana, sosyalist devletlerimiz, gelişmesi içinde başlıca iki evreden geçti:

Birinci evre, Ekim Devriminden somurucu sınıfların ortadan kaldırılmasına değin uzanan donemdir Bu donemin başlıca gorevi, devrik sınıfların direncini kırmaya, mudahalecilerin saldırısına karşı ulke savunmasını orgutlemeye, sanayi ve tarımı eski durumuna getirmeye, kapitalist unsurların ortadan kaldırılması için zorunlu koşulları hazırlamaya dayanıyordu. Sonuç olarak, devletimiz, bu donem boyunca, başlıca iki işlev goruyordu Birinci işlev, ulke içinde devrilmiş sınıfların ezilmesi. Bu işte devletimiz, dış gorunuşu bakımından, işlevi, başkaldıranları ezmek olan daha onceki devletleri anımsatıyordu; ama gene de şu ılkesel ayrımla kı, daha onceki devletler sömurucu azınlık yararına somurulen çoğunluğu ezerlerken, bizim devletimiz emekçi çoğunluk yararına sömurucu azınlığı eziyordu İkinci işlev: dış saldırıya karşı ülke savunması. Bu işte de devletimiz, dış gorunuşu bakımından, onlar da kendi ülkelerinin silahlı savunması ile uğraşan daha onceki devletleri anımsatıyordu Bununla birlikte şu ilke ayrımı da vardı kı, daha onceki devletler, o zaman somurucu azınlığın zenginlik ve ayrıcalıklarını savunurlarken bizim devletimiz, dış saldırıya karşı, emekçi çoğunluğun kazanımlarını savunuyordu. Bir uçuncu işlev daha vardı devletimiz organlarının, ereği, yeni, sosyalist ıktısadın genç filizlerini geliştirme ve insanları sosyalizm ruhu içinde yeniden eğitme olan, ıktısadî orgutlenme ve kulturel ve eğitsel çalışması Ama bu yeni işlev, o sırada, ciddî bir gelişme gostermedi.

İkinci evre, kent ve kır kapitalist unsurlarının ortadan kaldırılmasından, sosyalist ıktisat sistemının tam zaferine değin, yeni anayasanın kabulune değin uzanan donem oldu. Bu donemın ozsel gorevi, sosyalist ekonomiyi ulkenin tumunde orgutlemek ve kapitalist unsurların son kalıntılarını ortadan kaldırmak; kultur devrımini orgutlemek, ulkenin savunması için kusursuz olarak yenileştirilmiş bir ordu orgutlemek idı Sonuç olarak, sosyalist devletimizin işlevleri değişmiştir. Somuru kaldırıldığına, somuruculer artık varolmadıklarına ve artık baskı altında tutulacak kimse bulunmadığına gore, ulke içindeki askeri bastırma işlevi gereksiz duruma gelmiş, ortadan kalkmıştır. Bastırma işlevi, yerini kamu malı hırsız ve aşırtıcılarına karşı, sosyalist mulkiyetin korunması işlerine bırakmıştır. Ülkenin dış saldırıya karşı askeri savunma işlevi, olduğu gibi korunmuştur. Bunun sonucu, Kızıl Ordu, Kızıl Donanma, ve ülkemize yabancı casusluk orgutleri tarafından gonderilmiş bulunan casusları, katilleri, sabotajcıları yakalayıp cezalandırmak için zorunlu cezai organlar ve haberalma orgutleri de korunmuştur. Devlet organlarının ıktısadî orgutlenme, kulturel ve eğitsel çalışma işlevi de, aynı biçimde, korunmuş ve busbutun geliştirilmiştir Şimdi devletimizin ozsel gorevi, ulke içinde, barışçıl bir ıktısadî orgutlenme, kultur ve eğitım çalışması yapmaktır Ordumuza, cezai organlarımıza ve haberalma orgutlerimize gelince, onların sivri ucu artık ulkenin içine değil, ama dışarıya, dış duşmanlara karşı çevrilmiştir.

Gorduğunuz gibi, şımdi yepyeni bir devletimiz, tarihte benzeri olmayan ve, biçimi ve işlevleri bakımından, birinci evrenin sosyalist devletinden gozle gorulurcesine ayrılan sosyalist bir devletimiz var

Ama gelişme bu kadarla kalamaz. Daha oteye, ileriye, komunizme doğru gidiyoruz Devlet, komunizm doneminde de varlığını surdurecek mi?

Evet, eğer kapitalist kuşatma ortadan kaldırılmazsa, eğer dış askeri saldırı tehlikesi yok edilmezse, surdurecek. Ve kolayca anlaşılır kı, devletimizin biçimleri, iç ve dış durumda ortaya çıkabilecek değişıklikler uyarınca yeniden değişecektir

Hayır, eğer kapitalist kuşatma ortadan kaldırılır, eğer onun yerine sosyalist kuşatma geçerse, devlet, varlığını surdurmeyecek, yok olacaktır.

Sosyalist devlet sorununda durum budur.

(Stalin, "XVIII. Parti Kongresine Rapor", 'Bazı teori sorunları', Leninizmin sorunları, SY, s.725-732)

Burada Stalin'in söylediklerine bizim ekleyecek bir şeyimiz yoktur. Stalin burada Marksizm-Leninizmin devlet teorisi ile çelişme içinde değil, onunla uyum içindedir; ve bu teoriyi somutlaştırıp, yeni bir sorun için geliştirmiştir. Bu konuda Stalin'e 'eleştiri' getirenler devletin nasıl, hangi aşamalardan geçerek ortadan kalkacağı şeklindeki somut soruya, somut cevap veremezler; sadece "Komünizmde devlet olmaz" genel önermesini (ki bu önerme doğrudur) tekrarlamakla yetinirler.

("Partizan çıkarken" adlı broşürde Stalin'e getirilen "Stalin'in önderliğinde ... sınıf mücadelesinin esas olarak proletaryanın baskı aracı olan devleti ile yürütülebileceği gibi yanlış uygulamalar gelişti" 'eleştiri'sine de yukarıda Stalin'den yaptığımız alıntılarda, devletin çeşitli işlevlerinin açıklandığı bölümler, en iyi cevaptır.)

SOSYALİZMDEN GERİ DÖNÜŞ SORUNU VE STALİN

Stalin'e çokça getirilen eleştirilerden biri de onun "sosyalizmden geri dönüş tehlikesini görmediği" 'eleştiri'sidir. Bu 'eleştiri'yi getirenler Stalin'de nerede 'artık geri dönüş mümkün değildir', vs. gibi sözler görseler, bunların hangi bağlantı içinde söylendiğine bakmadan, alt alta dizip, 'ha , işte gördünüz mü?' tavrı içine giriyorlar. Bu tavra en açık örnek, TKP/ML içinde iki çizginin bu konuda yürüttüğü mücadele içinde FÜ'lerin takındığı tavırdır. Onlar şöyle diyorlar:

> "Bunlar (GDS'i kastediyorlar --YN) nasıl olur da Stalin'in 1926'da şu hatalı tespiti yaptığını bilmezler:
> 'Kapitalizmin basit restorasyonu artık olanaksızdır, çünkü bizde iktidar, proleter iktidarıdır, büyük sanayi proletaryanın elindedir, ulaştırma ve krediler devletin elindedir. Köydeki farklılaşma eskiden vardığı boyutlara varamaz; orta köylülük, köylülüğün temel kitlesi olarak kalmaktadır ve kulak, eski gücünü yeniden elde edemez, çünkü bizde toprak ulusallaştırılmıştır, satılamaz ve satın alınamaz, ve ticaret, kredi, vergi ve kooperatifleşme alanındaki siyasetimiz, kulakların soyguncu eğilimlerini sınırlandırmayı, geniş köylü kitlelerinin refahını artırmayı ve köydeki iki aşırı uç arasındaki farkı ortadan kaldırmayı hedef tutmaktadır.'
> (Leninizmin İlkeleri, Sol Yayınları, sf.178)"
> (TKP/ML içindeki iki çizgi mücadelesinin bazı belgeleri I, s.138)

İşte FÜ'lerin Stalin'e getirdikleri 'eleştiri' bu kadar. Hata bu 'eleştirici'lere göre o kadar açık ki, fazla bir şey söylemeye gerek yok. Öyle ya, Stalin 1926'da 'kapitalizmin restorasyonu imkansız' dedi. Halbuki Sovyetler Birliği'nde daha sonra kapitalizm restore edildi. Stalin'in yanıldığı gün gibi ortadadır. İşte 'eleştirici'lerin mantığı budur. Bu gibi 'eleştirmen'ler Stalin konusunda öyle önyargılıdırlar ki, yaptıkları alıntıyı bile tam olarak okuyup üzerinde düşünme ihtiyacı duymamakta; Stalin'in genel olarak restorasyondan değil, 'basit' bir restorasyondan, yani yıkılan tipte bir kapitalizmin restorasyonundan söz ettiğini ya kavramamakta, ya da kavramak istememektedir. Şimdi biz bu eleştirmenlerin alıntı yaptığı yeri bütünlük içinde okuyalım. Alıntı yapılan yer, 'Leninizmin sorunları' adlı yazının 'Sosyalizmin kuruluşunun zaferi için mücadele' başlıklı VII. Bölümüdür. Yazının yazıldığı dönem, Sovyetler Birliği'nde Lenin döneminde başlatılan 'Yeni Ekonomik Politika'nın (NEP) Kulaklara karşı saldırı döneminin yaşandığı dönemdir. Bu dönemde Parti içinde başını Troçki'nin çektiği muhalefet "NEP sadece bir geri çekilmedir. Geri çekilme bitti mi NEP de biter. NEP'in sürdürülmesi kapitalizmin inşasıdır" tezleri ile ortaya çıkar. Stalin bu 'eleştiri'lere şöyle cevap verir:

NEP kapitalizmdir diyor, muhalefet, NEP özellikle bir geri çekilmedir diyor, Zinovyev. Elbette, bunların hepsi yanlıştır. Aslında NEP, partinin politikasıdır, sosyalist unsurların kapitalist unsurlarla mücadelesini uygun gören ve sosyalist unsurların kapitalist unsurlara karşı zaferini hesap eden politikadır. Aslında NEP, sadece bir geri çekilmeyle başlamıştır. Ama bu, geri çekilme sırasında güçlerimizi yeniden toplamak ve saldırıya geçmek olanağını bize sağlamak amacını gütmektedir. Aslında, birkaç yıldan beri, bir saldırıyı başarıyla yürütmekte, ve bu sırada sanayimizi geliştirmekte, sovyet ticaretini geliştirmekte, ve özel sermayeyi genişletmekteyiz.

Ama, NEP kapitalizmdir, NEP özellikle geri çekilmedir, tezinin anlamı nedir? Bu tezin hareket noktası nedir?

Bu tez, bizde şimdi olan şeyin kapitalizmin basit bir restorasyonu, basit bir kapitalizme "dönüş" olduğu biçimindeki yanlış varsayımdan hareket etmektedir. Muhalefetin sanayimizin sosyalist niteliği konusundaki kuşkuları, ancak bu varsayım ile açıklanabilir. Kulakların karşısında muhalefetin panığı, ancak bu varsayım ile açıklanabilir. Koyluluğun farklılaşması konusunda doğru olmayan rakamlara sarılmakta muhalefetin gösterdiği becerıklılık ancak bu varsayım ile açıklanabilir. Orta koylunun bizde tarımın merkezi çehresi olduğu konusunda muhalefetin özel unutkanlığı, ancak bu varsayım ile açıklanabilir. Orta koylunun öneminin küçümsenmesi ve Lenin'in kooperatifçilik planı konusunda beslenilen kuşkular, ancak bu varsayım ile açıklanabilir. "Yeni muhalefet"in, koydeki yeni gelişme yoluna, koylerin sosyalist kuruluş işine katılmaları yoluna inançsızlığı, ancak bu varsayım ile "haklı gösterilebilir".

Aslında, şimdi bizde meydana gelmekte olan şey, kapitalizmin tek yanlı restorasyonu sureci olmayıp kapitalizmin gelişmesi ve sosyalizmin gelişmesi gibi çifte bir süreçtir. Sosyalist unsurların kapitalist unsurlara karşı mucadelesının çelişkilerle dolu sureci, kapitalist unsurların sosyalist unsurlarla ortadan kaldırılması surecidir. Bu, devlet sanayiinin sosyalizmin temeli olduğu kent için de, sosyalist sanayi ile kaynaşmış kitle kooperatiflerinin, sosyalist gelişmenin başlıca hareket noktası olduğu köy için de aynı ölçüde tartışma goturmez.

Kapitalizmin basit restorasyonu artık olanaksızdır, çünku bizde iktidar, proleter ıktidarıdır, buyuk sanayi, proletaryanın elindedir, ulaştırma ve krediler proleter devletin elindedir. Koydeki farklılaşma eskiden vardığı boyutlara varamaz, orta koyluluk, koyluluğun temel kitlesi olarak kalmaktadır, ve kulak, eski gücunu yeniden elde edemez, çunku bizde toprak ulusallaştırılmıştır, satılamaz ve satın alınamaz, ve ticaret, kredi vergi ve kooperatifleşme alanındaki politikamız kulakların soyguncu eğilimlerini sınırlandırmayı, geniş köylu kitlelerinin refahını artırmayı ve koydeki iki aşırı uç arasındaki farkı ortadan kaldırmayı hedef tutmaktadır Kulaklığa karşı mucadele, şimdi bizde, sadece yoksul koyluleri kulaklığa karşı orgutlendirmekten ibaret olan eski yolu izlemekle kalmayıp, kulaklara karşı proletarya ile yoksul koylulerın orta koylu kitleleriyle ittifakını sağlamlaştırmaktan ibaret olan yeni bir yolu da izlemektedir. Muhalefetin bu ikinci yolu izleyerek, kulaklığa karşı yurutulen mucadelenin anlamını da, önemini de anlamaması, onun, koyde, eski gelişme yoluna, kulak ve yoksul koylunun koyun başlıca güçleri olduğu, orta koylunun ise "eridiği" zamanki kapitalist gelişme yoluna saptığını kesın olarak doğrulamaktadır

("Leninizmin Sorunları", SY, s.191-193)

Görüldüğü gibi Stalin burada, proletaryanın iktidarda olduğu, büyük sanayiin, ulaştırma ve kredilerin proletaryanın elinde olduğu şartlarda köydeki farklılaşmanın eski boyutlara varamayacağını, kulakların eski gücünü bu şartlar altında elde etmesinin imkansız olduğunu, bu anlamda kapitalizmin basit!!! restorasyonunun imkansız olduğunu belirtmektedir. Ve bunlar bütünü ile doğrudur. Bu şartlar altında basit restorasyon imkansızdır. Sovyetler Birliği'nde de olan zaten basit bir restorasyon değildir.

Bu 'eleştirmen'ler yine 'eleştiri'ye devam ediyorlar. Şöyle diyorlar:

> "Nasıl oluyor da bunlar, Stalin'in 1936'dan sonra aynı anlayışı devam ettirdiğini, 1951'de "üretim araçlarının özel mülkiyetinin, ücretliliğin ve sömürünün kalktığı SSCB'de artık geriye dönüşün imkansız" olduğunu söylediğini bilmezler!
>
> '... Eğer meta üretimini kapitalist üretime dönüştüren bu koşullar biraraya gelmemişse, üretim araçları artık özel mülkiyet değil de sosyalist mülkiyet iseler; artık ücretlilik yoksa ve artık emek-gücü bir meta değilse; sömürü sistemi çoktan beri yokedilmişse, o zaman ne yapmalıyız: meta üretiminin buna karşın kapitalizme varacağını düşünebilir miyiz ? Kuşkusuz hayır.(a.b.ç.) (Yani a.ç.FÜ'ler --YN) Oysa, bizim toplumumuz, özellikle üretim araçlarının özel mülkiyetinin, ücretliliğin ve sömürünün artık uzun zamandan beri yokolduğu bir toplumdur.' (Son Yazılar, s.74)"
> (TKP/ML içindeki iki çizgi mücadelesinin bazı belgeleri I, s.139)

Burada Stalin'in söylediklerinin yanlışlığı 'eleştirmen'ler için yine o kadar açıktır ki, onlar yine yanlışlığın nerede olduğunu bize göstermeye çalışma zahmetine katlanmıyorlar. Ama kasdettikleri şu olsa gerek: "Stalin 1951'de 'SSCB'de geriye dönüşün imkansız olduğunu söyledi'. Pratik bu tespitin yanlışlığını gösterdi." Şimdi bu 'eleştirmen'lerin alıntı yaptığı yerde Stalin'in gerçekten ne söylediğine bakalım:

II — SOSYALİST REJİMDE EMTİA ÜRETİMİ ÜZERİNE

Bazı arkadaşlar, Partinin, iktidarı aldıktan ve ülkemizde üretim araçlarını millileştirdikten sonra emtia üretimini muhafaza etmekle hata ettiğini iddia ediyorlar. Partinin o anda emtia üretimini tasfiye etmesi gerektiğini ileri sürüyorlar. Bunu söylerken de Engels'in şu sözlerine dayanıyorlar:

"Toplumun üretim araçları mülkiyetine el koyuşu ile, emtia üretimi ve onunla birlikte ürünlerin üreticiler üzerinde hâkimiyeti bertaraf edilmiş olur."[*]

Bu arkadaşlar fena halde yanılıyorlar

Engels'in formülünü tahlil edelim. Bu formül toplum tarafından *bütün* üretim araçlarının mı, veya sadece bir kısmının mı ele geçirilmiş olduğunu, yani *bütün* üretim araçlarının mı veya sadece bir kısmının mı halkın mülkiyeti altına girdiğini belirtmediğinden, onu tamamen açık ve kesin sayamayız. Demek ki, Engels'in *bu* formülünü iki şekilde anlamak mümkündür

Engels, *Anti-Duhring*'in başka bir kısmında *"bütün üretim araçlarının"*, *"üretim araçlarının tümünün"* ele geçirilmesinden söz etmektedir Öyle ise Engels, formülünde, üretim araçlarının bir kısmının değil de tümünün millileştirilmesinden, yani sadece sanayide değil, fakat aynı zamanda tarımda da üretim araçlarının halka maledilmesinden söz etmektedir.

Sonuç olarak, Engels, kapitalizmin ve temerküzün sadece sanayide değil de aynı zamanda tarımda da, memleketin *bütün* üretim araçlarının kamulaştırılmasına ve bunların halkın mülkiyetine geçmesine imkân sağlayacak derecede gelişmiş bulunduğu ülkelerden söz etmektedir Boylece, Engels, bu ülkelerde *bütün* üretim araçlarının toplumsallaştırılmasına paralel olarak emtia üretiminin de kaldırılması gerektiği kanısındadır Bu, şüphesiz, tamamen doğrudur

Geçen yüzyılın sonunda, *Anti Duhring*'in yayınlandığı dönemde, kapitalizmin gelişmesinin ve üretimin temerküzünün, proletaryanın iktidarı eline geçirmesi halinde, gerek sanayide, gerek tarımda, ülkenin *bütün* üretim araçlarının halkın mülkiyetine geçmesine ve emtia üretiminin tasfiye edilmesine imkân sağlayacak derecede geliştiği tek ülke olarak İngiltere mevcuttu.

Burada, Büyük Britanya'nın millî ekonomisinde dış ticaretin dev payının İngiltere için önemini bir tarafa bırakmaktayım. Bence ancak bu dış ticaret konusunu inceledikten sonradır ki, proletaryanın iktidara gelmesinin ve *bütün* üretim araçlarının millileştirilmesinin ertesi gününde Büyük Britanya'nın emtia üretiminin kaderi hakkında karara varılabilir

Kaldı ki, sadece geçen yüzyılın sonunda değil, bugün bile, İngiltere'de gördüğümüz kapitalist gelişme ve tarımsal üretimin temerküzüne erişen hiç bir ülke yoktur. Öteki ülkelerde, kapitalizmin köyde gelişmiş bulunmasına rağmen, hâlâ proletaryanın iktidara geçmesi halinde kaderi hakkında karar alınması gerekecek oldukça kalabalık bir küçük ve orta mülk sahibi üreticiler sınıfı mevcuttur.

Fakat karşımıza şu mesele çıkmaktadır: şu veya bu ülkede, ve özellikle bizim ülkemizde, şartlar proletaryanın iktidara geçmesine ve kapitalizmin devrilmesine elverişli ise: eğer kapitalizm, sanayide üretim araçlarını, bunların istimlâki ve topluma devredilmesinin mümkün olduğu noktaya kadar temerküz ettirmişse, ama kapitalizmin hızlı gelişmesine rağmen tarım hâlâ, tarım üreticilerinin mülkten tecridinin mümkün görünmediği ölçüde küçük ve orta mülk sahibi üreticiler arasında parçalanmış durumdavsa, proletarya ve onun partisi ne yapmalıdır?

Engels'in formülü bu soruya cevap vermemektedir. Zaten bu soruya cevap vermesi gerekmezdi de çünkü, bu formul başka bir soruya karşılık olarak ortaya çıkmıştır, bütun üretim araçları toplumsallaştırıldıktan sonra emtia üretimi ne olmalıdır sorusuna cevap vermektedir.

Boyle olunca, proletaryanın iktidarı eline geçirmesi şartları olgunlaştığı zaman, bütün üretim araçları değil de sadece bir kısmı sosyalleşmişse, proletaryanın iktidarı eline alması gerekir mi, ve iktidarı ele aldıktan hemen sonra emtia üretimini yok etmesi gerekir mi?

Bu şartlar altında iktidarı ele geçirmekten vazgeçmek gerektiğini ve kapitalizmin milyonlarca küçük ve orta üreticiyi iflâsa sürüklemesini, onları tarım işçisi haline getirmesini ve tarımda üretim araçlarının temerkuzunu tamamlamasını beklemek gerektiğini; ancak bundan sonra proletaryanın iktidarı ele geçirmesi ve *bütun* üretim araçlarını kamulaştırması sorununun ortaya atılabileceği şeklindeki bazı sözde marksistlerin görüşlerini, şüphesiz yukardaki soruya cevap sayamayız. Kolayca anlaşılır ki, ebediyete kadar şereflerini kaybetmeden, marksistler boyle "çozumler" kabul edemezler.

Belki de iktidarı ele geçirmenin ve köydeki küçük ve orta üreticilerin [topraklarını] istimlâk edip üretim araçlarını toplumsallaştırmak gerektiğini düşünen başka sözde marksistlerin görüşlerini de bir cevap sayamayız. Marksistler, proletarya devrimini her turlu zafer olanağından yoksun kılacak ve koyluluğu uzun zamanlar için proletaryanın düşmanları safına itecek olan bu çılgın ve canice yolu da kabullenemezler

Lenin, bu soruva "Ayni Vergi Üzerine"[**] ve ünlü "Kooperatifçilik Üzerine"[***] eserlerinde cevap vermiştir

Lenin'in cevabı kısaca şöyle ozetlenebilir

a) Iktidarı ele geçirmeye musait şartlar kaçırılmamalı; proletarya, kapitalizmin milyonlarca munferit küçük ve orta ureticiyi iflâsa surukleyeceği gunu beklemeden iktidarı almalıdır;

b) Sanayide uretim araçlarını kamulaştırmalı ve onları butun halka maletmeli;

c) Küçuk ve orta munferit ureticilere gelince, onları kademeli olarak uretim kooperatiflerinde, yani buyuk tarımsal işletmeler olan kolhozlarda toplamalı,

d) Butun vasıtalarla sanayii geliştirmeli ve kolhozlara modern bir teknik temel sağlamalı, yani onları kamulaştırmayıp, aksine, onları bol sayıda traktorler ve birinci sınıf makinelerle donatmalı;

e) Şehir ile köyun (kırın), sanayi ile tarımın ekonomik ittifakını sağlamak için, bir sure için emtia uretimini (satınalma ve satış yoluvla mubadeleyi) surdurmeli, onu —koyluler için— şehir ile *tek kabul edilir* şekil olarak saymalı, ve sovyet ticaretini sonuna kadar geliştirmeli, devlet ticaretini ve kooperatif ve kolhozcu ticareti [geliştirip] ticari dolaşımdan her cins kapitalistleri tasfiye etmeli

Sosyalist kuruluşumuzun tarihi, Lenin'in çizdiği bu gelişme yolunun tamamen doğru çıktığını meydana çıkarmıştır.

Şüphe voktur ki, azçok kalabalık küçük ve orta ureticilerden muteşekkil sınıfları olan bütün kapitalist ülkeler için bu gelişme yolu sosyalizmin zaferi için tek mumkun ve akla uygun yoldur.

Buna rağmen diyorlar ki, emtia üretimi zorunlu olarak kapitalizme varmaya mahkûmdur ve varacaktır. Bu yanlıştır Bu, her zaman ve her şartta doğru değildir! Emtia uretimi ile kapitalist uretim bir sayılamaz. Bunlar değişik iki şeydir. Kapitalist üretim emtia üretiminin ustün şeklidir Emtia uretimi ancak üretim araçlarının ozel mulkiyeti var olursa; ancak işgucu kapitalistin satın alabileceği ve kullanabileceği bir emtia olarak pazara çıkarsa, ve bunun sonucu olarak da, ulkede kapitalistler tarafından işçilerin bir somuşulme sistemi mevcutsa, kapitalizme varır. Kapitalist uretim, uretim araçlarının ozel kişilerin elinde toplandığı, ve buna karşı uretim araçlarından yoksun olan işçilerin işgüçlerini bir emtia olarak satmak zorunda oldukları zaman başlamaktadır. Bu şart olmazsa kapitalist uretim olmaz.

İşte, eğer emtia uretimini kapitalist uretim şekline donuşturen bu şartlar bir araya gelmemişse; uretim

araçları artık özel mülkiyet şeklinde değil de sosyalist mülkiyet şeklinde iseler; gündelikçilik artık yoksa ve işgücü artık bir emtia değilse; sömürü sistemi çoktan beri yok edilmişse, ne yapmalıyız, bu halde de emtia üretiminin buna rağmen kapitalizme varacağını düşünebilir miyiz? Şüphesiz ki hayır Oysa, bizim toplumumuz özellikle üretim araçlarının özel mülkiyetinin, ücretli işçi ve sömürünün artık uzun zamandan beri yok olduğu bir toplumdur

Emtia üretimini kendi kendine yeterli, ekonomik çevreden bağımsız savamayız. Emtia üretimi kapitalist üretimden daha eskidir Kölelik düzeninde mevcuttu ve ona hizmet ediyordu, oysa kapitalizme varmadı. Feodal düzende vardı ve ona hizmet ediyordu, kapitalist üretimin gelişiminin bazı şartlarını hazırlamakla beraber kapitalizme varmadı Şu soru ortaya çıkıyor, eğer emtia üretiminin bizde kapitalist şartlar altında sahip olduğu sınırsız ve dünya ölçüsündeki vüsatı yoksa; bizde, üretim araçlarının sosyal mülkiyeti, gündelikçiliğin ve sömürü sisteminin tasfiyesi kadar kesin ekonomik şartlar sayesinde sıkı bir çerçeve içine alınmışsa, neden emtia üretimi aynı şekilde, bir süre için bizim sosyalist toplumumuza, kapitalizme varmadan hizmet edemesin?

(Stalin, "Son yazılar", Sosyalist rejimde emtia üretimi üzerine, SY, s.101/106, Kasım 1970 baskısı)

Görüldüğü gibi Stalin burada SSCB'nin artık geriye dönmeyeceğini, bunun imkansız olduğunu söylememekte; belli şartlar altında (sosyalist mülkiyet, ücretlilik sisteminin son bulması, emek-gücünün meta olmaktan çıkması -- Bütün bunlar ancak proletaryanın iktidarda olduğu şartlarda mümkündür !) meta üretiminin kapitalizme varamayacağını söylemektedir. Bu kesinlikle doğru, Marksist-Leninist bir tespittir. Bu sayılan şartlar altında meta üretiminin kapitalizme varacağını savunmak; esasında sosyalizmin inşasının imkansız olduğunu savunmakla, sosyalizmin imkansız olduğunu savunmakla eşdeğerdedir. Görüldüğü gibi Stalin'in geri dönüş sorununu kavramadığını söyleyenler, bu iddialarını ispatlamaya kalktıkları zaman kendi kafa karışıklıklarını ve anlayışsızlıklarını belgelemekten başka bir iş yapmıyorlar.

Stalin Sovyetler Birliği'nde sömürücü sınıflar sınıf olarak tasfiye edildikten sonra da sınıf mücadelesinin yavaşlatılması gerektiğini savunan sağcılara karşı girdiği polemikte ; böyle bir anlayışın felaketli sonuçlarına şöyle dikkat çekiyordu:

Örneğin *sınıfsız sosyalist toplumun* kuruluşunu alalım Partinin XVII. Konferansı, sınıfsız bir sosyalist toplum yaratmaya doğru gidiyoruz dedi. Sınıfsız sosyalist toplumun, deyim yerinde olursa, öyle kendiliğinden gelmeyeceği açıktır. Onu ele geçirmek, ve onu, proletarya diktatorluğunun organlarını güçlendirerek, sınıf mücadelesini geliştirerek, sınıfları kaldırarak, kapitalist sınıfın artıklarını tasfiye ederek, dış düşmana olduğu kadar iç düşmana karşı da savaşarak bütün çalışanların çabalarıyla kazanmak ve kurmak gerekir

Konu açıktır sanıyorum

Böyle iken, leninizmin bu basit, berrak ve temel tezinin açıklamasının beyinlerde oldukça büyük bir karışıklık yarattığını ve partı üyelerinin bazılarında sağlıksız eğilimler doğurduğunu bilmeyen yoktur Onlar, --tarafımızdan bir slogan olarak verilen— sınıfsız bir topluma doğru ileri yürüyüşümüz tezini, kendiliğinden gelme bir süreç gibi anladılar Ve şöyle düşünüyorlardı. mademki bu sınıfsız bir toplumdur, demek ki, sınıf mücadelesi hafifletilebilir, proletarya diktatorluğu gevşetilebilir ve genel olarak, nasıl olsa yakında yokolmak durumunda olan devletten kurtulunabilir Yakında artık sınıflar olmayacağı, dolayısıyla sınıf mücadelesi olmayacağı, dolayısıyla ne tasa, ne tehlike işareti olmayacağı, dolayısıyla silahların bırakılabileceği ve sınıfsız toplumun gelmesini beklerken yan gelip yatılabileceği düşüncesiyle göklere uçuyorlardı [*Salonda gülüşmeler*]

Beyinlerdeki bu karışıklığın ve bu ruh halinin iki su damlası gibi sağ sapmacıların bazı görüşlerine benzediği kuşkusuzdur, bu görüşlere göre, eşyanın eski düzeni, kendiliğinden, eşyanın yeni düzeni içinde, onunla bütünleşmelidir ve biz, bir sabah uyandığımızda, farkında olmadan kendimizi sosyalist toplumun ortasında bulmalıyız.

Gördüğünüz gibi yenilmiş anti-leninist grupların ideolojilerinin izleri pekâlâ yeniden canlanabilirler, yaşayabilme yeteneklerini yitirmiş olmaktan henüz uzaktırlar.

Şurası açıktır ki, eğer bu düşünce karışıklığı ve bolşevik olmayan bu eğilimler partimizin çoğunluğunu ele geçirseydi, şimdi partimizin kuvvetleri dağılmış ve partiniz silahsızlanmış bulunurdu.

(Stalin, "Leninizmin sorunları", SY, s.573/574)

Stalin geri dönüş tehlikesi konusunda, ülke içinde sömürücü sınıflar tasfiye edildikten sonra, özellikle 1937/1938 yıllarında dış tehlikeyi öne çıkardı, ve dıştan destek görmeyen bir geri dönüşün düşünülemeyeceğini ortaya koydu. Bu tespitlerin yapıldığı dönemde Nazi Almanyası "Bolşevizmi yeryüzünden silmek" stratejik hedefine ulaşmak için yoğun bir şekilde askeri saldırı hazırlığı içinde bulunuyordu. Bu tespitler hem o günkü somut durum için, hem de genelde doğru tespitler idi. Gerçekten de sömürücü sınıfların tasfiye olduğu bir ülkede geri dönüş, mutlaka emperyalizmle iç içe, onun desteğinde mümkündür. Ondan bağımsız düşünülemez.

Açıktır ki Stalin sosyalizmde sömürücü sınıflar tasfiye edildikten sonra geri dönüşün içteki kaynakları sorununu detaylı bir şekilde çözmemiştir. Ama Stalin 'eleştirmen'lerinin iddia ettiğinin tersine, o bu konuda Marksist-Leninist teoriden sapma içine girmemiştir. Tersine bu sorunun kavranması için onun eserlerinde bir dizi anahtar, bir dizi ipucu vardır.

Stalin hayatının son yıllarında gerek Sovyetler Birliği'nde, gerekse uluslararası planda revizyonizme karşı bir mücadele başlatmış; onun başını çektiği mücadelede Tito revizyonistleri dünya Komünist hareketi dışına atılmışlardır. Bu mücadele içinde Stalin Partideki yozlaşmanın kaçınılmaz olarak toplumu da yozlaştıracağını, sosyalizmin bütün kazanımlarının kaybolup gideceğini ortaya koymuştur.

Stalin'in 1948'de koyduğu bu görüşler; ondan onyıllarca sonra önlerinde bütün bir sosyalist blokun geri dönüş pratiği ve tecrübesi duran 'eleştirmen'lerin görüşlerinden çok daha berrak görüşlerdir.

STALİN SOSYALİZMDE ÜRETİCİ GÜÇLER / ÜRETİM İLİŞKİLERİ VE ALTYAPI / ÜSTYAPI ARASINDAKİ ÇELİŞMEYİ GÖRMEDİ Mİ ?

Bu sorunla bağlantılı olarak, bazı Stalin 'eleştirmen'leri onun sosyalizmde üretici güçler / üretim ilişkileri arasındaki çelişmeyi ve altyapı / üstyapı çelişmesini görmediğini söylemektedirler. Çin Halk Cumhuriyeti'nde revizyonistlerin yayınladığı Mao cilt 5'de "Eyalet, Merkeze bağlı şehir ve özerk bölge Parti Komitesi sekreterleri konferansında konuşmalar" başlıklı 27 Ocak 1957 tarihli yazıda bu konuda şöyle denmektedir(*):

> "Stalin, sosyalist sistemde üretim ilişkileri ile üretici güçler arasında ve üstyapı ile ekonomik temel arasında çelişmeler olduğunu uzun süre reddetti. Sosyalist sistemde üretim ilişkileriyle üretici güçler arasındaki çelişmeden ilk olarak ölümünden bir yıl önce "SSCB'de sosyalizmin ekonomik sorunları" adlı yazısında tereddütlü bir şekilde sözetti, ve hatalı siyasetlerle yanlış düzenlemelerin ilerde mesele çıkaracağını kabul etti. Gene de sosyalist sistemde üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki çelişmeler meselesini önemli bir mesele olarak ele almadı, bunların sosyalist toplumu ileriye götüren temel çelişmeler olduğunu da kavramadı." (Mao Zedung, c.5, Aydınlık Yayınları, 1.baskı, s.432)

Şimdi önce Stalin'in 'sosyalist sistemde üretim ilişkileri ile üretici güçler arasında; üstyapı ile ekonomik temel arasında çelişmeler olduğunu uzun süre (1952'ye kadar) reddet - tiği' iddiasının doğruluk derecesine bakalım.

Lenin'in ölümünden sonra, XIX. Parti Kongresine kadar olan tüm kongrelerde, kongreye Merkez Komitesi adına Stalin rapor sunar. Bütün bu kongre raporları incelendiğinde, "üstyapı ile ekonomik temel arasında çelişme görmediği" iddia edilen Stalin'in özellikle devletin yönetici, yönlendirici gücü olan, bu anlamda üstyapının en önemli kurumlarından biri haline gelen Partinin durumu, ve mümkün olan ve yaptığı hataları üzerinde ciddi bir şekilde durduğu; yapılan her hatanın büyük zararlara yolaçacağını ortaya koyduğu görülür.

Önceki sayfadaki dipnottur:

Beşinci ciltte yer alan yazılardan yalnızca "Halk içindeki çelişmelerin doğru ele alınması üzerine" (27 Şubat 1957); "Çin Komünist Partisinin propaganda çalışması ile ilgili milli konferansında konuşma" (12 Mart 1957); "Tarımın kooperatif dönüşümü üzerine" (31 Temmuz 1955) başlıklı yazılar, Mao'ya ait olduğu kesin olan yazılardır. Bu saydığımız yazılar Mao-nun sağlığında Çin'de çeşitli yayın organlarında Mao Zedung' un yazıları olarak yayınlanmıştır. Beşinci ciltteki bütün diğer yazıların 5. ciltteki şekliyle Mao'ya ait olup olmadığı kuşku götürür bir meseledir. Biz bu yüzden Mao'nun genel değerlendirmesinde yalnızca kesinlikle ona ait olduğu bilinen yazılara dayanılması; ama diğer yazılardaki yanlış görüşle - rin de eleştirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Burada 5. ciltten Stalin hakkında alıntı yaptığımız yazıla - rın hiçbiri Mao'nun sağlığında resmen yayınlanmamıştır. Buna rağmen bugün 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucuları bu yazıları 'Mao'ya ait kabul edip savunmaktadırlar. Bizim burada bu 'eleştiri'lere getirdiğimiz eleştiriler, bu anlamda Mao'ya değil, öncelikle onu savunduğunu söyleyenlere getirilmiş eleştirilerdir.

Mao'nun Stalin'e karşı bizim bildiğimiz kesin belgeli tavrı, Stalin'e XX. Parti Kongresinde Kruşçev revizyonistleri saldırana kadar, ona herhangi bir eleştiri getirmeyen; onu Marksizm-Leninizmin klasiği olarak görüp, Marks, Engels, Lenin'le aynı düzeyde ele alan bir tavırdır.

Yirminci Parti Kongresinden sonra ÇKP'nin resmi belgelerinde ("Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine", "Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine biraz daha", "Stalin sorunu üzerine") Stalin'e bir dizi eleştiri getirilmiştir. Bu eleştirilerde (eğer bizzat kendisi kaleme almadı ise --ki 1963 Polemikleri için daha sonra bu belgelerin 'Başkan Mao'nun önderliğinde hazırlandığı' ÇKP tarafın - dan ilan edildi--) en azından sorumluluğa ortaktır.

Mesela 24-31 Mayıs 1924'te Lenin'in ölümünden hemen sonra yapılan XIII. Parti Kongresine Stalin örgütsel raporu sunar. Bu raporda Stalin partide çok sayıda eğitimsiz üyenin ve adayın varlığına dikkat çekip; partinin bu sorunu çözmek için çalışması gerektiğini belirtir. 27 Mayıs 1924'te yaptığı kapanış konuşmasında Stalin 'kadroların yozlaşma imkanının olup olmadığı' sorunu üzerine tartışır. Böyle bir imkanın var olduğunu, ve fakat 1924'te pratik olarak kadroların yozlaştığını söylemenin doğru olmadığını açıklar. (Bkz. Stalin, TE, Almanca, c.6, s.200) Ardından Troçki ile girdiği polemikte 'esas tehlikenin, Partinin partisiz kitlelerden kopması'nda yattığını belirtir. (c.6, s.203) Yine aynı yerde, devamla, 'Parti hata yapmaz' teorisinin yanlışlığını ortaya koyar. Ve bu gibi hataların sistemleşmesi ve hakim hale gelmesi halinde büyük tehlikelerin varlığına işaret eder.

Stalin 18 Aralık 1925'de XIV. Parti Kongresine sunduğu siyasi raporda, Sovyetler Birliği'nin iç durumu hakkında bilgi verdiği bölümde, 'üstyapı ile ekonomik temel arasında'ki ilişki ile bağıntılı olarak, şunları söyler:

> "Bizim ekonomik inşamızda kendimize temel almamız gereken ikinci ilke, bizim ülkemizde ekonominin yönetiminin, kapitalist ülkelerdeki ekonominin yönetiminden farklılıklarını dikkate almak gerekliliğidir. Orada, kapitalist ülkelerde, özel sermaye hüküm sürmektedir; tek tek kapitalist tröstlerin, sendikaların, şu veya bu kapitalist grubun yaptığı hatalar, pazarın kendiliğinden gelen gücü ile düzeltilir. Fazla üretim olduğu zaman buhran başlar, buhrandan sonra ekonomi yeniden norma (kural olana) döner. Dış alım artıp, dış ticaret dengesinde açık ortaya çıktığı zaman, para değişim değeri sallanmaya başlar, enflasyon ortaya çıkar, dış alım sınırlanır; dış satım artırılır. Bütün bunlar buhranlar aracılığı ile olur. Kapitalist ülkelerde hiçbir önemli hata; hiçbir önemli üretim fazlası, toplumun genel talebi ile sunulan mal arasındaki hiçbir önemli uyumsuzluk; buhransız düzeltilemez. Kapitalist ülkelerde işte böyle yaşanır. AMA BİZ BÖYLE YAŞAYAMAYIZ. ORADA EKONOMİ, TİCARET VE MALİYE KRİZLERİ TEK TEK KAPİTALİST GRUPLARA ZARAR VERİR. BİZDE DURUM DEĞİŞİKTİR. TİCARETTE CİDDİ HER CİDDİ AKSAMA, ÜRETİMDE HER CİDDİ AKSAMA, PLANLAMADA YAPILAN HER YANLIŞ DEĞERLENDİRME BİZİM EKONOMİMİZDE, EKONOMİNİN HERHANGİ BİR ALANINDA BÖLÜMSEL BİR BUHRANA YOL AÇMAZ. BÜTÜN EKONOMİMİZİ ETKİLER. İSTER TİCARET, İSTER MALİYE, İSTER SANAYİ KRİZİ OLSUN, HER KRİZ BİZDE BÜTÜN DEVLETİ ETKİLEYEN BİR BUHRANA DÖNÜŞEBİLİR. Bu yüzden bizim inşa çalışmasında çok uyanık ve çok dikkatli olmamız gerekmektedir."
> (Stalin, TE, Almanca, c.7, s.261)

Bundan sonra Stalin henüz bu konularda yeterli olmadıklarını, hataların mümkün olduğunu, ve hataların çok ağır zarar vermesi istenmiyorsa, her alanda 'yedekler' bulundurmak gerektiğini ortaya koyar.

27 Temmuz 1930'da SBKP(B) XVI. Kongresine sunduğu raporda 'eleştirmen'leri tarafından 'üstyapı ile ekonomik temel arasındaki çelişmeyi görmemek' ile suçlanan Stalin, sosyalizmde zafer için Partinin rolünün tayin ediciliğini şöyle ortaya koyar:

"Şimdi Parti sorununa geliyorum.

Daha önce Sovyet ekonomi sisteminin, kapitalist sisteme olan üstünlüklerinden söz ettim. Bizim toplumsal sistemimizin Sosyalizmin tam zaferi için mücadelede sağladığı muazzam imkanlardan söz ettim. Eğer bu imkanlar olmasa idi, ve eğer biz bu imkanlardan yararlanmasa idik, geçen dönem içinde kazandığımız başarıları kazanamazdık. Bunu belirttim.

.....

Sovyet düzeni sosyalizmin tam zaferi için muazzam imkanlar (açS) vermektedir. Ama imkan henüz gerçek değildir (açS). Bir imkanı gerçek haline dönüştürmek için bir dizi önşart gereklidir; ve kuşkusuz bu şartlar içinde doğru bir parti çizgisinin varlığı ve bunun doğru uygulanması, en önemli rolü oynayanlardan biridir.

Birkaç örnek:

Sağ oportunistler NEP'in bize sosyalizmin zaferini garanti ettiğini söylüyor, bundan yola çıkarak sanayileşme hızı, Sovyet ve Kollektif ekonomilerin gelişmesi,vb. konularda başımızı ağrıtmaya gerek olmadığını; zaten normal gidiş bu olduğu için, zaferin garantili olduğunu anlatıyorlar. Bunlar tabii ki yanlış ve aptalca şeylerdir. Böyle konuşmak, partinin Sosyalizmin inşasındaki rolünü inkar etmek demektir. Lenin hiçbir zaman bize NEP'in sosyalizmin zaferini garantilediğini söylemedi. O sadece "NEP'in bize, sosyalist ekonominin temelini atabilmek için gerekli ekonomik ve siyasi imkanı garanti lediğini" söyledi. Ama imkan henüz gerçek değildir. Bu imkanı gerçek haline dönüştürebilmek için herşeyden önce 'kendiliğinden, normal gelişme teorisi'ni reddetmek gerekir, ekonomiyi yeniden kurmak gerekir, ve kentte ve kırda kapitalist unsurlara karşı kararlı bir saldırı yürütmek gerekir.

Sağ oportunistler bundan başka bizim toplum düzenimizde işçi sınıfı ile köylülük arasında bölünme olması için bir temel olmadığını iddia ediyorlar. Bundan yola çıkarak da diyorlar ki: 'Köydeki sosyal tabakalara karşı doğru bir politika konusunda baş ağrıtmamıza gerek yoktur, çünkü kulak zaten giderek sosyalizmle bütünleşecek, işçilerle köylülerin ittifakı zaten kendiliğinden gerçekleşecektir!' Bu da aynı şekilde yanlış ve aptalcadır. Yalnızca partinin, hem de iktidarı elinde bulunduran bir partinin! siyasetinin işçilerle köylüler arasındaki ittifakın kaderini tayin eden esas unsur olduğunu kavramayanlar böyle konuşabilir."
(Stalin, TE, Almanca, c.12, s.296/297)

Stalin'in yazılarından daha onlarla örnekle, Stalin'in 'sosyalizmde altyapı ile üstyapı arasında çelişme olduğunu kavramadı'ğı 'eleştiri'sinin gerçekte iftira olduğunu göstermek mümkündür. Ama iki örneğin yeteceğini sanıyoruz.

Şimdi denebilir ki, bu örnekler Sovyetler Birliği'nde sömürücü sınıfların henüz varolduğu döneme aittir. Stalin daha sonra --sömürücü sınıflar tasfiye edildikten sonra-- bu hatayı yapmıştır. Şimdi 'eleştiri'nin böyle geldiğini varsayalım. Bir de bu dönemde Stalin'in ne dediğine bakalım. Sovyetler Birliği'nde sömürücü sınıflar esas olarak 1934'te tasfiye edilmiştir. Bu tarihte yapılan XVII. Parti Kongresine sunduğu raporda Stalin, kazanılan başarıları somut olarak ortaya koyduktan sonra şunları söyler:

Bu demek mıdır ki, mücadele sona ermiştir ve sosyalizmin daha sonraki saldırışı gereksiz bir şey diye yüzustu bırakılmalıdır?

Hıç de değil.

Bu demek midir ki, parti içinde her şey yolundadır, partide artık hıç bir sapmanın ortaya çıktığı görülmeyecektir, öyleyse, şimdi artık başarı çelenklerimizin gölgesinde rahat yatabiliriz.

Hiç de değil.

Partinin düşmanları, her renkten oportunistler, her turlu milliyetçi sapmanın kışkırtıcıları yenilgiye uğratıldı. Ama onların ideolojilerinin kalıntıları, bazı parti üyelerinin kafalarında hâlâ duruyor ve sık sık da ortaya çıkıyorlar. Partiyi kendisini kuşatan insanlardan ayrı, ilgisiz bir şey gibi düşünmemelidir. Parti, bu kendisini kuşatan çevre içinde yaşar ve davranışta bulunur. Sağlıksız eğilimlerin sık sık parti içine sokulmalarında şaşılacak hıç bir şey yoktur. Kuşkusuz ülkemizde bu gıbı eğilimler ıçın elverişli bir zemin vardır, bizde hâlâ kentte olduğu gıbi kırda da bu eğilimleri besleyen bazı toplumsal ara kategorilerin varlığı nedeniyle olsa da boyle bir zemın vardır.

Partimizin XVII. Konferansı, ikinci beş yıllık planın temel siyasal görevlerinden birinin "kapitalizmin geri kalan kalıntılarını ekonomide ve insanların bilincinde yenmek" olduğunu belirtir. Pek doğru bir düşünce. Her şeye karşın, kapitalizmin ekonomideki butun kalıntılarını daha şimdiden yenilgiye uğrattığımız söylenebilir mi? Elbette ki soylenemez Kapitalizmin insanların bilincindeki kalıntılarını yendiğimiz hıç soylenemez. Bunu soylemek olanaksızdır, yalnız insanların bilincinin onların ekonomik durumlarına gore gerıde olmasından değil de, ayrıca, bu, SSCB'nde, ekonomide ve insanların bilincinde kapitalizmin kalıntılarını yeni baştan canlandırmaya ve ayakta tutmaya çalışan kapitalist kuşatmanın daima hazır durumda olduğu için de olanaksızdır ve biz bolşevikler, bu kapitalist kuşatmaya karşı barutumuzu her zaman kuru tutmak zorundayız.

Kapitalizmin bu kalıntılarının, partımizin bazı uyelerının kafalarında, yenilgiye uğratılmış anti-leninist grupların ıdeolojısini yeniden canlandırmak bakımından elverişli bir zemın yaratmadan olamayacağını anlamak kolaydır. Buna bir de uyelerımızın çoğunluğunun pek yüksek olmayan teorık duzeylerını, partı orgutlerının ideolojik çalışmalarının zayıf olmasını, partı mılıtanlarının salt pratik çalışmalarla aşırı derecede yuklu olmalarını ve bu durumun onlara teorik dağarcıklarının eksiğini gıdermek olanağını vermemesını ekleyınız, ve işte bazı parti uyelerinde görülen, leninizmın şu ya da bu sorunundaki kafa karışıklığının nerden geldiğini anlayacaksınız. Bu kafa karışıklığı sık sık basınımıza da gırıyor ve yenilgiye uğratılmış anti-leninist grupların ideolojısinden kalma artıkların yeniden yaşatılmasına katkıda bulunuyor.

İşte bu nedenle, mucadele sona ermiştir ve sosyalizmin politik saldırısı artık gerekli değıldir denilemez.

(Stalin, "Leninizmin sorunları", SY, s.571)

Aynı yerde, devamla, Stalin 'Bolşevik olmayan eğilimlerin partinin çoğunluğunu ele geçirmesinin felaket' olacağını belirtiyor.

'Eleştirmen'lerin Stalin'e 'üretim güçleri ile üretim ilişkileri arasındaki çelişmeyi görmedi' eleştirisini getirirlerken dayandıkları yer herhalde "Diyalektik ve tarihi materyalizm" broşüründe üretimin özelliklerini incelerken; ve tarihteki çeşitli üretim ilişkilerinin özelliklerini incelerken, Stalin'in söylediği şu sözler olsa gerektir:

c) Üretimin *ikinci özelliği*, uretimdeki değişmelerin ve uretimın gelişmesinin, her zaman, üretici güçlerin; bunlar içinde de en başta uretım aletlerinin değişmesi ve gelişmesi ile başlamasıdır. Demek oluyor ki, uretıcı güçler, uretimin en devingen, en değişken ve en devrimci öğesidirler. İlkonce toplumun üretici güçleri değişikliğe uğrar ve gelişir; sonra bu *değişikliklere bağlı ve uygun olmak uzere*, insanlar arasındaki uretim ilişkileri, insanların ekonomik ilişkileri değişir. Bununla birlikte, bu demek değildir ki, üretim ilişkileri uretici güçlerin gelişmesi uzerinde etkili olmaz, ve uretici güçler, uretim ilişkilerine bağlı değildir. Gelişmeler, uretıcı güçlerin gelişmesine bağlı olan üretim ilişkilerinin kendileri de, uretıcı güçlerın gelişmesi üzerinde etki yaparlar, bu gelişmeyi hızlandırır ya da yavaşlatırlar. Ayrıca, şunu da belirtmek onemlidir ki, üretım ilişkileri, uzun sure, uretıcı güçlerdeki buyumenın gerisinde kalamaz, ve uzun zaman bu buyume ile çelişik durumda bulunamazlar, çünkü, uretim ilişkileri, üretici güçlerin nıteliğine ve durumuna uygun duşerse, ve onların gelişmesine kostek olmaz, tam elverişli bir ortam yaratırsa, ancak o zaman üretici güçler alabildiğine gelişebilirler. Bu yuzden, üretim ilişkileri üretici güçlerin gelişmesine göre ne kadar gecikmiş olurlarsa olsunlar, er ya da geç, sonunda üretici güçlerin gelişme duzeyine, üretici güçlerin niteliğine uygun bir duruma gelmek zorundadırlar — ve gerçekte yaptıkları da budur. Tersi durumda üretici güçler ile üretim ilişkilerinin üretim sistemi içindeki birliği temelinden sarsılır, tehlikeye düşer, üretimin tümünde bir kopma meydana gelir, bir üretim bunalımı olur, üretici güçler tahribe uğrar.

Kapitalist ülkelerde —üretim araçlarının kapitalist özel mulkiyetinin, üretim sürecinin toplumsal niteliği ile, ve üretici güçlerin niteliği ile açıkça göze çarpan bir çelişkı halinde bulunduğu bu ulkelerde— ekonomik bunalımlar, üretim ilişkileri ile üretici güçlerın niteliği arasındaki uyumsuzluğun bir ornegi, uretim ilişkileri ile uretici guçler arasında çatışmaya girmiş olmanın bir örneğidirler. Üretici güçlerin tahribine varan ekonomik bunalımlar, bu uyuşmazlığın sonucudurlar; ayrıca, bu uyuşmazlığın kendisi de, halen mevcut üretım ilişkilerını yıkacak, ve üretici güçlerin niteliğine uygun yeni ilişkileri yaratacak olan toplumsal devrimin ekonomik temelidir.

Buna karşılık, uretim araçlarının toplumsal mulkiyeti ile uretim surecinin toplumsal niteliğinin kusursuz bir uyuşma halinde olduğu, bu yuzden ne ekonomik bunalımlar, ne uretici güçlerin tahribi gibi bir durumun bulunmadığı SSCB'ndeki toplumsal ekonomi, üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki tam uyumun bir örneğidir.

Dolayısıyla, üretici güçler, üretimin, yalnızca en değişken, en devingen ve en devrimci öğesi değildir. Aynı zamanda, üretimin gelişmesini belirleyen öğedir.

Üretici güçler nasılsa, üretim ilişkileri de ona gore olmalıdır.

Nasıl uretici güçlerin durumu, insanların kendileri için gerekli maddi değerleri hangi uretim aletleri ile ürettiklerini gosterirse, uretim ilişkilerinin durumu da *uretım araçlarının* (toprak, ormanlar, sular, yeraltı zenginlikleri, hammaddeler, uretım aletleri, işletme binaları, taşıma ve ulaşım araçlarının) kımın elinde bulunduğunu, onlara kımin sahip olduğunu, uretim araçlarının kımın emrinde bulunduğunu, tüm toplumun emrinde mi, yoksa bunları başka bireyleri, grupları ya da sınıfları sömürmek için kullanan tek tek bireylerin, grupların ya da sınıfların emrinde mi olduğunu gosterir.

İşte uretici güçlerin en eski zamanlardan gunumuze kadarki gelişmesinin şematık bir tablosu. kaba taştan yapılma aletlerden yay ve oka geçiş, sonra avcılıktan hayvanların evcilleştirilmesine ve ilkel hayvan yetiştiriciliğine geçiş, taştan yapılma aletlerden madeni aletlere (demir balta ve demir uçlu karasabana) geçiş, daha sonra bitkilerin yetiştirilmesine, tarıma geçiş, gereçlerin işlenmesi için madeni aletlerde yeni geliştirmeler, demircı koruğunun ve çomlekçiliğin ortaya çıkması, daha sonra, zanaatların gelişmesi, zanaatların tarımdan ayrılması, bağımsız zanaatların gelişmesi ve sonra manufakturun gelişmesi; zanaatçı uretım aletlerinden makineye geçiş, zanaatçı ve manufakturcu uretimin makineleşmiş sanayıe donuşmesi; makıneler sıstemine geçiş ve modern makıneleşmış buyuk sanayiin ortaya çıkışı: insanlık tarihi boyunca toplumun uretici güçlerinin gelişmesinin çok eksık, ama genel bir tablosudur bu. Ve kendiliğinden anlaşılır ki, üretım aletlerinin gelişmesi ve yetkinleşmesi uretimle ılışığı olan insanların ışıdır, yoksa insanlardan bağımsız olarak olmamıştır O halde, uretim aletleri değişir ve gelişirken aynı zamanda insanlar da —üretici güçlerin temel oğesi de— değışır ve gelişir; onların üretim deneyimi, iş alışkanlıkları, uretim araçlarını kullanma yetenekleri de değişmiş ve gelişmiştir.

Işte tarih boyunca toplumun üretici güçlerindeki bu değişmelere ve bu gelişmeye uygun olarak insanlar arasındaki uretim ilişkileri de, yani onların ekonomik ilişkileri de değişmiş ve gelişmiştir.

Tarih, beş *temel* uretım ilişkısi tipi tanır. ilkel komun, kolelik, feodal duzen, kapitalist duzen ve sosyalist duzen

İlkel komün düzeninde, uretim araçlarının kolektif mulkiyeti, üretim ilişkilerinin temelini oluşturur Bu da, öz olarak, bu donemdeki uretici güçlerin niteliğine uygun duşer, onun karşılığıdır. Taş aletler, keza daha sonra ortaya çıkan yay ve oklar da insanlara, doğa güçlerine ve av hayvanlarına karşı tek başlarına savaşmak olanağını vermiyordu İnsanlar, açlıktan olmek ya da yırtıcı hayvanlara ve komşu kabilelere yem olmak istemedikleri takdirde, ormandan meyve toplamak için, balık avlamak için, herhangi bir barınak yapmak ıçin ortaklaşa çalışmak zorunda idiler Ortaklaşa çalışma, uretım araçlarının ve aynı şekılde urunlerin ortak mulkiyetine yolaçıyordu. Bu duzende, aynı zamanda, av hayvanlarına karşı savunma sılahı olarak bırkaç uretım aletinin bireysel mulkiyeti dışında, henüz, ozel mulkiyet kavramı yoktur. Bu duzende, ne somuru, ne de sınıflar vardır.

Kolelik duzenınde, kole sahıbının uretim araçları üzerindeki ve aynı şekılde çalışanlar —yanı bır suru-hayvanı gibi satın alabıldığı, satabildiği ve oldurebildiği koleler— uzerindeki mulkiyeti, uretim ilişkilerinin temelini oluşturur. Bu uretım ilişkileri, ozunde, o donemdeki uretici güçlerin durumuna uygun duşer. İnsanlar, taş aletler yerine, şimdi artık madeni aletlerden yararlanabilmektedirler, ilkel ve yoksul bir avlanmadan ibaret olan, hayvan yetiştirmeyi ve tarımı bilmeyen bir ekonomi yerine, hayvan yetiştiriciliğinin, tarımın, zanaatların, üretimin çeşıtli dalları arasındakı' işbolumunun ortaya çıktığı gorulur; bireyler ve gruplar arasında urunleri değiş-tokuş etme olanağının, zenginliğin bırkaç kişinin elinde birikmesi, uretim araçlarının bır azınlığın elinde gerçekten birikmesi olanağının, çoğunluğun azınlığa boyun eğmesi ve insanların çoğunluğunun kole haline gelmesi olanağının belirdiği görülur. Burada, artık, toplumun tüm uyelerinin, uretim surecinde ortaklaşa ve ozgurce çalışması yoktur; burada, egemen olan, aylak efendiler tarafından somurulen kolelerin zorla çalıştırılmasıdır. Onun için, artık uretim araçlarının da, urunlerin de, ortak mulkiyeti yoktur. Ortak mülkiyetın yerini ozel mulkıyet almıştır. Burada kolelerin efendisi, ilk ve başlıca mulk sahibi, mutlak mulk sahıbidir.

Zenginler ve yoksullar, somurenler ve sömurulenler, tüm haklara sahip olanlar ve hiç bır hakkı olmayanlar, bunlar arasındaki çetin bir sınıf mucadelesi. işte kölelik duzenının tablosu bu.

Feodal duzende, üretim ılişkilerinin temelini oluşturan, feodal beyin uretim araçları uzerındeki mulkiyetı, ve emekçı uzerindeki —yanı feodalin artık oldüremediği, ama [tasarr ında bulundurduğu toprağıyla birlikte —*Sol Yayınları*] satın alabildiği ve satabildiği serf uzerındekı— sınırlı mulkiyetidir. Feodal mulkiyet ile koylunun ve zanaatçının uretım araçları uzerındeki ve kişisel emeği uzerine kurulu kendı ozel ekonomisi uzerındekı bireysel mulkiyetı bırarada bulunur. Bu üretım ilişkileri, esas olarak, uretici güçlerın bu donemdeki durumuna uygun duşer Dökmeciliğin ve demır ışlemeciliğının daha gelişmesi, saban ve dokuma tezgâhı kullanımının yaygınlaşması, tarımın, bahçıvanlığın, şarapçılığın, zeytınyağı yapımının surekli gelişmesi; zanaat atelyeleri yanında manufakturlerin de ortaya çıkması. ışte uretıcı güçlerin durumunun ayırdedici çızgileri bunlar.

Yeni uretici güçler, emekçının, uretimde belli bır gırişkenlığı olmasını, işine ilgi duymasını, yapıtına bir beğeni katmasını gerektiriyor Bu yuzden feodal bey, işıne ilgi duymayan ve kesın olarak girişkenlikten yoksun koleden vazgeçerek, kendi ozel ışletmesine ve kendi uretım aletlerıne sahıp olan, ektiği toprak ve kaldırdığı mahsul üzerinden feodale ayni olarak odemekle yukumlu olduğu vergiyi ödemek ıçın, zorunlu olarak, işe bır mıktar ılgi duyan serfle iş gormeyı yeğ tutuyor.

Burada, ozel mulkiyet evrimini surdurur. Somuru hemen hemen kolelik duzenindekı kadar katıdır, belli belirsiz yumuşamıştır Somurenlerle somurulenler arasındaki sınıf mucadelesi, feodal duzenin temel çizgisidir.

Kapıtalist duzende, uretim araçlarının kapitalıst mulkıyeti, uretim ilişkilerinin temelini oluşturur uretıcıler, ucretlı ışçıler mulk değıldır artık, kapitalist, ureticileri, yani ucretli işçileri ne oldurebilir, ne de satabilir, çunkü onlar her turlu kişisel bağımlılıklardan kurtulmuşlardır; ama uretim araçlarından yoksundurlar ve açlıktan olmemek için işguclerını (emek-guclerını) kapıtalıste satmak ve somurunun boyunduruğuna katlanmak zorundadırlar. Üretım araçlarının kapitalıst mulkıyeti yanında, ilk zamanlarda geniş olçude yaygın olan, toprak koleliğinden (*servage*) kurtulmuş koylu ve zanaatçıların, üretım araçları uzerindekı, kişisel emeğe dayanan ozel mülkiyeti de vardır. Zanaatçı atelyeleri ve manufakturler, yerlerını, makinelerle donatılmış koskoca fabrıka ve ış yerlerıne bırakmıştır. Koylulerin ilkel aletleri ile işlenmekte olan senyor arazileri, yerlerını, tarım bilimine dayanarak işletilen ve tarımsal makinelerle donatılmış güçlü kapıtalıst ışletmelere bırakmıştır.

Yeni uretici güçler, emekçilerden, bilialz ve alıklaşmış serflerden daha kulturlu ve daha kavrayışlı olmalarını ıster, makıneyi kavrayabilecek ve onu gerektiği gibi kullanabilecek yetenekte olmalıdır Onun için kapitalistler, koleliğin ayakbağlarından kurtulmuş, makineleri uygun bir bıçımde kullanabilecek kadar kültürlu ucretli işçilerle iş gormeyı yeğ tutarlar.

Ama, uretici güçleri çok buyük ölçulerde geliştırmiş olması yuzunden, kapitalizm, kendisinin de çozumleyemeyeceği çelişkilere gömulmuştur. Kapıtalizm gitgıde daha buyuk miktarlarda meta üreterek, ve bu metaların fiyatını duşurerek, rekabeti ağırlaştırır, küçük ve orta ozel mulk sahıbi yığınını yıkıma uğratır, onları proleter durumuna düşürür, satın alma güçlerini azaltır; bunun sonucu olarak, mamul metaların surumu olanaksızlaşır. Kapitalizm, uretimi genişleterek, ve alabildiğine kocaman fabrika ve işyerlerinde mılyonlarca işçiyi bıraraya toplayarak, üretim surecine toplumsal bir nitelik kazandırır ve bununla da kendi kuyusunu kendi kazar çünkü üretimin toplumsal niteliği, üretim araçlarının toplumsal mulkiyetini gerektırir, oysa üretim araçları mulkıyeti, ozel, kapitalist, üretim surecının toplumsal niteliğiyle bağdaşmaz bir mülkiyet olarak kalır.

İşte donem donem patlak veren aşırı uretım bunalımları sırasında kendini gösteren şey, uretıcı guçlerin niteliği ile uretim ilişkileri arasındaki bu uzlaştırılamaz çelişkilerdir; kapitalistler, gene kendilerinin sorumlu oldukları, yığınların yıkıma uğraması yuzünden metaın karşılığını odeyebilecek alıcı bulamayınca, zahireyi yakmak, mamul metaları yok etmek, uretimi durdurmak, üretici güçleri tahrıp etmek zorunda kalırlar ve bır yanda mılyonlarca insan, meta eksikliği yuzünden değil, tam tersine fazla meta uretildiği için işsizlik ve açlıktan acı çeker.

Bu demektir ki, kapıtalist üretim ilişkileri, artık toplumun üretici güçlerine uygun düşmuyorlar, ve onlarla çozumlenmez çelişkiler içine girmiş bulunuyorlar.

Bu demektir ki, kapitalizm, üretim araçlarının bugünku kapitalist mülkiyeti yerine sosyalist mulkiyeti koyacak bır devrime gebedır.

Bu demektir ki, sömurenler ile somurulenler arasında en keskin bır sınıf mücadelesi, kapıtalist düzenin başlıca ozelliğidir

Bugün için yalnız SSCB'nde gerçekleşmiş bulunan sosyalist düzende, üretim ilişkilerinin temelini oluşturan uretim araçlarının toplumsal mülkiyetidir Burada, artık ne sömu-

:en, ne de sömürülen vardır. Ürünler, verilen emeğe gore ve 'çalışmayan yemez" ilkesi gozönünde tutularak üleştirilir. Üretim süreci içinde insanlar arasındaki ilişkiler, sömürüden kurtulmuş çalışanların kardeşçe işbirliği ve sosyalist yardımlaşma ilişkileridir. Üretim ilişkileri, üretici güçlerin durumuna tamamıyla uygundur, çünkü üretim sürecinin toplumsal niteliği, o üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ile destek-

lenmiştir.

SSCB'nde, sosyalist mülkiyetin, dönem dönem gelen aşırı üretim bunalımlarından ve ona bağlı her türlü saçmalıklardan habersiz olmasını sağlayan da bu uygunluktur.

Bu yüzdendir ki, burada, üretici güçler hızlı bir tempoyla gelişirler, çunku uretici güçlere uygun olan üretim ilişkileri, bu gelişmeyi alabildiğine özgür kılarlar.

(Stalin, "Leninizmin sorunları", SY, s.672/678)

Görüldüğü gibi burada Stalin sömürücülerin hüküm sürdüğü üretim sistemleri ile, sömürücülerin ortadan kaldırılmış olduğu bir üretim sistemi arasındaki temel farklılığın, nitel farklılığın ne olduğu sorununu tartışıyor. Bu bağıntıda sömürünün ortadan kaldırıldığı sosyalist toplumda, üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki ilişkide tam uygunluktan söz ediyor. Bundan da ne anladığını, 'üretimin toplumsal niteliği ile, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti arasındaki uyum' olarak açıklıyor. Burada Stalin'in söylediklerinde, tartıştığı bağıntının ne olduğu kavranırsa, hiçbir yanlışlık olmadığı açıktır.

Şimdi bir de iddianın ikinci bölümünün, yani '1952'de bu çelişmelerin varlığından sözetti, ama yine de önem vermedi' iddiasının ciddiliğini araştıralım.

Sovyetler Birliği'nde 1950 yılı başlarında bir "Ekonomi--Politik Ders Kitabı" hazırlanması görevi bir Komisyona verilir. Bu Komisyon 1951 Kasımında hazırladığı 'taslak'ı tartışmaya sunar. Bu tartışma içinde Stalin Şubat 1952'de yazdığı "SSCB'nde sosyalizmin ekonomik sorunları" başlıklı yazısında; ve çeşitli Komisyon üyeleri ile girdiği tartışmada tavır takınır. Bu tartışma içinde Stalin 'üretim ilişkileri/üretici güçler' arasındaki ilişki konusunda da tavır takınır.

21 Şubat 1952'de "Yoldaş İlyiç Notkin'e cevap"ında Stalin bu konuda şunları söyler:

İkinci nokta

Üretim ilişkileri ile uretici güçlerin karakteri arasındaki tam uygunluk ancak sosyalist ve komünist rejimde sağlanabileceğini ve oteki şekillenmelerde ancak tam olmayan bir uygunluğa varılabileceğini iddia etmektesiniz.

Yanlış. Burjuva devriminı izleyen devirde, burjuvazi, feodal uretim ilişkilerini yıktığı ve burjuva uretim ilişkileri kurduğu zaman, şuphe yok ki, burjuva uretim ilişkilerinin üretim güçlerinin karakterine tamamen uygun olduğu devreler olmuştur. Aksi halde, kapitalizm, burjuva devriminden sonraki hızıyla gelişemezdi.

Sonra, "tam uygunluk" kelimeleri kesin tercihleri içinde ele alınamazlar.

Bunları, sosyalist rejimde, uretim ilişkileri, uretici güçlerin gelişmesi karşısında hiç bir şekilde geri kalmaz anlamında yorumlamak imkânsızdır. Üretici güçler, uretimin en seyyal ve en devrimci güçleridir. Sosyalist rejimde dahi bunlar, şuphesiz, üretim ilişkilerinin önünden giderler. Ancak bir sure geçtikten sonradır ki, uretim ilişkileri, uretici güçlerin karakterine intibak eder.

Boyle olunca "tam uygunluk" kelimelerini nasıl anlamak gerekir? Şoyle anlamak gerekir: sosyalist rejimde, olaylar, genellikle uretim ilişkileri ile uretici güçler arasında bir çatışmaya kadar varmazlar; toplum, geri kalmış uretim ilişkileri ile uretici güçlerin karakterini zamanında uygunluğa ulaştırma olanağına sahiptir. Sosyalist toplum bunu gerçekleştirme olanağına sahiptir, çunku bağrında karşı koyuşu orgutleyecek, gerileyen bir sınıf yoktur. Şuphe yoktur ki, sosyalist rejimde uretim ilişkilerini değiştirmek gerektiğini anlamayan geri kalmış atalet kuvvetleri olacaktır; ancak şuphesiz, olayları bir çatışmaya vardırmadan bunları yola getirmek mumkun olacaktır.

(Stalin, "Son yazılar", s.140/141, SY, Kasım 1970 baskısı)

22 Mayıs 1952'de yazdığı "Yoldaş LD Yaroşenko'nun hataları üzerine" başlıklı yazıda ise Stalin aynı konuda şunları söyler:

Sosyalist rejimde, toplumun üretim ilişkileri ile üretici güçleri arasında hiç bir çelişki olmadığını öne sürdüğü zaman, Yaroşenko yoldaş aldanmaktadır. Kuşkusuz, bizim üretim ilişkilerimiz şimdiki durumda oyle bir devir geçiriyorlar ki, üretici güçlerin gelişmesine tam olarak tekabul ediyorlar ve onları dev adımlarla ilerletiyorlar. Ancak, rahat etmemiz ve uretici güçlerimiz ile üretim ilişkilerimiz arasında hiç bir çelişki olmadığını sanmamız bir yanılgı olurdu. Çelişkiler vardır, ve kuşkusuz olacaktır, çunku uretim ilişkilerinin gelişmesi üretici

güçlerin gelişmesine gore geri kalmaktadır ve kalacaktır. Eğer yönetici kurumlar doğru bir siyaset uygularlarsa, bu çelişkiler, uzlaşmaz çelişkiler halinde soyazılaşamazlar ve üretim ilişkileri ile toplumun üretici güçleri arasında bir çatışmaya varamazlar. Yaroşenko yoldaşın onerdiği gibi yanlış bir siyaset izlersek, durum bambaşka olur. O zaman bir çatışma kaçınılmaz olur, ve üretim ilişkilerimiz, o zaman üretici güçlerin sonraki gelişmesi için çok ağır bir engel olmak tehlikesiyle karşı karşıya kalırlar.

Bu yüzden, yönetici kurumların görevi, olguniaşan çelişkileri zamanında not edip, üretim ilişkilerini üretici güçlerin gelişmesine uyduracak biçimde, zamanında onlemini almaktır.

(Stalin, a.g.e., s.125/126, SY, Aralık 1977 baskısı)

Görüldüğü gibi 'eleştiri'lere en iyi cevabı Stalin vermektedir.

Aynı yönde 'eleştiri'ler, Mao Zedung'a ait olduğu iddia edilen, ve bugün 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucularının savunduğu 'Sovyet iktisadının eleştirisi' adlı kitapta da vardır(*).

Orada Stalin'e şu 'eleştiri'ler getirilmektedir:

> "Stalin sadece üretim ilişkilerinden söz ediyor, üstyapıdan ve üstyapı ile iktisadi temel arasındaki ilişkiden sözetmiyor. ... Stalin siyasete değil, sadece ekonomiye dayanıyor."
> ('Sovyet iktisadının eleştirisi', Birikim Yayınları, s.140/141)

> "Stalin'in kitabında başından sonuna kadar üstyapı hakkında hiçbir şey söylenmiyor. Kitap insanlarla ilgili değil, insanları değil eşyaları gözönünde bulunduruyor." (a.g.k., s.146)

Şimdi önce bu 'eleştiri'yi getirenler, öyle görünüyor ki, burada eleştirdikleri! yazının başlığını bile okumamışlar; ne tartışıldığını anlamamışlardır. Burada 'eleştirilen', 'yalnızca ekonomiden sözediyor, siyasetten sözetmiyor', vs. denilen Stalin'in yazısı, "SSCB'nde sosyalizmin ekonomik sorunları"dır. Yürütülen tartışma, Sosyalizmin tüm sorunları üzerine değil, yalnızca ekonomik sorunlar üzerine bir tartışmadır. Bu 'eleştiri'ler aslında 'eleştirici'lerin ciddiyetsizliğinden başka birşey göstermemektedir.

İkinci olarak, Stalin'in sözü geçen 'eleştirilen' yazısında, 'üstyapı'dan, 'siyaset'ten, 'insanlar'dan sözetmediği de iftiradır.

Stalin sözü geçen yazının başında sosyalist ekonominin kurulmasında Sovyet iktidarının özel rolüne değinir. İşte Stalin'in söyledikleri:

> "Sovyet iktidarının özel rolü iki olgu ile açıklanabilir: Önce Sovyet iktidarı eski devrimlerde olduğu gibi bir çeşit sömürünün yerine bir diğer çeşidini koymak değil de, her çeşit sömürüyü tasfiye etmek görevinde idi; ikinci olarak da ülkede sosyalist ekonominin hazır filizleri olmadığı için, ekonominin yeni sosyalist şekillerini

---

(*) Bu kitap Almancada "Das machen wir anders als Moskau" (Ro-Ro-Ro 1940) başlığı ile 1975 Ağustosunda basılmıştır. Kitabın önsözünde yazıların Kültür Devrimi sırasında Kızıl Muhafızlar tarafından biraraya getirildiği ve yurtdışına (Tayvan yolu ile!) ulaşan her iki nüshasının da aynı olduğu için bunların sahte olmasının hemen hemen imkansız olduğu belirtiliyor! (Bkz. agk, s.12) İşte 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucularının ciddi kaynakları bunlardır! Onlar bu kaynaklara dayanarak Stalin'i eleştiriyorlar!

deyim yerinde ise 'çıplak bir alan üzerinde yaratmak' zorunda idi.

Bu şüphesiz güç ve karmaşık bir görevdi ve benzeri bulunmamaktaydı. Buna rağmen Sovyet iktidarı bu görevi şerefle yerine getirmiştir."
(Stalin, "Son yazılar", s.97/98, SY, 1970 baskısı)

Bunları söyleyen, 'üstyapıdan sözetmeyen!' Stalin'dir!

'İnsanlar'dan hiç sözetmeyen! Stalin ise, 'insanlardan hiç sözetmediği!' 'eleştirilen' kitabında şöyle demektedir:

"Sosyalist üretimin amacı kar değildir, insan ve onun ihtiyaçlarıdır, yani maddi ve kültürel ihtiyaçlarının tatminidir."
.....
"Yani bütün toplumun durmadan artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarının azami tatmini, işte sosyalist üretimin amacı budur."
(a.g.e., s.168)

İşte Stalin'e getirilen 'eleştiri'ler böyle 'eleştiri'lerdir.

STALİN ÜRETİCİ GÜÇLER TEORİSİNİ Mİ SAVUNDU?

Bu bağıntıda Stalin'e getirilen yaygın 'eleştiri'lerden biri de, Stalin'in üretici güçler teorisini savunduğu 'eleştiri'sidir.

Bu eleştiri, mesela, 'Partizan çıkarken' adlı broşürde, Stalin döneminde 'üretici güçlerin gelişmesinin tek başına sosyalist üretim ilişkilerinin egemen hale gelmesine yeteceği savunuldu' şeklinde; Kıbrıs KP/ML (ÖK)'nden arkadaşlar tarafından ise "Stalin'in 'ekonomik gelişme ile Komünizme geçişin mümkün olduğunu' savunduğu" biçiminde getiriliyordu. Aynı yönde bir eleştiri 'Sovyet iktisadının eleştirisi'nde getirilmektedir. Orada şu söyleniyor:

"... Stalin sadece teknikten ve teknik kadrolardan sözetti. O sadece kadro istedi; siyaset yok, kitleler yok. Bu da tek ayak üzerinde yürümektir."
(A.g.k., s.139; Almanca, s.96 --çeviri bizden)

Burada getirilen eleştiride, Stalin'in siyaset ve kitleleri bir yana ittiği, onlarla hiç ilgilenmediği; bütün derdi yalnızca üretimin artması olduğu için, yalnızca teknikle ve kadrolarla ilgilendiği ima ediliyor. Bu 'eleştiri'de dayanılan, Stalin'in Sovyetler Birliği'nin gelişmesinin belli bir aşamasında, sınırlı bir dönem için, sınırlı bir sorunla ilgili olarak yaptığı bazı somut görev tespitleridir. Stalin SSCB'nin gelişmesinin belli bir aşamasında 'Teknik belirleyicidir' demiştir. Hangi şartlarda? Şimdi buna bakalım:

Sovyetler Birliği'nde --Sovyetler Birliği'nin varlığını sürdürebilmesi için ekonominin yeniden inşasının öne çıktığı bir dönemde-- 1931 yılında, SSCB'nin Sosyalist Sanayi Kadrolarının Birinci Konferansına sunduğu raporda Stalin durumu şöyle tespit ediyordu:

Geçmişte, ı m yurdumuz yoktu, olamazdı. Ama şimdi, kapitalizmi devir ık, ıktıdarımız bır ışçı iktıdarıdır, bizim bır yurdumuz var ve bız, bu yurdun bağımsızlığını savunacağız Sosyalist yurdunuzun altedilmesini ve bağımsızlığını yıtırmesını ister mısınız? Ama eğer bunu ıstemiyorsanız, onun gecıkmışlığını en kısa surede ortadan kaldırmalısınız, ve onun sosyalist ekonomisinin kuruluşunda gerçek bolşevik çalışma tempolarını geliştırmelısınız Başka hıç bir yol yoktur İşte bunun için Lenin, Ekım sırasında şoyle dıyordu "Ya olum, ya da ılerı ve kapitalist ulkelerı gerıde bırakmak"

İleri kapıtalist ülkelere gore, bız, elli-yuz yıl geç kalmış durumdayız Bız, bu arayı on yılda kapatmalıyız Ya bunu yapacağız ya da toz olacağız.

(Stalin, "Leninizmin sorunları", s.409, SY)

Aynı yazıda sanayi işletmelerinin yönetimi hakkında da Sta - lin şu tespitleri yapıyordu:

Başka deyişle, işletmeleri, fabrikaları, madenleri doğru durust yonetiyor muyuz? Buralarda her şey en ıyı şekilde yolunda gidiyor mu?

Ne yazık kı hayır Evet, bız bolşevikler bunu yuksek sesle ve açıkça soylemelıyız.

Uretımı yonetmek ne anlama gelir? Bızde, ışletmelerın yonetılmesı sorunu her zaman bolşevikçe ele alınmıyor Çok kez, yonetmenın kâğıtları ımzalaması demek olduğu sanılıyor Bu, acı ama, bir gerçek. Zaman zaman insan, elinde olmadan, Şçedrın'in kışılerini duşunuyor. Bır pompadurun* torununa nasıl ders verdığını anımsıyor musunuz? Öğrenmeye çalışacağım dıye kafanı patlatma; şeylerın derinliğine ınme, bırak başkaları uğraşsın, bu senın ışın değıl, senın ışın yonetmek, kâğıtları ımzalamak. Bızım, biz bolşevıklerın arasında da, yönetmek için kâğıt imzalayanların sayısının bir hayli kabarık olduğunu, utanarak, kabul etmek gerekır. Şeylerin derinliğine ınmeye, tekniği benimseyip sindirmeye, işinin ustası olmaya gelince, eh, onu duşunen bile yok.

Nasıl olabiliyor da, bize, üç devrim yapan, korkunç bir içsavaştan muzaffer çıkarı, sanayii yaratmak gibi koskoca bir ışı çozumleyen, koyluluğu sosyalizm yoluna yönelten biz bolşeviklere — nasıl oluyor da, uretimi yönetme işine gelince, kırtasiyecilik ustun geliyor?

Nedeni, bir kâğıdı imzalamanın, üretimi yonetmekten daha kolay olması. Ve işte boylece, sanayiin birçok yöneticisi, bu en az çaba isteyen yolu tuttular. Bunda da bizim kabahatımız, merkezin kabahatı var On yıl once bir slogan atılmıştı. "Komunistler, henuz uretım tekniğini gerektiği gibi bilmediklerinden, ve onların henüz ekonomiyi yonetmeyi öğrenmeleri gerektiğinden, eski teknısyenler, mühendisler, uzmanlar uretımı yuruteceklerdir; size gelince, siz komunistler, ışın teknık yonune karışmayınız; ama karışmaksızın tekniği öğrenmeye çalışın, ılerde bize bağlı uzmanlarla birlikte uretımin gerçek yoneticileri, gerçekten işin ustası yoneticiler olmak uzere uretimin yonetimi bilimini, gece gunduz okuyup öğrenmeye çalışınız." Slogan buydu. Ya gerçekte ne oldu? Bu formulun ikinci bölümu atıldı, çunku öğrenmek kâğıt ımzalamaktan daha guçtur; birinci bolumune gelince, karışmama, uretim teknığını çalışıp öğrenmekten vazgeçmek bıçiminde yorumlanarak yozlaştırıldı Sonuç olarak saçma bir şey, zararlı ve tehlikeli bır şey ortaya çıktı Bundan ne kadar çabuk kurtulursak o kadar ıyi.

Yaşamın kendisi, ışlerin bu alanda kotu gittığine birkaç kez dıkkatımızı çektı Şahti olayı, birıncı uyarı oldu. Şahti olayı, bize, partı orgutlerının ve sendikaların devrımcı uyanıklıktan yoksun olduklarını gosterdi Bu ış, ekonomik orgutlerınızın yoneticilerının teknık bakımdan utanılacak derecede geri olduklarını, bazı eski teknısyen ve muhendislerın denetımsız çalıştıkları için, hele yabancı duşmanın bunları durmadan "oneriler"e boğması yuzunden daha da kolay baltalama yoluna kaydıklarını gosterdi Ikıncı uyarı, "Sanayi Partisi" davası oldu.

Kuşkusuz baltalamanın temelinde sınıf mucadelesi yatar Hıç kuşku yok kı, sınıf duşmanı, sosyalist saldırışa kudurmuşçasına karşı koyuyor Ama bu, baltalamanın bu olçude çok olmasını açıklamaya yetmez.

Nasıl oldu da baltalama, bu kadar buyuk olçulere varabildi? Suç kimin? Suç bızım Eğer bız, ekonomının yonetımını başka türlu duzenleseydik; eğer çalışma teknığını öğrenmeye, tekniği ozumlemeye çok daha once başlasaydık, eğer ekonominin yonetimine daha sık ve daha aklıbaşında mudahalelerde bulunsaydık, baltalayıcılar bu kadar zarar veremezlerdi

Bizim kendımızın uzman olmamız, ışın ustası olmamız gerek, gozlerımızi teknık bilgilere çevırmemız gerek, işte yaşam bızı bu yana ıtıyor. Ama ne birıncı ve ne de ikıncı uyarı, şımdıye kadar zorunlu donuşu yapmamızı sağlayamadı Yuzumuzu tekniğe dondurmemizin zamanıdır, tam zamanıdır Artık eski sloganı, zamanı geçmiş tekniğe karışmama sloganını atmanın ve bizim kendımızin uzman olmamızın, konunun ehli, ışin gerçek ustası olmamızın zamanıdır.

Niçin bırtek yonetımımız yok dıye, sık sık sorulur Bız tekniği tam kendi elimize almadıkça, bır tek yonetımımiz olmayacaktır Bızım, bolşevıklerin, kendi aramızda, teknık, ekonomi, ve maliye sorunlarında yeterı kadar ustalaşmış adamımız olmadığı surece, gerçek, tek bir yonetimimiz olmayacaktır. İstediğiniz kadar karar yazın, istediğiniz bütün andları için, ama eğer, kendinizi, tekniğin, ekonominin, işletmelerin, fabrikaların ve madenlerin malıyesının ustası olamazsanız, bu kararlarınızdan iyi hiç bir sonuç alamazsınız, bir tek yonetiminiz olamaz.

Demek oluyor ki, gorevımız, tekniğe bizzat sahip çıkmak, bizzat işimizin ustası olmaktır Planlarımızın yerine getırılebilmesının ve bır tek yonetımın gerçekleşmesinin guvencesi, yalnızca buradadır.

Elbette ki, bu, kolay değıldır, ama pekâlâ gerçekleşebilir bır şeydır Bılım, teknık deneyim, bılgı, butun bunlar edinilen şeylerdir. Bugün bunlar edinilmiş değildir, yarın edinilecekler-dir. Burada temel olan, tekniğin efendisi olmak, uretim biliminin efendisi olmak için duyulan ateşli, bolşevikçe istektir. Her şeyi elde edebılmek, her şeyın ustesinden gelebilmek için, onu yurekten istemek yeterlidir

(A.g.e., s.406/408)

Aynı yazıda Stalin şunları da söyler:

Bızde, şu son yıllarda ekonomının yonetımı konusunda hıç bir şey yapılmadı demeyeceğim Evet, bır şeyler yapıldı, hatta çok şeyler yapıldı Sanayi uretimini savaş oncesine oranla ıkı katına çıkardık Dunyanın en buyuk uretimini yarattık Ama, eğer, bu donem içersinde, uretime, uretimin teknığine, ekonomik yanına ve mali yanına gerçekten egemen olmaya dort elle sarılsaydık, daha da fazlasını yapardık

En çok on yılda, kapitalizmin ileri ülkeleri ile aramızdaki arayı kapatmalıyız. Bunun için bütün "nesnel" olanaklarımız var Yalnızca bu olanaklardan gerçekten yararlanabilmek için becerimiz eksik. Ama bu, bize bağlı bir şeydir. Yalnızca bize bağlı bir şey! Bu olanaklardan yarar sağlamayı öğrenmenin zamanıdır artık Şu, uretime karışmamak gibi tehlikeli eğilimi silkip atmanın zamanıdır artık İçinde bulunduğumuz doneme uygun başka ve yeni bir tutumu her şeye karışma tutumunu benimsemenin zamanıdır Eğer fabrika yoneticisi ısen, bütün işlere katıl, her şeyin derinine ın, hiç bir şeyı gozden kaçırma, oğren gene oğ-

ren. Bolşevikler kendilerini teknığin efendisi kılmalıdırlar Bolşevıklerin kendilerinin uzman olmalarının zamanıdır. Yeniden kuruluş doneminde her şeye karar veren, son sozu soyleyen teknıktır Ve, teknığı çalışıp ogrenmek istemeyen, teknığe egemen olmak istemeyen bir sanayı onderi, bir sanayı onderi değil, bir acı alaydır

(A.g.e., s.410/411)

Teknığın ustası olmanın guç bir şey olduğu soylenir Yanlıştır bu! Bolşevıklerın ele geçiremeyecekleri hiç bir kale yoktur Bız, bir surü guç sorunu çozumledık Kapitalizmi devırdık Iktıdarı aldık Muazzam bir sosyalist sanayı kurduk Orta koyluyu sosyalızm yoluna yoneıttık Kuruluş, çalışması bakımından en onemlisını yaptık bile Yapılacak az şeyımız kaldı. teknığı oğrenmek, bılımın efendisi olmak. Ve bunu yaptığımız zaman bugun duşlemeye bile cesaret edemedığimiz çalışma tempolarını alabildiğine kapıp koyuvereceğiz Ve eğer gerçekten ıstıyorsak, bunu yapacağız!

İşte Stalin'in 'Teknik belirleyicidir' dediği yer burasıdır. Gerçekten de eğer Komünistler tekniği ellerine almazlarsa; teknik bilgi eski burjuva teknisyenlerinin tekelinde kalırsa, ilerlemenin imkanı yoktur. Bu sorun belli anlarda tayin edici sorun haline gelebilir. Stalin bu tespiti ilkesel bir tespit olarak değil, belli bir anda ilerlemek için Komünistlerin kavrayacağı esas halka anlamında, taktik geçici bir görev tespiti olarak yapmıştır.

Nitekim bu dönem aşıldıktan, ekonominin yeniden inşası dönemi esas olarak tamamlandıktan sonra bu slogan değiştirilmiş; yerine 'Herşeyi kadrolar tayin eder' sloganı konmuştur. Şimdi bir de bu konuda Stalin'in ne dediğine bakalım. Stalin 4 Mayıs 1935'de "Kızıl Ordu Akademisi öğrencilerinin Okulu bitirişleri dolayısıyla" bir konuşma yapar. Bu konuşmada geçmişte korkunç bir teknik gerilik olduğunu, geçen süre içinde bu teknik geriliğin aşıldığını anlattıktan sonra şunları söyler:

Ama teknik kıtlık dönemini aştıktan sonra, yeni bir doneme, insan kıtlığı, kadro kıtlığı, tekniğe hukmetmesini, onu ılerı goturmesini bilen çalışanlar kıtlığı donemine girdık diyeceğim Fabrıkalarımızın,. işletmelerımızın, kolhozlarımızın, sovhozlarımızın, ulaşım araçlarımızın, ordumuzun bulunduğu uygun bir tekniğe sahip bulunduğu gerçektir, ama teknikten sağlanabilecek en yuksek yararı sağlayabılmek ıçın gerekli deneyime sahip insanlarımız eksik Eskıden "teknik, her şeyi belirler" dıyorduk Bu slogan şu anlamda bize yardımcı oldu teknik kıtlığa çare bulduk, ve insanlarımızı birinci sınıf bir teknikle silahlandırmak için tum çalışma dallarında çok geniş bir temel yarattık Bu çok ıyı bir şey. Ama yeterli olmaktan uzak, çok uzak Teknığı işletmek, ve ondan tamıtamına yararlanmak için teknığın efendisi olan insanlar, bu teknığı ozumleyebilecek, onu. teknik sanatının butun kurallarına gore kullanabilecek kadrolar gerekır Onun ustası olma yeteneğini kazanmış ınsanlar olmadıkça, teknik olu bir şeydir Teknik, başta, onu elıne almış insanlarla birlikte, mucizeler yaratabılır ve yaratmalıdır da~ Eğer birıncı sınıf işletmelerimizde ve fabrikalarımızda, sovhozlarımızda ve kolhozlarımızda, ulaşım işlerımızde, Kızıl Ordumuzda, yeterli sayıda, bu tekniğe egemen olacak yetenekte kadrolar olsaydı, ulkemiz bugün elde ettiğinden uç-dort kat daha buyuk bir sonuç elde ederdi İşte bu nedenle, en buyuk çabamız, tekniğe hukmetmesini bilen ınsanlara, kadrolara, emekçilere yonelmelidir İşte bu yuzden, ulkemizde teknik kıtlığın, ortalığı kırıp geçirdiği artık gunu geçmiş bir donemı yansıtan, eski, "teknık her şeyi belirler" sloganının yerini şimdi yeni bir sloganın, "kadrolar, her şeyı belirler" sloganının alması gerekir Bugun için esas olan budur.

(A.g.e., s.599/600)

Görüldüğü gibi burada da Stalin gayet berrak bir şekilde, belli geçici bir dönem için çeşitli görevler içinde --belli bir alanda-- öne çıkan görevi tespit etmektedir. Onun kadrolara verdiği bu değeri, 'kitlelerden sözetmedi', 'kitleleri küçümsedi', vb. şeklinde yorumlamak ancak zorlama ile mümkündür. Stalin döneminde hazırlanan "SBKP(B) Tarihi"nin sonunda, Parti tarihinden bazı dersler çıkartılır. Bunlardan biri de şudur:

> "Nihayet Parti tarihi bize işçi sınıfı partisinin yığınlarla geniş bağlara sahip değilse, bu bağları sürekli olarak güçlendirmezse, yığınların sesine kulak vermeyi ve onların acil ihtiyaçlarını kavramayı bilmezse, sadece yığınları eğitmeye değil, yığınlardan öğrenmeye de hazırlıklı değilse, milyonlarca işçiye, bütün emekçi halka önderlik etme yeteneğine sahip, gerçek bir yığın partisi olamayacağını da öğretiyor.
>
> .....
>
> Bir parti kendini dar parti kabuğuna hapsederse, yığınlardan koparsa ve bürokratik pasla örtülmesine izin verirse, mahvolur."
> (SBKP(B) Tarihi, AY, s.423)

İşte bu konuda da Stalin'e getirilen 'eleştiri'lerin ciddiyeti bu kadardır.

STALİN VE MARKSİST-LENİNİST KİTLE ÇİZGİSİ SORUNU

Stalin'e bugün 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucularının getirdiği en yaygın 'eleştiri'lerden biri de, onun 'Marksist-Leninist kitle çizgisinden saptığı', 'kitlelere güvenmediği', 'kitlelerden koptuğu', 'alttan sınıf mücadelesine karşı olduğu', 'herşeyi bürokratik kararnamelerle üstten yapma' taraflısı olduğu yönündeki, son çözümlemede Stalin'i bürokratlıkla suçlayan 'eleştiri'lerdir. Bu 'eleştirmen'lere göre, Mao Stalin'in bu hatasını da daha sonra düzeltmiş, 'kitlelerden kitlelere çizgisini geliştirerek Marksizm-Leninizme katkıda bulunmuştur'. (Bu son teori! bugün ABD DKP ve Şili DKP gibi partiler tarafından savunulmaktadır.)

Bu 'eleştirmen'lerin bir bölümü hatta Sovyetler Birliği'nde geri dönüşü 'Stalin'in kitleleri harekete geçirmekten çekinen çizgisi sonucu Kültür Devrimi yapılmaması'na bağlayacak kadar ileri gitmektedir. (Bkz. 'Sovyet iktisadının eleştirisi'nin önsözü)

Önce 'Stalin'in alttan sınıf mücadelesine karşı olduğu' iddiasına; bürokrat yöntemlerle, yukardan aşağı iş yaptığı iddiasına bakalım: Stalin 1928 yılında "Özeleştiri sloganının başlatılması üzerine" yazısında şunları söylüyor:

> Özeleştiriyi geliştirmek için, partinin önünde duran bir dizi engelin üstesinden gelmek gerekir. Kitlelerin kültürel geriliği, proleter öncünün kültür güçlerinin yetersizliği, hantallığımız, «komünistçe çok oğunmamız» vb bunlara dahildir Ama belki en ciddisi olmasa da, en ciddi engellerden biri, aygıtlarımızdaki **bürokratizmdir**. Burada sorun, parti, devlet, sendika, kooperatif ve diğer örgütler içindeki bürokratik unsurların varlığıdır. Sorun, varlıklarını bizim zaaf ve yanılgılarımıza borçlu olan, kitlelerin eleştirisinden, kitlelerin denetiminden ateşten korkar gibi korkan, özeleştirinin geliştirilmesini engelleyen, zaaflarımızdan, yanılgılarımızdan kurtulmamızı engelleyen bürokratik unsurların varlığıdır. Örgütlerimizdeki bürokratizm yalnızca kırtasiye ve yazışma bürokratizmi değildir, bürokratizm aynı zamanda örgütumuze burjuva etkisinin bir yansımasıdır Lenin şoyle derken haklıydı.
>
> «Bürokratizme karşı mücadelenin mutlak zorunlu bir mücadele olduğunu ve onun küçük - burjuva unsurlara karşı mücadele görevi gibi zor olduğunu kavramalıyız. Devlet aygıtındaki burokratizm parti programımızda dahi kendinden söz ettirecek kadar önemli bir çıban haline gelmiştir Çünkü bürokratizm, bu küçük - burjuva unsurlarla ve bunların parçalanmasıyla bağlantılıdır (abç - J. Stalin)» (X. Parti Kongresi'ne Rapor)
>
> Özeleştiriyi gerçekten geliştirmek ve inşamızdaki kusurlardan kendimizi arındırmak istiyorsak orgutlerimizdeki burokratizme karşı mucadele daha da büyük kararlılıkla surdurulmelidir
>
> Milyonlarca işçi ve koylu kitlesini, burokratizme karşı esas panzehir olan **tabandan** eleştiri, **tabandan** denetim için daha da buyuk bir kararlılıkla harekete geçirmeliyiz.
>
> Lenin şoyle derken bin kere haklıydı.
>
> «Bürokratizme karşı mücadele yürütmek istiyorsak, o zaman geniş kitleleri (bu mucadeleye) katmak zorundayız .. Bürokratizm, işçileri ve koylüleri (mucadeleye) katma yontemi dışında başka herhangi bir yontem ile ortadan kaldırılabilir mi? (abç - J Stalin)» (Lenin, Bütün Eserleri, C XXV, s 620)

Ama milyonlarca kitleyi «katmak» için, işçi sınıfının bütün kitle orgutlerinde ve ozellikle parti içinde proleter demokrasi geliştirilmek zorundadır Bu on koşul olmaksızın ozeleştiri bir sıfırdır, boş bir laftır

("Leninizm Nedir?", Leninizm dizisi 2, Yıldız Yayınları 2, s.110/111)

Bir başka yazısında Stalin şunları söylüyor:

> "Dümende oturmak, etrafına bakınmak, ama hiçbir şey görememek, ta ki bir kötülük gözümüzün içine girene kadar onu farkedememek; buna yönetmek denmez! Bolşevizmin yönetimden anladığı başka şeydir. Yönetebilmek için öngörü gereklidir. Ama, yoldaşlar, öngörü kolay iş değildir.
>
> Bir-iki düzine yönetici yoldaşın etraflarına bakıp bizim çalışmalarımızdaki eksiklikleri görebilmesi; ve fakat işçi kitlelerinin ne etraflarına bakmak, ve ne de görmek isteğine ya da yeteneğine sahip olmamaları bir

durumdur. Bu durumda, eksikliklerin tümünün farkedilemesi hemen hemen garantilidir. Ama bir-iki düzine yönetici yoldaşla birlikte yüzbinlerce ve milyonlarca işçi etraflarına bakıp, çalışmalarımızdaki eksiklikleri tespit ederlerse, hatalarımızı ortaya çıkarırlarsa; aktif olarak genel inşa çalışmasına katılırlarsa ve bu eserin daha iyileştirilmesi için yollar gösterirlerse, bu daha başka bir durumdur. Böyle bir durumda sürprizlerle karşılaşmamanın; olumsuz görünümlerin zamanında farkedilmesinin ve bunların düzeltilmesi için tedbirler alınmasının garantisi daha fazladır.

Biz işçi sınıfının uyanıklığının köreltildiği değil, geliştirildiği; yüzbinlerce ve milyonlarca işçinin aktif olarak genel sosyalist inşa çalışmasına katıldığı bir durum yaratmalıyız.

... Bunu yapabilmek için, hatalarımızın alttan eleştirilmesini geliştirmeli, eleştiriyi bir kitle eleştirisine dönüştürmeliyiz.

... Bizim inşa çalışmamızın en temel görevlerinden biri, işçi sınıfını ülkeyi yönetecek, ekonomiyi yönetecek, sanayii yönetecek bilgi ve yetenekle donatmaktır."
(Stalin, TE, Almanca, c.11, s.32/33)

'Bürokratlık' ile suçlanan Stalin XV. Parti Kongresine sunduğu raporda şunları söylüyor:

"Bizim devlet aracımızın zaafı nedir? Bu zaaf, devlet aracının işlerini bozan, tanınmaz hale getiren bürokratik unsurların varlığıdır. Bürokratizmi devlet aracından dıştalamak için --ki onu bir-iki yılda dıştalamak mümkün değildir-- devlet aracı sistemli olarak düzeltilmeli; kitlelere yakınlaştırılmalı, sürekli yeni, işçi sınıfı davasına bağlı insanlarla tazelenmeli, ve onu Komünizm ruhu ile dönüştürmelidir; fakat bu yapılırken onun gözden düşürülmemesine de dikkat edilmelidir. Lenin şunu söylediğinde yüz kere haklıydı: 'Eğer 'aracımız' olmasa idi şimdiye dek yüz kere batmıştık. Ve bu aracın düzeltilmesi için sistemli ve inatçı bir mücadele yürütmezsek, sosyalizmin temellerini yaratmadan batar gideriz.' "
(Stalin, TE, Almanca, c.10, s.278)

Stalin daha sonra örneklerle 'araçtaki' bozuklukları, çarpıklıkları ortaya koyduktan sonra şöyle devam ediyor:

"Bürokratizme karşı en güvenilir araç, işçilerin ve köylülerin kültür seviyesinin yükseltilmesidir. Devlet aracındaki bürokratizmi acımasızca teşhir edebiliriz; pratiğimizdeki bürokratizmi mahkum edip çarmıha gerebiliriz; ama işçiler, devlet aracını alttan kendileri kontrol edebilecek isteği, yeteneği ve imkanı kendilerine verecek belli bir kültür düzeyine sahip değillerse; bürokratizm herşeye rağmen varlığını sürdürecektir. Bu yüzden işçi sınıfının ve emekçi halkın kültürel gelişmesi, yalnızca okul eğitiminin gelişmesi anlamında değil--her ne kadar okul eğitimi her türlü kültürlülüğün temeliyse de-- bunun ötesinde, ülkenin yönetimine katılabilmek için gerekli bilgi ve yetenekleri edinme anlamında

kültürel gelişme, devlet aracının ve tüm diğer araçla - rın düzeltilmesinde başvurulması gereken esas kaldıraç- tır. İşte Lenin'in Kültür Devrimi şiarının anlamı ve ö- nemi de budur.
(Stalin, TE, c.10, s.279/280)

Stalin'in ölümünden önce yapılan, ve onun katıldığı son kong re olan XIX. Parti Kongresine sunulan raporda da, aynı yönde tespitler şu şekilde yapılmaktadır:

"Şurası bilinmelidir ki, eleştiri ve özeleştirinin bastı rıldığı yerde, kitlelerin örgütlerin ve kurumların eyle mini denetlemesinin zayıfladığı yerde bürokratizm,hatta bazı bölümlerin çürümesi gibi hastalıkların ortaya çık-ması kaçınılmazdır."
(XIX. Parti Kongresi raporu, Almanca, s.117)

Görüldüğü gibi, 'kitlelerin harekete geçirilmesi'ne, 'alttan sınıf mücadelesi'ne karşı olduğu iddia edilen Stalin, iddia- nın tam aksine, 'alttan sınıf mücadelesi'nin en tutarlı ta - raftarlarından birisidir. O bunun lafta kalmaması için gerek li olanı da ortaya koymaktadır: İşçi sınıfının ve emekçi kit lelerin kültür düzeylerinin devleti gerçekten yönetebilecek düzeye yükseltilmesi !

Stalin sadece bunu teorik olarak savunmakla kalmamıştır. Onun önderliğinde Sovyetler Birliği'nde bütün büyük mücadeleler kitlelerle birlikte, kitleler harekete geçirilerek kazanıl - mıştır. O sadece ekonominin sosyalist dönüşümündeki büyük mü cadelelerde değil; bizzat parti içindeki büyük mücadelelerde de oportunizme karşı mücadelede işçi sınıfı ve emekçi kitle- lerin seferber edilmesine önderlik etmiştir.

Onun önderliğinde "Troçkizm"e; "sağ sapma"ya karşı verilen bü yük ideolojik mücadeleler buna örnektir. Kitleler bu büyük ideolojik mücadelelerin bütün safhalarını belgelere dayalı bir biçimde izleyebilecek imkanı bulmuşlardır. Bunlar tarih- sel gerçeklerdir.

Sovyetler Birliği'nde bütün büyük dönüşümler kitlelerin aktif katılımı ile gerçekleşmiştir. Kulaklara karşı başlatılan sal dırı; kooperatifleştirme hareketi; Stahanov hareketi; Anava- tanı savunma savaşı 'bir avuç, kitleden kopuk bürokrat'ın ça basısı ile değil; milyonlarca emekçinin katılımı ile gerçekle- şen zafer dolu kitle hareketleridir. Stalin Marksist-Leninist kitle çizgisinin en tutarlı uygulayıcılarından ve savunucula rından birisidir. Onun savunduğu çizgi, kitlelere güvenen,ve fakat hiçbir zaman kitle kuyrukçuluğuna düşmeyen; öncü ile kitleyi birbirine karşı koymadan, bunlar arasındaki farkı kav rayan doğru bir kitle çizgisidir. Stalin'e bu konuda 'eleş - tiri' getirenler, gerçekte Marksist-Leninist kitle çizgisin- den birşey anlamadıklarını; kitle çizgisi adına kendiliğin - denciliği savunduklarını belgelemektedirler.

Stalin'in kitle bağı konusunda, ve kitlelere verdiği değer ko nusunda onun ne dediğine bakmak yeter:

«Eski Yunan mitolojisinde Anteus adlı ünlü bir kahra- man vardır Efsaneye gore, Anteus, denizler tanrısı Po- seiden ve yeryüzü tanrıçası Gea'nın oğluydu. Kendisini doğuran emziren ve yetiştiren anasına çok bağlıydı. An teus'un altedemediği tek kahraman yoktu. Herkes onu ye- nilmez olarak kabul ediyordu Anteus'un gücünün kayna- ğı nerede yatıyordu? Gücünün kaynağı, bir doğuşte ne za- man hasmı tarafından sıkıştırılsa, yere, onu doğuran ve besleyen anaya dokunmasında ve bunu ona yeni güç kat- masında yatıyordu Ama Anteus'un bir zayıf yanı vardı şu veya bu şekilde yerle bağının koparılması tehlikesi. Düşmanları bu zaafını biliyorlar ve fırsat kolluyorlardı.

Bir gün bir düşman çıktı ve bu zaafından yararlanarak Alteus'u altetti. Bu, Herkul'du Herkul, Alteus'u nasıl altetti? Onu kaldırdı, havada tuttu, yere dokunmasını önledi ve sonunda onu boğdu

(SBKP(B) Tarihi, s.424)

«Kanımca, Bolşevikler bize Yunan mitolojisinin kahramanı Alteus'u hatırlatıyorlar. Onlar da, Alteus gibi kendilerini doğuran, emziren ve yetiştiren anayla, yani yığınlarla bağlarını sürdürdükleri için güçlüdürler. Ve analarıyla, halkla bağlarını sürdürdükleri sürece, altedilmez olarak kalmak için her imkâna dahiptirler.

«Bolşevik önderliğin altedilmezliğinin anahtarı budur.»
(J. Stalin, **Bolşevizmi Kavramak**, s. 58 - 60.)

Görüldüğü gibi bu konuda da Stalin 'eleştirmen'leri gerçekte 'iftiracı' durumundadırlar.

STALİN KAMU MÜLKİYETİNE GEÇİŞİN YOLLARINI KAVRAMADI MI ?

Stalin'e getirilen bir başka 'eleştiri', onun kollektif mülkiyetten kamu mülkiyetine nasıl geçileceğini anlamadığı iddiasıdır. Bu iddia 'Sovyet iktisadının eleştirisi'nde şöyle formüle ediliyor:

> "Stalin (kollektif mülkiyetten kamu mülkiyetine nasıl geçileceği hakkında) bir yöntem veya uygun bir formülasyon bulamadığından sorundan kaçınıyor."
> (A.g.k., s.159)

Şimdi bir de Stalin'in aynı konuda ne dediğine bakalım:

II KOLHOZ MÜLKİYETİNİ ULUSAL MÜLKİYET DÜZEYİNE ÇIKARMAK İÇİN ALINACAK ÖNLEMLER

Bütün halkın mülkiyeti olmadığı apaçık olan kolhoz mülkiyetini bütün halkın mülkiyeti düzeyine ("ulusal" mülkiyet) yükseltmek için hangi önlemler gerekmektedir?

Bazı yoldaşlar, zamanında kapitalist mülkiyet için yapıldığı gibi, kolhoz mülkiyetini yalnızca ulusallaştırmak, onu halkın mülkiyeti ilan etmek gerektiğini düşünüyorlar. Bu öneri tamamen yanlış ve kesin olarak kabul edilemeyecek türdendir. Kolhoz mülkiyeti sosyalist bir mülkiyettir, ve hiç bir şekilde kapitalist mülkiyet için yaptığımızı, kolhoz mülkiyetine yapamayız. Kolhoz mülkiyetinin bütün halkın mülkiyeti olmadığı verisinden, kolhoz mülkiyetinin sosyalist bir mülkiyet olmadığı sonucu hiç bir şekilde çıkarılamaz.

Bu yoldaşlar, kişilerin ya da kişi gruplarının mülkiyetinin devlete kendi malı olarak verilmesinin, ulusallaştırmanın tek ya da herhalde en iyi şekli olduğunu varsaymaktadırlar. Yanlıştır. Gerçekte, kendi malı olarak devlete devretme, ulusallaştırmanın ne tek, ne de en iyi biçimidir, ama Engels'in *Anti-Dühring*'de çok doğru olarak söylediği gibi, bu, ulusallaştırmanın ilk biçimidir. Apaçıktır ki, devlet var olduğu sürece, devlete kendi malı olarak teslim, en aniaşılır ilk ulusallaştırma biçimidir. Ancak, devlet sonsuza dek var olmayacaktır. Sosyalizmin dünyanın birçok ülkesinde etki alanını genişletmesi ile, devlet çözülecektir, ve apaçıktır ki, bunun sonucu olarak, kişilerin ya da grupların mülklerinin kendi malı olarak devlete verilmesi sorunu artık ortaya atılmayacaktır. Devlet yok olacak, ama toplum kalacaktır. Bunun sonucu olarak, ulusal mülkiyetin mirasçısı, yok olmuş olan devlet değil, yönetici, merkezi ekonomik kurumun kişiliğinde, toplumun kendisi olacaktır.

Bu durumda kolhoz mülkiyetini, ulusal mülkiyet düzeyine yükseltmek için ne gibi girişimler gerekir?

Sanina ve Venger yoldaşlar, temel önlem olarak, makine ve traktör istasyonlarında yığılı üretim araçlarının başlıcalarını kolhozlara kendi malları olarak satmayı önermektedirler, böylece devlet, tarımda sermaye yatırımı yapmaktan kurtulacak ve makine ve traktör istasyonlarının bakımı ve gelişmesi kolhozlara yüklenecektir. Diyorlar ki:

"Kolhoz yatırımlarının, esas olarak, kolhoz köylerinin tarımsal gereksinmelerine ayrılması gerektiğini, oysa devletin, eskiden olduğu gibi, tarımsal üretim gereksinmeleri için gereken yatırımların tümünü sağlaması gerektiğini sanmak yanlış olur. Kolhozlar bu yükümü tamamen karşılayacak durumda olduğuna göre, devleti bu yükten bağışık tutmak daha doğru olmaz mı? Ülkede bir tüketim nesneleri bolluğu yaratmak amacı ile devletin bu olanakları yatırabileceği yeteri kadar işletme bulunur."

Bu önerilerini doğru göstermek için yazarlar birçok kanıt ileri sürüyorlar.

Önce Stalin'in üretim araçlarının kolhozlara bile satılmadığı hakkındaki sözlerine atıfta bulunarak, önerinin sahipleri Stalin'in bu tezini kuşku ile karşılıyorlar ve buna karşın, devletin, kolhozlara, tırpan, orak, küçük motor vb. gibi küçük avadanlıkları sattığını söylüyorlar. Eğer devlet, kolhozlara bu üretim araçlarını satıyorsa, aynı şekilde, onlara diğer üretim araçlarını, örneğin MTİ'nın [Makine ve Traktör İstasyonlarının] makinelerini de satabilir, diye düşünüyorlar.

Bu kanıt tutarlı değil. Kuşkusuz devlet, kolhozlara tarımsal Artel Tüzüğünün ve Anayasanın gerektirdiği gibi küçük avadanlık satmaktadır. Ancak, küçük avadanlık ile MTİ'nın makineleri gibi tarımsal üretimin öze değgin araçlarını ya da, örneğin o da tarımda üretimin esas araçlarından olan, toprağı aynı düzeyde tutabilir miyiz? Tutulamayacağı açıktır. Bu yapılamaz, çünkü küçük avadanlık hiç bir şekilde kolhozcu üretimin yazgısını belirleyemez, oysa MTİ'nın makineleri ve toprak gibi üretim araçları, bugünkü koşullarımızda tarımın yazgısını tamamen belirler.

Stalin'in, üretim araçlarının kolhozlara satılmadığını söylediği zaman küçük avadanlığı kastetmediğini, ama MTİ'nın makinelerini, toprak gibi tarımsal üretimin öze değgin araçlarını kastettiğini anlamak kolaydır. Yazarlar, "üretim araçları" sözcükleri üzerinde oynamaktadırlar ve yanlış yolda olduklarının farkına varmadan değişik iki şeyi karıştırmaktadırlar.

İkinci olarak, Sanina ve Venger yoldaşlar, kolhoz yığın hareketinin başlangıcında —1929 sonu ve 1930 başı— SSCBK(B)P Merkez Komitesinin, Makine ve Traktör İstasyonlarının kolhozlara öz malları olarak teslimden yana olduğu, [kolhozların ise] MTİ değerini uç yıllık bir vadede ödeyeceği olgusuna değinmektedirler. Kanılarına göre bu girişim, kolhozların "yoksullukları dolayısıyla" o zaman başarısızlığa uğradıysa da, kolhozlar şimdi zengin olduklarına göre bu politikaya dönülebilir, yani MTİ kolhozlara satılabilir.

Bu kanıt da tutarlı değildir. SSCBK(B)P Merkez Komitesi, 1930 yılı başında, gerçekten, MTİ'nın kolhozlara satışına değgin bir karar almıştı. Bu karar, oncu bir kolhozcu grubunun onerisi uzerine deneysel olarak, denenmek uzere alınmıştı, konu kısa surede yeniden ele alınıp incelenecekti. Oysa, ilk doğrulama, bu kararın akla-aykırılığını meydana çıkarmış ve birkaç ay sonra, yanı 1930 sonunda bu karar geri alınmıştır

Kolhoz hareketının yayılması ve kolhozların kurulusunun gelişmesi, kolhozcuları ve aynı zamanda yonetici emekçileri, kolhozlarda uretımın yuksek duzunlerle yukselişini saglamanın tek çaresının, tarımsal uretımın esas araçlarının devletın elinde, Makine ve Traktor İstasyonlarında temerkuzu ile olabileceğine inandırmıştır

Hepımız, ulkemızdekı tarımsal uretımın olağanustu artışından, tahılın, pamuğun, ketenın, pancarın vb artışından sevinç duyuyoruz Bu artışın kaynağı nerededir? Bu kaynak modern teknikte, butun bu uretım dallarına dağılmış bol mıktardakı yetkınleşmış makınelerdedir Burada sozkonusu olan yalnızca genel olarak teknik değildir; gerçek şudur kı, teknik, hareketsiz kalamaz, durmadan yetkınleşmek zorundadır, eskı teknik ıskartaya çıkartılmalı ve sırası gelince daha yeni bir teknige yerını bırakacak olan, yeni bir teknik ile değiştirilmelidir. Aksı halde, sosyalist tarımımızın gelişmesi duşunulemez, buyuk rekolteler, tarımsal urunlerın bolluğu duşunulemez. Ancak yuzbınlerce tekerlı traktoru ıskartaya çıkarmak ve onların yerine paletli traktor koymak, zamanı geçmiş onbınlerce bıçerdoverı yenileri ile değiştırmek, orneğın sanayı bitkileri ıçın yenı makıneler ıcat etmek ne demektir? Bunlar, ancak altı ya da sekız yılda geri alınabilecek mılyarlar duzeyınde bulunan masraflar demektir. Kolhozlarımız, mılyoner kolhozlar da olsalar bu masrafları karşılayabilirler mi? Havır karşılayamazlar, çunku ancak altı ya da sekız yılda geri alınabilecek mılyarlar sarfedecek durumda değildirler. Bu masrafları yalnız devlet yuklenebilir, çunku yalnız o, eskı makınelerın ıskartaya çıkartılıp yenileri ile değiştırılmesının yaratacağı zararlara tahammul edebilecek durumdadır, yalnız o, bu zararlara altı ya da sekız yıl dayanacak ve masraflarının geri alınması ıçın bu surenın geçmesını bekleyebilecek durumdadır.

Butun bunlardan sonra MTİ'nın kolhozlara oz malları olarak satılmasını ıstemenin anlamı nedir? Bunun anlamı, kolhozlara olağanustu zararlar verdırmek, onları ıflas ettırmek, tarımın makıneleşmesını tehlikeye sokmak, kolhoz uretımının duzununu yavaşlatmaktır.

Buradan şu sonuç çıkar: MTİ'nın kolhozlara satılmasını onermekle, Sanına ve Venger yoldaşlar, geriye bir adım atıyorlar ve tarıhın çarkını geriye dondurmeye uğraşıyorlar.

Bir an ıçın Sanına ve Venger yoldaşların onerisını kabul ettığımızı ve kolhozlara oz malları olarak esas uretım araçlarını, Makine ve Traktor İstasyonlarını satmayı kabul ettığımızı duşunelim Bunun sonucu ne olur?

Bunun sonucu şu olur kı, once, kolhozlar başlıca uretım araçlarının sahıbı olurlar, yanı ulkedekı hıç bir ışletmenın sahıp bulunmadığı olağanustu bir duruma gırmış bulunurlar çunku bılındığı gıbi ulusallaşmış ışletmeler bile ulkemızde uretım araçlarının mulkıyetıne sahıp değillerdir Kolhozların bu olağanustu durumunu, nasıl, hangı ılerleme ve ılerıye gıdış duşuncesi ile haklı gosterebılırız? Bu durumun, kolhoz mulkıyetının, ulusal mulkıyet duzeyıne yukseltılmesıne katkıda bulunduğu, toplumumuzun sosyalızmden komunızme geçişını hızlandırdığı soylenebılır mı? Bu durumun, ancak, kolhoz mulkıyetını ulusal mulkıyetten uzaklaştırabileceği ve komunızme yaklaştırmak yerine bızı ondan uzaklaştırmaya varacağını soylemek daha doğru olmaz mı?

Bunun ıkıncı bir sonucu da, yorungesı ıçıne pek buyuk mıktarda tarımsal uretım aletlerı surukleyecek olan meta dolaşımının etkı alanının genişlemesi olurdu. Sanına ve Venger yoldaşlar bu konuda ne duşunuyorlar? Meta dolaşımı alanının genişlemesi, komunızme doğru ılerleyişımıze katkıda bulunabılır mı? Bunun, ancak komunızme doğru ılerlememızı frenleyebileceğını soylemek daha doğru olmaz mı?

Sanına ve Venger yoldaşların oze değgın yanılgıları, sosyalıst rejımde meta dolaşımının rolunun onemını anlamamış olmalarındadır, meta dolaşımının, sosyalızmden komunızme geçiş amacı ile uzlaşmadığını anlamıyorlar Herhalde, meta dolaşımı rejımında bile sosyalızmden komunızme geçilebileceği, meta dolaşımının, bu durumda, bir engel olamayacağı kanısındadırlar. Bu, marksızmı eksık olarak kavramaktan doğan buyuk bir yanılgıdır

Engels, meta dolaşımı koşullarında ışleyen Duhring'ın "ekonomık komunasını" *Anti-Duhring*'inde eleştirirken, meta dolaşımının, kaçınılmaz bir bıçımde, Duhring'ın "ekonomık komunasını", kapıtalızmı yenıden doğurtmaya vardıracağını açık-seçık gostermıştır. Gorunuyor kı, Sanına ve Venger yoldaşlar bu duşuncede değildirler Kendıleri ıçın yazık. Ancak bız marksıstler sosyalızmden komunızme geçişın ve gereksınmelere gore urunlerın uleşımı komunıst ulkesının, her tur meta değişımını ve, sonuç olarak, urunlerın metalara donuşmesını ve, aynı zamanda, onların degere donuşmesını dıştaladığını belırten marksızmın ıyı bılınen tezınden hareket edıyoruz.

İşte, Sanına ve Venger yoldaşların onerı ve kanıtlarının durumu

Kolhoz mulkıyetını ulusal mulkıyet duzeyıne yukseltmek ıçın sonuçta yapılması gereken nedir kı?

Kolhoz ozel tur bir ışletmedir O çoktan berı kolhoza aıt olmayan, ama ulusa aıt olan bir toprağı ışlemektedir, bir toprak uzerınde çalışmaktadır Dolayısıyla, kolhoz, ışledığı toprağın sahıbı değildir

Devam edelım Kolhoz, kendı mulkıyetınde olmayıp ulusal mulkıyette bulunan esas uretım araçları yardımı ile çalışır Dolayısıyla, kolhoz, başlıca uretım araçlarına oz malı olarak sahıp değildir

Gene devam edelım Kolhoz, bir kooperatıf ışletmedir, uyelerının emeğını kullanır, ve gelırı, uyeleri arasında, saglanan ışgunlerıne gore uleşılır, kolhoz, ayrıca tohum yedeklerıne sahıptır, bunlar her yıl yenılenir ve uretımde kullanılırlar

Şu soru sorulabilir kolhoz kendı malı olarak neye sahıptır, ıstedığı gıbi, tamamen serbest kullanabileceği kolhoz malları nelerdir? Bu mulkıyet, kolhozun uretımidir, kolhoz uretımının meyvesıdır buğday, et, yag, sebze, pamuk, pancar, keten vb , ayrıca, evlerıne bıtışık toprak uzerındekı kolhozcuların kışısel ışletmeleri ve bınaları. Durum budur kı, bu uretımın onemlı bir kısmı pazara arzedılmektedir ve bu şekılde meta dolaşımı ile tumleşır. İşte bugun kolhoz mulkıyetının ulusal mulkıyet duzeyıne yukseltılmesıne engel olan bu durumdur Demek kı, kolhoz mulkıyetını ulusal mulkıyet duzeyıne yukseltmek ıçın çalışmayı bu yonde gelıştırmelıyız

Kolhoz mulkıyetını ulusal mulkıyet duzeyıne yukseltmek ıçın, kolhoz uretım fazlasının meta dolaşımından tasfıye edılmesi ve devlet sanayıı ile kolhozlar arasında urun değişımı sıstemıne tumlenmesi gerekır Esas olan budur.

Bızde hala gelişmış bir urun değişımı sıstemi bulunmamaktadır, ancak bu değişımın bir fılızi olan tarımsal urunler ıçın "meta olarak odeme" şeklı vardır Bılındığı gıbi, pamuk, keten, pancar, vb. ureten kolhozların uretımı çoktan berı "meta olarak odenmektedir" bunun kısmi olarak yapıldığı, tumu ile yapılmadığı doğrudur, ancak gene de yapılmaktadır. Geçerken şunu da not edelım kı, "meta olarak ödeme" deyımı hatalıdır, onun yerıne "urun değişımı" denmelidir Gorev, tarımın butun dallarında bu urun değişımlerının fılızlerını orgutlemek, ve onları gelıştırıp genış bir değişım sıstemi halıne sokmaktır, oyle kı, kolhozcular uretımleri ıçın yalnızca para değıl, daha fazla gereksınmeleri olan çeşıtleri alsınlar. Boyle bir sıstem, kentın kıra teslım ettığı uretımın buyuk çapta artmasını gerektırecektir Bu yuzden, bu sıstemi, acele etmeden kentın urettığı çeşıtlerın bırıkımı olçusunde gelıştırmek gerekır. Ancak, bunu, kesınlıkle, duraksama gostermeden, meta dolaşımı alanını adım adım kısarak ve urun değişımı etkı alanını genişleterek başarmalıdır

Bu sistem, meta dolaşımının etki alanını kısmakla sosyalizmden komunizme geçişi kolaylaştıracaktır. Ayrıca, kolhozların esas mülkiyetini, kolhoz üretiminin meyvelerini, ulusal çaptaki genel plancılık sistemine sokmak olanağını verecektir.

Bu, özellikle, şimdiki koşullarımızda, kolhoz mülkiyetini bütün halkın mülkiyeti düzeyine kadar yükseltmenin gerçek ve kesin aracı olacaktır

Bu sistem kolhoz köylüluğü için elverişli mıdır? Sözgoturmeyecek şekilde elverişlidir. Elverişlidir, çünkü kolhoz köylüluğu, devletten meta dolaşımı sistemine oranla çok daha büyük miktarda ve daha ucuz olarak ürünler elde edecektir Herkes bilir ki, hükumet ile ürün değişimi için (meta olarak ödeme) sözleşmeleri yapan kolhozlar, yapmayan kolhozlara oranla çok daha büyük yararlar sağlamaktadırlar. Eğer ürün değişimi sistemi, ülkenin bütün kolhozlarına yayılırsa, kolhoz köylüluğumuz bu üstünlüklerden yararlanacaktır

(Stalin, "Son yazılar", s.145-152, SY, 8. baskı)

Görüldüğü gibi Stalin'in bu geçişin nasıl olacağı hakkında görüşleri berraktır. Stalin'e bu konuda 'eleştiri' getiren - ler, gerçekte onun temel üretim araçlarının mülkiyetinin kol lektiflere verilemeyeceği düşüncesine karşıdırlar. Nitekim bu 'eleştiri'nin yapıldığı yerde 'eleştirmen', devamla, "Bazı üretim araçları da meta şeklinde sınıflandırılmalıdır. Eğer tarım ürünleri metalardan oluşmuşken, sanayi ürünleri meta - lardan oluşmazsa, değişim nasıl olacak ? ... Stalin köylülere hiçbir zaman üretim araçları satmadı. Kruşçev bunu değiştirdi ('Eleştirmen' bunu olumlu buluyor! --YN)" diyor. ('Sovyet iktisadının eleştirisi', s.159) Bu 'eleştiri'nin gerçek temelini, sağcı temelini ortaya koyuyor.

Stalin'in bu konuda gerek teorik görüşleri, gerekse uygulaması Marksist-Leninisttir.

STALİN DÖNEMİNDE HAFİF SANAYİE VE TARIMA GEREKEN ÖNEM VERİLMEDİ Mİ ?

"On büyük ilişki" adlı yazıda, Stalin döneminde 'ağır sanayi/tarım/hafif sanayi arasında ilişkinin doğru ele alınmadığı' iddiası öne sürülmektedir. (Bkz. Mao Zedung, SE, c.5, s.324) Aynı iddia 'Sovyet iktisadının eleştirisi'nde şöyle formüle ediliyor:

> "Ağır sanayi, hafif sanayi ve tarım sorununa gelince, Sovyetler Birliği son ikisine yeterince önem vermedi ve sonuç olarak kayıplara uğradı."
> (A.g.k., s.96, Almanca)

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşası pratiğine karşı-devrimcilerin, anti-komünistlerin saflarından gelen 'eleştiri'- ler, Sovyetler Birliği'nde bu inşanın insanların zorla çalıştırılması; ve aç bırakılması pahasına gerçekleştirildiği iddiasıdır. Yukarıdaki 'eleştiri'nin de temeli özde aynıdır.

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşası süreci biraz yakından incelendiğinde, bu iddianın gerçekle ne kadar ilgisi olduğu görülebilir:

Önce 1926'ya kadar olan dönemde Sovyetler Birliği'nde ağır sanayie değil, hafif sanayi ve tarıma öncelik verildi. Bu dönem 'ekonominin barış içinde yeniden inşası' dönemi olarak adlandırılıyordu. Bu dönem hakkında "SBKP(B) Tarihi"nde şunlar söyleniyor:

Yeniden inşa döneminde görev, herşeyden önce hammadde ve gıda maddesi elde etmek sanayii varolan imalathane ve fabrikaları yeniden kurmak ve işletmek için tarımı canlandırmak olmuştu

Sovyet Hükümeti bu görevi oldukça kolaylıkla başardı Ama yeniden inşa döneminde başlıca üç eksiklik vardı

Birincisi imalathane ve fabrikalar eskiydi ve eskimiş, aşınmış makinalarla donatılmıştı kısa bir süre sonra işe yaramaz bir duruma gelebilirlerdi Şimdi görev bu imalathane ve fabrikaları günün şartlarına uygun olarak donatmaktı

İkincisi yeniden inşa döneminde sanayi çok dar bir temele dayanıyordu, ülke için mutlaka gerekli olan makina yapan fabrikalardan yoksundu Bu fabrikalardan yüzlerce kurulmalıydı çünkü onlar olmadan ülkenin gerçekten sanayileştiği söylenemezdi. Şimdi görev, bu fabrikaları kurmak ve günün şartlarına uygun olarak donatmaktı.

Üçüncü, bu dönemde sanayi çoğunlukla hafif sanayiden meydana gelîyordu Bunlar geliştirilmiş ve işler hale getirilmişti Ama bir noktadan sonra, ağır sanayiin güçsüz olması yüzünden, hafif sanayiin daha fazla gelişmesi de engelleniyordu. bunun dışında, ülkenin ancak gelişmiş bir ağır sanayiin karşılayabileceği başka birtakım ihtiyaçları da vardı Şimdi görev, terazinin ağır sanayi kefesine ağırlık vermekti

Bütün bu yeni görevler Sosyalist sanayileşme politikasıyla gerçekleştirilecekti

("SBKP(B) Tarihi", s.330/331, AY)

1926'da SBKP(B) ülkede sosyalist sanayileşme siyasetine yö - neldi. Eğer Sovyetler Birliği yaşatılmak isteniyorsa, yapıla cak tek doğru şey bu idi.

Lenin 'ağır sanayi' ile ekonominin diğer dalları arasındaki ilişkiye Rusya açısından şöyle değinir:

> "Rusya'nın kurtuluşu, sadece köylü ekonomisinin iyi ürün kaldırmasında değildir --bu yetmez--, sadece köylülere tüketim malları sağlayan hafif sanayiin başarısında da değildir --bu da yetmez--; bize aynı zamanda ağır sanayi gerekir.
> .....
> Ağır sanayinin devlet yardımlarına ihtiyacı vardır. Eğer biz bu yardımları temin edemezsek, biz değil sosyalist, uygar bir devlet bile olamayız.
> .....
> Tasarruflarımızı her alanda yapmaktayız, eğitim alanında bile; çünkü eğer AĞIR SANAYİ KURAMADIĞIMIZ TAKDİRDE, HİÇBİR SANAYİ KURAMAYACAĞIMIZ GİBİ, GENEL OLARAK DA BAĞIMSIZ BİR ÜLKE OLMAKTAN ÇIKACAĞIMIZI ÇOK İYİ BİLMEKTEYİZ."
> (Lenin, "Üçüncü Enternasyonal'in Dördüncü Kongresine sunulan Rapor"dan; bkz. "Üçüncü Enternasyonal Konuşmaları" s. 190/191, Koral Yayınları)

Ağır sanayi her modern ekonomide, ekonominin motorudur. Ta - rımda ve hafif sanayide gerçek bir ilerleme de ancak ağır sanayie dayanarak olacaktır. Bu Marksist ekonomi-politiğin temel yasalarından birisidir.

Stalin döneminde, ağır sanayie öncelik verilmesi; ağır sanayi içinde de makine yapımına öncelik verilmesi, Marksist-Leninist bir siyasettir. Ve sosyalizme-Komünizme ilerlemek isteyen her toplumun belli bir aşamada mutlaka tutması gereken yoldur. Ağır sanayie öncelik verilmesi, hiçbir şekilde hafif sanayi ve tarımın hiç önemsiz olduğu, emekçilerin yaşama şartlarının bu dönemde kötüleştiği anlamına gelmez.

Bu konuda somut veriler:

a) "Birinci Beş Yıllık Planın Bilançosu" (7 Ocak 1933)
(Bkz. Leninizmin sorunları, s.476-481)

b) "XVII. Parti Kongresi Raporu"
(Bkz. a.g.e., s.540-569)

c) "SSCB Anayasa tasarısı üzerine"
(Bkz. a.g.e., s.620-627)

d) "XVIII. Parti Kongresi Raporu"
(Bkz. a.g.e., s.698-712)

adlı yazılarda vardır. Ve bu yazılardaki somut veriler 'eleştirmen'leri 'iftiracılık'la damgalamaktadır.

Şurası iyi bilinmelidir ki, eğer Hitler faşistinin '1000 yıllık imparatorluk' rüyası üç yıllık "Rusya seferi"nde yerle bir edildi ise, bu zaferde sosyalist sanayileşmede izlenen doğru siyasetin büyük payı vardır.

STALİN DÖNEMİNDE KÖYLÜLER ÇOK MU SIKINTIYA SOKULDU?

Stalin'e getirilen bir başka 'eleştiri', onun köylülüğe karşı siyasetinin yanlış olduğu, 'köylülüğün sırtından' (hangi köylülük acaba? --YN) birikim ile ağır sanayii inşaya yöneldiği 'eleştiri'sidir.

Bu konuda "10 büyük ilişki" yazısında şunlar söylenmektedir:

> "Sovyetler Birliği köylüleri çok sıkıntıya sokan tedbirler almıştır. Zorunlu satış adını verdiği(X) sistem ve diğer tedbirler aracılığı ile köylülerden çok düşük fiatla çok fazla şey almaktadır. Bu tür sermaye biriktirme yöntemi, köylülerin üretim konusundaki hevesini önemli ölçüde kırmıştır."
> (Mao Zedung, SE, c.5, s.331, AY)

Bu 'yanlış' politika sonucu olarak daha sonra

> "Sovyetler Birliği'nde ve bazı Doğu Avrupa ülkelerinde tarımın kollektifleştirilmesi hep birkaç yıl süre ile tahıl üretiminin düşmesine sebep oldu" iddiası ileri sürülmektedir.
> (A.g.e., s.436)

Bu 'eleştiri'ler, köylülüğü yekpare bir bütün olarak ele alan; zengin köylüler ile, yoksul köylüler ve tarım emekçileri arasında bir ayrım yapmadan hepsini aynı kefeye koyan bir yaklaşımın ürünüdür.

Çünkü Sovyetler Birliği'nde gerçekten de köylülüğün bir bölümü (yalnızca bir bölümü), kulaklar (zengin köylüler) 'çok sıkıntıya sokulmuş'tur. Bunların elinden yıllar süren ve çeşitli geri çekilme ve saldırıları içeren karmaşık ve zorlu bir

---

(X) Bu konuda "10 büyük ilişki" adlı yazıda şu dipnot düşülmüş:

> "Sovyetler Birliği'nde 1933-1957(! Dikkat edilsin --YN) yılları arasında uygulanan zorunlu satış sistemi, devletin tarım ürünleri alanında uyguladığı başlıca sistemdi. Bu sistemde KOLLEKTİF ÇİFTLİKLER VE KENDİ BAŞINA ÇALIŞAN KÖYLÜ AİLELERİ, TARIM ÜRÜNLERİNİ HER YIL DEVLETE DEVLET TARAFINDAN SAPTANAN MİKTARLAR VE FİATLAR ÜZERİNDEN SATMAK ZORUNDAYDILAR."
> (Mao Zedung, SE, c.5, s. 349, 2 nolu dipnot, AY)

Görüldüğü gibi, burada eleştirilen uygulama doğru bir uygulamadır. Ve bu uygulama 1957'de Kruşçev revizyonistleri tarafından kaldırılmıştır.

sınıf mücadelesi sonucunda mülkleri alınmış; bu sınıf, sınıf olarak tasfiye edilmiştir. Sovyetler Birliği'nde tarımda kol lektifleştirme; işçi sınıfının kır emekçileri ile birlikte, kırın zenginlerine karşı yürütülen zorlu bir sınıf mücadelesidir.

Bu mücadele zengin köylüleri 'sıkıntıya' sokarken; Sovyetler Birliği'nde proletaryanın sosyalist devrimde de en yakın müttefiki olan yoksul köylülere karşı, onların maddi ve manevi yaşama şartlarını sürekli düzeltmeye, iyileştirmeye yönelen bir siyaset izlenmiştir.

Stalin "Leninizmin ilkeleri", "Leninizmin sorunları", "Buğday cephesinde", "Lenin ve orta köylülükle ittifak sorunu", "Sovyetler Birliği'nde tarım politikasının sorunları", "Sınıf olarak Kulakların tasfiyesi sorunu üzerine" gibi birçok yazısında 'köylülük' ve köylülüğün çeşitli bölümlerine karşı çeşitli dönemlerde izlenecek siyaset üzerine Leninist görüşleri ortaya koyup, bütün çarpıtmalara karşı savunmuştur.

Rusya'da Kulaklara karşı başlatılan genel saldırıda kollektifleştirme hareketi içinde hiç hata yapılmamış mıdır? Tabii ki bu muazzam kitlesel hareket içinde hatalar da olmuştur. Bu hatalar bizzat Stalin tarafından eleştirilen, ve SBKP(B) tarafından düzeltilen hatalardır. "Kolhozcu yoldaşlara yanıt" adlı yazısında Stalin bu konuda şunları söylemektedir:

KOLHOZCU YOLDAŞLARA YANIT

GAZETELERDEN, Stalin'in "Başarı Sarhoşluğu" adlı yazısının ve Merkez Komitesinin *tarım alanındaki kolektifleştirme hareketinde partı çızgısında yapılan çarpıtmalara karşı mucadele uzerine* bilinen kararının, bu hareketin uygulayıcıları arasında geniş yankılar uyandırdığını biliyoruz Bu konuda, şu son zamanlarda kolhozcu yoldaşlardan birçok mektup aldım, benden, mektuplarındaki soruları yanıtlamamı istiyorlar. Benim odevim bu mektuplara ozel olarak yanıt vermekti Ama benim için buna olanak yoktu, çunku aldığım mektupların yarısından fazlasında yazarının adresi yoktu (adreslerini yazmayı unutmuşlardı). Oysa bu mektuplarda değinilen sorular, butun yoldaşlarımız için pek buyuk bir siyasal onem taşımaktadır Oyle ki, bana adreslerini yazmayı unutan voldaşların mektuplarını yanıtsız bırakamamış olmam anlayışla karşılanacaktır Boylece, kolhozcu yoldaşların mektuplarına, bu mektuplardaki butun yararlı soruları ortaya çıkararak, herkesin okuyabileceği bıçımde, yanı basın yoluyla karşılık vermek zorunda kaldım. Merkez Komitesinin bu konuda açık ve kesin kararı olduğu için bunu daha da severek yapıyorum

Birinci soru — Koylu sorununda yanlışlıkların *koku* nedir?

Yanıt Orta koyluye karşı yanlış davranmaktır Orta koylu ile ekonomik ilişkilerde zor kullanmaktır Orta koylu yığınları ile ekonomik ittifakın baskı onlemlerine değil, orta koylu ile bir anlaşmaya, orta koylu ile bir ittifaka dayanması gerektiğinin unutulmasıdır Bugun için kolhoz hareketinin temelinin, işçi sınıfı ile yoksul koylulerin, genellikle kapitalizme karşı, ozel olarak da kulaklara karşı, orta koylu ile ittifakı olduğu gerçeğinin unutulmasıdır.

Kulaklara karşı saldırı, orta koylu ile tek bir cephe halinde yurutulduğu surece işler yolunda gıdıyordu Ama, başarıdan sarhoş olmuş bazı yoldaşlarımız, bellibelirsiz, kulağa karşı saldırı yolundan orta koyluye karşı mucadele yoluna kaydığı zaman, yuksek bir kolektifleştirme yuzdesi peşinde koşarken orta koyluyu seçim hakkından yoksun bırakarak, mulksuzleştirerek, kamulaştırarak, orta koyluye karşı zor kullandıkları zaman, saldırı, yolundan saptı, orta koylu ile tek cephe tehlikeye duştu ve, haklı olarak, kulak yeniden ayakları uzerinde dikilmeye kalkışabildi

Sınıf duşmanlarımıza karşı mucadelede zorunlu ve yararlı olan zorun, bizimle muttefik olan orta koyluye karşı kullanıldığı zaman hoşgoruyle karşılanmayacağı ve zararlı olduğu unutuluyordu

Askeri nitelikte sorunları çozumlemek için gerekli ve yararlı olan suvarının atlı saldırılarının, zaten orta koylu ile muttefik olarak orgutlendirilmiş olan kolhozların kurulması ile ilgili sorunları çozmek sozkonusu olduğunda hiç bir işe yaramadıkları ve zararlı oldukları unutuluyordu

İşte buradadır koylu sorunundaki yanlışlıkların koku

Orta koylu ile ekonomik ilişkiler konusunda şunları soyluyor Lenin.

"Burada ozellikle eşyanın ozu gereği şiddet vontemleriyle hiç bir şey elde edemeyeceğimiz gerçeğine dayanmalıyız Ekonomik gorev, burada, bambaşka bıçımde konmalıdır Yapının temellerine hiç el dokundurmadan, aşağı indirilebilecek bir çatı duşunulemez Kentlerde kapitalistlerin meydana getirdiği doruk, burada mevcut değil *Burada şiddete başvurmak, her şeyi berbat etmek anlamına gelecektir*" ("RK(B)P VIII. Kongresi — Koylerde Çalışma Uzerine Rapor", c XXIV, s 168, Rusça) *

Daha yukarda

"*Orta koyluye karşı şiddet, son derece zararlıdır.* Orta koylu kalabalık bir tabakadır, milyonlarca insandan meydana gelen bir tabakadır. Avrupa'da bile, orada aynı onemi temsil etmediği halde, orada teknik ve kultur, kent yaşamı, demiryolları dev olçulerde geliştiği halde, orada bu fikir daha çok kabule değer olduğu halde, hiç kimse, hiç bir sosyalist-devrimci, orta koylu için şiddet onlemleri onermedi" (*Ibidem*, s. 167)**

Yeteri kadar açık sanıyorum

İkinci soru — Tarımsal kolektifleştirme hareketinin belli-başlı yanlışları nelerdir?

Yanıt — Bu yanlışlar en azından uç tanedir.

1. Kolhozların oluşturulması sırasında, leninist ozgur katılma ilkesi çığnenmiştir Kolhozların oluşturulması sırasında, ozgur katılma ilkesi hakkında, partinin ve tarım arteli ornek-tuzuğunun yol gostermelerine karşı gelinmiştir.

Leninizm, koylulerin, ozgur katılma ilkesiyle sınırlı kalınarak, ortaklaşa, kolektif ekonominin bireysel ekonomiye gore ustunluklerine inandırılarak kolektif ekonomi yoluna goturulmeleri gerektiğini oğretir. Leninizm, koylulerin kolektif ekonominin ustunluklerine, ancak, kolhozun bireysel işletmeden daha iyi olduğu, daha elverişli olduğu, kolhozun koylüye, yoksul koyluye ve orta koyluye, açlıktan, yoksulluktan kurtulma olanağını verdiği, kendilerine fiilen, deneyim yoluyla *gosterilir ve tanıtlanırsa* inandırılabileceklerini oğretir. Leninizm, bu koşullar bulunmadığı zaman, kolhozların sağlam olamayacaklarını oğretir Leninizm, her çeşit kolektif ekonomiyi zorla kabul ettirme girişiminin, her çeşit kolhozu baskı ile

dikine girişiminin yalnız olumsuz sonuçlar verebileceğini, koyluleri tarımsal kolektifleştirme hareketinden uzaklaştırmaktan başka bir işe yaramayacağını öğretir

Gerçekten de, bu temel kural gözetildiği sürece, tarımsal kolektifleştirme hareketi başarıdan başarıya koşuyordu Ama, başarılarla sarhoş olmuş bazı yoldaşlarımız, bu kuralı savsattılar, aşırı bir ivecenlik gösterdiler ve yüksek bir kolektifleştirme yüzdesi peşinde koşup baskı kullanarak kolhozlar kurdular Böyle bir "politika"nın olumsuz sonuçlarının fazla bekletmeden sokum etmesinde şaşılacak bir şey yoktur Fazla bir hızla boy atan kolhozlar, aynı çabuklukla yıkıldılar ve daha dün kadar kolhozlara son derece güven duyan koylulerin bir bölümü, kolhozlara sırt çevirdiler

Kolektifleştirme hareketinde yapılan ilk ve başlıca yanlışlık budur

Kolhozların oluşturulmasında özgür katılma ilkesi hakkında Lenin şunları söylüyor

"Bugünkü görevimiz, toprağın *ortaklaşa* işlenmesine geçmek, *büyük* kolektif işletmeye geçmektir Ama bu işte, Sovyetler iktidarı yönünden hiç bir baskı yapılamaz; hiç bir yasa bunu emretmez Tarım *komünü, isteyerek*, gönül rızasıyla oluşturulur, toprağın *ortaklaşa işlenmesine* geçiş, ancak isteyerek olabilir, bu ilişkide, işçi ve köylü hükümeti yönünden gelen en ufak bir baskı olamaz, yasa bunu yasaklar Eğer aramızdan biri bu çeşitten baskılara tanık oluyorsa, bilmeniz gerekir ki, bu, bir yetkiyi kötüye kullanmadır, bu, bir yasayı çiğnemedir, ve biz bütün gücümüzle bunu düzeltmeye gönül koyuyoruz ve bunu düzelteceğiz"* ("Petrograd İli Tarım İşçileri I Kongresi Sorulara Yanıt", c XXIV, s 43)

Daha ileride

"Bütün bu girişimlerin önemi çok büyüktür, eğer yoksul ve düşkün köylünün ekonomisi, eskiden nasılsa öyle kalsaydı, sosyalist toplumun sağlam bir biçimde kurulması asla sözkonusu olamazdı Biz, köylülere, ancak, ortaklıklar ve arteller yoluyla ortaklaşa tarımın yararlarını tüm *göstermeyi* başarırsak; ancak ortaklıklar halinde, arteller halinde örgütlenecek köylüye yardım etmeyi başarırsak devlet iktidarını elinde tutan işçi sınıfı, köylüye gerçekten haklı olduğunu tanıtlayabilecek, sürekli ve elle tutulabilir biçimde, sayısız köylüyü gerçekten kendi safına çekebilecektir Bu yüzden, ortaklıklar yoluyla, arteller yoluyla toprağı işlemeyi kolaylaştıracak çeşitli girişimlerin önemini ne kadar abartsak yeridir Uzak kırların derinliğinde, tek başına, şuraya buraya serpiştirilmiş milyonlarca işletmemiz var Biz *pratikte*, köylüye ulaşabilen *bir deneyim ile*, ortaklığa, artele dayanan bir tarıma geçişin zorunlu ve mümkün olduğunu tanıtladığımız zaman, ancak o zaman, Rusya gibi uçsuz bucaksız bir köylü ülkesinde, sosyalist tarıma giden yolda ciddî bir adımın atıldığını söylemeye hak kazanmış olacağız."* ("Tarım Komünleri ve Tarım Artelleri Birinci Kongresinde Verilen Söylev", c XXIV, s 579-580)**

Son olarak Lenin'in yapıtlarından bir pasaj daha.

"Sovyet iktidarının temsilcileri, orta köylü tarım komünleri dahil, her çeşit ortaklaşmayı teşvik etmekle birlikte, bunların kuruluşunda *hiç bir zorlamaya** başvurmamalıdırlar Ancak köylülerin serbest inisiyatifi sonucu kurulmuş olan ve sağladıkları üstünlükler pratikte denenmiş olan ortaklıklar değer taşır. *Bu konuda gereğinden fazla acele etmek zararlıdır,** çünkü böyle bir durum, ancak orta köylünün yeniliklere karşı taşıdığı önyargıları pekiştirir

"Köylüleri komünlerde toplamak amacıyla, yalnız doğrudan doğruya değil, dolaylı olarak da zorlamalara başvuran Sovyet iktidarının temsilcileri, en ağır kovuşturmalara uğratılmalı ve köylerdeki görevlerinden atılmalıdır." ("RK(B)P VIII. Kongresi — Orta Köylüye Karşı Tutumla İlgili Karar", c XXIV, s 174)***

Yeterî kadar açık sanıyorum

Partinin, Lenin'in işaret ettiği bu doğruları gereken titizlikle uygulayacağını tanıtlamaya gerek bile yoktur.

2 Kolhozların kuruluşuna ilişkin olarak SSCB'nin değişik bölgelerindeki çeşitli koşulları dikkate alma leninist ilkesi çiğnenmiştir SSCB'nde başka başka ekonomik yapı ve kültür düzeyleri ile birbirinden ayrılan son derecede değişik bölgeler bulunduğu unutulmuştur Tarımsal kolektifleştirme hareketi tempolarının ve kolhozların kuruluş yöntemlerinin, zaten kendileri özdeş olmaktan uzak bu bölgeler için birbirinin aynı olamayacağı unutulmuştur

'Eğer, *-diyor Lenin* Rusya'nın bütün bölgeleri için, kararnameleri, bir ölçüte göre, kısaca kopya etseydik, eğer Ukrayna'daki ve Don üzerindeki bolşevik-komünistler, yönetimde çalışanlar, bu kararnameleri, hiç bir ayrım yapmadan olduğu gibi topyekün öteki bölgelere genelleştirmeye koyulsalardı yanlış olurdu bu" çünkü, "biz hiç bir şekilde tek tip bir ölçüte bağlı kalmıyoruz, ve bizim deneyimimizin, yani merkezi Rusya'nın deneyiminin, tüm çevre-bölgelerine de olduğu gibi tümüyle olduğu yolunda kesin, değişmez bir karar vermiyoruz" ("RK(B)P VIII Kongresine Merkez Komitesinin Raporu", c XXIV, s. 125-126)

Lenin, daha ileride şöyle diyor

"Merkezi Rusya'yı, Ukrayna'yı, Sibirya'yı tek bir örneğe uygunlaştırmak, hepsini belli bir ölçüte bağlı kılmak en büyük budalalık olurdu" (c XXVI, s 243, Rusça)

Nihayet Lenin, Kafkasyalı komünistlere,

"Rusya Sovyet Sosyalist Federatif Cumhuriyeti'nin durumundan ve koşullarından ayrılan, kendi durumlarının ve kendi cumhuriyetlerinin durumunun özelliklerini anlama, bizim taktiğimizi kopya etmeme, ama somut koşulların çeşitliliğini gözönünde bulundurarak iyice düşünüp taşındıktan sonra bu taktikte değişiklikler yapma zorunluluğunu kavrama" ödevini veriyor ("Kafkasya Komünistlerine ve Gürcistan Devrimci Komitesi Üyelerine Yönerge", c XXVI, s 191)

Yeterî kadar açık sanıyorum

Lenin'in bu yol göstermelerinden kuvvet alan partimizin Merkez Komitesi *Tarımsal Kolektifleştirmenin Değişik Hızlarına İlişkin Karar*'ında (*Pravda*'nın 6 Ocak 1930 sayısına bakınız), SSCB'nin çeşitli bölgelerini, kolektifleştirme tempoları bakımından üç gruba ayırdı, bu bölgelerden Kuzey ve Orta Kafkasya ve Aşağı Volga, kolektifleştirme işini, esas olarak, 1931 ilkyazında sona erdirebilirler, öteki tahıl bölgeleri (Ukrayna, Kara Toprakların merkez bölgesi, Sibirya, Ural, Kazakistan, vb) kolektifleştirmeyi, esas alarak, 1932 ilkyazında sona erdirebilirler oysa öteki bölgeler kolektifleştirmeyi, beş yıllık dönemin sonuna, yani 1933'e kadar kademelendirebilirler

Bana öyle geliyor ki, yeterî kadar açıktır

Peki ama gerçekte olup biten nedir? Öyle oldu ki, tarımsal kolektifleştirme hareketinin ilk başarıları ile başları dönen bazı yoldaşlarımız, Lenin'in yol göstermelerini ve Merkez Komitesi kararını iyiden iyiye unuttular Moskova bölgesi önünde en azından daha üç yıl (1932 sonu) olduğu halde, kabartılmış kolektifleştirme rakamlarına ulaşmak için coşkulu koşuşunda, militanlarını, kolektifleştirmenin 1930 ilkyazında tamamlamaya yönelttı. Kara Toprakların merkez bölgesi, "ötekilerden geri kalmak" istemediğinden, militanlarını, kolektifleştirmeyi 1930 yılının ilk üç ayında tamamlamaya yönlendirdi, oysa, önünde en azından daha ikı yılı vardı (1933 sonu). Ve Transkafkasya ve Türkistan bölgeleri, tam dört yıllık süreleri olduğu halde, ileri bölgelere "yetişmek ve onları geçmek" ateşiyle yanarak, kolektifleştirmeyi "en kısa zamanda" tamamlamaya yöneldiler Böyle çılgın bir kolektifleştirme "temposu" ile, kolektifleştirme hareketine hazırlıklı olmayan bölgelerin, daha iyi hazırlanmış bölgeleri "geçmek" ateşiyle, kolektifleştirme hareketinin temposunu hızlandırıcı etkenlerin eksikliğini kendi özel yönetimsel çabaları ile doldurmaya çalışarak, kendileri üzerinde büyük bir yönetim baskısı uygulamak zorunda kaldıkları anlaşılıyor Sonuçları biliyoruz Bu bölgelerde meydana gelen ve yoluna konulması için Merkez Komitesinin işe karışmasını gerektiren, içinden çıkılmaz durumu herkes bilir

İşte bu, kolektifleştirme hareketindeki ikinci yanlışlıktır

3 Kolhozların oluşturulmasında, hareketin tamamlanıp bitirilmemiş bir biçiminin üzerinden atlamayı yasaklayan leninist ilke çiğnenmiştir. Yığınların hareketinin önünde gitmemek, yığınların hareketini kararnamelerle yönetmemek, yığınlardan kopmamak, tersine, yığınlarla birlikte hareket etmek, onları sloganlarımıza çekerek ve sloganlarımızın doğruluğuna, kendi öz deneyimleriyle kolaylıkla inandırarak onları ileri götürmek komünist ilkesi çiğnenmiştir.

"Petrograd proletaryası ve Petrograd garnizonu erleri, iktidarı aldıkları zaman —*diyor Lenin*— kırsal alandaki kuru-

luşun çok büyük güçlüklerle karşılaşacağını, orada daha kademeli olarak ilerlemek gerektiğini, *toprağın kolektifçe işlenmesi yöntemini kararnameler ve yasalar yoluyla kira sokmaya çalışmanın en büyük budalalık olduğunu,** ancak pek az sayıda bilinçli köylünün buna razı olabileceğini, ama köylülerin büyük çoğunluğunun böyle bir soruna değer vermeyeceğini çok iyi biliyorlardı. Ve işte bunun içindir ki, biz, devrimin gelişmesi için zorunlu olanla hiç bir durumda *yığınların gelişmesinin önünde gitmemekle,** bu yığınların kendi öz deneyimleriyle, kendi öz mücadeleleriyle ileri doğru bir hareketin doğmasını beklemekle yetindik." (c. XXIII, s. 252, Rusça.)

Merkez Komitesi, Lenin'in bu uyarmalarından yola çıkarak, *Tarımsal Kolektifleştirmenin Değişik Hızlarına İlişkin* bilinen kararında (*Pravda*'nın 6 Ocak 1930 sayısına bakınız) *a*) kolektifleştirme hareketinin, şu andaki, en başta gelen biçiminin tarımsal artel olduğunu, *b*) dolayısıyla, kolektifleştirme hareketinin başlıca biçimi olarak bir tarımsal artel örnek-tüzüğü hazırlayıp geliştirmenin vazgeçilmez olduğunu, *c*) pratik çalışmanızda, kolektifleştirme hareketinin, ne yukardan aşağıya "kararname" ile buyurulamayacağını, ne de "kolektifleştirmecilik oynanamayacağını" belirtmiştir.

Bu demektir ki, biz, şimdi, komüne doğru değil kolhozlar kurmanın başlıca biçimi olarak tarımsal artele doğru yönelmeliyiz; komüne doğru tarımsal artelin üzerinden atlayıp geçilemez, köylü yığınlarının kolhozlara doğru hareketinin yeri, "kolhozlar için kararname çıkartarak," "kolhozculuk oynayarak" doldurulamaz.

Açık sanıyorum.

Ama gerçekte olup biten nedir? Öyle oldu ki, tarımsal kolektifleştirmenin başarılarından başları dönen bazı yoldaşlarımız, Lenin'in yol göstermelerini ve Merkez Komitesinin kararını iyiden iyiye unuttular. Tarımsal artel tehlikesinde bir yığın hareketini örgütlendirecekleri yerde, bu yoldaşlar, birey olarak köylüleri doğrudan doğruya komün statüsüne "geçirmeye" koyuldular. Hareketin artel-biçimini sağlamlaştıracakları yerde, küçükbaş hayvanları, kümes hayvanlarını, satışa sunulmayan sağmal hayvanları, konutları "kolektifleştirmeye" koyuldular. Bir leninistin kabul edemeyeceği bu aşırı hevesliliğin sonuçları şimdi herkesçe biliniyor. Doğal olarak, genellikle, sağlam komünler kurulamadı. Ama buna karşılık, bir sürü tarımsal artel yıkıldı. Sonuç olarak elde bir sürü "iyi" kararlar kaldığı doğrudur. Ama neye yarar bunlar?

Kolektifleştirme hareketindeki üçüncü yanlışlık da budur.

Üçüncü soru — Bu yanlışlıklar nasıl meydana gelebildi ve parti bunları nasıl düzeltmelidir?

Yanıt — Bu yanlışlıklar, bizim, kolektifleştirme konusundaki, çabuk başarılarımızın yarattığı zemin üzerinde meydana geldiler. Kimi zaman başarılar başdöndürür. Çoğu kez aşırı bir kendini beğenmişlik ve kasıntı yaratır. Bu, özellikle iktidarı elinde bulunduran partinin temsilcilerinin başına da kolayca gelebilir. Hele bizim partimiz gibi gücü ve yetkisi hemen hemen sonsuz olan bir partide. Burada, Lenin'in kıyasıya savaştığı komünist böburlenmenin belirtileri pekâlâ olabilir. Burada, kararnamenin, kararın, alınan tutumun tartışılmaz gücüne iman pekâlâ olabilir. Burada, partinin almış olduğu devrimci önlemlerin, partinin bazı temsilcileri tarafından, koskoca ülkemizin şu ya da bu noktasında, ardarda bürokratik kararnamelerle içi boş beyanlar haline dönüştürüldüğünü görmek tehlikesi tamamıyla gerçektir. Yalnız yerel militanları değil, aynı zamanda bazı bölgesel örgütlenme önderlerini de, ve aynı zamanda bazı Merkez Komitesi üyelerini de kastediyorum. "Komünist böburlenine *—diyor Lenin—*, henüz atılmamış olduğu Komünist Partisinin bir üyesi olup, bütün ödevlerini komünist kararnameler yoluyla yerine getirebileceğini sanan kişinin işidir." (c. XXVII, s. 50-51, Rusça.)

İşte tarımsal kolektifleştirme hareketindeki yanlışlıkların ve kolhozların kuruluşu konusundaki parti çizgisinde yapılan çarpıtmaların üzerinde doğdukları alan, bu alandır.

Eğer bu yanlışlıklar ve bu çarpıtmalar gelecekte de sürerse ve hızla ve sonuna kadar tasfiye edilmezlerse, nasıl bir tehlike doğururlar?

Tehlike şuradadır, bu yanlışlıklar, dosdoğru, tarımsal kolektifleştirme hareketinin saygınlığını yitirmesine, orta köylü ile anlaşmazlığa, yoksul köylülerin dağılmasına saflarımızın karışmasına, tüm sosyalist kuruluşunuzun zayıflamasına, kulakların yeniden güç kazanmalarına götürür bizi. Kısacası, bu yanlışlıklar, bizi esas köylü yığınları ile ittifak yolunun dışına, proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırma yolunun dışına, bu yığınlarla bağları koparma yoluna, proletarya diktatörlüğünü baltalayan bir politika yoluna götürme eğilimindedirler.

Bu tehlike, daha şubatın ikinci yarısında, yoldaşlarımızdan bir bölümü, önceki başarılarla gözleri kararmış, leninist yoldan dörtnala uzaklaştıkları zaman kendini göstermişti. Parti Merkez Komitesi bu tehlikenin ne ölçüde önemli olduğunu anladı, Stalin'i, işin kolayına kaçan yoldaşlara, kolhoz hareketi üzerine yazılmış özel bir yazı ile uyarıda bulunmakla yükümlendirmekte gecikmedi. "Başarı Sarhoşluğu" başlıklı yazının Stalin'in kendi kişisel girişimi ile yazıldığını düşünenler vardır. Bu açıkça saçma bir şeydir. Bizde Merkez Komitesi, böyle bir işte, kim olursa olsun herhangi bir kimseye kişisel girişkenliği bırakmak için bulunmuyor. Bu tamamıyla Merkez Komitesi tarafından girişilen bir araştırma oldu. Ve duşulen bu yanlışların derinliği ve genişliği ortaya çıkınca, Merkez Komitesi, ünlü 15 Mart 1930 kararını yayınlayarak, yetkisinin bütün gücü ile bu yanlışlara karşı ortalığı kasıp kavurmakta gecikmedi.

Başı önüne düşmüş uçurumuna doğru sürüklenen insanları, bu çılgın koşularında durdurmak ve onları doğru yola götürmek güçtür. Ama bizim Merkez Komitemize leninist partinin merkez komitesi denir, elbette ki daha büyük güçlüklerin üstesinden gelmesini bildiği için. Ve Merkez Komitemiz, daha şimdiden büyük bölümüyle bu güçlüklerin üstesinden gelmiştir bile.

Böyle bir durumda, parti kollarının, tüm kol olarak, bu gidişlerini durdurmaları ve tam zamanında doğru yola dönmeleri ve bir yandan yuruyup giderken, bir yandan da saflarını kuvvetlendirmeleri güçtür. Ama bizim partimize Lenin'in partisi denir, çünkü o, bu gibi güçlükleri aşmak için yeterli bir esnekliğe sahiptir. Ve büyük bölümüyle daha şimdiden bu güçlükleri aşmıştır bile.

Burada en önemli nokta, cesaret göstermek, yanlışlarını kabul etmek ve en kısa zamanda onları doğrultmak kuvvetini kendinde bulmaktır. Yanlışlarını kabul etmekten korkmak, son başarıların verdiği sarhoşluktan sonra, özeleştiriden ürkmek, yanlışlarını çabuklukla ve kararlılıkla düzeltmeyi kabul etmemek - işte en başta gelen güçlük budur. Bu yanlışlıklardan artık hiç bir iz kalmaması için, bu güçlüğü yenmek yeter, yönergelerin kabartılmış rakamlarından, aşırı bürokrasicilikten ve kırtasiyecilikten uzaklaşmak yeter, dikkatını ekonomik görevler üzerine ve kolhozların örgütlendirilmesi üzerine toplamak yeter. Partinin bu tehlikeli güçlüğü, esas olarak, aşmış olduğundan kuşku duymak için, hiç bir neden yoktur.

"Şimdiye kadar yokolup giden devrimci partilerin hepsi *—diyor Lenin— kendini beğenmişliği alabildiğine başıboş bıraktıkları** için, güçlerinin neye yettiğini, ne yapıp ne yapamayacaklarını göremedikleri için ve *zaaflarından sözetmekten korktukları** için yok olmuşlardır. Ama biz, biz yok olmayacağız, çünkü biz zaaflarımızı söylemekten korkmuyoruz, çünkü biz bu zaafların üstesinden gelmeyi öğreneceğiz." ("RK(B)P XI. Kongresine Merkez Komitesi Politik Raporu Üzerine Sonuç Konuşması", c. XXVII, s. 260-261, Rusça.)

Lenin'in bu sözleri unutulamaz.

(Stalin, "Leninizmin sorunları", s.379-389, SY)

Görüldüğü gibi kollektifleştirme hareketi içinde ciddi hatalar da olmuştur. Ama bu hatalar 'eleştirmen'lerin iddia edip inandırmaya çalıştığı gibi SBKP(B)'nin bu konudaki yanlış çizgisinin sonucu değil; tersine, doğru genel çizginin uygulamadaki çarpıtmaları içinde ortaya çıkmıştır. Bu hataları SBKP(B)'in çizgisine, hele hele Stalin'e yüklemek, gerçekleri çarpıtmak, Stalin'e ve SBKP(B)'e iftira etmektir.

Kollektifleştirme hareketi içinde 'tahıl üretiminin' düştüğü iddiasına gelince: gerçekten de bu doğrudur. Kulaklara karşı genel saldırının başlamasından; kulakların tasfiye edildiği döneme kadar, tahıl üretiminde belli gerilemeler görülmüştür. Ama bunun sebebi 'eleştirmen'lerin bizi inandırmaya çalıştığı gibi izlenen 'yanlış' siyaset değildir. Kulaklara karşı verilen ölüm-kalım savaşı içinde, Kulaklar ekonomiyi zarara uğratmak için her yola başvurmuşlar; ellerindeki tahılları toprağa gömmüşler, yakmışlar, üretimi her yolla sabote etmişlerdir. Tahıl üretimindeki gerilemenin gerçek sebebi budur.

Bu gibi 'eleştirici'lerin gerçekte tarımda sosyalist dönüşümü anlamadıkları, 'Sovyet iktisadının eleştirisi'nde getirilen şu görüşlerde de açıkça ortaya çıkıyor:

> "Ekteki üç mektuptan sonuncusunun (Kastedilen 'A.V.Sanina ve V.G.Venger yoldaşa cevap', Stalin, "Son yazılar", s.174-185. Biz bu yazı içinde daha önce burada eleştiri getirilen bölümü alıntı olarak koyduk. Okuyucu oradan 'eleştiri'nin ne biçim bir 'eleştiri' olduğunu görebilir. --YN) (Bkz. s.72/4) tümüyle yanlış olduğu görüşündeyim. Tarımsal makinaları köylülüğe vermede bunlara güvenilemeyeceği, bunların makineleri geri vermeyeceği inancı ifade ediliyor. Stalin bir yandan üretim araçlarının devletin mülkiyetinde olduğunu söylüyor. Diğer yandan ise köylülerin satın alacak gücü olmadığını söylüyor. Aslında Stalin kendisini aldatmaktadır. Devlet köylülüğü çok sıkı, hiç esnek olmayan bir şekilde kontrol etti."
> (A.g.k., s.140)

Görüldüğü gibi burada 'eleştirmen' tarım alanında toprak dışında temel üretim araçları durumunda bulunan tarım makinaları ve traktörlerin devlet mülkiyetinden, kolhoz mülkiyetine verilmesinin; yani daha üst düzeydeki sosyalist mülkiyetten, daha alt düzeyde bir mülkiyete geçilmesinin Stalin tarafından reddedilmesini, 'köylülere güvensizlik', 'köylülüğü çok sıkı kontrol', vs. olmakla suçlamaktadır. Bu 'eleştiri', bu 'eleştiri'yi yapanın bu konuda sağ bir pozisyonda durduğunu; sosyalist mülkiyeti sürekli mükemmelleştirme yerine, geri dönüşü savunduğunu göstermektedir. Nitekim Kruşçev revizyonistlerinin tarım alanında yaptıkları ve ekonomik alanda geri dönüşün ilk adımı olan 'reform', devlet mülkiyetindeki Makina-Traktör İstasyonlarının (MTİ) dağıtılması, ve bunların elindeki üretim araçlarının Kolhozlara devredilmesi olmuştur.

STALİN TOPLUMDAKİ ARA GÜÇLERİ RED Mİ ETTİ?

Stalin'e "10 büyük ilişki" yazısında bir de şu 'eleştiri' getiriliyor:

> "Wang Ming'in başını çektiği dogmacıların elinde olduğu sırada, Partimiz Stalin'in çalışma tarzının kötü yanını alarak bu konuda hata yaptı. Dogmacılar toplumdaki ara güçleri reddettiler."
> (Mao Zedung, SE, c.5, s.342)

Görüldüğü gibi, burada hiçbir ispat çabasına gerek görülmeden, Çin'de Wang Ming'in yaptığı söylenen hatanın (toplumdaki ara güçleri reddetme) sebebi olarak Stalin'in çalışma tarzının 'kötü' yanı gösterilmekte, yani Stalin'in de bu hatayı yaptığı dolaylı olarak ifade edilmektedir.

Bu yönde getirilen eleştiri, "Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine" başlıklı yazıda biraz daha genişçe vardır. Orada da şöyle denmektedir:

> "Mesela Stalin'in şöyle bir formülü vardır: 'Devrimin çeşitli dönemlerinde esas darbenin hedefi toplumsal politik ara güçleri tecrit etmek olmalıdır'. Stalin'in bu formülüne Marksist-Leninist bir biçimde, eleştirici bir gözle yaklaşmak gerekir. Bazı dönemlerde toplumun ara güçlerini tecrit etmek doğru olabilir. AMA BU HER ŞART ALTINDA DOĞRU DEĞİLDİR. BİZİM DENEYLERİMİZ GÖSTERMİŞTİR Kİ, DEVRİMİN ESAS DARBELERİ DEVRİMİN ESAS DÜŞMANLARINA, ONLARI TECRİT ETMEK AMACI İLE YÖNLENDİRİLMELİDİR. ARA GÜÇLERE GELİNCE, ONLARA KARŞI MÜCADELE EDİLMELİDİR, AMA AYNI ZAMANDA ONLARI BİZİM TARAFIMIZA ÇEKMEK İÇİN DE ÇABA SARFEDİLMELİDİR, YA DA EN AZINDAN TARAFSIZLAŞTIRILMAYA, TARAFSIZ POZİSYONDAN DA BİZİM TARAFIMIZA ÇEKİLMEYE ÇALIŞILMALIDIR." (agy., s.17)

Burada 'bazı durumlarda doğru olabilir' denen 'ara güçleri tecrit siyaseti' birkaç satır aşağıda, Çin devrimi deneyi adına genel olarak reddedilmektedir. Ara güçleri tecrit etmek siyasetinin yerine, devrimin esas hedefini (ya da başdüşmanını) tecrit etme siyaseti getirilmektedir. Bu 'eleştiri' yanlış bir eleştiridir; ve Stalin'in ne dediğinin biraz bile olsun kavranmadığını göstermektedir. Stalin devrimin zaferi için emekçi kitlelerin işçi sınıfı önderliğinde birleştirilmesinin şart olduğunu düşünmektedir. İşçi sınıfı ve emekçi kitleler, iktidarı elinde bulunduran güçlere (Başdüşman) karşı, o güçleri YIKMA (TECRİT ETME DEĞİL) mücadelesine seferber edilmek zorundadır. Ama bu kitleler çeşitli dönemlerde, düzene isyana hazır olsalar bile, bazı ara güçler, reformcu siyasetler, onları düzene bağlayan bir rol oynayabilir. Böyle bir durumda komünistlerin çalışmalarında bu güçleri tecrit etmek (yani bunların kitle içindeki etkisini kırmak) esas sorun haline gelebilir. Böyle bir durumda Komünistler ideolojik alanda esas darbeyi, bu ara güçleri tecrit etmek amacı ile (onları yıkmak değil, çünkü onlar zaten iktidarda değildir. Onlara karşı mücadele, esas olarak kitleleri onların etkisinden kurtarmak için yürütülecek ideolojik mücadeledir) onlara yönlendirilebilir. Stalin işte bunu ortaya koymaktadır. Bu bütünü ile doğru bir yaklaşımdır.

Stalin'in toplumda ara güçleri reddettiği iddiası, onun gerek Sovyetler Birliği'nde ara güçlere karşı takındığı tavır; ve gerekse de özellikle Çin devrimi somutunda takındığı tavırla 'iftira' olarak kolayca çürütülebilir. Stalin, Çin'de burjuvazinin bir kesimi ile ittifakı ilke olarak reddeden Troçkist muhalefete karşı en sert ideolojik polemiği yürüten Marksist-Leninist önderdir.

STALİN PARTİ İÇİNDE İNSANLARIN HATALARINI DÜZELTİP DEVRİME KATILMALARINI RED Mİ ETTİ ?

Bu 'ara güçleri reddetme' 'eleştiri'sinin hemen arkasından, Çin'de Stalin'in çalışma tarzının 'kötü' yanlarını alan dogmatiklerin "Parti içinde insanların hatalarını düzeltmelerine ve devrime katılmalarına izin vermedikleri" söylenerek, Stalin yine 'semere vurup eşeği kasdetme' yöntemi ile suçlanıyor.

Bu konuda da Stalin'in teori ve pratiği ortadadır.

Stalin gayet açık bir biçimde; hata, sapma, ve sistemli çizgıyı birbirinden ayırır. Herkesin hata yapabileceğini, ve hatta sapmalar içine girebileceğini ve herhangi bir konuda sapma yapanın derhal partiden atılmasının yanlış olduğunu savunur. Bu gibi sapmalar içinde bulunanların kendilerini düzeltmelerini talep eder.

İşte bu konuda Stalin'in söyledikleri:

> "İşte ben bu yüzden XIII. Parti Konferansının burada söz konusu olanın, küçük-burjuva siyasete yönelen bir sapma olduğu konusundaki tespitini doğru buluyorum. Ama bu henüz küçük-burjuva siyaset değildir. Hayır. Lenin X. Parti Kongresinde, bir sapma'nın henüz kendi içinde bütünlüklü, son şeklini almış birşey olmadığını belirtti. Eğer siz muhalefetten yoldaşlar bu küçük-burjuva sapmada ısrar etmezseniz, eğer siz henüz fazla büyük olmayan hatalarınızda ısrar etmezseniz, o zaman herşeyi halletmek mümkündür, o zaman parti çalışması ilerleyebilir. Ama siz bunlarda ısrar ederseniz, o zaman bu küçük-burjuva sapma, bir küçük-burjuva siyasetine doğru gelişecektir. Bu size bağlıdır, muhalefetten yoldaşlar."
> (Stalin, "XIII. Parti Kongresine Rapor", s.209)

Uygulamaya gelince: Mesela XV. Parti Kongresinden sonra, daha önce partiden atılan bir dizi kişi, kamuoyu önünde özeleştiri şartı ile yeniden partiye alınmıştır. (Bkz. "SBKP(B) Tarihi", s.341)

Hata ve sapma içinde bulunan birçok kişi parti içinde eleştirilmiştir, vs.

Görüldüğü gibi bu 'eleştiri' de iftira niteliğinde bir 'eleştiri'dir.

STALİN ÇİN DEVRİMİNDE MİLLİ BURJUVAZİNİN ROLÜ MESELESİNİ TEORİK OLARAK ÇÖZEMEDİ Mİ ?

Son dönemlerde çok bilimsel! Stalin 'eleştiri'lerine Türkiyeli 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucuları yepyeni bir katkıda

bulundular. O da şudur:

> "Stalin yoldaş, Çin devriminde milli burjuvazinin rolü meselesini teorik olarak çözemedi, çözemezdi; çünkü bu teoriyi dayandırabilecek yeterli sosyal pratik oluşmamıştı."
> ("TKP/ML II. Konferans Raporu", s.31)

Önce teorik olarak Çin devriminin kendine özel bir 'milli burjuvazinin rolü sorunu' yoktur. Bu sorun, teorik olarak, emperyalizmin boyunduruğu altındaki tüm ülkeleri ilgilendiren genel bir sorundur.

Ve bu genel sorun, teorik olarak, bu gibi ülkelerde ülke burjuvazisinin bir kesiminin çeşitli dönemlerde devrime katılabileceği şeklindeki önerme ile, daha Komintern II. Kongresinde; henüz ÇKP kurulmadan, ve Mao'nun yayınlanan ilk yazısından altı yıl önce! çözülmüştür.

Stalin bu konuda teorik olarak sorunu şu şekilde ortaya koyuyordu:

Komintern ve genel olarak komunist partiler, somurge ve bağımlı ulkelerdeki devrımcı hareketın meselelerıne hangi noktadan yaklaşmaktadırlar?

Bu nokta, emperyalıst ulkelerdekı, yani başka halkları ezen ulkelerdekı devrımle, somurge ve bağımlı ülkelerdekı, yanı başka ulkelerın emperyalıst boyunduruğu altında olan ülkelerdekı devrım arasında kesın bır *ayırım* yapmaktır. Emperyalıst ülkelerde devrım başka şeydir. Oradakı burjuvazı başka halkları ezer, orada burjuvazi devrimın her aşamasında karşı-devrımcıdır, orada kurtuluş mücadelesinin bır unsuru olarak mıllı unsur yoktur. Oysa sömürge ve bağımlı ülkelerde devrım daha değişiktir: Burada devrımın etkenlerinden bırı, başka devletler tarafından emperyalızm boyunduruğu altında· tutulmaktır. Bu ülkelerde bu boyunduruğu mıllı burjuvazı de hısseder. Zaten başka türlü de olamaz Burada mıllı burjuvazi belli bır aşamada ve belli bır süre ıçın ülkesındekı devrımcı hareketı emperyalizme karşı destekleyebilir. Burada mıllı unsur, kurtuluş mücadelesinin unsuru olarak, devrimin bır etkenidir

Bu ayrımı yapmamak, bu farkı kavramamak, emperyalist ülkelerdekı devrımle somurge ulkelerdekı devrımı bır tutmak, Marksızmın yolunu, Leninizmın yolunu terk etmek, İkinci Enternasyonal takıpçılerının yolunu tutmak demektır.

Lenin, Komintern'in İkıncı Kongresinde yaptığı mıllı mesele ve somurge meselesi üzerıne konuşmada şunları açıklıyordu.

> «Tezlerimizin en *onemlı, temel* fıkrı nedır? *Ezen* ve ezılen halklar arasında *ayırım* yapmaktır Bız, İkıncı Enternasyonal'in ve burjuva demokrasısının tersıne, bu farkı vurguluyoruz.» (abç — *J Stalin*)

Muhalefetın temel hatası, bır tıp devrımle otekı tıp devrım arasındakı bu farkı kavramamasında ve kabul etmemesinde yatıyor

Muhalefetın temel hatası, Rusya'dakı, yanı dıger halkları ezen emperyalıst bır ulkedekı 1905 devrımıyle, Çın'dekı, yanı ezılen ve başka ulkelerın emperyalıst boyunduruguna karşı mucadele etmek zorunda olan yarı somurge bır ulkedekı devrımı *bır tutmasındadır*

Bızde, Rusya da, 1905 devrımı, burjuva-demokratık bır devrım olmasına rağmen, burjuvazıye karşı, lıberal burjuvazıye karşı yurutuldu Neden? Çunku *emperyalıst* bır ulkenın lıberal burjuvazısı zorunlu olarak karşı devrımcıdır İşte bu nedenle o sıralarda bolşevıklerın lıberal burjuvazıyle geçıcı bloklar ve anlaşmalar yapması soz konusu degıldı ve olamazdı da Muhaletet bundan çıkarak, Çın'de devrımcı hareketın her aşamasında aynı çızgının ızlenmesını, Çın de mıllı burjuvazıyle geçıcı anlaşmaların ve blokların hıç bır zaman ve hıç bır şart altında dogru olmadıgını ılerı suruyor Gelgelelım, muhalefet ezılen ulkelerdekı bır devrımle ezen ulkelerdekı bir devrımı arasındakı farkı kavramayan ve kabul etmeyen insanların ancak boyle konuşabılecegını, Leninizmden kopan ve İkıncı Enternasyonal takıpçılıgıne batan insanların böyle konuşabılecegını unutuyor

Lenın, somurge ulkelerdekı *burjuva* kurtuluş hareketlerıyle yapılacak geçıcı anlaşma ve blokların dogruluğu konusunda şunları açıklıyor

> «Komunist Enternasyonal, somurge ve geri kalmış ulkelerdekı burjuva demokrasısı ile *geçıcı bır ittıfaka* (abç — *J Stalin*) gırmelı, fakat onun ıçınde erımemelı, çekırdek halınde bile olsa proletarya hareketının bagımsızlıgını mutlaka korumalıdır.»
>
> «Bız, komunıstler olarak, somurge ulkelerdekı *burjuva kurtuluş* hareketlerını ancak, eger bu hareketler gerçekten devrımcıyse, eger bu hareketlerın temsılcıleri, bızı, koylulugu ve somurulen genış kıtleleri devrımcı bır ruhla egıtmemız ve orgutlememızde engellemıyorsa, *desteklemelıyız* ve *destekleyecegız*.» (abç — *J. Stalin*)

Nasıl «olur da» *Rusya'da* burjuvazıyle anlaşmaya en sert bıçımde karşı çıkan Lenın, *Çın de* boyle anlaşma ve blokları dogru gorebılır? Yoksa Lenın yanılmış mıdır? Yoksa Lenın, donuş yaparak devrımcı taktıkten oportunist taktıge mı sapmıştır? Elbette hayır! Lenın, ezılen bır ulkedekı devrımle ezen bır ulkedekı devrım arasındakı farkın bılıncınde oldugu ıçın, bu «olmuştur» Lenın, somurge ve bagımlı ulkelerde, mıllı burjuvazının, gelışmesının belli bır aşamasında kendı ulkesındekı devrımcı hareketı emperyalızmın boyunduruguna karşı destekleyebılecegının bılıncınde oldugu ıçın, bu «olmuştur» Muhalefet bunu kavramak ıstemıyor, muhalefet Lenın'ın devrımcı taktıgından koptugu, Leninizmın devrımcı taktıgından koptugu ıçın bunu kavramak ıstemıyor.

(Stalin, "Milli demokratik devrim", s.161-164, AY, 1977)

İşte bu sorunu 'teorik' olarak çözemeyen Stalin'in sorun konusunda savunduğu 'teorik' görüşler bunlardır.

Ama Stalin Çin devrimi konusunda bununla da yetinmemiş; bu teorinin pratiğe nasıl uygulanması gerektiği konusunda, taktik sorunlar konusunda da yolgöstermiştir. Türkçede "Milli Demokratik Devrim" adı altında çıkan derlemenin kabaca gözden geçirilmesi bile, böyle bir 'eleştiri' getirenlerin ciddiyetsizlişi konusunda yeterli bilgi verir.

KİŞİYE TAPMA SORUNU VE STALİN

Stalin'e çokça getirilen 'eleştiri'lerden biri de 'kişiye tapma' ile ilgili olanıdır. Yazının başında belirttiğimiz gibi, Kruşçev revizyonisti 'Gizli Rapor'unu yalnızca bu konuya ayırmıştı. XX. Parti Kongresinin hemen ardından, ÇKP "Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine"de bu konuda XX. Parti Kongresinin raporunu övüyor ve şöyle diyordu:

> "Kişiye tapmayla mücadele sorunu XX. Parti Kongresinin çalışmaları içinde önemli bir yer tuttu. Parti Kongresi bütün açıklığı ile kişiye tapmanın yaygın olduğu ve bunun uzun bir dönem Sovyet toplumunun gelişmesi içinde büyük zararlara yolaçan birçok hatanın sebebi olduğu gerçeğini günışığına çıkardı. SBKP'nin kendi yaptığı hatalar konusunda yaptığı eleştiri, parti-içi yaşamın derin ilkesel karakterini ve Marksizm-Leninizmin hayatiyetini kanıtlamaktadır."
> (A.g.y., Almanca, 1963, Çin baskısı, s.1/2)

> "Stalin ... kişiye tapmaya gözyumdu ve bunu geliştirdi, kişisel (keyfi) yönetim uyguladı."
> (A.g.y., s.8)

> "SBKP XX. Kongresinde kişiye tapmaya karşı verilen mücadele gerçekten Sovyet komünistlerinin ve Sovyet halkının, gelişmenin önünde duran ideolojik engellere karşı verdiği büyük ve yiğitçe bir mücadeledir."
> (A.g.y., s.11)

Aynı yazının devamı niteliğinde olan ve bu yazıdan sekiz ay sonra yayınlanan "Proletarya diktatörlüğünün tarihi dersleri üzerine biraz daha" başlıklı yazıda ise şunlar söyleniyordu:

> "Stalin ... kendi yanılmazlığına ve bilgeliğine ve otoritesine körce inanmaya başladı. Karmaşık sorunları ciddi bir biçimde inceleyemez hale geldi. Yoldaşlarının ve kitlelerin sesine kulak vermedi. Bu yüzden aldığı bazı kararlar ve tedbirler objektif gerçekle çelişme içindeydi. Genellikle o bu hatalı tedbirlerin uygulanması için uzun süre diretirdi. Bu yüzden hatalarını zamanında aşamazdı. SBKP ŞİMDİ STALİN'İN HATALARINI DÜZELTMEK İÇİN TEDBİRLER ALMIŞ DURUMDADIR. ALINAN TEDBİRLER ŞİMDİDEN MEYVA VERMEYE BAŞLAMIŞTIR. XX. PARTİ KONGRESİ STALİN'İN HATALARININ DERİNLİĞİNİ ORTAYA KOYARKEN VE STALİN ETRAFINDA YARATILAN KİŞİYE TAPMAYI YIKARKEN BÜYÜK BİR KARARLILIK VE CESARET GÖSTERMİŞTİR."
> (A.g.y., s.41)

Stalin'e bütün Sovyet ve dünya halklarının büyük saygı ve sevgi beslediği tarihsel bir gerçek, kimsenin ortadan kaldırama yacağı bir olgudur. Ama beslenilen bu saygı ve sevgi, Stalin e bütün dünyada komünistlerin duyduğu güven, gökten zembille inmemiştir. Bunun haklı bir maddi temeli vardır. Bu temel, o nun Leninizmi her türlü oportunizme karşı devralmış, savun - muş ve geliştirmiş olmasında; Sovyetlerde muazzam sosyalist inşa zaferleri kazanılmasına önderlik etmiş olmasında; bütün dünyada Dünya Komünist Hareketine doğru bir önderlik vermiş olmasında; ve gerek Sovyet, gerekse dünya halklarına İkinci Dünya Savaşında Hitler faşizmine karşı kazanılan zaferde önderlik etmesi gerçeklerinde yatmaktadır. Stalin yaşadığı dönemde gerçekten dünya proletaryasının ve ezilen halkların en önemli önderi durumunda idi. Stalin'e bütün dünyada Komünist lerin, işçi sınıfının, ezilen halkların duyduğu sevgi, saygı, güven (en az bütün dünyada burjuvazinin ona duyduğu nefret kadar !) haklı idi. Ve buna 'kişiye tapma' denemez.

Kişiye tapma olayı; herhangi bir kişinin gerçek durumunun abartıldığı ve ona karşı bir insan değilmiş de sanki bir aziz miş gibi yaklaşıldığı; onun söylediği ve yaptığı herşeyin hiç eleştirisiz kabul edildiği; güvenin körce bir güvene dönüş - tüğü andan itibaren sözkonusudur.

Bu gibi görünümler özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra Sovyetler Birliği'nde kendini göstermiştir. Bu bir olgudur. Stalin'e en çok övgü yağdıranlar, daha sonra en ateşli 'kişi ye tapmaya karşı' savaşçılar şeklinde ortaya çıkmışlardır. Bu da bir başka olgudur. Bunlar birleştirildiğinde çıkan sonuç, kişiye tapma denen olayın bizzat daha sonra 'kişiye tapmaya karşı' savaşçılar kesilen revizyonistler tarafından körüklen diğidir.

Stalin'in bu konuda tavrına gelince:

23 Şubat 1946'da, İkinci Dünya Savaşından hemen sonra, Stalin ismi etrafında en çok övgü düzüldüğü dönemde (ki bu övgünün maddi temeli vardı; abartılmadığı sürece Stalin'in kazanımla rının ortaya konulup övülmesi yanlış değildi) Stalin, Binbaşı Profesör Dr. Rasin'e yazdığı bir cevapta şöyle demektedir:

> "(Tezlerde --ÇN) ... Stalin'e dizilen övgüler de kulağı tırmalamaktadır. Bunları okumak gerçekten utanç vericidir."
> (Stalin, TE, Almanca, c.17, s.29)

Görüldüğü gibi Stalin'in 'kişiye tapmanın yayılmasına gözyumduğu' ve 'yaydığı' da bir iftiradır.

(Burada belki de Stalin'e bu konuda yeterli mücadele yürütmediği şeklinde bir eleştiri getirilebilir. Ancak Stalin'in 1953'e kadar yaşadığı; ve bu dönem içinde revizyonizmin çeşitli görünümlerine karşı yoğun bir mücadele içinde bulunduğu unutulmamalıdır. Kaldı ki, 'kişiye tapma' olgusu Stalin döneminde hiçbir zaman Kültür Devrimi sırasında Mao'nun adı etrafında yaratılan bir kişiye tapma boyutuna ulaşmamıştır. Bu, bugün Stalin'e bu yönde 'eleştiri' getiren 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucuları açısından düşündürücü olması gereken bir sorundur !)

★ ★ ★

STALİN KARŞI-DEVRİMCİLERİN BASTIRILMASI SIRASINDA ÇOK MU İLERİ GİTTİ ?

Stalin'e en çok getirilen 'eleştiri'lerden biri de 1936-1938 yılları arasında karşı-devrimcilerin bastırılması hareketi sırasında çok önemli hatalar ve haksızlıklar yaptığı, birçok suçsuz insanın bu sırada hayatını kaybettiği; Stalin'in Sovyet yasallığını çiğnediği, keyfi bir biçimde kitlesel terör uyguladığı şeklinde suçlamalardır. Burjuvazi bu konumda Stalin'i çokça Hitler'le karşılaştırır.

ÇKP bu konuda "Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine biraz daha" adlı broşürde şu tespiti yapmaktadır:

> "Karşı-devrimcilerin bastırılmasında Stalin, gerçekten cezalandırılması gereken pekçok karşı-devrimciyi bastırdı ve bu cephede görevleri esas olarak çözdü. Fakat birçok namuslu komüniste ve Sovyetler Birliği vatandaşına karşı haksızlık etti, ve ağır kayıplara sebep oldu."
> 'A.g.y., s.43)

"Stalin meselesi üzerine" adlı yorumda ise şunlar söylenmektedir:

> "1937'de ve 1938'de karşı-devrimcilere karşı baskı alanının genişletilmesi hatası işlendi."
> (A.g.y., s.173)

(Bu düşünceler Mao'ya ait olup olmadığı bilinmeyen, 'karanlık kaynaklı' ve fakat 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucusu akımın savunduğu, 'Yayınlanmamış yazılar', 'Teorik ve siyasi düşünceler' gibi kitaplarda da çokça vardır. Oradaki formülasyonlar 'çok kafa kesti', vb. daha basit (belki daha anlaşılır) formülasyonlardır.)

Bu 'eleştiri'lerin özü, Stalin'in ideolojik mücadelenin yerine idari tedbiri geçirdiği; ideolojik mücadele yerine devlet terörünü geçirdiği şeklinde bir özdür.

Stalin önderliğindeki sınıf mücadelesi tarihinin kendisi bu 'eleştiri'lerin yanlışlığını ortaya koyar.

Mesela Troçkizme karşı mücadeleyi ele alalım. Troçkizme karşı 1920'lerin başlarından itibaren başlayan, Lenin'in ölümünden sonra sertleşen ideolojik mücadele; 1927'ye dek Troçki'nin --çizgisi küçük-burjuva çizgi olarak teşhir edilmesine rağmen-- Merkez Komitesinde olduğu şartlarda sürdürüldü. Ondan sonraki dönemde de 1935'de Troçkistler SBKP(B) Merkez Komitesi üyesi Kirov'u bir suikastle öldürene; ve ekonomik alanda sabotajlara, yani bizzat karşı-devrimci eylemlere geçene kadar, onlara karşı şiddet uygulanmadı. Pratik olarak karşı-devrimin saflarına geçtikten sonra, artık sorun devrimle karşı-devrimin çatışmasına dönüşmüştü. Bu noktada, iktidarı elinde tutan proletaryanın, devleti aracılığı ile de karşı-devrimcilerin üzerine yürümesi en doğru şeydi. Bu yapıldı.

Bu yapılırken de hiçbir şekilde yapılan işler halktan gizlenmedi. Karşı-devrimin bastırılması eylemi geniş işçi yığınlarının ve emekçi kitlelerin katılımı ile yürütüldü. Özellikle Partinin daha önceki dönemdeki ileri gelen kişilerinin yargılanmaları radyo aracılığı ile direkt olarak yayınlandı.

1936-1938 arasında yapılan tüm büyük yargılamaların tutanakları duruşmaların hemen ertesinde yayınlandı. Cezalandırılan tüm kişiler Sovyet yasaları çerçevesinde yargılanarak cezalandırıldılar. Bunlar hiçbir iddia ve iftiranın ortadan kaldıramayacağı tarihsel gerçeklerdir.

Peki, bu karşı-devrimcileri bastırma mücadelesi sırasında hiç hata yapılmadı mı? Tabii ki yapıldı. Tarihte hiç hatasız gelişen, içinde herşeyin doğru, saf, tertemiz olduğu bir tek devrimci kitle hareketi yoktur.

Stalin 3 Mart 1937'de SBKP(B) Merkez Komitesine sunduğu "Parti çalışmasında eksiklikler ve Troçkist ve diğer ikiyüzlülerin temizlenmesi için alınan tedbirler üzerine" başlıklı raporunda; ve 5 Mart 1937'de yaptığı kapanış konuşmasında, karşı-devrimin bastırılması çalışmasında ortaya çıkan eksiklikler, hatalar üzerinde durur; ve kapanış konuşmasında bir dizi tespitin yanında şu tespiti de yapar:

"Sonunda bir sorun daha: Burada kasdettiğim, bazı parti üyelerimizin tek tek parti üyelerinin kaderi hakkındaki tavırlarındaki duygusuz-bürokratik yaklaşımdır. Parti üyelerinin partiden atılması, ya da partiden atılmış parti üyelerinin yeniden üye alınması konusunda duyarsız tavırlar vardır. Bazı yönetici parti fonksiyonerlerimiz insanlara, parti üyelerine, beraber çalıştıkları çalışma arkadaşlarına karşı gayet dikkatsizdir. Daha da fazlası, bunlar parti üyelerini tanımak için, bunların ne düşündüklerini, nasıl geliştiklerini öğrenmek için çaba da göstermemektedir. Parti üyeleri ve parti fonksiyonerlerinin durumu ile tek tek olarak ilgilenmedikleri için de ancak tahmin üzerine iş yapmaktadırlar. Bunlar ya üyeleri haddinden fazla övmekte; ya da yerin dibine batırmaktadırlar, binlerle, onbinlerle üyeyi parti dışına atmaktadırlar.

.....

İnsanlara, parti üyelerine karşı bu duygusuz davranış, suni bir şekilde partinin bir bölümünde hoşnutsuzluk ve kızgınlık yaratmaktadır. Troçkist ikiyüzlüler de işte tam bu gibi yoldaşlara yaklaşmakta ve onları troçkist yıkıcılık batağına ustaca çekmektedirler.

Aslında Troçkistler hiçbir dönemde Partide önemli bir güç olmamışlardı. Mesela 1927'deki en son tartışmayı hatırlayın. Bu, Parti içinde tam anlamıyla bir güven oylaması idi. 854 bin Parti üyesinden 730 bini o dönemde oy kullandı. Bunlardan 724 bini Bolşeviklerden, Merkez Komitesinden yana, Troçkizme karşı; 4 bini Troçkistlerden yana oy kullandı. 2600 üye çekimser kaldı. 123 bin Partili --yolda ya da iş başında olduklarından-- oy kullanamadılar. Şimdi Troçkistlerin 4 bin oyuna (bu tüm oyların yüzde yarımı kadardır), çekimser kalanların tümünün oyları --bunların Troçkizme sempati duydukları varsayılarak-- [illegible]lırsa, ve 123 bin kullanılmayan oyun da yüzde yarımı değil, --aslında o kadar katmak gerekir ama, bir mucize olduğunu varsayalım-- yüzde beşi eklenirse, (yani şöyle böyle 6000 oy) bu durumda Troçkizme sempati duyan 12 bin Parti üyesi çıkar. İşte size Troçkist bayların tüm gücü. Bunlardan bir de Troçkizmden hayal kırıklığına uğradıkları için ona sırtını dönenleri çıkartırsanız, Troçkizmin gücünün ne olduğunu iyice

anlayabilirsiniz. Eğer buna rağmen Troçkist yıkıcılar bizim Partimiz içinde belli yedeklere sahipseler, bu bizim bazı yoldaşlarımızın Partiye üye alma ve üye çıkarma konusundaki hataları sonucu ortaya çıkan bir durumdur. ...

Bu alanda bizde bir yanlış daha vardır. Yoldaşlarımız iki aşırılık arasında bir orta yol görmemektedirler. Bir Parti üyesi işçi bazen en küçük bir hata yaptığında -- diyelim ki bir Parti toplantısına bir-iki kez geç geldi, ya da herhangi bir sebepten aidatını ödemedi--,kaşla göz arasında Partiden atılabilmektedir. Hatanın derecesi, sebebi kimseyi ilgilendirmemektedir. Bu konularda bürokratizm duyulmadık derecededir.

... Yoldaşlar, bu rezilliklere son vermenin zamanı gelmiştir."
(Stalin, TE, Almanca, c.14, s.157-160)

XVIII. Parti Kongresine sunulan raporda da Stalin aynı konuda şunları anlatmaktadır:

Partinin ve onun yönetici organlarının güçlenmesi, sözkonusu dönem içinde, iki ana çizgiyi izledi Partinin bileşimini düzenlemeyi, güvenilir olmayan üyeleri çıkarmayı ve en iyilerini seçmeyi gözeten çizgi ile, çok büyük örgütleri bölmeye, ölçülerini küçültmeye ve yönetici organları tabanındaki çalışmaya, pratik somut çalışmaya yaklaştırmaya dayanan çizgi

XVII Kongrede, 1 874 488 parti üyesi temsil edilmişti Bu rakam XVI Kongrede temsil edilmiş bulunan parti üyeleri rakamı ile karşılaştırılırsa, XVI ve XVII kongreler arasında bulunan dönemde, partiye 600 000 yeni üyenin gelmiş bulunduğu görülür Parti, 1930-1933 yılları arasındaki koşullarda böylesine büyük bir katılma akınının, üye sayısının anormal ve istenmez bir artışı olduğunu sezmezlik edemezdi Parti saflarına sadece dürüst ve esirgenmez kimselerin değil, ama raslantı sonucu gelmiş ögelerin de, parti bayrağını kişisel bir erekle kullanmak isteyen ikbal avcılarının da girdiklerini biliyordu. Parti, sadece üyelerinin sayısı ile değil, ama her şeyden önce nitelikleri ile güçlü olduğunu bilmezlik edemezdi Bu nedenle, ortaya, partinin bileşiminin düzenleme sorunu çıktı. Partinin, - üyeler ve stajyerler— 1933'te başlamış bulunan arındırılmasını sürdürme kararı alındı, ve bu iş fiili olarak 1935 Mayıs ayına değin uzatıldı Sonra, parti üye yeni üyeler alınmasının durdurulması kararlaştırıldı, ve bu iş fiili olarak 1936 Eylülüne değin durduruldu, yeni üyeler alınmasına yeniden ancak 1 Kasım 1936 günü başlandı Kirov yoldaşın, parti içinde bol sayıda kuşkulu ögenin var olduğunu gösteren alçakça öldürülmesinden sonra parti bölgelerinin denetlenip değiştirilmesine başlanması kararlaştırıldı, bu iki iş, ancak 1936 Eylülünde tamamlandı Yeni üye ve stajyerlerin kabulüne ancak o zaman yeniden başlandı Bu önlemler, partinin, ona raslantı sonucu gelmiş ögeleri, edilgin, ikbal avcısı ve açıkça düşman ögeleri saflarından kovup, en güvenilir, en esirgenmez üyeleri korumasını sağladı Temizliğin büyük yanlışlıklar olmadan yapıldığı söylenemez Ne yazık ki, bu yanlışlıklar varsayılabileceğinden daha çok oldu Artık yığınsal temizleme yöntemi kullanma zorunda olmadığımızdan kuşku yok Ama 1933-1936 temizliği kaçınılmaz idi, genel olarak, bu temizlik olumlu sonuçlar verdi Bu XVIII Kongrede, 1 600 000 dolaylarında parti üyesi, yani XVII Kongredekinden 270 000 kadar az üye temsil edilmiş bulunuyor Ama bunda kötü bir şey yok Tersine, iyilik var, çünkü parti, kendini pislikten arındırarak güçlenir Partimiz şimdi biraz daha az kalabalık, ama buna karşılık üyelerinin niteliği bakımından daha iyi

(Stalin, "Leninizmin sorunları", s.717/718)

Görüldüğü gibi Stalin XVIII. Parti Kongresinde, yapılan temizliğin içinde "varsayılabilecekten daha büyük hatalar" olduğunu bizzat tespit etmektedir. O 'eleştirmen'lerinin ima ve iddialarının tersine, bu hataların kaynağı, sebebi, uygulayıcısı değil, belgelerin ortaya koyduğu gibi en kararlı düşmanıdır.

STALİN HAKKINDA GETİRİLEN 'SOMUT' İDDİALAR ÜZERİNE

Stalin hakkında yukarıda ele aldığımız bu 'eleştiri'ler dışında, bir dizi de 'somut' iddia ileri sürülmektedir. Bunların hepsinin ilginç bir ortak özelliği vardır: Bunlar birer-ikişer cümlelik iddialar olarak ileri sürülmüş; hiçbir belge, kanıta dayanma ihtiyacı duyulmamıştır. Buna rağmen bu gibi iddiaların bugün devrimciler içinde yaygın olması, bugünkü devrimci ve Marksist-Leninist hareketin seviyesini göstermesi bakımından ilginçtir.

Şimdi bu iddiaların 'çok moda' olanlarından birkaçına kısaca göz atalım:

- "(Stalin) bazı meselelerin çözümünde büyük devlet şovenizmine eğilim gösterdi."("Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübesi üzerine biraz daha", s.43)

1956'da ÇKP tarafından Stalin'e resmen getirilen bu 'eleştiri', 'eleştiri'nin getirildiği yerde hiçbir veri, belge, örnek ile desteklenmiyor. Ancak bugün 'Mao Zedung Düşüncesi' savunucularının savunduğu 'Yayınlanmamış yazılar'da yer alan 'Japon gazetecileri ile 2.9.1966'da yapılan bir konuşma'da, Stalin önderliğindeki Sovyetler Birliği 'çok alan işgal etmek' ile, 'koparabildiklerini koparmak' ile, bu arada 'Çin'den de Çin'e ait topraklara el koymak' ile suçlanıyor. Ve İkinci Dünya Savaşında Sovyetlerin eline geçen 'Kuril adalarının Japonya'nın hakkı' olduğu söyleniyor. Batıda 'koparılan' topraklara örnek olarak Polonya, Doğu Almanya'nın bir bölümü, Finlandiya'nın bir bölümü, Romanya'nın Besarabya bölümü veriliyor.

Bütün bunlarla birlikte ele alındığında 'büyük devlet şovenizmi' suçlamasının ne anlama geldiği anlaşılır hale geliyor. Buradaki büyük devlet şovenizmi suçlaması kesinlikle sorunun sınıfsal özünü gözlerden kaçıran, ve soruna değişmez bir 'ülke toprağı', 'ülke sınırı' açısından yaklaşan bir suçlamadır. Sovyetler Birliği'nin İkinci Dünya Savaşı şartlarında sözü geçen yerleri işgal etmemesinin alternatifinin, buraların ya Hitler Almanyasının, ya da daha sonra diğer emperyalistlerin eline geçmesi olduğunu görmeyen bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım Komünist değil, milliyetçi bir yaklaşımdır.

- "O bazen yanlış bir şekilde ve ağır sonuçlara yolaçan bir biçimde kardeş parti ve ülkelerin içişlerine karıştı." (A.g.y., s.42)
- "Kardeş partilerle ve ülkelerle olan ilişkilerde bazı hatalar işledi." ("Stalin meselesi üzerine", s.173)

Bu konuda kastedilenin ne olduğu şu alıntılarla ortaya çıkmaktadır:

- "O enternasyonal komünist hareket içinde bir dizi hata yaptı. Mesela Yugoslavya konusundaki yanlış kararı o aldı." ("Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine", s.9)
- "Yugoslav yoldaşların Stalin'in hatalarına karşı özel bir kin duymaları anlaşılır bir şeydir. Onlar geçmişte çok zor şartlar altında sosyalizme sarıldılar. İktisadi teşekküllerinin demokratik yönetimi konusunda tecrübeleri dikkati çekti. Çin halkı, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle Yugoslavya arasındaki çekişmelere son verilmesini selamlar." (A.g.y.)

Stalin'e burada getirilen 'eleştiri', 'eleştirmen'lerin Yugoslav tipi modern revizyonizmin niteliği konusundaki kafa karışıklığının belgesidir. Bu mesele nedir?

İkinci Dünya Savaşından sonra modern revizyonizm ilk defa Tito revizyonizmi kılığında ortaya çıktı. Bu tip revizyonizmin tehlikesini artıran, bunun başını çekenlerin devlet iktidarını elinde bulundurması idi. Stalin önderliğinde SBKP(B), Tito revizyonizmine karşı ilkeli bir mücadele yürüttü. Ve 1948'in

birinci yarısında yazdığı mektuplarla Yugoslavya KP yönetimi nin revizyonist çizgisini eleştirdi. YKP yönetimini uyardı. YKP yönetiminin çizgisi şu temel noktalarda Marksizm-Lenin - izmden sapıyordu:

- Proletaryanın öncü rolünün ınkarı; köylülüğün 'sosyalizmin en sağlam dayanağı' olduğu şeklindeki propaganda;
- Sosyalizmin inşası sırasında sınıf mücadelesinin sertleşeceği şeklindeki Marksist-Leninist tezin inkarı; zengin köylülüğün sınıf olarak ortadan kaldırılmasının reddi; kırda ve kentte kapitalist unsurlarla işbirliğinin propagandası; 'kapitalizmin barış içinde sosyalizme dönüştürülmesi' re - vizyonist tezinin savunulması;
- Komünist partisinin öncü rolünün reddi; devrimde öncü güç olarak halk cephesinin propagandasının yapılması;
- Parti içinde askeri-bürokratik bir rejimin oluşturulması, demokratik merkeziyetçiliğin, üyelerin haklarının çiğnen - mesi, parti kadrolarının devletin gizli polisi tarafından kontrol altına alınması; parti içinde eleştiri ve özeleştirinin yokedilmesi;
- SBKP(B)'e, ve YKP'ne eleştiri getiren diğer partilere düşmanca tavır. Eleştiriyi 'içişlere müdahale' gerekçesi ile reddetme; Sovyetler Birliği hakkında 'yozlaştığı' yolunda iftira yayma; Arnavutluk'a karşı büyük devlet şovenizmi;
- Milliyetçiliğe sapma; emperyalizmle işbirliği; emperyalizmin safına geçme.

YKP yönetimi bu uyarılara kulak asmadı. 1948 Haziranında toplanan Kominform, YKP yönetimine getirilen eleştirileri tek - rarladı. Ancak YKP yönetimi yine emperyalizme teslimiyet yolundan dönmedi. Bunun üzerine 1949 Kasımında Kominform'un aldığı kararla Tito önderliğindeki YKP kesinlikle dünya Komü - nist hareketinin saflarından atıldı. Alınan ortak kararda,ancak yeni bir YKP'nin dünya Komünist hareketi saflarına yeniden katılabileceği belirtildi.

1949'da alınan bu karar, Marksizm-Leninizm ile revizyonizm arasındaki mücadelede önemli bir yere sahiptir. Kruşçev revizyonizmi daha XX. Parti Kongresi öncesinde revizyonizmini geliştirirken, bu kararı hiçe saymıştır.

Stalin'in ve Stalin önderliğindeki SBKP(B)'in YKP'ne karşı takındığı tavır doğru, Marksist-Leninist bir tavırdır. Bu gibi 'içişlere karışma' Marksist-Leninistlerin görevidir. Bu tavrı 'yanlış' olarak damgalayanlar kendileri bu konuda re - vizyonist pozisyonda durmaktadırlar.

ÇİN DEVRİMİ İLE İLGİLİ:

- "1926'da yükselen köylü hareketi karşısında Stalin burjuvaziyle olan cephenin sarsılmaması kaygısıyla ÇKP'ne bir telgraf göndererek köylü hareketinin sınırlanmasını istemiş - tir. Fakat bunu birkaç hafta sonra düzeltmiştir." (TKP/ML II. Konferans raporu, s.33)

Bu 'eleştiri', SBKP(B) içindeki Troçkist kanat tarafından, (Stalin'e değil ama Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu'na) 1927'de getirilen, ve Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulunun Çin konusundaki genel çizgisinin yanlışlığını ispatlamak

için getirilen bir 'eleştiri'dir. Gerçekten de 1926 Ekiminde, ÇKP'ne, Şangay'ın alınışına kadar toprak devriminin şiddet - lendirilmemesi gerektiğini bildiren bir telgraf gönderilmiştir. Ama telgrafı gönderen, II. Merkez Komitesinin iddia ettiği gibi Stalin değil, Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulunun Çin ile ilgili bürosudur ! Bu telgraf Komünist Enter - nasyonal Yürütme Kurulu adına gönderildikten birkaç hafta sonra, 1926 Kasımında yine Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu tarafından (Stalin tarafından değil!) hata olarak tespit edilmiş, ve geri alınmıştır. Stalın SBKP(B) Markez Komitesi ve Merkez Kontrol Komisyonunun 1 Ağustos 1927'deki oturumunda yaptığı bir konuşmada soruna değinmiş, ve Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu adına 1926 Ekiminde gönderilen bu telgrafın hata olduğunu bizzat Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu tarafından tespit edildiğini; ve bu telgrafın Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulunun Çin devrimi hakkındaki genel çizgisini yansıtmadığını belirtmiştir. Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulunun genel çizgisini yansıtmayan, ve Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu tarafından birkaç hafta içinde düzeltilen, ve Çin devrimi içinde pratik bir zarara yolaçmayan bir telgrafın sorumluluğunu Stalin'e yükleyerek Stalin'i eleştirmek, SBKP(B) içindeki Troçkist muhalefetin bile yapmadığı bir işti. Onlar Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulunu eleştirip, Stalin'e dolaylı olarak saldırıyorlardı. Şimdi sağa sola 'Troçkist' çamuru atan, yaftalar yapıştıran şanlı! II. Merkez Komitesi, SBKP(B) içindeki Troçkist kanattan daha da ileri gidip, Troçkistlerin Komünist Enter - nasyonal Yürütme Kuruluna getirdikleri eleştiriyi alıp Stalin'e maledip, ona doğrudan saldırma şerefini (daha doğrusu şerefsizliğini!) elinde tutuyor. Bu konuda ve bu tavırları ile "Troçkist" yaftası en çok II. Merkez Komitesine yakışmaktadır!

- "İkinci Devrimci İçsavaş Döneminin sonlarına doğru Wang Ming'in izlediği sol maceracılık ... Stalin'e bağlanabilir." (Mao Zedung, SE, c.5, s.346, AY)
- "1931-1935 arasındaki Wang Ming'in sol çizgisinde ... Stalin'in desteği önemli rol oynamıştır." (TKP/ML II. Konfe - rans raporu, s.33)

Japonya'ya karşı direnme savaşının başlarında Wang Ming'in savunduğu sağ çizgi, ÇKP belgelerine göre, 'burjuvazi ile cephe içinde, "herşey cephe üzerinden, herşey cephe için"', 'burjuvazi ile birlik -- mücadele yok' şeklinde bir sağ çizgidir. Bu dönem içinde Stalin'in bu konuda doğrudan herhangi bir sözü, belgesi, vs. yoktur. Komintern'e gelince, tam da bu dönemde Komintern açık bir şekilde 'herşey cephe için / cephe üzerinden' görüşlerini eleştirir. Bu da bir eleştiri değil , iftiradır. (Bu konuda bkz. "TKP/ML içindeki iki çizgi mücadelesinin bazı belgeleri II", s.82)

- "Kurtuluş savaşı sırasında Stalin önce içsavaş alevlendiği takdirde Çin ulusunun yokolma tehlikesi ile karşı karşıya kalacağını öne sürerek bizim devrime hız vermemize izin vermedi." (Mao Zedung, SE, c.5, s.346)
- "Stalin 1945'de ÇKP'nin içsavaşa girmesine karşı çıkmış ve uzun bir süre Çan Kay-şek ile ilişkilerini sürdürmüştür." (II. Konferans raporu, s.33)

Bu 'eleştiri' ile ilgili olarak da, Stalin'in bu konuda ne dediğini gösterir bir belge yoktur. Ancak eleştiri buna rağmen çok ilginçtir. Burada sanki o dönemde ÇKP içsavaş yürütmek istemiş de, Stalin izin vermemiş görüntüsü yaratılmaktadır. İç savaşın Stalin'in iznine bağlanması saçmalığını bir yana bırakalım. O günkü dönemde duruma ve ÇKP'nin siyasetine bakalım: 1945'de Japon emperyalizmi henüz yenilmişti; bütün dünya savaştan yeni çıkmıştı. Çin halkı 24 yıldır sürekli bir savaş içinde idi. Ve halk yığınları barış istiyorlardı. Halk yığınları, Japon emperyalizmi ile savaş sona erer ermez bir içsavaşa hazır değillerdi. Bu durumda bir içsavaşa başlaması ÇKP'ni halk yığınlarından koparırdı. İşte ÇKP bunun bilincinde olarak, o dönemde kendisinin içsavaş istemediği, Çan Kay-şek'in içsavaş kışkırtıcılığı yaptığı şeklinde bir propagandaya başladı. ÇKP temsilcileri Kuomintang temsilcilerine 'Koalisyon hükümeti' kurma teklif ettiler. Mao Zedung'un 1945'deki tüm yazıları bu çizgiyi açıkça belgelemektedir. Ve bu çizgi yanlış değil, doğru bir çizgidir. Halk yığınları kendi siyasi pratiklerinde Japonya'ya karşı savaş içinde ÇKP'nin mütefiki olarak hareket eden Kuomintang'ın artık devrimin hedefi haline geldiğini gördükten sonradır ki, içsavaşın gerekliliğini kavramıştır. Eğer 1945'de içsavaşa başlamak gerekli idi ise, o zaman Stalin değil, o günkü ÇKP ve Mao Zedung eleştirilmelidir !

Çan Kay-şek'le Stalin'in uzun süre ilişkisini sürdürdüğü iddiasına gelince: Bizim bildiğimiz kadarı ile Stalin'in kendisinin Çan Kay-şek'le ilişkisi olmamıştır ! Ama Sovyetler Birliği içsavaş başlayana kadar Çan Kay-şek'le ilişki sürdürmüştür. Bunda yanlışlık yoktur. Sovyetler Birliği Çan Kay-şek ile ilişki sürdürürken, ÇKP Kuomintang'la hükümet pazarlığı yapmakta idi ! Ve bu yanlış değildi ! Bunlar tarihi gerçeklerdir !

- "Sonra savaş gerçekten başladığı zamanda bize karşı yarıciddi, yarı-kuşkulu bir tavır aldı. Savaşı kazandığımız zaman Stalin zaferimizin Tito tipi bir zafer olduğundan şüphe etti ve 1949 ile 1950 yıllarında üzerimizdeki baskı gerçekten büyüktü." (Mao Zedung, SE, ç.5, s.346)

(Bu çok ciddi! 'eleştiri' nedense II. Konferans raporuna alınmamış ! --YN)

Bu konuda da Stalin'in ne dediği ve düşündüğü konusunda belgemiz yok. Ancak ÇKP'nin VII. Kongresinde (1945) 'Mao Zedung Düşüncesi Marksizmin çinlileştirilmesidir' şeklinde bir düşünce savunduğu, bunu tüzüğüne geçirdiği tarihsel bir olgudur. Böyle bir durumda, aynı yönde çarpıtmalar yapan Tito revizyonizmi ile bağıntı kurulması mümkün, ve akla uygundur. O dönemde Amerikan emperyalistlerinin Çinli komünistlere yaptığı kurlar da bilinirse, o zaman SBKP(B)'in ve Stalin'in 1949 1950 yıllarında (1949 sonu, 1950 başında ÇKP/SBKP(B) arasında görüşmeler yapıldı. Bu görüşmelerde Stalin ve Mao bizzat görüşmelere katıldılar) ÇKP'ne eleştiri getirmiş olması muhtemeldir. Böyle bir 'baskı' Marksist-Leninistler açısından her zaman 'hoşgelmiş' olan bir 'baskı'dır !

KOMİNTERN SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN DAR MİLLİYETÇİ CIKARLARI İÇİN Mİ DAĞITILDI ?

Stalin'e çokça gelen eleştirilerden bir başkası da Komintern in dağıtılması ile ilgili olandır. Bilindiği gibi Komintern, 1943 yılının ortalarında Komünist Enternasyonal Yürütme Komi tesinin önerisi, ve Komünist Enternasyonal üyesi olan bütün önemli partilerin karara katılması ile; bu anlamda oybirliği ile dağıtılmıştır. Komintern'in dağıtılması, önce, Stalin'in değil, dünya Komünist hareketinin birlikte aldığı bir karardır. (Bu kararın ilk selamlayıcılarından biri Mao Zedung olmuştur. Bu şimdi 'Mao Zedung Düşüncesi'ni savunma adına bu konuda Stalin'i 'eleştiren'ler açısından ılginç olsa gerekir !) Bu kararın (doğruluğu yanlışlığı bir yana) bütün sorumlulu - ğunu Stalin'e yüklemek, dünya Komünist hareketinden Stalin'i anlamak demektir ki bunun yanlışlığı ortada olsa gerektir.

İkinci olarak, Komintern bellı şartlarda kurulan bir örgüt - tür. Kuşkusuz kurulduğu dönemde Komintern örgütlenmesi o günkü görevlere uygun bir örgütlenme idi. Komünistler için ör - gütlenme bıçimleri şartlara göre değişen olgulardır. 1943'te dünya Komünist hareketinin ilerlemesi açısından Komünist Enternasyonal'in varlığı önemli bir etken olmaktan çıkmıştı.Komünist Enternasyonal kendini bu gerekçe ile dağıttı.

Komintern'in dağıtılmasının gerekçeleri bütünlük içinde ele alınıp incelendiğinde, bunların tutarlı gerekçeler oldukları görülür. Bazı arkadaşların 'Eğer Komintern olsa idi' şeklindeki hipotezi yanlış, gerçeklere uymayan; merkezi bir örgütlenme içinde modern revizyonizmin yayılma imkanının az olduğu düşüncesinden yola çıkan bir hipotezdir. Bu o örgütün varlığına değil, o örgütün izlediği siyasete bağlı olan bir sorundur. Bazı durumlarda --mesela revizyonizmin partilerin çoğunu sardığı bir ortamda-- merkezi kararlar gelişmenin önüne engel olarak çıkabilir.

Tespit etmemiz gerekli olgu şudur: Stalin için Komintern'in dağıtılması taktik bir karardır, ve Komintern'in dağıtılması hiçbir şekilde Komünist Partileri arasındaki işbirliğinin ortadan kaldırılması anlamına gelmez, gelmemiştir. Stalin'in Komintern'in dağıtılmasını taktik bir karar olarak kavradığının pratik ispatı, savaş sonrasında onun önderliğinde Kominform'un kurulmasıdır.

Stalin'e yöneltilen, Sovyetler Birliği'nin çıkarları için Stalin'in Komintern'i dağıttığı şeklindeki 'eleştiri', ger - çeklere uymayan bir suçlamadır.

STALİN'E GETİRİLEN "FELSEFİ" ELEŞTİRİLER

Stalin'in hatalarının temeli olarak onun 'gerçeklerden kop - tuğu', 'tekyanlılığa', 'subjektivizme' düştüğü, vb. 'felsefi' 'eleştiri'leri getiriliyor.

Bu konuda ilk tespitler "Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübeleri üzerine biraz daha" broşüründe şu biçimde getiriliyor:

> "Stalin yer yer kaba bir biçimde diyalektik materyalist düşünce tarzından uzaklaştı. Subjektivizme düştü."(s.43)

"Eyalet, Merkeze bağlı şehir ve Özerk Bölge Parti Komitesi sekreterleri Konferansında konuşmalar" başlıklı yazıda ise getirilen 'eleştiri'ler şunlar:

> "Stalin karşıtların mücadelesi ile karşıtların birliği arasındaki bağı göremedi." (Mao Zedung, SE, c.5, s.423)
>
> "Stalin'de önemli ölçüde metafizik vardı ve birçok kişiye metafiziği izlemelerini öğretti. Stalin, Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Kısa Ders'te Marksist diyalektiğin dört ana özelliği olduğunu söylüyor. Stalin, birinci özellik olarak şeylerin birbirleriyle olan ilişkilerini ele alırken, bundan, sanki şeyler sebepsiz yere birbirleriyle ilişkiliymış gibi söz ediyor. Peki o zaman birbiriyle ilişkili olan nedir? Birbiriyle ilişkili olan, bir şeyin birbiriyle çelişen iki yönüdür. Her şeyin birbiriyle çelişen iki yönü vardır. Diyalektiğin dördüncü özelliği ile ilgili olarak da, bütün şeylerde var olan iç çelişmeden söz ediyor ama sonra da, karşıtların birliğinden hiç söz etmeksizin, sadece karşıtların mücadelesini ele alıyor. Diyalektiğin temel yasası olan karşıtların birliğine göre, hem birbirlerini karşılıklı olarak dışarda bırakan, hem de birbirleriyle ilişkili olan ve belli koşullarda birbirlerine dönüşen karşıtlar arasında, hem mücadele, hem de birlik vardır." (Mao Zedung, SE, c.5, s.421, AY)
>
> "Stalin olumsuz şeylerden öğrenmesini reddetti. Mesela Stalin zamanında klasik Alman idealist felsefesi, Alman soylularının Fransız devrimine karşı bir tepkisi olarak tanımlandı. Bu yargı klasik Alman idealist felsefesini tamamen inkar etmektedir. Stalin Alman askerlik biliminin artık hiç bir işe yaramadığını ve Almanlar yenilgiye uğratıldığına göre, Clausewitz'in kitaplarının artık okunmaması gerektiğini söyleyerek, Alman askerlik bilimini inkar etti." (A.g.e., s.421)

Şimdi bu 'felsefi' 'eleştiri'lerin doğruluk derecesine bakalım:

Stalin'de önemli ölçüde metafizik olduğu iddiası, Stalin'in SBKP(B) Tarihi Kısa Ders'te(✕) yer alan "Diyalektik ve tarihi materyalizm" yazısının bazı cümlelerine dayandırılmaya çalışılıyor.

Metafiziği ispatlayacak iddialar şunlar:

> "Stalin şeylerin birbirleri ile olan ilişkilerini ele alırken, bundan sanki şeyler sebepsiz yere birbirleriyle ilişkiliymiş gibi söz ediyor."

(✕) Bu kitap hakkında Mao Zedung'un Ekim 1938'deki değerlendirmesi şöyledir:

> "Ayrıca Marksizm-Leninizmi incelerken, SBKP(B) Tarihi Kısa Ders esas malzeme olarak kullanılmalıdır. Bu kitap son yüzyıllık Komünist hareketin en iyi sentezi ve özeti, teori ve pratiği birleştirmenin bir örneği, bugüne kadar dünyada yazılmış tek geniş kapsamlı örnektir." (Mao Zedung, SE, c.III, s.23)

Stalin diyalektiğin birinci özelliğini ele alırken (burada eleştirilen budur), bilinçli olarak her şeyin kendi iç ilişkisinden, her varlığın kendi içindeki çelişmelerden değil; doğada ve toplumda var olan şeyler arasındaki ilişkiden söz ediyor. Daha sonra diyalektiğin dördüncü özelliğinde, şeylerin kendi iç ilişkilerini ele alıyor. Stalın dıyalektiğin özelliklerini anlatırken, şeylerin arasındakı ilişkiden yola çıkıyor; sonra şeylerin gelişmesini inceliyor, bununla ilintili olarak nitel sıçrama sorununu açıyor; ve en sonunda şeylerin gelişmesinin ıtici gücü olarak zıtların çatışmasını ortaya koyuyor. Bütün bu özellikler ancak birbirlerınden koparılmadıkları zaman, bütünlük içinde ele alındıkları zaman kavranabilir. Stalin'in söylediklerini bütünlük içinde ele almayan 'eleştirmen', daha sonra, "Stalin karşıtların birliğinden hıç söz etmeksizin, hep mücadeleden söz etti" iddiasını getirebiliyor. Stalın 'eleştirilen' yazısında:

> "Metafıziğin aksıne dıyalektik her şeyın ve tabiat olaylarının özündeki iç çelışmelerden hareket eder" demektedir.

Eğer çelişmeler bir şeyin kendi ıçınde ıse; o zaman onların birliği söz konusudur. 'Birlik' sözcüğünü arayıp da bulamadığı zaman, 'Stalin bu meseleyi kavramamıştır' demek, bu eleştiriyi getirenlerin 'felsefi' sıfırlar olduğundan başka bır şey göstermez.

o "Olumsuzdan öğrenmeyi reddetti" eleştirisine dayanak olarak getirilen iddialardan birincisi olan 'klasik Alman felsefesinin kökten reddedildiği' 'eleştiri'şının cevabı, Stalinin 'eleştirilen' yazısında mevcuttur. Orada Stalin klasik Alman felsefesini reddetmez, ama Marks-Engels'in klasik Alman felsefesine yönelttiği eleştirileri özetler ve savunur.(Bkz. SBKP(B) Tarihi, s.139-142)

Clausewitz meselesine gelince: Stalin bu konuda Binbaşı Profesör Rasin'e yazdığı cevapta, Lenin'in Clausewitz'le esas olarak askeri teorisinden dolayı ilgilenmediği; Clausewitz'in siyasetle savaş arasındakı ilişki konusunda Marksistlerin savunduğu tezi kendi kitabında onayladığı için ilgilendiğini belirtir. Bunun dışında Lenin'ın Clausewitz'i, 'saldırı kadar, geri çekilmenin de önemli olabileceği' tezi için önemli bulduğunu açıklar. Ve şunları söyler:

> "Yani Lenin Clausewitz'e bir askeri otorite olarak değil, bir siyasetçi olarak ilgi duymuş; ve Clausewitz'de özellikle siyaset ile savaş arasındaki ilişkileri gösteren sorunlar üzerinde durmuştur.
>
> Bu yüzden biz bugün Clausewitz'in askeri doktrinini eleştirirken, Lenin'in bu eleştirimizi sınırlayacak bir işareti yoktur.
>
> Bu yüzden sizin Meçeryakov yoldaşın makalesine yönelttiğiniz; "Clausewitz'in askeri doktrinını eleştirmek Lenin'in görüşlerinin revizyonudur" şeklindeki yargınız haksızdır.
>
> 2. Bizim Clausewitz'in askeri doktrinini eleştirmemiz için sebep var mıdır? Evet, vardır. Sadece onun değil, Moltke, Schlieffen, Ludendorf, Keitel gibi Alman askeri ideolojisinin diğer taşıyıcılarını da eleştirmek için yeterli sebep vardır. Son otuz yıl içinde Almanya dünyaya iki kez kanlı savaş dayattı. İkisinde de yenildi. Bu

bir tesadüf müdür? Kuşkusuz değil. Bu sadece Almanya'nın değil, onun askeri ideolojisinin de yenilgisidir.
.....

Clausewitz'in savaş teorisi eskimiştir. O aslında manüfaktür döneminin savaşlarının bir temsilcisi idi. Ama şimdi biz savaşın da makineli dönemini yaşıyoruz. Bu dönemin yeni askeri ideolojilere ihtiyacı vardır."
(Stalin, TE, Almanca, c.17, s.27)

İşte Clausewitz meselesi de böyledir. Görüldüğü gibi Stalin, Clausewitz'in askeri ideolojisinin eleştirilmesi gerektiğini söylemektedir. Bunda tekyanlılık; olumsuzdan öğrenmeyi red - detmek, vs. nerededir? Bütün bunlar 'eleştirmen'lerin kendi kafalarındaki problemlerin ürünüdür.

LENİN STALİN'E DÜŞMAN MI İDİ?

Stalin 'eleştirmen'lerinin hemen hemen tümünün çokça başvurduğu bir yol da, Stalin'e getirdikleri 'eleştiri'leri Lenin'e dayandırmaya çalışmaktır. Çeşitli yollarla Lenin'in Stalin'e kesinlikle karşı olduğu; Lenin ile Stalin arasında çok önemli ideolojik ayrılıklar olduğu, vs. 'ispatlanmaya' çalışılır. Bu da yeni değildir.

Bu işi önce Troçkistler denemişlerdir. Sonra Kruşçev revizyonistleri denemişlerdir. Şimdi de 'Mao Zedung Düşüncesi' taraftarları denemektedir.

Sorun nedir?

Lenin 23-26 Aralık 1922'de çeşitli konularda bazı düşüncelerini dikte eder. Bu çeşitli düşünceler arasında Lenin'in Partinin yöneticileri durumunda olan bazı kişiler hakkında da görüşleri, değerlendirmeleri vardır. Lenin'in bu mektubunun örgütsel konularla ilgili olmayan bölümleri Pravda'da yayınlanır. Mektubun tümü ise XIII. Parti Kongresi delegeleri tarafından okunur(X).

"Lenin'in vasiyeti" diye anılan bu mektup daha sonraları Troçkistlerin çokça dayandıkları bir mektup olur. Bu mektupta Lenin'in Parti yöneticileri hakkında yaptığı tespitler şöyledir:

"Yukarıda değindiğim Merkez Komitesinin istikrarı ve gücü derken, bir bölünme olasılığına karşı alınabilecek ölçü de tedbir alınmasından söz ediyorum. Russkaya Mysl'de yazan (ve S.S. Oldenburg olduğu sanılan) beyazların kalemşörü, beyazların Sovyet Rusya'ya karşı giriştikleri oyunu tasarlarken haklı olarak önce Partimizin içindeki bir bölünmeye güvenmiş, sonra da böyle bir bölünmeye yol açacak görüş ayrılıklarına bel bağlamıştır.

(X) Bu mektubun tümü ilk defa Kruşçev revizyonistlerinin denetiminde, 1956'da Stalin'in ölümünden sonra basılmıştır. Bizim alıntı yapacağımız nüsha bu nüshadır. Bunun, mektubun gerçek metni olup olmadığını bilemiyoruz, ancak mektubu Kruşçev revizyonistlerinin Stalin'e saldırmak için araç olarak değerlendirdikleri gözönüne alınırsa, onların bazı 'düzeltme'ler yapmış olması mümkün görülmelidir.

Partimiz iki sınıfa dayanmaktadır. Bu nedenle, bu iki sınıf arasında anlaşma olmadığı takdirde Parti istikrarını ve gücünü yitirebilir ve parçalanması kaçınılmaz olur. Öyle bir durumda şu ya da bu tedbirin alınmasını düşünmek ve Merkez Komitesinin gücünden söz etmek boşuna olacaktır. Bu durumda, alınacak hiç bir tedbir bölünmeyi engelleyemez. Ama bunun hiç gelmeyecek kadar uzak bir gelecekte ve hiç olasılığı bulunmayan bir olay olmasını dilerim.

Ben, herhangi bir bölünmeye karşı güvence olarak istikrar ve güç sağlamayı yakın gelecek için düşünüyorum ve burada kişilerin özellikleriyle ilgili birkaç söz etmek istiyorum.

Bu açıdan alındığında, istikrar sorununun temel etmenleri, Merkez Komitesindeki Stalin ve Troçki gibi üyelerdir. Onların arasındaki ılişkilerin, aslında önlenebilecek olan bir bölünme tehlikesine yol açacağı görüşündeyim ve böyle bir tehlikeyi engellemek amacıyla, alınacak diğer tedbirlerin yanı sıra Merkez Komitesi üyelerinin 50 veya 100'e çıkarılması yararlı olacaktır.

Yoldaş Stalin, Genel Sekreter olması nedeniyle elinde sınırsız yetki toplamış durumdadır ve Yoldaş Stalin'in bu yetkiyi her zaman yeterli dikkat ve ihtiyatla kullanabileceğinden kuşkuluyum. Öte yandan Yoldaş Troçki, Ulaşım ve Haberleşme Halk Komiserliği konusunda Merkez Komitesine karşı yürüttüğü mücadelede kanıtlamış olduğu gibi, sadece çarpıcı yetenekleriyle sivrilmemektedir. Yoldaş Troçki, kişisel yetenek açısından bugünkü Merkez Komitesinin belki de en güçlü, en üstün yetenekli üyesidir; ne var ki, o da kendine aşırı güven göstermiş ve işlerin sadece idarı yönüne aşırı ölçüde önem vermiştir.

Bugünkü Merkez Komitesinin ileri gelen bu iki liderinin özellikleri, kaçınılmaz biçimde bölünmeye yol açabilir ve Partimiz bunu önlemek için gerekli tedbirleri almadığı takdirde, bölünme beklenmedik bir anda patlak verebilir.

Merkez Komitesinin öteki üyelerinin kişisel yetenekleri üzerinde tek tek durmayacağım. Ancak bu arada, Zinoviev ile Kamenev'in Ekim olayının da raslantısal olmadığına değineceğim. Fakat nasıl Troçki'yi Bolşevik olmamakla suçlayamazsak, bu olay nedeniyle de Zinoviev ile Kamenev'i suçlayamayız.

Merkez Komitesinin genç üyelerine gelince, Bukharin ve Pyatakov hakkında birkaç söz söylemek istiyorum. Bence onlar, (en genç üyeler arasında) en sivrilenlerdir ve onlarla ilgili olarak şu noktaların gözden uzak tutulmaması gerekir: Bukharin, sadece Partinin en değerli ve belli başlı kuramcısı olmakla kalmayıp, aynı zamanda Partinin en sevilen üyesidir. Ne var ki, Bukharin'in kuramsal görüşlerini tamamen Marksist olarak nitelerken çok ihtiyatlı davranmak gerekir, çünkü Bukharin'de skolastik bir yan vardır (hiç bir zaman diyalektiği incelememiş ve sanırım hiçbir zaman da diyalektiği yeterince kavramamıştır).

25 Aralık

"Pyatakov'a gelince, o hiç kuşkusuz üstün irade ve yetenek sahibi birisidir, ancak ciddi siyasal konularda güvenilemeyecek ölçüde işlerin idari cephesine önem ver - mekte ve idarecilik konusunda aşırı heves duymaktadır.

Kuşkusuz, bu görüşlerin ikisi de sadece bugünkü durumları göz önünde tutularak Parti içinde ileri gelen, kendilerini Partiye adamış bu iki üyenin bilgilerini arttırmak ve tek yanlı düşüncelerini değiştirmek fırsatını bulamamış oldukları varsayımıyla ileri sürülmüştür.

25 Aralık 1922 Lenin

24 ARALIK 1922 TARİHLİ MEKTUBA EK

"Stalin aşırı kaba bir insandır ve biz Komünistler ara - sındaki ilişkilerde ve bizim içimizde hoşgörüyle karşılanabilecek olan bu kusur, bir Genel Sekreter için hoş görülemeyecek niteliktedir. İşte bu nedenle, Stalin'i o görevden uzaklaştırmanın ve yerine Yoldaş Stalin'e oranla bir tek üstünlüğü olan, yani daha hoşgörülü, daha sadık, daha saygılı, daha nazik ve daha az kaprisli davranan birini getirmenin yolunu aramalarını yoldaşlarıma öneriyorum. Bu durum, ihmal edilebilecek önemsiz bir ayrıntı gibi görünebilir. Oysa, olasılı bir bölünmeye karşı savunma açısından ve yukarda değindiğim gibi Stalin ile Troçki arasındaki ilişkiler açısından, bunun önem - siz bir ayrıntı olmadığı, sonucu etkileyebilecek önemde bir ayrıntı olduğu kanısındayım."

4 Ocak 1923 Lenin

(Lenin, "Son yazılar son mektuplar, s.12-16, Ser Y.evi)

Stalin bu mektup konusunda şu tavrı takınır:

Şimdi Lenin'in "vasiyeti"ne gelelim. Muhalefettekiler, burada, Parti Merkez Komitesi, Lenin'in "vasiyeti"ni "gizledi" diye bar bar bağırdılar — siz de işittiniz onları. Biliyorsunuz, sorunu Merkez Komitesi ve Merkez Denetim Komisyonu toplantısında birkaç kez tartıştık (*Bir ses*. "Defalarca."] Hiç kimsenin bir şey gizlemediği, Lenin'in "vasiyeti"nin Onuncu Parti Kongresine hitaben yapıldığı, bu "vasiyet"in kongrede okunduğu (*sesler* "Doğru!"], başka nedenlerin yanısıra, Lenin'in kendisi de bunun yayınlanmasını istemediği ve yayınlanması talebinde bulunmadığı için, kongrenin, *oybirliği ile* bunun yayınlanmamasına karar verdiği defalarca tanıtlanmıştır. Bizim gibi, muhalefet de, bütün bunları biliyor. Gene de Merkez Komitesinin "vasiyet"i "sakladığını" ilan etme cüretini gösteriyor.

Lenin'in "vasiyeti" sorunu, yanılmıyorsam ta 1924'te ortaya atılmıştı. Daha sonraları partiden atılmış olan eski bir Amerikan komünisti, Eastman diye biri vardı. Moskova'da trotskistlerle kaynaşan bu adam, Lenin'in "vasiyeti" hakkında bazı soylentiler ve dedikodular derledi, dışarı gitti ve partiyi, Merkez Komitesini ve sovyet rejimini karalamak için elinden geleni yaptı ve ozu, partimizin Merkez Komitesinin Lenin'in "vasiyeti"ni "gizlediği" olan, *Lenin'in Ölümünden Sonra* başlıklı bir kitap yayınladı. Bu Eastman'ın bir zamanlar Trotski ile bağlantı kurmuş olması gerçeği karşısında, Politburo üyeleri olan bizler, Trotski'ye sarılarak ve muhalefete atıfta bulunarak partimize karşı "vasiyet" konusundaki iftira niteliğinde sözleri için Trotski'yi sorumlu duruma sokan Eastman'dan kendini ayırması için Trotski'ye çağrıda bulunduk. Sorun çok açık olduğu için Trotski, gerçekten de, basında yaptığı bir açıklama ile, kamuoyu önünde kendini Eastman'dan ayırdı. Bu, Eylul 1925'te *Bolşevik*, n° 16'da yayınlandı.

Trotski'nin makalesinden, partinin ve onun Merkez Komitesinin Lenin'in "vasiyeti"ni saklayıp saklamadığı sorunu üzerinde durduğu pasajı okumama izin verin. Trotski'nin makalesinden aktarma yapıyorum.

"Eastman, kitabının birkaç kısmında, Merkez Komitesinin, partiden Lenin'in yaşamının son döneminde yazdığı birkaç olağanüstü önemli belgeyi sakladığını söyluyor (bu, ulusal sorun, sözde "vasiyet" ve otekilere ilişkin mektuplar sorunudur); *buna, partimizin Merkez Komitesine karşı iftiradan başka bir ad verilemez.* (İtalikler benim, —*J St*.] Eastman'ın söylediklerinden, Vladimir İlyiç'in iç orgutlenme üzerine ogut niteliği taşıyan bu mektupları basın için yazdığı çıkartılabilir. Işın aslında bu, kesinlikle doğru değildir. Hastalığı sırasında Vladimir İlyiç partinin önde gelen kuruluşlarına ve kongresine sık sık öneriler, mektuplar vb. göndermiştir. Söylemeye gerek yok ki, bütün bu mektuplar ve öneriler sahiplerini bulmuş, Onikinci ve Onuçuncu Kongrelerin delegelerinin bilgilerine sunulmuş ve kuşkusuz, daima parti kararları üzerinde gereken etkiyi yapmıştır, ve eğer bu mektupların hepsi yayınlanmamışsa, bunun nedeni yazarın onları basın için yazmamış olmasıdır. Vladimir İlyiç herhangi bir "vasiyet" bırakmamıştır, ve partinin kendisinin niteliği gibi onun partiye karşı tutumunun niteliği de böyle bir "vasiyet" olanağını ortadan kaldırmaktadır. Göçmen ve yabancı burjuva ve menşevik basında (tanınmayacak kadar tahrif edilmiş bir biçimde), bir "vasiyet" olarak atıfta bulunulan şey, Vladimir İlyiç'in, orgutsel sorunlara ilişkin oğütler içeren, mektuplarından biridir. Partinin Onuçuncu Kongresi tüm otekilere olduğu gibi bu mektuba da en büyük önemi vermiş ve ondan zamanın koşullarına ve durumlarına uygun sonuçları çıkarmıştır. *Bir "vasiyet"in gizlenmesine ya da ihlaline ilişkin tüm sözler kötüniyetli bir uydurmaca-*

dır ve tumuyle Vladımır İlıç'ın gerçek vasıyetme ve onun yarattığı partının çıkarlarına karşı yöneltilmiştir" (Bkz. Trotski'nin makalesi, "Eastman'ın *Lenin'ın Olumunden Sonra* Başlıklı Kıtabı Üzerine", *Bolşevik*, n° 16, 1 Eylul 1925, s 68.)

Açık diye düşunuyor insan. Bunu yazan Trotski'den başkası değildi O halde, Trotski, Zinovyev ve Kamenev, neye dayanarak partının ve onun Merkez Komitesının Lenin'ın "vasıyeti"nı "sakladığına" dair, masal okuyorlar? Masal okumaya "izin" var, ama insan nerede duracağını bilmeli.

Yoldaş Lenin'in, "vasıyeti"nde, kongreye, Stalin'in "kabalığı"nı gözonunde tutarak, Genel Sekreter olarak, Stalin'in yerine bir başka yoldaşı koymayı duşunmesi gerektiğini onerdigi soylenmektedir. Bu, tamamen doğrudur. Evet yoldaşlar, ben, partiyi buyuk olçüde ve vefasızca harap eden ve bolenlere karşı kabayım Bunu hiç bir zaman gizlemedim, şimdi de gizlemiyorum. Belki de bolucülere karşı biraz yumuşaklık gereklidir, ama ben bu işte başarılı değilim Onuçuncu Kongreden sonra, Merkez Komitesının ilk toplantısında Merkez Komitesi uyelerine beni Genel Sekreterlik gorevlerimden almalarını rica ettim Kongrenın kendisi bu sorunu tartıştı. Bu sorun ayrı ayrı her delegasyon tarafından tartışıldı ve Trotski, Kamenev ve Zinovyev de dahil olmak uzere tum delegeler, oybirliği ile, Stalin'i gorevinde kalmaya *zorladılar*

Ne yapabilirdim? Gorevimi terketmek mi? Bu benim yapıma uymaz, hiç bir zaman hiç bir gorevi terketmedim ve bunu yapmaya da hakkım yoktur, çunku bu, kaçmak olur Daha onceden de soylediğim gibi, ben hareketlerimde özgur değilim, ve parti bana bir zoruniuluk yuklerse, itaat etmem gerekir

Bir yıl sonra, toplantıdan beni serbest bırakmalarını gene istedim, ama gene gorevimde kalmaya zorlandım.

Başka ne yapabilirdim?

"Vasıyet"in yayınlanmasına gelince, kongreye hitaben yazıldığı ve yayınlanması amaçlanmadığı için, kongre onu yayınlamamaya karar verdi.

Elimizde, 1926'da, Merkez Komitesi ve Merkez Denetim Komisyonunun bir toplantısının, Onbeşinci Kongreye bu belgenin yayınlanmasına izin vermesi için başvurma kararı var. Elimizde, Merkez Komitesi ve Merkez Denetim Komisyonunun aynı toplantısının, Lenin'in, Ekim Devriminden hemen önce Kamenev ve Zinovyev'in yanılgılarına işaret ettiği ve onların partiden atılmasını talep ettiği öteki mektuplarını yayınlama kararı var.*

Açıktır ki, partinin bu belgeleri gizlediğinden sozetmek, çok çirkin bir iftiradır. Bu belgeler arasında, Lenin'in, Zinovyev ve Kamenev'in partiden atılması zorunluluğunun üstünde durduğu mektuplar vardır. Bolşevik Parti, Bolşevik Partinin Merkez Komitesi, hiç bir zaman gerçekten korkmamıştır Bolşevik Partinin gucu gerçekten korkmamasında ve gerçeğe dogrudan doğruya bakmasında yatar

Muhalefet, Lenin'in "vasıyeti"ni bir koz olarak kullanmaya çalışmaktadır, ama bunun onlar için hiç de bir koz olmadığını anlamak için, bu "vasıyeti" okumak yeter Tam tersine, Lenin'in "vasıyeti" muhalefetin bugunku liderleri için oldurucudur

Gerçekten de, Lenin'in, "vasıyeti"nde Trotski'yi "bolşevik olmamakla" suçladığı ve Kamenev ve Zinovyev'in ekim sırasında yaptığı hataya ilişkin olarak, bu hatanın "raslansal" olmadığını soylediği doğrudur. Bu ne demektir? Bu "bolşevik olmayan" Trotski'ye ve hataları "raslansal" olmayan ve yinelenebilen ve kesinlikle yinelenecek olan Kamenev ve Zinovyev'e *siyasal olarak* guvenilemeyeceği demektir.

"Vasıyet"te Stalin'in hatalar yaptığına ilişkin bir tek sozcuk, bir tek ima olmaması tıpıktır. "Vasıyet", yalnızca, Stalin'in kabalığına değinmektedir Ama kabalık, Stalin'in politik çizgisinde ve tutumunda bir kusur değildir ve boyle sayılamaz

"Vasıyet"teki ilgili pasaj şoyledir.

"Merkez Komitesinin oteki uyelerinin kişisel niteliklerini tanımlamaya devam etmeyeceğim. Yalnızca size, Zinovyev ve Kamenev'in ekim olayının, kuşkusuz, raslantı olmadığını, ama Trotski'nin bolşevik olmayışından oturu ne kadar az suçlanabilirse, onların da bunun için kişisel olarak o kadar suçlanabileceğini hatırlatacağım."

İnsan açık diye düşunuyor.

(Stalin, "Troçkizm mi ? Leninizm mi ? ", s.394-398, Sol Yayınları, 2. baskı)

Lenin mektubunda "Milliyetler ya da 'Otonomizasyon' sorunu" başlıklı bölümde de Stalin'e; özellikle de Djerzinski ve Orjonikidze'ye bazı eleştiriler getirir. Bu konuda şunları söyler:

" MİLLİYETLER YA DA "OTONOMİZASYON" SORUNU

Otonomizasyon denilen ve resmi tanımı Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerinin birleşmesi olan soruna enerjik ve sonucu belirleyici ölçüde el koymamış olmakla, Rus işçilerini ihmal ettiğimi, onlara karşı kusur işlediğimi sanıyorum.

Geçen yaz bu sorun ortaya çıktığında hastaydım; sonbaharda iyileşeceğime Ekim ve Aralık'ta yapılacak genel kurul toplantılarında, bu sorunla ilgilenmek fırsatını bulacağıma güveniyordum. Oysa, (bu sorun söz konusu edildiği sırada) Ekim Genel Kurul toplantısına da, Aralık toplantısına da katılamadım ve bu nedenle bu sorun hemen hemen benim dışımda kaldı.

Sadece, Kafkasya'dan gelen ve bu konunun Gürcistan'daki durumunu bana aktaran yoldaş Dzerzhinski ile konuşmaya zaman bulabildim. Ayrıca Yoldaş Zinoviev ile de bu konuda kısa bir görüşme yapmak ve endişelerimi belirtmek olanağını buldum. Gürcistan olayını "soruşturmak" için Merkez Komitesince gönderilen komisyonun başkanı Yoldaş Dzerzhinski'nin anlattıkları, bana sadece büyük endişe

"verdi. Eğer işler, Yoldaş Dzerzhinski'nin belirttiği gibi, Orjonikidze'nin kaba güç kullanma aşırılığına varacağı noktaya gelmişse, ne tür bir batağa girdiğimizi düşünebiliriz. Açık seçik görülüyor ki, "otonomizasyon" sorunu baştan sona kesinlikle yanlış ve zamansızdı.

Bir birleşik devlet cihazının gerekli olduğu söyleniyordu. Bu gereksinmenin kesinliği nereden geliyordu ? Günlüğümün daha önceki bölümlerinde belirttiğim gibi, çarlıktan devraldığımız ve hafifçe Sovyet yağına buladığımız Rus devlet cihazından gelmiyor muydu ?

Hiç kuşkusuz, bu adımın atılması, devlet cihazımıza güvenle "bizim" diyebileceğimiz güne kadar ertelenebilirdi. Oysa şimdi, elimizi vicdanımıza koyarak bunun tersini itiraf etmek durumundayız: "Bizim" dediğimiz devlet cihazı, aslında henüz bize yabancıdır, bize uzaktır. Bu devlet cihazı bir burjuva ve çarlık "karışık türlüsü" - dür ve son beş yıllık sürede öteki ülkelerin yardımı olmaksızın ve bu sürenin büyük bölümünde askeri işlerle ve kıtlığa karşı savaşla "meşgul" bulunduğumuz için, bu devlet cihazından kurtulma olanağı olmamıştır.

Doğaldır ki bu koşullar içinde, kendimizi haklı gördüğümüz ve savunduğumuz "birlikten çekilme özgürlüğü", Rus olmayanları, Rus asıllıların, yani özünde tipik Rus bürokratında gördüğümüz alçaklık ve zorbalığı saklayan Büyük Rus şövenistlerinin saldırısından koruyamayacak bir kağıt parçasından ibaret olacaktır. Hiç kuşkusuz Sovyet ve sovyetleşmiş işçilerin çok ufak bir yüzdesi de, şövenist Büyük Rus süprüntülüğünde süte düşmüş sinek gibi boğulup gidecektir.

Bu girişimi savunmak için, ayrı örgütler halinde doğrudan doğruya ulusal psikoloji ve ulusal eğitimle ilgilenecek Halk Komiserliklerinin kurulduğu söyleniyor. Burada şu soru ortaya çıkıyor: Bu Halk Komiserlikleri olduk ça bağımsız duruma getirilebilirler mi ? Ve ayrıca Rus asıllı olmayanları, asıl Rusların zorbalığına karşı gerçekten savunabilecek yeterlikte tedbirleri almaya özen gösterdik mi ? Yapabileceğimiz ve yapmamız gerektiği halde, bu tedbirleri aldığımızı sanmıyorum.

Stalin'in aceleciliği, yönetimcilik tutkusu ve malum "nasyonalist-sosyalizm"e duyduğu kin, bu noktada kader belirleyici rol oynamıştır. Politikada kin, genellikle en kötü rolü oynar.

"Nasyonalist-sosyalist"lerin "suçunu" soruşturmak için Kafkasya'ya giden Yoldaş Dzerzhinski'nin de orada tipik Rus kafa yapısıyla (Başka uluslardan olup da sonradan Ruslaşanların bu Rus kafa yapısını büsbütün abarttıkları bilinen gerçektir) sivrilmiş olmasından ve Orjonikidze'nin "tartaklanmasının" bütün komisyonun tarafsızlığını belirlemiş bulunmasından korkarım. Hiçbir provokasyon, hatta hiçbir hakaret bu tartaklamayı haklı göstere mez. Yoldaş Dzerzhinski bu davranış karşısında kayıtsız bir tutuma girmekle bağışlanmaz suç işlemiştir.

Kafkasya'daki bütün vatandaşların gözünde, Orjonikidze otoritedir. Orjonikidze'nin, kendisinin ve Dzerzhinskinin değindiği sinirliliği açığa vurmaya hakkı yoktu.Tam tersine, Orjonikidze'nin, "siyasal" suçtan sanık biri

"şöyle dursun, sıradan vatandaşlardan bile beklenemeye - cek bir çekimserlikle davranması gerekirdi. Ve doğrusunu söylemek gerekirse, bu nasyonal-sosyalistler siyasal suç işlemekten sanık tutulan vatandaşlardı ve suçlama - nın koşulları bir başka tanıma olanak veremezdi.

Burada önemli bir ilke sorunuyla karşılaşıyoruz: Enternasyonalizm nasıl anlaşılmalı, nasıl yorumlanmalıdır ?"

30 Aralık 1922 Lenin

(Lenin, "Son yazılar son mektuplar", s.24-27, Ser Yayınları, Mayıs 1975)

Bu konuda da Stalin'in takındığı tavır şöyledir:

"Troçki konuşmasında Stalin'in 'ulusal sorunda oldukça büyük bir yanlış yaptığını' bildirdi. Ama nasıl bir yanlış, hangi koşullarda, Troçki bunu elbette söylemedi.

Bu doğru değildir yoldaşlar, bu bir iftiradır. Benim hiç bir zaman ne Parti ile, ne de Lenin ile ulusal sorunda herhangi bir görüş ayrılığım olmamıştır. Troçki burada önemsiz bir olayı açıkça ima ediyor. Yoldaş Lenin, beni XII. Parti Kongresinden önce Gürcü yarı-milliyetçilerine karşı, kısa bir süredir Fransa'da ticaret temsilcisi olan Mdivanis gibi yarı-komünistlere karşı aşırı sert bir örgütsel siyaset izlediğim, ve onları 'takip altında tuttuğum' şeklinde uyardı. Ama daha sonraki olaylar, bu 'sapkın'ların, Mdivanis gibilerinin, gerçekte, benim Partimizin Merkez Komitesi sekreterlerinden biri olmam sıfatıyla bunlara karşı izlediğim politikanın çok daha sertini hakettiklerini gösterdi. Daha sonraki olaylar, bu 'sapkın'ların en açık oportunizmin dağılan bir grubu olduğunu gösterdi. Troçki bunun böyle olmadığını tanıtlayabilir mi ? Lenin bu olguları bilemezdi. Çünkü hasta idi. Yatıyordu. Ve olayları izleme imkanı yoktu. Ama bu önemsiz olay ile Stalin'in (bu konudaki -- milli mesele --ÇN) ilkesel görüşü arasında nasıl bir ilişki olabilir? Troçki burada benimle Parti arasında herhangi bir görüş ayrılığı olduğunu ima ediyor. Peki ama toplanan Merkez Komitesinin ve bu komitede bulunan Troçki'nin de, Stalin'in ulusal sorun üzerine tezini oybirliği ile kabul ettiği gerçek değil midir ? Bu tezin kabulünün Mdivani olayından sonra, XII. Parti Konferansından önce olduğu gerçek değil midir ? XII. Parti Kongresine ulusal sorun konusunda raportörün bir başkası değil Stalin olduğu gerçek değil midir ? Öyle ise burada ulusal sorunda görüş ayrılıkları nerededir ? Ve Troçki bu önemsiz soruna el atmayı acaba neden işine gelir bulmuştur ?"
(Stalin, TE, Almanca, c.9, s.58/59; "Troçkizm mi ? Leninizm mi ?", s.240/241)

Görüldüğü gibi, Lenin Stalin'i 'kaba' olduğu noktasında eleştirmiştir. Stalin bu eleştirinin haklı olduğunu, ve fakat bunun siyasi bir hata olmadığını ortaya koymuştur. XIII. Parti Kongresi delegeleri, Lenin'in Stalin hakkında düşüncelerini bildikleri halde Stalin'i Merkez Komitesi Sekreterliğine seçmişlerdir. Olayların gelişmesi içinde, Lenin'in çekindiği 'partinin bölünmesi' olgusu, Stalin MK sekreteri olmasına rağmen ortaya çıkmamış; muhalifler her zaman küçük bir azınlık olarak kalmıştır.

Milli sorunda da Stalin gerek Büyük Rus şövenizmine, gerekse 'yerel milliyetçiliğe karşı' (birinciye karşı mücadeleyi öne alarak) mücadele etmiştir. Stalin önderliğinde SBKP(B)'nin izlediği milliyetler siyaseti gerçekten örnek Leninist bir siyaset olmuştur.

Yapılan, Lenin'in de dikkat çektiği belli hatalar, daha sonraları da ortaya çıkmış; eleştiri, özeleştiri ile aşılmıştır.

Lenin'in Stalin'e getirdiği eleştiriler, bir Bolşeviğin diğer bir Bolşeviğe getirdiği eleştirilerdir. Lenin'in Troçki gibilerine getirdiği eleştiriler ise, bir Bolşeviğin bir Bolşevik olmayan birine getirdiği eleştirilerdir. Bunlar arasında fark vardır.

Şimdi Lenin'e dayanarak Stalin'i eleştirmeye kalkanlar, işte aynı Troçki ve hempaları gibi bu farkları gözlerden gizlemeye çalışıyorlar. Ama gerçekler inatçıdır!

STALİN ELEŞTİRİLEMEZ Mİ?

Biz yukarıda elimizden geldiğince yaygın olan tüm 'aktüel' Stalin 'eleştiri'lerini biraraya toplayıp, bunlar konusunda tavır takınmaya çalıştık. Bunu yaparken, yazının okunmasını güçleştirme; okuyucuyu sıkma ve dikkatini belli ölçüde dağıtma pahasına, Stalin'den uzun alıntılar yaptık. Stalin'i okumadan 'Stalin'i eleştirme'nin moda olduğu bir ortamda, bu bize kaçınılmaz göründü. Stalin'den alıntılar şunu açıkça göstermektedir: 'Eleştirilen' hemen tüm noktalarda 'eleştiri'ler 'iftira' niteliğindedir. Biz Stalin böyle eleştirilemez diyoruz. (Hiç kimse böyle eleştirilemez, eleştirilmemelidir.)

Stalin, Marks, Engels, Lenin ile birlikte, Marksizm-Leninizmin klasiklerinden birisidir. O Marksizmi Lenin'den devralıp savunmuş, çeşitli noktalarda Marksizm-Leninizmi geliştirmiş, yaşadığı dönemde dünya Marksist-Leninist hareketine doğru bir önderlik vermiş; bir Komünisttir.

Stalin hiç hata yapmamış mıdır? Biz Stalin'e iddia düzeyinde getirilen 'eleştiri'leri geri çevirdiğimizde, bize bu soruluyor.

Biz bu soruya Stalin'le cevap verelim: YALNIZCA ÖLÜLER HATA YAPMAZ!

Stalin tabii ki bir dizi hata yapmıştır. Yıllarca dünya Komünist hareketinin en önünde giden, her günü sınıf mücadelesi içinde geçen bir insanın hata yapmadığını, yapmayacağını söylemek saçmalıktır. Stalin birçok yazısında gerek kendisinin, gerekse önderliğindeki SBKP(B) içinde yapılan hataları tespit etmiştir. Hataları kendine gösterildiğinde, bunları kabul edip düzeltmiştir. Biz Stalin eleştirilemez demiyoruz. Ama onun eleştirilmesine ciddi yaklaşılması gerektiğini; bugüne kadarki 'eleştirmen'lerin getirdiği 'eleştiri'lerin 'hafif' eleştiriler olduğunu söylüyoruz.

Bugüne kadar Stalin'e getirilen 'eleştiri'ler, Kruşçev revizyonizminin ortaya çıkmasının suçunu Stalin'e yüklemekte; Stalin'in modern revizyonizme karşı verdiği mücadeleyi bir kalemde atlayarak, Stalin'i sebep, Kruşçev'i sonuç olarak görüp göstermekte; bir Marksist-Leninist önder ile, Marksizm-Leninizmin bir klasiği ile, ikiyüzlü bir dönek arasındaki

ayrım çizgisini bulandırmaktadırlar. İşte bizim karşı çıktığımız budur.

Biz bugün Marks, Engels, Lenin'de olduğu gibi, Stalin'de de Marksist-Leninistlerin önlerindeki görevin; onun temel eserlerindeki görüşlerin doğruluğunun/yanlışlığının araştırılması değil, kavranmaya çalışılması olduğunu düşünüyoruz. Onun temel eserlerindeki görüşlerinin 'güvenilir', 'dayanılabilir' görüşler olduğunu; bu görüşlerin henüz Marksist-Leninist çevre içinde bile tam olarak bilinmediğini, eğitiminin yapılmadığını; bu yüzden de görevin önce bunları kavramak olduğunu düşünüyoruz. Bu tabii ki var olabilecek hatalar üzerine kafa yormamak anlamına gelmez. Sorun nasıl yaklaşacağımız sorunudur. Bazıları Stalin'e Lenin'i çarpıttığı kuşkusuyla yaklaşıyorlar, ve öyle yaklaşılması gerektiğini öneriyorlar. İşte biz --bugüne kadarki bütün araştırmalarımız sonucu-- bu yaklaşıma karşı çıkıyoruz. Stalin'e bugüne kadar getirilen 'eleştiri'ler biraz yakından incelendiğinde görülür ki: bu 'eleştiri'ler aynı zamanda Lenin'e de, Marks ve Engels'e de yönelen 'eleştiri'lerdir. 'Eleştirmen'lerinin Stalin'e yaklaştığı yöntemlerle Lenin, Marks ve Engels de rahatlıkla 'revizyonist' ilan edilebilir. İşte biz aynı zamanda bu yöntemlere karşı çıkıyoruz.

Bütün Marksist-Leninistleri, bütün devrimcileri Stalin'i ciddi bir şekilde incelemeye, kavramaya çalışmaya çağırıyoruz.

Stalin 'eleştirmen'lerini ise biraz ciddi olmaya davet ediyoruz!

Kasım 1981

MK hizibi neleri gizliyor?
(MK hizibinin "Açık Mektup"unun eleştirisi)

Bolşevik Partizan'ın ikinci sayısında "Uluslararası Marksist-Leninist Hareketin Birliği" konusunda tavır takınmış, okuyucularımıza bu konuda bilgi vermiştik. Verdiğimiz bilgide başını ABD-DKP (ABD-Devrimci Komünist Partisi) ve Şili DKP gibi partilerin çektiği bir oportünist akımın varlığından söz etmiş; bu akımın belirleyici özelliğinin "Mao'nun hatalarına sarılmak, Mao'yu Marks Engels Lenin Stalin ile aynı düzeyde ele almak; onu Marksizm Leninizmin klasikleri arasında görmek" olduğunu belirtmiştik. Aynı sayımızda bu görüşteki 13 parti ve grubun yaptığı "Ortak Açıklama"yı yayınlamış, ve buna olan eleştirilerimizi formüle etmiştik. (Bkz. Bolşevik Partizan sayı 2 sayfa 3-65)

Bunu yaptığımız yerde "Bu akımın ülkemizdeki temsilciliğini TKP/ML'in ikinci Konferansında merkezi ele geçiren tutucu Merkez Komitesi Hizibi yapacaktır. Çünkü savundukları görüşler öz de aynıdır."
"Bunların Konferansının açıklamasına Merkez Komitesi Hizibinin resmen katılması, bu açıklamayı imzalaması da muhtemeldir." (Bolşevik Partizan sayı 2 s. 7) demiştik.

Eylül ayının ikinci yarısında elimize ABD DKP'nin yayın organı olan "Revolutionary Worker" (Devrimci İşçi) nin 4 Eylül 1981 tarihli, 120. sayısı geçti. Sözü geçen yayında TKP/ML Merkez Komitesinin (yani tasfiyeci Merkez Komitesi Hizibinin) 20 Mayıs 1981!! tarihli mektubu yer alıyordu.

Merkez Komitesi Hizibinin, bizim öngördüğümüz gibi, 13'lü grubun Ortak açıklamasına -eleştirilerini saklı tutmak kaydı ile- resmen katıldığını ilan eden bu belge; 20 Mayıs tarihini taşımasına rağmen bugüne dek (10 Ekim 1981) Merkez Komitesi Hizibi tarafından yayınlanmamıştır. Bırakalım geniş devrimci çevreyi, Merkez Komitesi Hizibinin sempatizanlarının çok büyük bölümünün Merkez Komitesi Hizibinin adına "Dünya Komünist Hareketine" gönderilen bu mektubun içeriğinden haberi yoktur.

Durum şöyledir:

Dünya Komünist Hareketinin birliğini sağlamak iddiası ile 13 parti ve grup bir "Ortak Açıklama" yapmışlardır. Merkez Komitesi Hizibi bu "Ortak Açıklama"ya 20 Mayıs 1981 de yazdığı bir mektupla -bazı eleştirilerini saklı tutmak kaydı ile- resmen katıldığını açıklamıştır.

Ama Merkez Komitesi Hizibinin katıldığı bu "Ortak Açıklama"nın metni Türkçe olarak Merkez Komitesi Hizibi tarafından yayınlanmamış ve metin üzerine Merkez Komitesi Hizibi taraftarları içinde tartışılmamıştır. Merkez Komitesi Hizibinin en ileri kadroları bile bu metni ancak Bolşevik Partizan ikinci sayısı yayınlandığında, yani Temmuz 1981 de (eğer Bolşevik Partizan'ı alıp incelediler se) okumuşlardır.

Ama en ileri kadrolarının bile Temmuz 1981 de (belki!) okumuş oldukları metine Merkez Komitesi Hizibi 20 Mayıs 1981 de yazdığı bir mektupla katıldığını açıklamıştır. Bu mektupta Merkez Komitesi Hizibi, katıldığı metine bazı eleştiriler de getirmiştir. Ama bu eleştirilerin ne olduğundan Merkez Komitesi Hizibinin peşinde giden çoğu kişinin haberi yoktur. Çünkü yazılan

mektup ilk defa 1981 Eylülünde İngilizce olarak yayınlanmış; Merkez Komitesi Hizibi mektubu Türkçe yayınlamamıştır. Bu mektup Türkçede ilk defa (İngilizceden çevrisi yapılarak) bizim tarafımızdan yayınlanma durumundadır.

Sözü geçen bu belgelerin Merkez Komitesi Hizibi tarafından bu kadar süre yayınlanmaması tesadüf müdür? Ya da içinde bulunulan zor şartlarla açıklanabilir mi? Yoksa bu bilinçli olarak mı yapılmakta, sözü geçen belgeler bilinçli olarak mümkün olduğunca uzun süre gizlenmekte midir?

Merkez Komitesi Hizibinin ikinci Konferanstan bu yana izlediği yayın siyaseti izlendiğinde, bu belgelerin yayınlanmamasının tesadüf olmadığı görülür.

Merkez Komitesi hizibinin Konferenstan bu yana çıkardığı yayınlar şunlardır:

-"Dünyada ve Türkiye'de Siyasi Durum Üzerine" adlı 16 sayfalık bir broşür. (2.Merkez Komitesinin 1. oturumunda kabul edilen rapordan bir bölüm. Bu belge 2.Merkez Komitesi seçilmeden önce bir ŞK'nin hazırlamış olduğu bir broşürün en son kısımına bazı ajitasyon formüllerinin eklenmesi ile çıkarılan, 2.Merkez Komitesinin hiçbir özel çabasını gerektirmeyen bir broşürdür.)

-"TKP/ML Parti İkinci Konferans Raporu" başlıklı 76 sayfalık broşür. (Bir çok konusu daha önceden formüle edilmiş olan bu "raporu" çıkarabilmek için Merkez Komitesi Hizibi 4 aya ihtiyaç duymuştur!)

-"12 Eylül Askeri Darbesi de Komprador Patron Ağa Devletini Çöküşe gitmekten Kurtaramayacaktır" başlıklı 55 sayfalık broşür. (Bu broşür, İkinci Konferansın Merkez Komitesi Hizibinin "sağ oportünist" diye nitelendirdiği 1.Merkez Komitesinin 27.Eylül 1980 tarihinde yayınlamış olduğu bir broşürdür. 2.Merkez Komitesinin yaptığı "sağ oportünist"! 1.Merkez Komitesinin bu belgesini yeniden basmak olmuştur!)

-"Akıma Karşı, Bürokrat mülteci revizyonist hizibin Parti yıkıcılığına el altından destek veriyor" başlıklı 80 sayfalık broşür.
(Bu broşürde 8 sayfalık önsöz dışında yayınlanan GDS'in (Akıma Karşı) ve Merkez Komitesi Hizibinin karşılıklı yazışmalarıdır. Burda ilginç olan şey şudur, tam da siyasi tartışmanın yürütüldüğü en önemli belge Merkez Komitesi Hizibinin broşüründe yayınlanmamış, gizlenmeye çalışılmıştır. Broşürde 11 No lu belge olarak "GDS yönetiminin 25.4.1981 tarihli ikili görüşme hakkındaki tavrı üzerine bir açıklama" başlıklı, 20 Mayıs 1981 tarihli, TKP/ML Enternasyonal İlişkiler Sekreteri EY imzalı bir yazı yayınlanmıştır. Bu yazıda Merkez Komitesi Hizibinin en kıvrak kalemi Marksizmi utanmazca çarpıtmaktadır. GDS den yoldaşlar bu kıvrak çarpıtmaları bu yazıya Haziran 1981 de verdikleri cevapta ortaya koymuşlardır. Merkez Komitesi Hizibi "belge" yayınlarken, bütün tartışmanın belki de bu en önemli belgesini; -çünkü tam da can alıcı ideolojik siyasi sorunların tartışıldığı belge budur- yayınlamamayı kendileri için hayırlı görmüşlerdir. Ama minareyi kılıfa sokamayacaklardır. Sözü geçen -Merkez Komitesi Hizibinin gizlemeye çalıştığı bu belgeyi biz Bolşevik Partizan'ın bir dahaki sayısında "Merkez Komitesi Neleri Gizliyor" başlığı altında devrimcilerin denetimine sunacağız.)

-İçinde boş ajitasyondan başka bir şey olmayan toplam 5 sayı merkezi İşçi Köylü Kurtuluşu; ve Yurtdışında çıkartılan "parti

malları yaygarası"na hizmet eden "özel sayı" İşçi Köylü Kurtu - luşları!

İşte Merkez Komitesi Hizibinin sekiz aylık yayın bilançosu budur! Bu yayın bilançosu Merkez Komitesi Hizibinin ideolojik siyasi alandaki acınacak durumunun bilançosudur. Merkez Komitesi Hizibi, devrimin çözüm bekleyen ideolojik-siyasi sorunlarına cevap verecek durumda değildir. Yapabileceği tek şey ajitasyondur. Onu da doğru dürüst yapacak, yaygın bir şekilde ve düzenli yapabilecek bir yapıya sahip değildir. Merkez Komitesi Hizibinin kendi etkilediği kitle içinde ideolojik-siyasi konuların tartışılması, Merkez Komitesi Hizibinin sonu demektir. Çünkü Merkez Komitesi Hizibi böyle bir tartışmayı yönlendirecek, yönetebilecek durumda değildir. Merkez Komitesi için tartışma; her kafadan bir ses çıkması ve yeni hiziplesmeler demektir. Bu yüzden de böyle bir tartışmayı körükleyebilecek belgelerin yayınlanmaması, böyle belgelerin gizlenebildiği ölçüde gizlenmesi, çok dar çevrede tutulması, Merkez Komitesi Hizibi için tek çıkar yoldur.

Bu yüzden sözü geçen belgelerin uzun süre yayınlanmaması tesadüf değil; amacı kendi kitlesini oyutarak ajitasyonla kendi peşinden sürüklemek olan yayın siyasetinin tabii sonucudur.

Denebilir ki, bu böyle değildir. Şartlar çok zor olduğu için sözünü ettiğimiz belgeler yayınlanmamıştır. Eğer içi boş ajitasyon için yayın yapabiliyorsa, bu belgeler de yayınlanabilir. Hadi diyelim ki çok zor şartlar nedeni ile sözünü ettiğimiz belgeler Türkiye'de yayınlanamadı. Peki bunların, "parti malları" konusunda yaygara koparmak için bir sürü bildirinin çıkarıldığı Yurtdışında yayınlanmamasının gerekçesi nedir? "Zor şartlar"ın gerekçe olmadığı ortadadır. Bu belgeler, Merkez Komitesi Hizibinin kendi içinde büyük gürültüler koparacağı; onun dışındaki devrimciler için de Merkez Komitesi Hizibinin eklektizminin hangi ölçülerde olduğunu belgeleyeceği için bilinçli olarak yayınlanmıyor. Merkez Komitesi Hizibi kendi sempatizanlarından ve kadrolarının önemli bir bölümünden kendi belgelerini gizliyor! Bu kokuşmuşluğun, siyasi-ideolojik iflasın ifadesidir.

Ama bizler Merkez Komitesi Hizibinin her adımını izliyoruz. Onun gizlemeye çalıştığı belgeleri burda yaptığımız gibi yayınlayarak, oyununu bozmaya çalışıyoruz. Merkez Komitesi Hizibinin peşinden giden ve henüz gözü gerçekleri görmeyecek kadar kararmamış unsurların gerçekleri görebilmesi içinde bu belgelerin yayınlanmasını önemli bir görev olarak kavrıyoruz.

Merkez Komitesi Hizibinin 20 Mayıs 1981 tarihli mektubunu, "Revolutionary Worker"in 120. sayısından yaptığımız çeviri ile içinde hiç bir şey değiştirmeden yayınlıyoruz.

Bu belge dikkatli bir şekilde incelendiği zaman, belgenin Merkez Komitesi Hizibi tarafından neden bunca süre yayınlanmadığı; neden kendi sempatizanlarından bile gizlenmeye çalışıldığı ortaya çıkmaktadır.

Belgenin bütünü, Merkez Komitesi Hizibinin hiç te hoşuna gitmeyen bir tartışmayı ve kendi içinde değişik görüslerin gün ışığına çıkmasını kışkırtan bir niteliktedir. Bu belgenin yayınlanması, kaçınılmaz olarak Merkez Komitesi Hizibinin kendi içi ve çevresinde burada genel olarak desteklenen ve tek tek bazı noktalarda eleştirilen belgenin, yani 13 grup ve partinin "Ortak Açıklama"sı üzerine tartışmayı gündeme getirecektir. Öyle ya, Merkez Komitesi Hizibinin bu belgesini okuyan herkes -eğer so -

runlara bir parça ciddi yaklaşıyorsa ve kendi için yukarıdan gelen her şey "Tanrı sözü" değilse- Burda sözü geçen belgenin, -genelde desteklenen ve tek tek noktalarda eleştirilen belgenin- kendisini de görüp okumak isteyecektir. Ve bu belge ile birlikte dünya Marksist-Leninist hareketinin acil sorunlarının tartışması yeniden gündeme gelecektir.

Yine belgenin yayınlanması, Merkez Komitesi Hizibinin parti içinde tartışılıp çözüme bağlanmamış bir dizi konuda "parti adına" görüşler savunduğu; yer yer "parti çizgisi" denen şeyden uzaklaştığını ve savunulan çizginin eklektik niteliğini ortaya koyacaktır.

Şimdi bu söylediklerimizi belgede savunulan görüşlerle destekleyelim:

A) Ortak Açıklamanın Genel Değerlendirmesi:

Merkez Komitesi Hizibi, 20 Mayıs 1981 tarihli mektubunda "Ortak Açıklama" hakkında şu değerlendirmeyi yapıyor:

> "Partimiz (abç) bu "Ortak Açıklama"yı Marksizm-Leninizmi ve içinde bulunduğumuz dönemdeki görevler konusundaki temel ilkelerini savunan bir belge olarak değerlendirmiştir."

Önce "Partimizin" böyle bir değerlendirme yaptığı iddiası siyasi sahtekarlıktır. Çünkü, birincisi Merkez Komitesi Hizibinin "Partimiz" adına konuşmaya hakkı ve yetkisi yoktur. O konuşsa konuşsa kendi hizibi adına konuşur. "Partimiz"in bolşevik kanadı kesinlikle bu konuda Merkez Komitesi Hizibi ile aynı görüşte değildir. İkincisi, eğer Merkez Komitesi Hizibi partimiz kavramı ile TKP/ML'in bolşevik kanat dışında kalan kendi önderliğindeki kesimini kastediyorsa, burada yine sahtekarlık yapmaktadır. Çünkü Hizibin başını çeken bir kaç kişi dışında kimsenin burda değerlendirilen "Ortak Açıklama"dan haberi yoktur. Değerlendirmeyi bir yana bırakalım, Merkez Komitesi Hizibi saflarında yer alan kadroların (Sempatizanlardan söz etmiyoruz!) çok büyük kesimi 20 Mayısta, "Partimiz" adına bu değerlendirme yapıldığında sözü geçen belgeyi okumamıştır bile! Bu belge üzerine bırakalım Merkez Komitesi Hizibinin tümünü, Merkez Komitesi Hizibinin merkezi içinde bile tartışılmamıştır. Yani "Partimiz" adına Ortak Açıklamayı" "Marksizm-Leninizmin ilkelerini savunuyor" şeklinde değerlendirenler, yabancı dil bilip Ortak Açıklamayı yabancı dilden okuyabilen bir kaç kişidir. İşte onların "partimiz"den kastettikleri budur!

İkinci olarak, Ortak Açıklamanın "Marksizm Leninizmi savunduğu, Marksizm Leninizmin içinde bulunduğumuz dönemdeki görevler konusunda temel ilkelerini savunduğu" iddiası vardır. Biz Bolşevik Partizan'ın ikinci sayısında Ortak Açıklama'nın kendisini yayınladık ve bu belgenin çizgisinin oportünist olduğunu ortaya koymaya çalıştık. Bunu iddia olarak ileri sürüp durmadık, bu iddiamızı verilerle ispatlamaya çalıştık. Burda aynı eleştiriyi aynen tekrarlamak gereksizdir. İsteyen herkes Bolşevik Partizan'ın ikinci sayısında, Merkez Komitesi Hizibinin bu iddiasının sakatlığını görebilir.

Merkez Komitesi Hizibi, Ortak Açıklama'nın genel değerlendirmesinde devamla şunları söylüyor:

> "Bu Ortak Açıklama'nın esas yönü çağımızın hala emperya

lizm ve proleter devrimleri çağı olduğunu, Leninizmin çağımızın Marksizmi olduğunu, Leninizmin ilkelerinin eskimemiş olduğunu ve geçerliliğini hala da koruduğunu .. savunması açısından bir örnek teşkil etmesidir."

Merkez Komitesi Hizibinin bu konuda "örnek" olarak değerlendirdiği Ortak Açıklama'da gerçekte savunulan hiç te Merkez Komitesi Hizibinin iddia ettiği şeyler değildir. Tersine sözü geçen Ortak Açıklama tam da Leninizmin eskidiği görüşünü yaymakta; Mao Zedung düşüncesi denen şeyin günümüzün "Marksizm Leninizmi" olduğu düşüncesini savunmaktadır. (Okuyucuyu yine bu konuda belgenin kendisini ve bizim bu belgeye getirdiğimiz eleştiriyi incelemeye çağırıyoruz. Bkz. Bolşevik Partizan sayı 2)

Merkez Komitesi Hizibi Ortak Açıklama'nın "örnek teşkil eden" bir başka yanı olarak da "Marksizm-Leninizme saldıran üç ana cephenin mahkum edilmesini ve Mao Zedung'un Marksizm-Leninizme katkılarını savunmanın önemini vurgulaması"nı görüyor.

Merkez Komitesi Hizibinin Marksizm-Leninizme saldıran üç cephe' den kastettiği, aynı Ortak Açıklama'yı yapanlar gibi, Kruşçef tipi revizyonizmi, Üç Dünya revizyonizmi ve AEF'in başını çektiği akımdır. Aynı Ortak Açıklama'yı yapanlar gibi Merkez Komitesi Hizibi de, "Mao Zedung düşüncesi"ni savunan akımın Marksizm-Leninizme saldırdığını kabul etmemektedir. Bu normaldir. Çünkü bunlar bizzat kendileri bu akımın içindedirler. Marksizm-Leni - nizmi savunma adına, ona saldıran "Mao Zedung düşüncesi"ni sa - vunma, hiç te Merkez Komitesi Hizibinin iddia ettiği gibi örnek alınacak bir tavır değildir. Tersine bu tavır red ve mahkum edilmesi gereken bir tavırdır.

Mao'nun savunulması meselesine gelince: Bu konuda da Ortak Açıklama'nın tavrı, Mao'yu savunma adına onun yanlışlarını ilkeleştirme ve onları savunma tavrıdır. Bu tavır da "örnek alınması gereken" bir tavır değil, red ve mahkum edilmesi gereken bir tavırdır.

Merkez Komitesi Hizibi, Ortak Açıklama'yı yapanlara yazdığı mektupta, birinci Merkez Komitesi döneminde bu Ortak Açıklama'yı yapanlara karşı takınılan tavır; ve Ortak Açıklama'nın yapıldığı konferanstaki tavır hakkında adeta "özür dilemekte" ve bunun Yurtdışının "revizyonist-troçkist" çizgisinin etkisi sonucu olduğunu belirtmektedir.

Aslında burda "troçkist-revizyonist" çizginin etkisinde olduğu için takınıldığı söylenen tavır tek doğru tavır idi. Bu tavırın her adımı hakkında partinin tümüne bilgi verilmişti (Merkez Komitesi Raporları aracılığı ile!) Neydi bu tavır! 13'lü grubun yaptığı Konferansa katılma, ve yanlış görüşleri açıkca eleştirme, onlar içinde mücadele verme. Ortak Açıklamayı, bu Ortak Açıklama'da yanlış bir çizgi izlendiği için, bunun da ötesinde görüş ayrılıklarının üzeri örtülmeye çalışıldığı için imzalamama! Şimdi Merkez Komitesi Hizibi bu doğru tavrı terkediyor. Bu normaldir. Aynılar aynı yerde birleşecektir!

Merkez Komitesi Hizibi genel planda "Marksizm Leninizmin ilkelerini savunuyor" şeklinde değerlendirdiği Ortak Açıklama'yı imzalama niyetini belirtirken, aynı zamanda Ortak Açıklama metnine bazı eleştiriler de getiriyor.

Şimdi de bu eleştirilere bakalım:

B) Merkez Komitesi Hizibinin Ortak Açıklama'ya getirdiği eleştiriler:

- Merkez Komitesi Hizibi, Ortak Açıklama'yı yapanları "bir emperyalist savaşı yürütebilecek olanları berrak bir şekilde tespit etmeme" noktasında eleştiriyor; ve"emperyalist büyük güçlerin" bu konumda olduklarını belirtiyor, emperyalist büyük güçler içinde ise ABD emperyalizmi ve Rus Sosyal emperyalizmi dışında B. Almanya İngiltere Fransa Japonya emperyalizmini sayıyor. Bu konuda Merkez Komitesi Hizibi Ortak Açıklamayı yapanlara göre doğru pozisyonları savunuyor. Ama burda iki noktanın bilinmesi gerekir:

1. Ortak Açıklama'da bu konuda savunulan görüşler, kesinlikle anti-Leninist görüşlerdir. Ortak Açıklama'da iki süper güç kavramı Lenin'de emperyalist büyük güç kavramı ile aynı anlamda kullanılmaktadır. Ve bu noktada Ortak Açıklama'nın bu anti-Leninist tavrı eleştirilmelidir. Merkez Komitesi Hizibi bunu eleştirmemektedir.

2. Merkez Komitesi Hizibi, her ne kadar burada "iki süper güç" teorisine karşı çıkıyormuş gibi görünüyorsa da, gerçekte bu konuda "iki süper güç" "Dünya çapında baş düşman" "dünya çapında baş çelişme" anlayışlarının doğru olduğu düşüncesindedir. (Ekz. TKP/ML Parti 2.Konferansı raporu s 68-69) Burda Merkez Komitesinin savunmak zorunda kaldığı doğru düşünce kırıntıları Merkez Komitesi Hizibinin yanlış bulduğu; "troçkist-revizyonist"ler tarafından partiye kazandırılan, ve ikinci Konferans sırasında da resmen red edilmeyen, bu yüzden de tasfiyeci Merkez Komitesi Hizibinin istemeyerek savunmak zorunda kaldığı düşüncelerdir.

- Merkez Komitesi Hizibi "Ortak Açıklama'yı yapanları "devrimin yolu konusundaki önemli farklılıklar açısından iki gruba" ayırdıkları için eleştirmekte, ve bu sınıflandırmayı "yetersiz" bulduğunu, emperyalizme bağımlı ülkelerin Komintern programında yapıldığı gibi sınıflandırılması gerektiğini açıklamaktadır. Merkez Komitesi Hizibinin burada getirdiği eleştiri de doğru bir eleştiridir; ama bu eleştiri aynı zamanda Merkez Komitesi Hizibinin savunduğu "resmi çizgiye" de yönelmesi gereken bir eleştiridir. Çünkü Merkez Komitesi Hizibinin savunduğunu iddia ettiği "resmi çizgi" ülkeleri tam da Merkez Komitesi Hizibinin burada eleştirdiği gibi emperyalist ülkeler - yarı sömürge yarı feodal ülkeler şeklinde ikiye ayırmaktadır. 1.Merkez Komitesi döneminde parti içindeki Marksist-Leninist kanat bu yanlış görüşleri düzeltmek için mücadele yürütmüş; ama görüşlerini hakim kılamamıştı. Şimdi Merkez Komitesi Hizibi enternasyonal alanda yaptığı bir açıklamada; "parti çizgisi" dediği şeyin tersi görüşleri savunmaktadır. Burada savunulan doğru görüşler de Merkez Komitesi Hizibinin kendi görüşleri değil; Merkez Komitesi Hizibinin troçkist-revizyonist diye damgaladığı Marksist-Leninist kanadın görüşleridir. Görünen odur ki, bu Açıklama'yı yapan kişi veya kişiler de, bu görüşleri doğru bulmakta ve bunları "parti çizgisi"ne rağmen, parti adına savunmaktadır. Bu açıklamanın Türkçe yayınlanmasının yaratacağı karışıklıktan korkunun bir kaynağı da bu tavır olsa gerektir.

Merkez Komitesi Hizibi mektubunda Ortak Açıklama'yı yapanları, "Kitle çizgisi" konusunda Mao ile Lenin'i birbirinden ayırdıkları noktasından eleştirmekte ve bu konudaki bir formülasyona karşı çıkmakta, "gereksiz" gördüğünü açıklamaktadır.

Burda Merkez Komitesi Hizibinin Ortak Açıklama'yı yapanlara getirdiği içinde belli bir haklılık payı bulunan eleştiri hedefine varan bir eleştiri değildir. Çünkü Ortak Açıklama'yı yapanların bu konudaki anlayışı gayet açıktır:

Ortak Açıklama'yı yapanlara göre, Mao Zedung "Kitlelerden kitlelere" diye ifade edilen Marksist kitle çizgisi konusunda Marksizm-Leninizme önemli katkıda bulunmuş ve onu ilerletmiştir. Onların "Mao'nun "kitle çizgisi konusunda katkısı" olarak savunduğu şey ise, Mao'nun gerçek görüşlerinden çok, Mao'ya mal ettikleri kendi kitle kuyrukçusu kendiliğindenci çizgileridir. Eleştirilmesi gereken onların bu anti Marksist-Leninist görüşleridir. Merkez Komitesi Hizibi bunu yapacak durumda değildir, çünkü kendi de kendiliğindenciliğin propagandasını ve uygulamasını yapmaktadır. Merkez Komitesi Hizibi de gerçekte kitle çizgisi konusunda Mao'nun Marksizm-Leninizme "büyük katkılarda bulunduğu" anlayışındadır. Ama bunu açıkca savunacak durumda değildir. Çünkü geçmiş dönemde bu konuda parti içinde yürütülen tartışmada Marksist-Leninistler bu konudaki revizyonist görüşleri geriletmişti. 1.Konferansta Mao'nun katkıları sorunu tartışılırken, Mao'nun bu konuda bir katkısı olmadığını çoğunluk kabul etmişti. İşte bu yüzden Merkez Komitesi Hizibi bu noktada kendi gerçek görüşlerini savunmamaktadır. Onun bu konuda kendi görüşlerini savunmamasının başka bir nedeni, bu konuda Ortak Açıklama'da yer alan görüşlerin ilk bakışta göze çarpan kaba anti Marksist-Leninist niteliğidir. Mao'nun kitle çizgisi konusunda "Marksizm Leninizme katkı" yaptığını savunmanın vardığı yeri Ortak Açıklama'yı yapanlar çok berrak bir şekilde örneklemektedirler. İşte bu "açıklık" da Merkez Komitesi Hizibinin işine gelmemiştir. O sorunun bu kadar açık bir şekilde ortaya konmasının "zararlı" olduğunu düşünmektedir. Getirdiği eleştiri de bu yönde bir eleştiridir.

- Merkez Komitesi Hizibi Ortak Açıklama'yı yapan grup ve partileri "Mao Zedung düşüncesi" kavramını kullandıkları noktasından eleştirmektedir. Eleştirmek zorundadır, çünkü TKP/ML'in 1.Konferansında bu kavramın kullanılması red edilmiştir. Ve bu karar 2.Konferansta da kaldırılmamıştır. Bu yüzden Merkez Komitesi Hizibi ister istemez "Mao Zedung düşüncesi" kavramını red etmek zorunda kalmaktadır. Burada getirilen eleştirinin Merkez Komitesi Hizibine ait olmadığı açıktır. Merkez Komitesi Hizibi de aslında "Mao Zedung düşüncesi"nin savunucusudur. O Mao Zedung düşüncesi kavramını "çizgi gereği"! red etse bile, gerçekte Mao Zedung düşüncesi denen şeyin özünü; Mao Zedung'un hatalarını bağnazca Marksizm-Leninizme katkı olarak savunmaktadır. Kaldı ki Merkez Komitesi Hizibi burada eleştirdiği "Mao Zedung düşüncesi" kavramını da yer yer kullanmaktadır. Bunun en açık örneklerinden biri Merkez Komitesi Hizibinin yayınladığı "2.Konferans raporu"nda vardır. Raporun 33. sayfasında Merkez Komitesi Hizibi, Yurtdışı çizgisini "Mao Zedung düşüncesi ile taban tabana zıt sonuçlara" varmakla suçlayarak "Mao Zedung düşüncesi" savunucusu olduğunu ilan etmektedir. Yani bu konuda Merkez Komitesi Hizibinin Ortak Açıklama'yı yapanlara getirdiği eleştiri de kendi gerçek görüşü değildir.

-Merkez Komitesi Hizibi mektubunda Ortak Açıklama'yı yapan parti ve grupları, bunların Dünya Komünist Hareketinin geçmişine yaklaşımları konusunda da eleştirmektedir. Ortak Açıklama'yı yapan parti ve gruplar gerçekte Modern revizyonizmin sorumlusu olarak 3.Enternasyonali ve her şeyden önce Stalin'i görmektedir-

ler. Onlar Mao'nun Stalin'in hatalarını düzelttiği anlayışında dırlar. Bu yüzden de onlar öncelikle 2. Dünya savaşı döneminin ve 3.Enternasyonalin incelenmesini talep etmektedirler. Merkez Komitesi Hizibi de Ortak Açıklama'yı yapanlarla üç aşağı beş yukarı aynı görüştedir. Ama yine "parti çizgisi" gereği Stalin'e açık tavır takınacak durumda değildir. O bu yüzden durumu kurtarmak amacı ile Ortak Açıklama'yı yapanlara, sadece 3.Enternasyonali ve ikinci dünya savaşı sırasındaki durumu değil; daha sonrayı da -Kruşçef revizyonizmi ortaya çıktıktan sonraki dönemi de- incelemeyi önermektedir. Burda Merkez Komitesi Hizibi durumu kurtarmaya çalışırken kendi açmaz içindeki durumunu da bir kez daha belgelemektedir. Ortak Açıklama'yı yapanları Kruşçef revizyonizmi ortaya çıktıktan sonraki sorunları görmedikleri noktasından eleştiren Merkez Komitesi Hizibi; Bolşevik'lere karşı Kruşçef revizyonizmine karşı mücadelenin "şanlı tarihi"nden söz etmekte; 1957-1960 deklarasyonlarını Marksist-Leninist belgeler olarak değerlendirmekte; 1963 polemiklerini "Dünya Komünist Hareketinın üzerinde birleşebileceği ortak platform" olarak savunmakta; Büyük Proleter Kültür Devrimini Marksizm-Leninizme önemli katkı olarak savunmakta; Mao Zedung'un üç dünya teorisi ile ilgisi olmadığını savunmaktadır. vs. vs. Merkez Komitesi Hizibi bu tutarsız tavrı ile Marksist-Leninist görüşlerle, oportünist görüşleri uzlaştırmaya çalışan zavallı bir pozisyonda durmaktadır. Bu işi şimdiye kadar hiç kimse başaramamış,bunu yapmaya kalkanlar genellikle revizyonizmin batağında boğulup gitmişlerdir.

Buraya kadar sözünü ettiğimiz eleştiriler, Merkez Komitesi Hizibinin, Ortak Açıklama'ya göre daha doğru pozisyonlardan getirdiği eleştirilerdir.

Merkez Komitesi Hizibinin Ortak Açıklama'ya getirdiği eleştirilerin bir bölümü ise, Ortak Açıklama'nın doğru pozisyonlarına getirilen yanlış eleştirilerdir. Bunun en açık örneği, emperyalizmin en zayıf halkası ile ilgili eleştiridir. Ortak Açıklama'yı yapanlar bu konuda somut bir tespit yapmamakta, "bütün dünya da devrim için objektif şartların olgunlaşmakta olduğunu, bazı ülkelerde ise halihazırda olgunlaşmış olduğunu" tespit etmektedirler. Merkez Komitesi Hizibi bunu şu şekilde eleştirmektedir:

> "Genelde bu doğrudur. Fakat buna ek olarak (bunun özele indirilmesi gerekir denmesini beklemeyin! Merkez Komitesi Hizibi "genel" konuşmayı sever! EPn) emperyalist zincirin en zayıf halkasının (dikkat edin en zayıf halkasından söz ediliyor. BPn) nerde olduğu da belirlenmelidir. (Çok doğru! EPn) Görüşümüze göre devrimin odak noktaları hala Asya Afrika Latin-Amerika bölgeleridir."

İşte size şahane bir mantık örneği: Merkez Komitesi Hizibi Ortak Açıklama'yı yapanları "genelde doğru" konuştukları ve "en zayıf halka"yı tespit etmedikleri noktasında eleştiriyor. Her normal düşünen insan bu eleştiriyi getirenin, en zayıf halkanın neresi olduğunu ((hangi ülke ya da ülkeler olduğunu) somut olarak tespit edeceğini düşünür. Ama öyle düşünen yanılır. Çünkü Merkez Komitesi Hizibinin mantığı normal işlememektedir. Onun kafasında kalıplar vardır. Yeri geldiğinde o kalıplar kusulur. Merkez Komitesi Hizibi burada da öyle yapmakta; en zayıf halka konusunda cevap verirken, birden bire ne idiği belirsiz bir devrimin fırtına merkezleri kavramını ortaya atıvermekte ve üç kıtayı (bunların üzerinde 120'nin üzerinde devlet vardır. Ve her birinde devrimin durumu birbirinden değişiktir!) devrimin fırtı

na merkezi ilan edivermektedir. Burada savunulan görüş Leninist olmaktan başka her seydir. Bu konuda Merkez Komitesi Hizibi Ortak Açıklama'yı yapanlardan da daha geri bir pozisyonda durmakta; onlardan daha"tutarlı" Mao Zedung düşüncesi savunuculuğu yapmaktadır.

Merkez Komitesi Hizibi yazdığı mektupta sorunlara yaklaşmada kullandığı yöntem hakkında da önemli bir ip ucu vermektedir: Merkez Komitesi Hizibi bir konuyu tartışırken şöyle demektedir:

> "Henüz tamamlanmamış olan incelemelerimiz temelinde bu konuda vardığımız sonuç (Yanlış okumadınız sonuç deniyor. Kesinlikle ön sonuç, geçici sonuç vs. değil! BPn) şudur:"

İşte Merkez Komitesi Hizibinin yöntemi: Henüz inceliyor. İnceleme tamamlanmamış. Ama bu tamamlanmamış inceleme temelinde sonucu çıkarmış! Ve bu sonuçtan yola çıkarak diğerlerini eleştiriyor. Merkez Komitesi Hizibinin yönteminin Marksist-Leninist yöntem olmadığı ortadadır.

Görüldüğü gibi Merkez Komitesi Hizibinin bu yazısını devrimci kitleden, özellikle de kendi tabanından mümkün olduğunca uzun süre gizlemesi için yeterince sebep vardır. Merkez Komitesi Hizibi içinden çıkılmaz bir devşirmeciliğin içindedir. Savunduğu ideolojik-siyasi hat yamalı bohça gibidir.

Biz bütün okuyucularımızı, Merkez Komitesi Hizibinin bu yazısını ve bizim eleştirilerimizi, Bolşevik Partizan Sayı 2'de yayınladığımız 13 Parti ve grubun Ortak Açıklama'sı ve bizim bu konudaki eleştirilerimizle karşılaştırarak incelemeye çağırıyoruz.

Yazı Kurulu
Ekim 1981

MK HİZİBİ NELERİ GİZLİYOR?
(MK HİZİBİNİN "AÇIK MEKTUP"UNUN ELEŞTİRİSİ) ADLI YAZIYLA İLGİLİ AÇIKLAMA

Yukardaki yazı Ekim ortalarında kaleme alındı. Bu yazıyı kaleme alırken Yazı Kurulu içinde Merkez Komitesi Hizibinin burda yayınlanacak ve eleştirilecek olan yazıyı bilinçli olarak gizlediği yönünde yürütülecek bir polemiğin doğru olup olmadığı konusunda kuşkular vardı. Merkez Komitesi Hizibinin bu yazıyı enninde sonunda yayınlamak zorunda olduğu biliniyordu. Tartışmalar içinde, bu yazının yayınlansa bile yazıldığından en erken 5 ay sonra yayınlanmış olacağı; bunun bu kadar geciktirilmesinin bilinçli gizlemeden başka bir açıklaması olamayacağı sonucuna varıldı; ve Merkez Komitesi Hizibi ile bu temelde de polemik yürütülmesi doğru bulundu.

Yukardaki yazı yazıldıktan sonra, ve fakat Bolşevik Partizan henüz baskıya girmeden Ekim ayı sonunda elimize "Bütün ülkelerin Marksist-Leninistlerine İşçilerine ve Ezilenlerine" başlıklı Türkçe broşür geçti. TKP/ML Merkez Komitesi Hizibinin de imzalaması ile birlikte 14 imzalı hale gelen ve Bolşevik Partizan ikinci sayısında yayınlanan "Ortak Açıklama" ile, TKP/ML Merkez Komitesi Hizibinin Ortak Açıklama'yı yapanlara yazdığı, ve bizim yayınlamayı planladığımız mektubun Türkçesi bu broşürde yer alıyordu.Yani Merkez Komitesi Hizibi sözü geçen belgeyi yazıldıktan 5 ay sonra yayınlamıştı. Ama bu belgenin yayınlanmış olması bizim eleştirilerimizi ortadan kaldırmamaktadır. Ekim ortasında yazdığımız yazıda, bu belgenin Türkçe olarak ilk defa bizim tarafımızdan yayınlandığı tespiti dışında tüm söylediklerimiz şimdi de geçerlidir.

Biz bu yüzden gerek bizim "mektup"la ilgili eleştirimizi, gerekse mektubu İngilizce'den çevirdiğimiz ve önceden planladığımız şekilde aynen yayınlamayı doğru bulduk. Mektubu şimdi yayınlamamızın sebebi; okuyucuya eleştirdiğimiz belgeyi eleştirisi ile birlikte inceleme imkanı vermektir.

5 Kasım 1981

Bolşevik Partizan Yazı Kurulu

Sözünü ettiğimiz broşürde yayınlanan ortak açıklamanın çevirisi olduğu gibi,Bolşevik Partizan sayı ikide yayınlanan bizim çevirimizdir. Merkez Komitesi Hizibi broşürde çeviriye yalnızca iki ara başlıkda "üzerine" kelimesi eklemiştir. İmzaladığı Ortak Açıklama'nın çevirisini Merkez Komitesi "Troçkist-revizyonist" çamuru attığı bizlerden "aşırmıştır". Tabii ki bizim yaptığımız çevirileri diğer devrimci teşkilatlar da kullanabilir. Ama devrimci ahlak, herhangi bir yerden aktarma yapılıyorsa, bunun belirtilmesini gerektirir. Aksi takdirde yapılan işin adı "aşırma" olur.

BELGE

MK hizibi enternasyonal alanda 'Mao Zedung Düşüncesi' kervanına katıldı

"On The Joint Communique from 11 Parties and Organizations To the Marxist-Leninists, The Workers, And the Oppressed of All Countries by TKP/M-L

Open Letter To The Coordinating Committee of the International Journal *"A World To Win"*

Değerli Yoldaşlar,

Türkiye Proletaryasının öncü örgütü TKP/ML, büyük Komünist önder İbrahim Kaypakkaya tarafından 1972'de kurulmuştur. Parti genelde modern revizyonizme, özelde ise revizyonist-Troçkist "Şafak çizgisine karşı mücadele içinde kurulmuştur. Partimiz kuruluşundan beri keskin iki çizgi mücadelelerine şahit olmuştur. Bu mücadelelerin en sonuncusunu da "Yurtdışı-Çizgisi"ne karşı mücadele oluşturmuştur. Bu çizgi özellikle, Mao Zedung yoldaşın Marksizm-Leninizm'e katkılarının ve modern revizyonizme karşı mücadelenin Marksist-Leninist mirasının reddi temelinde gelişmiştir. Bu şekilde bu çizgi, Partimizin kısa ve uzun dönemli programlarının Marksist-Leninist tezlerine tüm temel konularda ters düşmüştür. Partimizin 2.Konferansı bu çizgiyi revizyonist-Troçkist bir çizgi olarak mahkum etmiştir. Ayrıca 2.Konferans bu çizginin gelişmesinde, dünya çapında AEP tarafından başı çekilen Marksizm-Leninizm'e yeni bir saldırı cephesinin önemli rol oynadığı sonucuna varmıştır.

"Yurtdışı-Çizgisi"nin Partimizin Enternasyonal ilişkilerden sorumlu bölgesinde hakim olması ve bu çizginin Partimiz Merkez Komitesi içinde güçlü bir etkinliğe sahip olması nedeniyle, Partimizin uluslararası Komünist Hareket içinde Mao Zedung'un şahsında Marksizm-Leninizm'i savunma konusunda önemli eksiklikleri olmuştur. Partimiz 1978 Sonbaharında "Mao Zedung savunulmadan, Marksizm-Leninizm savunulamaz!" sloganı etrafında birlik çağrısı yapmıştır. Bu çağırıya rağmen, Parti, o zamanlar ufukta beliren revizyonist-Troçkist inkarcılık rüzgarı nedeniyle, sonraki

iki yıl içinde bu görevi yerine getirmekte yetersiz kalmıştır.

Partimiz temsilcilerinin 13 örgüt tarafından imzalanan "Ortak Açıklama"nın yayınlandığı Konferanstaki davranışları da bu tarihi şartlar içinde değerlendirilmelidir. Bu nedenle "Ortak Açıklama"yı yeniden inceleyip değerlendirmiş bulunuyoruz ve bu yeni değerlendirmemizin sonuçlarını, bütün Marksist-Leninistler ve devrimci örgütler tarafından değerlendirilmek üzere Açık Mektup şeklinde size gönderiyoruz.

ORTAK AÇIKLAMANIN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Bugün sınıf bilinçli proletarya önemli bir sorunla karşı karşıyadır. Dünyadaki ana (main) çelişkiler keskinleşmekte ve daha da yoğunlaşmaktadır. Bu gelişmenin bir sonucu olarak, bir yanda proleter dünya devrimi için objektif şartlar günden güne olgunlaşırken, diğer yanda subjektif etmenler bu gelişmenin büyük ölçüde gerisinde kalmaktadır. Uluslararası Marksist-Leninist Hareket, modern revizyonist ve Troçkist ihanet yüzünden zayıflamıştır. Bunun bir sonucu olarak ta, ideolojik alanda önemli ölçüde kargaşalık ortaya çıkmıştır. Bu durumda uluslararası Marksist-Leninist Hareket içinde ideolojik birlik sağlamak, komünistlerin önünde duran acil görevlerden birisidir. İdeolojik birliği gerçekleştirebilmek için, Marksizm-Leninizm'e düşman olan üç cephenin önderlerine karşı duran güçlerin bir araya getirilmesi gerekmektedir.
Marksizm-Leninizm'e karşı saldırı yükselten bu üç cephe şunlardır:

-Kruşçef-Brejnev tipi modern revizyonist cephe,
-"Üç Dünya Teorisi" modern revizyonist cephesi,
-AEP'nin modern-revizyonist-Troçkist çizgisi etrafında toplanan yeni oportünist cephe.

Birlik sağlamak üzere devrimci güçler arasında en yüksek düzeyde ideolojik mücadele yürütmek önemli bir pratik görevdir. Görüşümüzce 1980 Sonbaharında toplanan enternasyonal Konferans bu yönde atılmış önemli ve olumlu bir adım oluşturmuştur.

Bu Konferansın sonuçları, 13 örgüt tarafından imzalanan "Ortak Açıklama"da özetlenmiştir. Partimiz bu "Ortak Açıklama"yı, Marksizm-Leninizm'i ve içinde bulunduğumuz dönemdeki görevler konusundaki temel ilkelerini savunan bir belge olarak değerlendirmiştir. Bu "Ortak Açıklama"nın esas yönü, çağımızın hala emperyalizm ve proleter devrimleri çağı olduğunu, Leninizm'in çağımızın Marksizm'i olduğunu, Lenin'in ilkelerinin eskimemiş olduğunu ve geçerliliğini hala da koruduğunu, özellikle de şu anda Marksizm-Leninizme saldıran üç ana cephenin mahkum edilmesini savunması ve buna paralel olarak ta Mao Zedung'un Marksizm-Leninizme katkılarını savunmanın önemi açısından bir örnek teşkil etmesidir.

Fakat, "Ortak Açıklama"nın bazı noktalarda eksik olduğunu, bazı noktalarda ise paylaşmadığımız görüşler içerdiğini belirtmek isteriz. Bu konulardaki görüşlerimiz ve eleştirilerimiz aşağıda belirtilmiştir. Bu eleştirileri yapmayı, birliğin ilerlemesi açısından gerekli görüyoruz.

Partimiz, aşağıda sıralanan eleştirilerimiz saklı kalmak şartıyla "Ortak Açıklama"yı imzalamak niyetindedir. Aynı zamanda, uluslararası alanda ideolojik mücadeleyi ilerletmek amacıyla enternasyonal bir yayın organı çıkarma girişimini de sevinçle kar-

şılıyoruz. Bu tartışmaya katkıda bulunmak için bütün gücümüzle çaba sarfedeceğiz. Bu yönde atılmış ilk adım olarak sizlerden bu açık mektubumuzu yayınlamanızı istiyoruz.

"ORTAK AÇIKLAMA"DA ELEŞTİRDİĞİMİZ NOKTALAR

"İçinde Bulunduğumuz Durum" Başlıklı 1.Bölüm Üzerine:

Burada iki konuya değinmek istiyoruz. Birincisi, "bütün diğer emperyalist güçler, nitelikleri itibarı ile savaşa doğru sürüklenmektedirler". (İngilizce baskı, sayfa 2) cümlesi açıklığa kavuşturulmalıdır. Görüşümüzce bunun doğru ifadesi "Diğer büyük emperyalistler (Batı Almanya, Fransa, İngiltere ve Japonya) nitelikleri itibarı ile savaş hazırlığında yer almaktadırlar" şeklindedir. Bütün büyük ve küçük emperyalistlerin özde aynı olmalarına, hepsinin de aynı şekilde proletaryanın ve ezilen halkların düşmanı olmalarına rağmen, dünyayı yeniden paylaşmak için emperyalist bir savaş kışkırtıcılığı yapan ve böylesi bir savaşı yürütebilecek olanlar, Lenin'in deyimiyle "büyük emperyalist güçler"dir. Örneğin Belçika, proletaryayı sömüren ve ezilen halkların mücadelelerine saldıran emperyalist bir ülkedir -bu açıdan onunla diğer emperyalistler arasında bir nitelik farkı yoktur. Fakat Belçika, yeniden paylaşım için yeni bir emperyalist savaş kışkırtacak durumda değildir. Bugün ABD emperyalizmi ile Rus sosyal emperyalizmi iki emperyalist askeri bloğun başını çekmekte ve emperyalist savaş kışkırtıcılığında başta gelmektedirler. Buna rağmen, bunlar yanında diğer büyük emperyalist güçler de emperyalist savaş için hazırlanmaktadırlar. Bu açıkca belirtilmelidir.

İkinci olarak, "bütün dünyada devrim için objektif şartlar olgunlaşmaktadır ve bazı ülkelerde bu şartlar halihazırda olgunlaşmıştır" (sayfa 3) denmektedir. Genelde bu doğrudur. Fakat buna ek olarak emperyalist zincirin en zayıf halkasının nerede olduğu da belirlenmelidir. Görüşümüzce devrimin odak noktaları hala Asya, Afrika ve Latin Amerika bölgelerindedir.

"Marksist-Leninistlerin Görevleri" Başlıklı 2.Bölüm üzerine:

Bu bölümde şöyle denmektedir: "Silahlı mücadele, kitlelerin yürüttüğü bir savaş olarak yürütülmeli ve bu şekilde kitleler, siyasi iktidarı yürütebilecek şekilde ideolojik, siyasi ve örgütsel olarak hazırlanalırlar." (sayfa 4-5) Görüşümüzce bu tam açık değildir. Kitlelerin iktidarı ele geçirmek üzere hazırlanmasında, silahlı ve silahsız mücadele biçimleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu iki mücadele biçimi arasındaki ilişki, her ülkenin sosyo-ekonomik yapısına ve devrimin ulaştığı aşamaya göre değişiklik gösterir. Bu konuda bilinen bir kaç örneğe değinelim: sömürge, yarı sömürge ve yarı feodal bir sosyo-ekonomik yapıya sahip olan Çin'de silahlı mücadele, bütün ulusal demokratik devrim süreci boyunca belirleyici bir rol oynamıştır. Kitlelerin siyasi iktidarı yürütecek şekilde ideolojik, siyasi ve örgütsel hazırlığında silahlı mücadele gerekli olmuştur. Fakat aynı zamanda, kitlelerin kansız siyasi mücadele biçimleri de önemli bir yer tutmuştur. Çarlık Rusya'sında, kitlelerin devrim için hazırlanması sırasında, uzun bir süre kansız mücadelelerin vurgulandığını görüyoruz. Çarlık Rusya'sı için geçerli olan şeyler aynı şekilde emperyalist ülkeler için de geçerlidir. Fakat yukarıdaki formülasyonun, böylesi ülkelerde kitleleri devrim için hazırlamanın yolunun genelde silahlı mücadele olduğu şeklinde yanlış yorumlanması tehlikesi mevcuttur.

İkinci olarak: "devrimin yolu konusundaki önemli farklılıklar" açısından ülkeler iki gruba ayrılmaktadırlar. Görüşümüzce bu ayırımın belirtilmesi önemli olmasına rağmen, bu sınıflandırma yetersizdir. Stalin önderliğinde hazırlanan Komintern programı (1928), o zamanki şartlara uygun olarak ülkeleri, emperyalist ülkeler ve emperyalizmin sömürüsü altındaki ülkeler olmak üzere kabaca iki gruba ayırmıştır. İkinci grup ülkeler de, her ülkede devrimin yoluna bağlı olarak üç gruba ayrılmışlardır. Görüşümüzce böylesi bir sınıflandırma o günün şartlarında doğru idi. Bugün de Marksist-Leninistler bu konuya bu şekilde yaklaşmalıdırlar. Yani, şu ya da bu şekilde emperyalizmin sömürüsü altında olan ülkeler, her ülkedeki gerçek durumun incelenmesine bağlı olarak çeşitli kategorilere ayrılmalıdırlar. Görüşümüzce bağımlı ülkeleri en azından iki gruba ayırmak mümkündür. Ayrıca bu ülkelerdeki devrimlerin ortak yanlarının da incelenmesi gerekmektedir.

Henüz tamamlanmamış olan incelemelerimiz temelinde bu konuda vardığımız sonuç şudur. Ezilen ülkeler en azından iki gruba ayrılmalıdırlar. Birinci tip ülkelere, kapitalizmin emperyalizmle iç içe olduğu ve alt yapıda kapitalizmin şu ya da bu ölçüde hakim olduğu ülkeler dahildir. Aynı zamanda bu ülkelerde feodalizm ana yön olmasa da, alt ve üst yapıda feodalizmin kalıntıları mevcuttur. Bildiğimiz kadarıyla örneğin Arjantin, Şili, Brezilya, Portekiz ve Yunanistan bu tip ülkelerdendir. Bu tip ülkelerde proletarya demokratik devrimin görevlerini henüz tamamlamamış olmakla birlikte, yeni demokratik devrimin ilk görevi, ulusal bağımsızlık ve siyasal demokrasiyi gerçekleştirmektir. Bu anlamda bu ülkelerde stratejik slogan "işçilerin ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü" olmalıdır. Bu ülkelerde devrimin yolu konusunda ise, uzatmalı halk savaşı ile genel ayaklanma arasındaki ilişki somut şartlara bağlı olarak ele alınmalıdır.

İkinci tip ülkeler ise, yarı sömürge, yarı feodal ülkelerdir. Bu ülkelerde komprador kapitalizmi şu ya da bu ölçüde gelişmiş olmakla birlikte, üretim ilişkileri esas olarak feodal ve yarı feodaldir. Bu ülkelerde yeni demokratik devrimin iki ana görevi ulusal bağımsızlığın sağlanması ve tarım devrimi yoluyla feodalizmin ortadan kaldırılmasıdır. Bu ülkeler için temel stratejik slogan genel olarak "halkın demokratik diktatörlüğü" olmalıdır. Bu anlamda da, bu ülkelerde devrimin yolu genel olarak uzatmalı halk savaşıdır.

Üçüncü olarak: emperyalist ülkeler arasında da ayırım yapmak mümkündür ve bu, farklı devrim aşamaları olarak görülmelidir. "Ortak Açıklama", Polonya, Çekoslavakya, Demokratik Alman Cumhuriyeti gibi emperyalist ülkelerle, Rus sosyal emperyalizminin etkisi altındaki diğer ülkelerdeki duruma değinmemektedir. Görüşümüzce Ekim Devrimi yolunun strateji ve taktikleri bu ülkeler için de geçerlidir. Fakat bunun da ötesinde, Rus sosyal emperyalistlerinin siyasi, mali ve askeri etkilerinin özel bir önemi vardır. Bu tip revizyonist-kapitalist ülkelerde proletarya devrimi, saldırıyı bürokrat burjuvaziye yönlendirirken, Rus sosyal emperyalizmini de göz önüne almalıdır, çünkü ikisi birbirine binlerce bağla bağlanmışlardır. Bu durum ise ittifaklar, askeri strateji vs. vs. gibi sınıf mücadelesinin bir dizi konusunda izlenecek taktikler üzerinde etki edecektir. Görüşümüzce -özellikle de Polonya'da gittikçe yükselen devrimci durumun da ışığında - dünya Marksist-Leninistlerinin bu konuyu ele almaları ve çok

yakından incelemeleri gerekmektedir.

Dördüncü olarak: Lenin'in kitleler konusundaki çizgisinin derinliğine kavranması konusunda getirilen bir dizi görüşün ardından emperyalist ülkelerdeki devrimci çalışma ile ilgili olarak şöyle denmektedir:"Aynı zamanda kitlelerin kendilerini kurtarma konusundaki derin duygularına dayanma gerekliliği konusunda Mao'nun öğretilerini öğrenmek ve uygulamak gereklidir" (sayfa 8). Aslında biz bu cümleyi gereksiz görüyoruz. Çünkü Mao'nun kitle çizgisi anlayışı Lenin'inkinden farklı değildir ve ondan farklı bir doktrin de içermemektedir. Kaldı ki böylesi bir cümle, kitle çizgisi konusunda iki büyük öğretmen olan Lenin ve Mao arasında çelişki varmış anlayışı yaratabilir. Bu ise çok zararlıdır.

"Marksist-Leninistlerin Birliği Üzerine" Başlıklı 3.Bölüm üzerine:

Açıklamanın bu bölümünde ele almak istediğimiz ilk nokta "Mao Zedung Düşüncesi" formülasyonudur. Açıklama'da "hala daha Leninizm çağında, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında yaşıyoruz; aynı zamanda ise Mao Zedung Düşüncesi Marksizm-Leninizm'in geliştirilmesinde yeni bir aşamadır" (sayfa 10) denmektedir. Partimiz Şubat 1978'de yapılan 1.Konferansında bu formül, Marksizm-Leninizmin düşmanları tarafından Mao Zedung yoldaşın katkılarının "yeni bir çağın Marksizm-Leninizmi" olarak çarpıtılması için kullanılması nedeniyle reddedilmiştir. Bu formülasyon bu şekilde çağın değiştiği görüşünü yaymak için kurnazca kullanılmaktadır; bu, Kruşçef ve Enver Hoca'nın yarattıkları Laoizm gücüyle, revizyonist ve Troçkistlerin ise ellerinde kızıl kitabı sallayarak yapmaya çalıştıkları şekilde, Mao Zedung'un öğretilerini Marksizm-Leninizmden ayırmak isteyenlerin elinde bir alet haline gelmiştir. İşte bu yüzden biz bu formülasyonu reddetmiştik. Bunun yerine biz Mao Zedung'un beş büyük öğretmenden biri olarak somut bir şekilde savunulmasını öneriyoruz. "Ortak Açıklama"daki formülasyon bizi tatmin etmemektedir. Bu bizde böylesi zararlı eğilimlerin mevcut olduğu ve sadece taviz verilerek bu formülasyonun kabul edildiği izlenimi yaratmaktadır.

İkincisi: AEP önderliğinin ideolojik kökenlerinin incelendiği bölümde Troçkizmden söz edilmektedir. Görüşümüzce bu anti-Marksist çizginin diğer bir özelliği, en az Troçkizm kadar önemli olan modern revizyonizmdir. Bunların saldırıları, sosyalist toplumdaki çelişkilerin incelenmesi ve proletarya diktatörlüğü altında sınıf mücadelesinin devamı konularında Mao Zedung'un katkıları üzerinedir. Komünist Partisi hakkındaki görüşleri, "dekolonizasyon" tezleri, "iki süper güç halkların düşmanlarıdır" tezini yorumlayışları, bu modern revizyonist çizginin köşe taşlarıdır. "Ortak Açıklama" bu konuda daha açık olmalıdır.

Üçüncüsü: yeni biçimlerde sürekli olarak ortaya çıkan modern revizyonizme karşı mücadeleyi ilerletmek için, Dünya Komünist Hareketini ve çeşitli proletarya diktatörlüklerinin tecrübelerini bunların hem olumlu, hem de olumsuz yanlarını incelemenin gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu doğrudur. Geçmişimizi doğru bir şekilde değerlendirmemiz, onu incelememiz ve ondan öğrenmemiz gerekir.

Bizim burada eleştirmek istediğimiz, "Ortak Açıklama"da bu konuya tek yanlı yaklaşılmış olmasıdır. Komintern'in kendi kendini dağıtması, 2.Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında teslimiyetçi

eğilimlerin ortaya çıkması, Sovyetler Birliğinde ve bir dizi sosyalist ülkede kapitelist restorasyonun gerçekleşmesi ve Üçüncü Enternasyonal partilerinin çoğunluğunun dejenerasyonu konularının incelenmesi talep edilmektedir. Fakat Kruşçef modern revizyonizmi ile kesin ayrılıktan sonra neden yeni bir Enternasyonal kurulmamıştır? Ayrıca "Üç Dünya Teorisi"nin ortaya çıkışı, Mao Zedung'un belgelenmeyen son mücadeleleri hakkındaki açıklamalar vs.vs. gibi sorunların da incelenmesinin gerekliliğinden "Ortak Açıklama"da söz edilmemektedir.

Görüşümüzce bu Marksist-Leninist mirasa diyalektik bir metod ve tarihi materyalist bir yaklaşımla, Troçkizm ve modern revizyonizme bu incelemeleri etkileme için en küçük bir fırsat bile verilmeden, bu sorunlar üzerinde geniş bir inceleme yürütülebilir ve bunlardan öğrenilebilir.

Değinmek istediğimiz son nokta da, AED/DKİ ve ÇDKP tarafından ortaklaşa hazırlanan tartışma yazısı konusudur. Ne yazık ki bu yazıyı tercüme edip inceleme imkanımız olmamıştır. Bu nedenle bu konuda şu anda görüş getirmemiz imkansızdır.

Komünist selamlar TKİ/DL MK 20 Mayıs 1981

"OLUMSUZLUKLARIN KAYNAKLARI ÜZERİNE" ADLI TARTIŞMA YAZISINA

Yazı Kurulunun eleştirisi

Bolşevikler bölünmeden sonra çıkardıkları bir genelge ile Bolşevik saflarda olan devrimcileri geçmişin bir değerlendirmesini yapmaya çağırmış; ortaya konmak istenen bir özeleştiri için Bolşevik saflarda olan arkadaşların cevaplaması istenen bir soru listesi yayınlamıştı.

Bu soru listesine yüzlerce cevap geldi. Yalnızca Bolşevik saflarda olan devrimciler değil, onlar dışında olayların gelişmesinden haberdar olan bazı devrimciler de kendi görüşlerini bu soru listesine verdikleri cevaplarda ortaya koydular.

Şimdi Bolşevik Merkez Yönetiminin bize verdiği bilgiye göre bu cevaplar Merkezi Yönetim tarafından değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme sonucu ortaya bir Özeleştiri taslağı çıkarılacak, bu özeleştiri taslağı, üzerinde sürdürülen tartışmalar sonrası yapılacak bir konferansla karara bağlanacaktır.

Bolşevik Merkez Yönetimi, gelen cevaplar içinde ilginç bulduklarının; geniş çapta tartışılmasını yararlı gördüklerinin bir bölümünü yazı kurulumuza da ulaştırdı.

Biz bu sayımızda elimizde olan bir yazının bir bölümünü aynen yayınlıyoruz. Yazının yayınlamadığımız birinci bölümünde yazıyı kaleme alan arkadaş sorulan sorulara cevap vermekte, gördüğü hataları ortaya koymaktadır. Yazının burda yayınladığımız ikinci bölümünde yazıyı yazan arkadaş hataların kaynaklarının ne olabileceği sorusuna cevap aramaktadır. Arkadaşın bu soruya verdiği -ve burda yayınladığımız- cevap üzerinde durulması ve tartışılması gereken; bizim Yazı Kurulu olarak doğru bulup katıldığımız bir cevaptır.

Tabii ki yazıda bazı eksiklikler ve hatalar da vardır. Mesela yazının son bölümünde yazarın "entellektüeller" sorununa yaklaşımı oldukça tek yanlı eksik bir yaklaşımdır. Tabii ki burda arkadaşın eleştirdiği hatalar yapılmıştır ve hala yapılmaktadır. Burjuva ve küçük burjuva kökenli aydınlar doğru bir şekilde değerlendirilmemekte; bunlardan yeterince yararlanılmamaktadır. Ama "aydınlar" konusunda komünistlerin siyasetinin temelini "burjuva ve küçük burjuva kökenli aydınlara karşı doğru tavır" oluşturmamaktadır. Bu meselenin yalnızca bir yanıdır. Ve esas yanı da değildir. Bu meselenin esas yanı şudur: Ülkemizde işçi sınıfı oldukça yoğun olmasına rağmen, kendine Komünist diyen hiç bir teşkilat bugüne dek bilinçli olarak "işçi sınıfı aydını" yetiştirmeye yönelmemiştir. Yetişenler herhangi bir teşkilatın bilinçli çabası sonucu değil, kendi çabaları sonucu yetişmişlerdir. Komünist teşkilat -adına layık bir Komünist teşkilat- aydınlar konusunda siyasetinin merkezine "işçi sınıfı aydını yetiştirme" görevini koymak zorundadır. Bu pratikte, işçi sınıfından gelme öncü unsurların bilinçlendirilmesi; teorik sorunları çözebilecek yönde geliştirilmesi demektir. İşte "aydınlar" konusunda yapılan esas hata budur.

Bunun sonucunda diğer bilimler gibi Marksizm-Leninizm bilimi de hala küçük burjuva, burjuva kökenli aydınların tekelindedir. Ve işçi sınıfının öncü unsurları bunların teorik sahtekarlıkla

rını kavrayacak bilince sahip olmadığı için, bunlar diledikleri gibi at oynatabilmektedirler. Marksizm-Leninizm adına çoğu kez Marksizm-Leninizm ile ilgisi olmayan teoriler "piyasayı" doldurmaktadır.

Bugün hemen hemen bütün devrimci teşkilatların yönetici kadrolarında küçük burjuva, burjuva kökenli aydınlar çoğunluktadır. Bu Marksizm-Leninizmin yeni yayılmaya ve kavranmaya başladığı şartlarda normal bir durumdur da. Kötü olan bu değildir. Kötü olan bu burjuva, küçük burjuva kökenli aydınların çoğunluğunun; Komünizm adına konuşsalarda sınıflarından kopamaması; işçi sınıfına gerçekten hizmet eden aydınlar haline gelememesi ve "küçük burjuva aydınlarına" karşı bu "küçük burjuva aydınlar"ın kopardığı gürültüdür.

Aslında işçiler,ve yoksul köylülerin biraz bilinçli kesimleri kendilerine devrimin sorunlarını anlatan "aydınları" hiç te kuşku ile karşılamamakta;tam tersine onları sevgi ile bağrına basmaktadır; dikkatle dinlemekte, öğrenmeye çalışmaktadır. Çünkü onlar "aydınsız" devrim olmayacağını görebilmekte; bilgiye susamışlıklarını çeşitli şekillerde dile getirmektedirler. Burjuva ve küçük burjuva kökenli aydınlara karşı "kuşku"duyan ve yayanlar, çoğu kez kendileri de burjuva, küçük burjuva kökenli aydınlardır. Bu kuşkunun temelinde yatan ise genellikle "proleter uyanıklık" adına; küçük burjuva şeflerin kendi yönetici durumlarını kaybetmekten duydukları korku, küçük burjuvazinin kendine özgü kıskançlığıdır.

Öyle ya, bugünkü şartlarda "küçük burjuva önderler" (küçük burjuva kökenli değil; izledikleri siyaset küçük burjuva olan önderleri kastediyoruz) işçi sınıfı tarafından denetlenmediğine göre, onlardan "tehlike"gelmemektedir. Tehlike gelse gelse, diğer burjuva küçük burjuva kökenli aydınlardan gelebilir. Bugünkü şartlarda -genel planda- ancak onlar küçük burjuva şeflerin yerini tehdit edebilir. İşte bu yüzden bugün hemen bütün devrimci örgütlerin çoğu burjuva küçük burjuva kökenli aydın olan (bu "aydın"lık da görece -relatif- bir kavramdır.Bunların çoğu burjuva anlamda aydın sıfatından çok "yarı aydın" sıfatına layıktır. Çoğu doğru dürüst burjuva kültürü bile almamıştır) önderleri, "entellektüellere" karsı mücadelenin sampiyonlarıdır!

Komünistler açısından aydınlar sorununda genel tavır şudur:

- Başlangıçta kadroların, yöneticilerin önemli bir bölümünün "aydın" (küçük burjuva - burjuva kökenli aydın) olması normal, ve fakat süreç içinde mutlaka aşılması gereken bir durumdur.
- Bu durumu aşmak için bilinçli olarak işçi sınıfına yönelmeli, ve işçi sınıfının en fedakar, en ileri unsurları içinden"işçi sınıfı aydınları" yetiştirilmelidir.
- Burjuva ve küçük burjuva kökenli aydınlara karşı doğru bir siyaset izlenmeli, bunlar itilmemeli, herkesten yeteneği ölçüsünde ve doğrultusunda yararlanılmaya çalışılmalıdır. "Aydın düşmanlığı" işçi sınıfının değil, küçük burjuvazinin siyasetidir.

(Geçerken şunu da söylemekte yarar görüyoruz: Yazıyı yazan arkadaş, "zaten entellektüellere karşı duyulan aşırı güvensizlik ve şüphe değilmidir ki, bugün onların Bolşeviklerin başını çekenlere "bürokrat" damgasını vurmasına bir nedendir" diyor. Gö

rünen odur ki, arkadaş Bolşeviklerin başını çekenlerin çoğunluğunun "burjuva-küçük burjuva kökenli aydın" olduğu düşüncesindedir. Bu düşünce gerçek durumu yansıtmamaktadır. Bugün Bolşevik saflarda yer alan yoldaşların, (yönetici kademede de) azınlığı küçük burjuva-burjuva kökenli "aydındır". Bolşeviklerin h hakim oldukları bölge ise bütün TKP/ML içinde oran olarak en çok sanayi işçisi üyeyi barındıran bölge idi. Bu belki tayin edici değildir, ama yine de bilinmesinde -Polşeviklere saldıranların ne menem unsurlar olduğunu kavramak açısından - yarar vardır.)

Okuyucularımızı, yayınladığımız tartışma yazısını dikkatle incelemeye, eleştiri ve görüşlerini bize ulaştırmaya çağırıyoruz.

Yazı Kurulu
Ekim 1981

BİR TARTIŞMA YAZISI

Olumsuzlukların Kaynakları Üzerine

FEODAL DEĞER YARGILARI

Görülen bir çok olumsuzluğun kaynağı burada, yani feodal değer yargılarında yatmaktadır. Daha çok kır kökenli, şehirlerde burjuva kültüründen pay alamamış kişilerde gözlemlenmekle birlikte şehir küçük burjuvazisinin kimi aydın ve yarı aydınlarında sık sık yinelediği bazı hatalara bu değer yargıları kaynak olmaktadır. Birkaç örnekle konuyu açarsak: Memleketin bir büyük şehrinin bir büyük semtinde bir arkadaşın karısı ile kolkola gezmesi eleştiri konusu yapılabiliyor. Bir başka arkadaşın oturuş şekli, bir başkasının giysileri vs. tartışma konusu olabiliyor. Üstelik bunların tartışıldığı yerler çok daha önemli konuların konuşulması için toplanılan yerler. Ama neden bu böyle olmaktadır? Bir kere en başta yoldaşlarımız arasındaki kadın-erkek ilişkilerine yaklaşım, yoldaşlar arasındaki evliliklere, evlilik kurumuna yaklaşım, karanlık ortaçağ kafasının yaklaşımıdır. Herşey feodal değer yargılarının mihenk taşına vurulmakta ona göre aklanmakta ya da mahkum edilmektedir. Ve mahkum edişler de doğrusu pek acımasız olmaktadır.

Şimdi, bu çeşit değer yargılarına sahip kimileri hiç işin farkında olmaksızın bunları bir güzel savunmaktayken! işin farkında olan kimileri de buna şöyle bir kulp takmaktadır, "bu bizim kitleye ters düşmemek için uygulamamız gereken bir taktiktir, ve yaptığımızda bundan başka bir şey değildir". Oysa yapılan iş bundan çok başkadır. Bunun taktik bir mesele olduğu, kimi zaman ve yerlerde kitleye ters düşmemek için uygulanacağı vs. konusunda hepimizin kafası açıktır. Ancak birleşilemiyen nokta, bunun hangi sınıra kadar uygulanacağı, nerden sonra uygulanmayacağı, bunu yapıyoruz derken, hangi sınır taşından sonra kitle kuyrukçuluğuna düşüleceği sorunlarıdır.

Bir kere biz feodalizmi tüm olgularıyla tasfiye etmenin gerekliliğini kavramışsak, biz onu önce içimizde yıkabilmişsek, o zaman kitlede feodal değer yargılarının ağır bastığı kimi yerlerde bu değerler doğrultusunda hareket etmek zorunda kalmamız -herşeye karşın- içten içe bizi rahatsız eder, ama yok! Değil böyle durumlarda rahatsız olmak, biz bunları öyle benimsemişiz, öyle kendimizden bilmişiz ki,-ya da öylesine içimizden atamamışız ki - bu feodal değer yargılarının gereğini yalnızca taktik olarak uygulamıyor, bu değer yargılarına stratejik olarak da sahip çıkıyoruz, bunları partinin bu konulardaki "resmi" görüşüymüş gibi görüyor, gösteriyor ve yargılamaların kıstası olarak kullanıyoruz. Sonuçta ortaya komik bir görüntü çıkıyor, feodalizmi tasfiye etmek için uğraş veren bir KP'nin üyeleri, sempatizanları olan bizler, yani bu değer yargılarını çoktan aşmış, bilime inanan, bilimin ışığında kendini geliştiren ve kitleleri devrime götürecek olan biz "Komünistler" vazgeçtik halktan, bizzat kendimizi değerlendirirken bile, kıstas olarak feodal değer yargılarını alıyoruz. Ve yoldaşlarımız hakkında bu kıstasa dayanarak mahkumiyet kararları verebiliyoruz. Yani bugüne dek böyle olmaktaydı. Ve işin kötü tarafı bunun üstüne gidilmemekteydi, (yani en azından ben böyle biliyorum) buna hep "uzun vadede çözülecek bir sorun" gözüyle bakılmaktaydı. Aslında doğrudur, kitle açısından öyledir de; bunun kendi aramızda çözümü bir eğitim sorunudur ve bu eğitimin önemli bir parçasıda düzenli olarak bu sorunun üzerine gitmektir, karanlık kafalara ışığı getirmektir. İşte bu noktada sorun daha da büyük boyutlarıyla karşımıza çıkıyor. Nasıl?

Varsayalım ki yukarıda anlatılan feodal tipe uygun bir kişimiz var ve bu kişi bir geri sempatizan; o halde işimiz nispeten kolay, önümüz açıktır, o kişi kendisinin üstündeki sorumlu, yada sorumlular tarafından eğitilir. Ancak bu kişi sıradan bir sempatizan değil de, biraz daha yukarıda bir statüye sahipse, ve bizzat onun altında onun yönettiği başkaları varsa, üstelik birde merkezi olarak denetleme sağlıklı bir şekilde yapılamıyorsa, o zaman ne olacak? Kimi nasıl eğiteceğiz, bu konuda kime nasıl söz geçireceğiz, doğruyu nasıl kavratacağız? Üstelik kimi zaman daha kötü şeylerde oluyor: Bu tipteki bir "yönetici" unsurun altındaki bir başkası bu konuda ondan daha açık bir kafaya sahip oluyor, ancak siyasi düzeyi elvermediği için yeterli mücadele veremiyor, teoride çok sözü edilen Eleştiri-özeleştiri mekanizması da pratikte istendiği şekilde işlemeyince o alttaki kişi üsttekinin getirdiği yanlış görüşlere salt üsttekinin statüsünden ötürü boyun eğmek durumunda kalıyor.(Ben böyle bir şeyi burada yaşamadım ama geçmişte (...) böyle şeylere şahit oldum. Hatta birkeresinde, biraz genişçe çerçeveli bir toplantıda "partizanlar olarak çok disiplinli olmamız gerektiği, otururken ayak ayak üstüne atmamamız, önümüzdeki sehpaya ayak uzatmamamız vs. vs." söylendi, işte bu da bir eğitimdir, ancak bunca sakat anlayışların yerleşip kemikleşmesi için (ama bilinçli ama bilinçsiz) verilen bir eğitimdir.

Kanımca bizim şimdi yaşadığımız bu ayrılık dönemi bir anlamda aydınlık kafalarla, karanlık kafaların ayrılığı. Ve bizim şimdi gerçekten aydınlık kafanın gereğini yerine getirmemiz gerekiyor. Bundan böyle bu meselenin yoldaşlarımız arasındaki çözümüne çok uzun süreli kültürel aşamalar şeklinde değil, bunun bir eğitim sorunu olduğunun bilincinde olarak bakmak gerekiyor.

Bir geri sempatizan için uzun süreçte oluşacak, kültürel birikimler sonundaki değişim vs. olarak görülebilir. Ancak bir ileri sempatizanın! kadroların, bu süreci çoktan aşmış olması gerekir. Yok eğer aşmadan bulunduğu yere gelmişse o zaman ne biçim bir kadro olduğu tartışılır. Çünkü kanımca, bir şeyi bilmekle kavramak arasında çok fark vardır, okuma yazma bilen, anlama yeteneğinde eksiklik olmayan herkes bir dizi siyasi içerikli yazıyı, kitabı, broşürü vs. okuyabilir ve ne yazdığını bilebilir; ancak asıl olan onu kavrayabilmektir, orada okuyup doğru diye belledikleri hayata geçirebilmektir. Bir kişi bir dizi meselede, saatlerce tartışacak, hatta karşısındakini ikna edebilecek kadar teorik bilgiye sahip olabilir. Ancak bu teorik bilgisini özümleyip gerçek hayata geçiremiyorsa, bir yanda halkların bağımsızlığından, emperyalizme karşı savaştan söz ederken, öte yanda kadının toplumdaki yerini sakat yaklaşımlarla saptamaya kalkıyorsa, evlilik kurumuna feodallerin gözüyle bakıyorsa, dünyada olup-bitmekte olan bir dizi ilginç meseleyi öğrenmek isteği ile "tıptaki son gelişmeler" yada "uzaydaki son gelişmeler", "Biyolojinin vardığı evre" vb. konularda kitap okuyan arkadaşlara "Başka işin mi kalmadı kıvır zıvır şeylerle uğraşıyorsun" diye eleştiri götürüyorsa, o zaman o kişi yarım bir insandır, ve siyasi konulardaki teorik bilgisine de şüpheyle bakmak gerekir, yönetici ise yöneticiliğine de şüpheyle bakmak gerekir; hatta ilericiliğine ve devrimciliğine de şüpheyle bakmak gerekir.

YOKLUKTA EŞİTLİK

Bu sadece bizde değil, bizim halk safında gördüğümüz diğer siyasetlerde de varolan bir garip hastalık. Yani genel olarak devrimcilerde ya da bir bölüm devrimcilerde var. Bu şöyle kendini gösteriyor; toplumun genel olarak tarihsel süreç içinde vardığı, tutturduğu bir standart, bir yaşam düzeyi ortalaması vardır. İşte bu standartın, ortalama düzeyin, bir alt çizgisi bir de üst çizgisi vardır. Bunu en extrem şekliyle, çalışacak işi de dahil hiçbir şeyi olmayan yoksulların yaşam düzeyiyle, kompradorların yaşam düzeyi olarak ifade edebiliriz.

Ancak soruna bunca extrem yaklaşınca işin içinden çıkmak güçleşiyor, o zaman bu alt ile üst arasında bir de ortanın bulunduğu unutulup, "Aşağılık bir burjuva gibi olmaktansa, yoksul bir köylü gibi olmak yeğdir" deniliyor. Böylece eşitlik, toplumun eriştiği standartın orta ve üst çizgilerinde aranmıyor, eşitlik en alt çizgide aranıyor. Yani "Benim var, onun da olsun, bunun için mücadele edelim" yerine kestirmeden "Onun yok, benim de olmasın" deniliyor. Sonra da iş öyle bir yere varıyorki her kimki bu hiçbir şeyi olmayanlara daha çok benziyordur, o daha çok devrimcidir!

(...)

Bu yoklukta eşitlik öyle çeşitli olarak kendini gösteriyorki insan şaşırıyor. Yenen her lokma ekmekten sonra "başkaları bunu da bulamıyor"la başlayıp, dinlenmek için piknik yaptığın sırada "Başkaları tarlalarda eza çekerken biz eğleniyoruz"a kadar uzanıyor. Koşullardan öylesine kopuk, öylesine soyut anlamda bir eşitlik kavramıdır ki bu, bu kıstasla herkesi, kendi halinde bir yaşamı olan dar gelirli bir memuru bile yerden yere vurabilirsin. Çok canlı bir örnek: Du.'daki toplantıda Ozan Emekçi'nin bizlere "otoban devrimcileri" demesi ötekilerinin de bu

nu alkışlaması, işte tam da bu "en alt düzeyde eşitlik" anlayışının ürünüdür. Çünkü orada insanlar doğru dürüst asfalt yol, hatta yol bulamazken, biz burada zırt zırt otobanda habire gidip gelmekteyiz, onca ulaşım güçlüğünün karşısında, bunca ulaşım kolaylığı. Ve tabi bu kafaya göre şöyle bir soru da haklı bir sorudur: "Orada insanlar yolsuzluktan köylerinde mahsur kalırken, burada böyle eziyetsiz ve kolay ulaşım olanaklarından yararlanmak ne biçim devrimciliktir?"

Bu tip acayip eşitliği, kanımca köy küçük burjuvası,şehir yaşamına tepki olarak, şehir küçük burjuvası da kafasındaki çözemediği çelişkilerin verdiği eziklik nedeniyle savunur. Bu çeşit bir eşitlikten olmanın bir adım ötesinde gelen de şu oluyor: Yoklukta eşitlik isteyenler, başkalarını da böyle olmaya zorluyor, böyle olmayanları acımasızca mahkum ediyor. Ve bu noktadan sonra da başka bir hastalık çıkıyor karşımıza...

BAŞKALARINI KENDİ KAFASININ İNANDIĞI BİR KALIBA SOKMAYA ÇALIŞMAK

Taktik diye başlayıp stratejik hale gelen "Feodal değer yargılarını benimseme yada onlara uyma" arkasından "kitleyle bütünleşmek" adına en alt düzeyde eşitlik tutturmaya çalışmavs. yollardan geçerek gelişen kitle kuyrukçuluğu kendini çeşit çeşit gösteriyor. Şimdi biz "kitleyle bütünleştik" ya, kitlenin değer yargılarına da sahip çıktık; şimdi yapılacak iş toplumda şöyle yada böyle yerleşmiş bir takım proto-tip'lere de sahip çıkmak, onlara "devrimci" bir içerik kazandırmaktır! Yani bir proto-tip devrimci yaratılmaktadır. Tabii bunun karşısında burjuva, küçük burjuva vs. tiplerde vardır. Ancak bu tiplerin yaratılması daha çok biçime dayalı oluyor. Sözgelimi, bizim köylümüz yüzyılların verdiği eziklik ve üstüne yüklediği yükle, kısacası amansız sömürü nedeniyle öylesine bezmiş ve yılmıştır ki, gülmesini bilmez ya da çok seyrek güler, genellikle dertli düşünceli ve eziktir.Burdan yola çıkılarak şu sonuca varılıyor "devrimciler yeri geldiğinde de olsa, şöyle içten kahkahalarla gülmezler, gülemezler" eğer gülersen yandın, bu senin küçük burjuvalığının bir belirtisidir. Dolayısıyla ne kadar asık yüzlü karanlık bakışlı olursan o kadar devrimcisin. Devrimciler şöyle giyinmez böyle giyinir; öteki türlü giyinmek küçük burjuvalığın, ya da burjuvalığın belirtisidir, vs. vs.

Böylece kafalarda yaratılan kalıplar bir çerçeve halinde oluyor, ve kendine "devrimciyim" diyen herkes girdiği kabın şeklini alan gazlar ve sıvılar örneği, bu çerçevenin içine girmeye zorlanıyor, bu çerçevenin içinde erimeye zorlanıyor. Ve bu çerçeveye girdinmi artık kendi kendin olma hakkın kalmıyor. Sana bu çerçeveyle verilmiş olan rolü oynuyorsun. Eğer kişiliğini yitirmek istemez, buna karşı mücadele etmeye kalkarsan hakkında hüküm hazır, "Devrimin dikenli ve sarp yollarında yürümeye, zorluklara katlanamayacak denli bir küçük burjuvaydı zaten" (Bunlar rivayet sanılmasın, (...) benim bizzat şahit olduğum acayipliklerdir.)

Aslında devrimcinin bir tipi değil ama birtakım kıstasları vardır. Asıl mesele bu devrimciliğin kıstasları temelinde kişilerin küçük burjuva zaaflarına karşı ideolojik bir mücadele yürütmektir.Ama bu yapılmayıp da böyle şekillerle uğraşılınca, bu konuda yürütülmesi gereken ideolojik mücadele de geri kalıyor. Yani iki yönlü zararı oluyor. Böylece bunlar gerek kişilerin gerek bir bütün olarak, ilerlemenin önünde engel teşkil ediyor. Ve herşeye rağmen bunların üstüne gidilmiyor, bunların

bizim bir tarafımızı felçli hale getiren hastalıklar olduğu görülmüyor ve nutuklar atılıyor. Örneğin şimdi tasfiyeci Merkez Komitesi nutuk atıyor, kitlelerin öncüsü olmaktan, onlara önderlik etmekten sözediyor. E, kardeşim bir yanına siyasi meselelerdeki bağnazlığından felç inmiş, öteki yanın bu meselelerle zaten felçliydi, bırak kitleye önderlik etmeyi, sana kim önderlik edecek, sen ona bak! Ancak bütün bunlar salt onlara özgü, tasfiyeci Merkez Komitesinin safında kalanların hastalıkları değil tabii ki; şu kadar yada bu kadar bunlar bizde de var olan şeyler. Ancak ben şuna inanıyorum ki, şimdi artık meseleye eskiden olduğu gibi yaklaşılmayacak, saflarımızda bu mesele ciddi bir şekilde ele alınacak üstüne üstüne gidilecek... Bütün bunları da o inançla yazıyorum zaten.

YARIM İNSANLAR

Bu da benim sürekli kafamı kurcalayan bir başka mesele ve gene bir eğitim sorunu, kültürel birikim sorunu. Şöyleki: bir yoldaş herhangi bir konuda uzmandır ve o konuda gerçekten kendini yetkinleştirmiştir, ama bütün marifeti, bilgisi, pratiği o konuyla sınırlıysa o zaman o yoldaş bir yarım insan olarak kalıyor; üstelik çevresine zarar veren bir yarım insan. Şunu belirtmekte yarar var ki, elbette herkes herşeyi en iyi şekilde bilsin, yapsın, öğrensin falan şeklinde yaklaşmıyorum soruna. Gene yukarıda örnek verdiğim bir konunun uzmanı bir kişiyi ele alalım. Şimdi bu kişi burjuvazinin dünya görüşüne sahip bir memursa, yani görevine bir memur gözüyle bakıyorsa ve bizde bunu öylece kabul ediyorsak o halde sorun yok. O kişi görevi olan işi yapar onun dışında başka hiçbir şeyle ilgilenmez, hiçbir konuya merak salmaz, hiçbir şey onun için önemli değildir; hele bir de küçük burjuva bencilliği aşamamışsa, başkalarına sayganın ne demeye geldiğini bilmiyorsa çok kötü. Kendi işinin dışında bir şeye ilgi duymadığı gibi, ilgi duyanlara da acımasız bir dille eleştirir, onların önüne engel olarak dikilir. Oysa bu kişi devrimci ise o zaman uzmanlık konusu görevinden zaman zaman başını kaldırdığında şöyle araştırıcı ve meraklı gözlerle bakmalıdır dünyaya, çünkü devrimcinin görevi sadece dünyanın döndüğünü bilmek değil, dünyanın içinde de neler döndüğünü bilmektir. Ve sürekli ufkunu genişletebilmektir. İnsanın ufku ne kadar geniş, dünyaya bakış açısı ne kadar büyük olursa, başkalarına karşı hoşgörüsü ve saygısı da, [illegible] ve algılama yeteneği de, öğrenme isteği de o kadar fazla olur. Yani insan dar kalıplar içine sıkışıp kalmaz. Tersine, ufuk daraldıkça, hoşgörü azalır, başkalarını yargılamalar çoğalır ve o insan gittikçe bağnazlaşır, gittikçe sevimsizleşir. Ve öylece bir yarım insan olur, bir tarafı çok gelişmiş, (diyelim ki askeri meselelerde) bir tarafı ise iyice güdük kalmış ve bu güdüklüğün o gelişmiş tarafı da gölgelediği bir yarım insan olur. Ve ne üzücüdür ki tüm devrimci siyasetlerin saflarında böyle yarım adamlara çokça rastlanmaktadır. Bunu da örnekleyeyim, sözgelimi benim arkeolojiye bir merakım vardır ve bu konuda çokça okurum; tarihi eserlerle ilgilenirim. Ben tarihi bir kilisenin [illegible] seyrederken içim kıvançla doluyor, insanın yaratıcılığı, insan emeğinin ne görkemli yapıtları oluşturduğunu düşünüyorum, hayranlığımı belirtiyorum, yanımdaki yoldaşım beni suçluyor, bende bir kültür sapması olduğu gerekçesiyle. Neden? Çünkü o bir kilisedir. Devrimcilerin dinle falan işi yoktur, öyleyse kiliseye hayranlık duymakta nesi? Kilisenin soyut bir kavram oldu-

gunu, o binanın gerekirse spor salonu olarakta kullanılabilece
ğini, beni ilgilendirenin onu yaratan emek ve kafa olduğunu an
latıyorum ama yoldası ikna edemiyorum. Ya da bir başkası söz
gelimi Milli mesele üstüne bir kitap okurda, Heredot tarihini,
ya da kusların geliştirdiği bir yöntemle laser ışınlarının u -
zaydaki bir gezegenden yansıtılarak dünyadaki bir hedefin vu -
rulması üzerine yazılmış bir makaleyi okumaz. Olabilir, onun
bu konuya ilgisi onca yoktur; okuyan bir başkasından dinleye -
rek de öğrenir vs. Ama bu gibi şeylere ilgi duyup okuyana, va-
kit ayırana hoşgörüsüz davranmak, onu "lüzumsuz işlerle uğraşı
yor" diye suçlamak niye? İşte benim yarım insan derken kastetti
ğim bu. Ve kanımca böyle olmazsa, biz kendimizi böyle eğitmez-
sek o zaman "bilime inanmışlık", "gelişen sosyal ve doğa bilim-
leriğ ışığında insanlığı ileriye götürmek", "araştırıcı bir ka
faya sahip olma, bu kafaların yarışıyla, bilim ve sanatta yara
tıcılığın gelişmesi" vb. vb. gibi sözler havada kalıyor ve içi-
leri boş bir sepet gibi, boş kavramlar olarak, kavranmamış ola
rak, ağızdan ağıza söylenip duruyor.

ENTELLEKTÜELLERE KARŞI TAVIR

1.Merkez Komitesinin Faaliyet Raporunda kadroların daha çok
köy kökenli küçük burjuvalardan oluştuğu anlatılıyor. Bir de
bunların yanı sıra (kadro ya da sempatizan nitelikte) entellek
tüeller var. Ve bunlara herzaman şüpheyle bakılmıştır. Onların
nasıl olupta bu davaya girdiğine akıl erdiremeyen kimi dar ka-
falılar, onlara karşı güvensizlikleri temelinde akıllarınca on
ları sınamak ya da ideolojik açıdan [illegible] sağ-
lamlaştırmak adına onları olmadık işlere koşmuş onların asıl
faydalanabileceğimiz yanından, ona "aydın" sıfatını veren özel
liklerinden faydalanmamızı engellemişlerdir. Böylece var olan
potansiyel (geçmiş dönemde) çar çur edilmiş, bir dizi meselede
güdük kalınmıştır. Söz gelimi ne doğru dürüst bir gazete çıkar
mayı ne doğru dürüst bir halk gecesi yapmayı, ne doğru dürüst
bir araştırma yapmayı istenildiği gibi, hakkıyla, bir türlü be
ceremediğizdir. Çünkü böyle işlere yatkın olanlar başka işler-
de sınanmaktaydı, böyle işlere yatkınlığı olmayanlarda bu işle
ri üstlenip, kurtarmaya çalışmaktaydı. Tabii müthiş bir boşver
cilik ve kendiliğindencilikle, olabildiği kadar olaraktan iş -
ler öyle kör topal "yürüyordu". Zaten entellektüellere karşı
duyulan bu aşırı güvensizlik ve şüphe değilmidir ki bugün onla
rın (yani tasfiyeci Merkez Komitesinin), Bolşeviklerin başını
çekenlere "bürokrat" damgasını vurmasına bir nedendir. İKK Hi-
zibi neden "kitapları bırakıp, silahları alalım" demeye gelen
laflarla çıkmıştır? ve nasıl kişileri peşine takmıştır?

Ve daha bir dizi soru, örneğin neden bizim birbirimize karşı
saygımız yok? Neden yüz kişi bir salonda toplanmış, içimizden
birinin verdiği semineri dinlerken, o yüz kişiden bazıları kal
kıp yemek derdine düşüyorlar, içeri girip çıkıyorlar, üstelik
kapıları patırdır kıldır açıp kapatıyorlar, diğerlerini rahatsız
ediyorlar; bu hakkı nerden alıyorlar, yada hiç düşünebiliyor -
lar mı başkalarını rahatsız ettiklerini? Ve neden burjuvazinin
düzenlediği buna benzer toplantılarda böyle şeyler olmaz? Söz
gelimi neden bir tiyatroda oyun başladıktan sonra içeri adam
bile alınmaz da, biz bir halk gecesi yaptığımızda, çoluk çocuk
sahnede gezer!

Bunlar ve bunlar gibi, basit görünen ama önemli, yüzlerce soru nun yanıtlanması ve bunların giderilmesi için bir eğitim siste minin geliştirilmesi, kendimizi hızlı bir şekilde, siyasi konu larda olduğu gibi bu konularda da eğitmemiz gerektiği sanırım gün gibi açıktır. Ancak başta da belirttiğim gibi benim burada yazdıklarım, bir araştırmanın sonucu değildir. Bunlar kişisel gözlemlerimin çok kaba bir anlatımıdır. İçinde bir dizi yanlış ları da olabilir ancak konunun üstünde durulması halinde, bu benim yazdıklarımdan çok daha yetkin şeylerin yazılabileceği, araştırmaların yapılabileceği, çözümlerin bulunup uygulanabile ceği açıktır. Bu yazdıklarıma da bu gözle bakılması gerekir, yoksa bu yazı bir dizi yanlışı en köklü şekliyle kavrayıp orta ya koyma sonrada en geçerli çözümü sunma iddiasında değildir.

Haziran 1981

«PEYKAR»IN AÇIKLAMASI

BÜTÜN DÜNYA İŞÇİLERİNE VE EMEKÇİLERİNE
BÜTÜN DÜNYA KOMÜNİST VE İLERİCİ GÜÇLERİNE
BÜTÜN DÜNYA EZİLEN HALKLARI VE KURTULUŞ HAREKETLERİNE

Bu Açık Mektup, İran işçilerinin, çalışan emekçi halklarının, komünist ve devrimcilerin haykırışıdır. Bu haykırış halkımızın sayısız şehitlerinin yükselttiği haykırıştır. Bu haykırış Humeyni rejiminin ülkemizin her köşesinde kurduğu idam sehpalarından, ortaçağ hapishanelerinden yükselen bir haykırıştır. Hepimizin bildiği gibi, emekçi halkımız 1979'da çeşitli devrimci mücadele yöntemleri kullanarak, emperyalizme bağlı Şah rejimini yıktı. Buna ancak milli zulüm ve sınıf baskısı altında yıllarca yaşadıktan sonra muvaffak oldu.

Halk yığınlarının gerçekleştirdiği demokratik ve anti-emperyalist devrim ihanete uğradı. Bu ihanet bir taraftan liberallerin, durumları iyi olan geleneksel küçük-burjuvazi temsilcileri ile, diğer taraftan da Amerikan ve Avrupa emperyalistleri arasında anlaşma aracılığıyla oldu. Böylece siyasal iktidar İslam Cumhuriyeti rejiminin eline geçti, Humeyni kendisine devrimci bir maske takarak, ikiyüzlü yöntemlerle halkın dini duygularından faydalanarak rejimin başına geçmeye muvaffak oldu. Rejim, iktidarın nispi istikrar sağlamasıyla, gittikçe halk düşmanı ve gerici karakterini göstermeye başladı. Bağımlı kapitalizmin yeniden inşası, emperyalistlerle yapılan anlaşmalar (İngiliz konsorsiyumu Talbot ile 1 milyar Sterlin, Amerika'dan, İsrail ve Güney Kore'den büyük ölçüde silah alımı, İran'ın 20 milyar dolar tutarındaki Amerikan bankalarında yatan parasının rehineler olayı dolayısıyla hediye edilmesi, vb.); halk yığınlarının en önemli talebi olan emperyalizme bağımlı olmayan bir İran'ın gerçekleşmesini engellemektedir. (Bu rejimin niteliği gözönüne getirilirse, böyle birşey zaten beklenemezdi de.)

Halk yığınlarının ikinci talebi olan özgürlükten de geriye hiçbir şey kalmadı. Bu, şehitlerimizin uğrunda canlarını vererek kazandığı birtakım demokratik özgürlüklerin bastırılmasıyla cevaplandırıldı. Bu demokratik istekler Kürt köylerinin ve şehirlerinin, İsrail'in Güney Lübnan'ı bombalamasını veya İsrail'in Deir Yassin ve Kafr Kassem'de yaptığı katliamları hatırlatan bombardımanlarla ve katliamlarla cevaplandırıldı. Bu demokratik istekler sayısız komünist ve demokratların tutuklanması ile, işkencelerle ve yargılamasız kurşuna dizmelerle cevaplandırıldı. Bu demokratik istekler Dorrud'da işçi katliamı ile ve şahısların evlerine saldırılarla, hafiye zihniyetiyle, yoldan geçen yolcuların çanta ve ceplerinin aranmasıyla cevaplandırıldı. Anlaşıldığı gibi, halkların özgürlük isteği faşist yöntemlerle cevaplandırıldı. "Ezilen halkları destekleyeceğine" sahtekarca söz vermiş olan Humeyni, bilinçsiz kitlelerin dinsel inançlarını sömürerek, islam çağırısıyla onları aldatarak, "İslam Cumhuriyeti"nin her acıyı dindireceğini söyledi. İki buçuk yıllık hakimiyetiyle memleketi ortaçağla karşılaştırılabilecek bir duruma soktu.

Humeyni iktidarının mahkemeleri geçen bir buçuk ay içinde, uzun yıllar süren halkımızın mücadelesinde yetişmiş 400 kadar Komünist ve devrimciyi öldürttü. Daha Humeyni İran'a geldiği günde Şah rejimine karşı verilen mücadelede ölen şehitlerin

mezarlarında bir konuşma yapmıştı. O zaman şunu söylüyordu: "Şah rejimi yalnız mezarlıklar inşa etti." İki buçuk yıl için de Tahran mezarlıklarının sayısının 17'den 87'ye çıkarılmış olması, Humeyni hakkında söylenecek en kısa sözdür. İran rejiminin halkı ezmek için uyguladığı faşist yöntemler, Şah rejiminin Şili'deki Pinoşe rejiminin ve Nazi rejiminin uyguladığı yöntemlerden çok daha kötüdür. Yeni çıkan kanuna göre , devrimci ve komünistlerle her türlü ilişkinin, onlara her türlü maddi ve örgütsel yardımın ve ilerici kişiler hakkında bilgiye sahip olmanın veya aktarmanın cezası ölümdür. Dünyanın neresinde 10-12 yaşındaki çocuklar yanlarında bildiri bulundurmaktan dolayı asılmaktadır ? Dünyanın neresinde devrimcilerin kızkardeşleri sadece ailevi ilişkilerinden dolayı asılmaktadır ? İran'da rejimin reddedilmesi, bu reddetme eyleme dönüşmese bile yasaktır. Rejime karşı yönelen her türlü broşür, gazete, toplantı yasaktır, böyle yayınlara sahip olmanın cezası ölümdür. Bu rejimin liderleri açıkça, bir mezarlık yerine altı mezarlık yaptırılacağını bildirmektedirler. Dünyanın neresinde yürüyüşe katılıp tutuklanan insanların tutuklu olduklarından dolayı hemen idam edilmeleri için açıkça kanun çıkartılmıştır ? Dünyanın neresinde yaralıların öldürüldükleri görülmüştür ? Kavga esnasında yaralanan birçok devrimciyi bu rejim hastane yataklarında kurşunlatmıştır. Yaptıkları, işledikleri cinayetleri haklı göstermek için her türlü yalan ve sahtekarlığa başvurulmakta, devrimci güçlere karşı günün 24 saati, basında, camilerde, okullarda yapılan propagandaya ayrılmaktadır. Bu rejim sahtekarca Amerika ve İsrail'e karşı "mücadele" etmekten; İrlandalı tutuklu cumhuriyetçileri desteklemekten bahsetmektedir, ama kendi komünist ve devrimcilerine yaptıkları canilik Amerika'nın Vietnam ve Şili'de, İsrail'in Arap halklarına yaptıklarından geri kalmamaktadır.

DÜNYA EMEKÇİLERİ, İŞÇİLERİ VE DEVRİMCİ GÜÇLERİ !

Hiç kimse onların aldatıcı ve boş iddialarına bakarak --kısa vadeli de olsa-- İslam Cumhuriyetinin, Humeyni rejiminin gerici olmadığına aldanmamalıdırlar. Filistin halkını ve diğer mücadeleci halkları destekleme iddiaları; İran halklarına, komünist ve devrimci güçlerine yapılan baskıyı gizlemek içindir. İran rejimine diğer kurtuluş hareketlerinden daha yaklaşan Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ); bu rejimin Filistin halkını desteklediği şeklindeki ikiyüzlü iddialara rağmen,en küçük bir yardımda bulunmadığını görmüştür. Bunun yerine bu rejim bir yıl önce İsrail'le silah ticaretine başlamıştır. Kısa zaman önce İsrail'den İran'a silah taşıyan bir Arjantin uçağının düşmesiyle, bu rejimin niteliği açıkça bir kez daha teşhir oldu.

Yeni kanunlara göre, küçük suç işleyenler bile (onların sosyal ve ruhsal durumları gözönünde bulundurulmadan) kırbaçlanarak, taşlanarak, elleri kesilerek veya asılarak cezalandırılmaktadır. Bu kanunlar onlarca, hatta yüzlerce yıl önce kaldırılmış, kadın erkeğin yarısıdır şeklinde kanunlardır. Halklarımız Şah rejimine karşı mücadele ederken, bugünkü gibi bir cehennemi tasavvur edemezdi. İranlı emekçiler hain, emperyalizme bağımlı Şah rejiminin yıkılmasıyla; demokratik ve anti-emperyalist, işçileri ve emekçileri gerçek kurtuluşa, sosyalizme götüren devrimin zaferini arzu etmişlerdi.

İşçi ve emekçilerin yaşamları gün geçtikçe kötüleşmektedir. İran'daki 35 milyon insandan 3 milyonu işsizdir. İki milyon kişi savaş nedeniyle yerinden yurdundan olmuştur. Ve her türlü grev yasaklanmış olup; işçiler kitlesel olarak işten çıkarılmaktadır. Temel gıda maddelerinin fiatları günden güne yükselmekte olup, Şah dönemine nazaran üç misli artmıştır. Bu durum emekçilerin, orta halli kesimin durumunu çok kötüleştirmiştir. İki yıldan beri üniversiteler kapalıdır, aydınlar ve okul mezunları ya kaçmıştır, ya da işlerinden çıkarılmıştır. Her türlü bilimsel ve sanat çalışmaları tamamen ihmal edilmekte, kitlelerin insiyatif ve kabiliyetleri sadece rejimin cinayetlerini desteklemede kullanılmak istenmektedir.

Bütün dünya işçileri, emekçileri, komünistleri, devrimcileri ve ilerici güçleri !

Sizleri emperyalizme ve dünya gericiliğine karşı İran halklarının kendi amaçlarını gerçekleştirmek için verdiği mücadeleyi daha dikkatle izlemeye ve desteklemeye, halkımızın bu haykırışını bütün dünyaya yaymaya çağırıyoruz.

Halk düşmanı Humeyni rejimi, 'anti-Amerikan', 'anti-İsrail' sloganları atmasına rağmen, onlarla birlikte İran halklarına ve tüm dünya halklarına karşı komplolar düzenlemektedir. İran rejimi bağımlı kapitalizmi yeniden inşa etti ve etmeye devam ediyor.

Humeyni rejimi ve İslam Cumhuriyeti üzerine kitlelerin beslediği hayaller geride kaldı... Kitlelerin rejime karşı memnuniyetsizliği gün geçtikçe büyümekte; rejimin uyguladığı barbarlık halkın inancını sarsmakla, ona olan desteğini azaltmakla kalmayıp, kitlelerin çeşitli direnişlerine yolaçmaktadır. Bir taraftan rejime karşı kitlelerin gelişen devrimci mücadele isteği ve direnişi, diğer taraftan rejimin devrimden duyduğu korku, kaçınılmaz olan sonlarını biraz olsun uzatabilmek için, karşı-devrimin barbarca saldırılarını devrim üzerinde yoğunlaştırmasına yolaçmaktadır. İran halkı demokratik, anti-emperyalist devrimini azimle sürdürmektedir. Bunun için işçilerin, emekçilerin, komünist ve devrimci güçlerin olduğu gibi, ulusal kurtuluş hareketlerinin enternasyonal dayanışması çok önemlidir.

İran halklarına Humeyni'nin İslam Cumhuriyetini yıkmak için yardım edin !

KAHROLSUN EMPERYALİZM VE GERİCİLİK !

KAHROLSUN GERİCİ İSLAM CUMHURİYETİ REJİMİ !

YAŞASIN ENTERNASYONAL DAYANIŞMA !

YAŞASIN İRAN DEMOKRATİK HALK CUMHURİYETİ !

Dünya çapında yurtdışındaki İranlı Öğrenciler Birliği/
PEYKAR Sempatizanı